

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SADREDDİN ÖZÇİMİ’NİN GÜNÜMÜZ EBRU
SANATINDAKİ YERİ

ESRA ASLANTÜRK

Tez Danışmanı
Prof.Dr. Abdulkadir DÜNDAR

YOZGAT - 2022

T.C
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SADREDDİN ÖZÇİMİ’NİN GÜNÜMÜZ EBRU
SANATINDAKİ YERİ

ESRA ASLANTÜRK

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Abdulkadir DÜNDAR

YOZGAT - 2022



**YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ TEZ ONAY FORMU**

T.C.

**YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Enstitümüzün İslam Tarihi Ve Sanatları Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 80112720016 numaralı öğrencisi Esra Aslantürk'ün hazırladığı “ **Sadreddin Özçimi'nin Günümüz Ebru Sanatındaki Yeri**”başlıklı tezi ile ilgili tez savunma sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri gereğince 13/ 09 /2022 Salı günü saat 10: 00'da yapılmış, tezin onayına oy birliği ile karar verilmiştir.

Başkan :.....

Jüri Üyesi :.....

(Danışman)

Jüri Üyesi :.....

Jüri Üyesi :.....

Jüri Üyesi :.....

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih vesayılı Enstitü Yönetim Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Müdür Ad-Soyadı

İmza

TEZ BEYANI

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin içerdiği yenilik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan eder, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

ESRA ASLANTÜRK

13/ 09/ 2022

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
SADREDDİN ÖZÇİMİ’NİN GÜNÜMÜZ EBRU SANATINDAKİ YERİ
ESRA ASLANTÜRK
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARIANA BİLİM DALI
TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. ABDULKADİR DÜNDAR

Kültür ve sanat mirasımızın önemli unsurlarından biri olan Türk Ebrusu’nun korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere en doğru şekilde aktarılması kültürel bir sorumluluktur. Bu bağlamda yapılmış olan tez çalışmasının konusu, ebru sanatına emekleriyle bilinen ve halen geleneksel yöntemle (meşk usulü) çalışmalarını sürdürmekte olan Sadreddin Özçimi’nin ebru sanatının gelişimi üzerindeki payının değerlendirilmesidir. Bu amaçla, ilk olarak Sadreddin Özçimi ile görüşmeler yapılmış ve konu ile alakalı soruların cevapları bizzat kendisinden alınmıştır. Ardından, ulaşılabilen talebeleriyle çeşitli görüşmeler yapılmış ve kendilerine, hocaları hakkında hazırlanmış bir grup anket sorusu yöneltilmiştir. Bu yolla Özçimi’nin izlediği eğitim metodu hakkında da bilgiler alınmış ve sanatçı yönü kadar hocalık yönü de ortaya çıkarılmaya gayret edilmiştir. Çalışmada, 25 yılı aşan ebru hocalığı boyunca kendisinin ve talebelerinin ebrunun günümüzdeki yerine ulaşmasındaki rolleri tartışılmıştır.

Son olarak, Özçimi’nin eserlerinin bulunduğu pek çok sergi kataloğu incelenmiş ve toplamda 222 eser kategorize edilerek sanatçının kullandığı ebru teknikleri, boya renklerine göre değerlendirilmiş ve Türk Ebru sanatı içerisindeki çalışmaları belgelenmeye çalışılmıştır. Sanatçı battal ebruda ilk kez 22 ayar altın kullanmış, çeşitli çiçek ve minyatürlerden oluşan akkase ebru koleksiyonları ile yazılı akkase ebru formunda çok sayıda önemli çalışmaya imza atmıştır. Çalışmanın ortaya koyduğu en önemli sonuç, Sadreddin Özçimi’nin geleneksel ebrunun devamı niteliğinde çalışmalar yapmakla birlikte, gerek kendisinin gerekse yetiştirdiği öğrencilerin eserlerinde görülen kişisel dokunuşlar sayesinde geleneksel ebrunun özünü kaybetmeden kendi üsluplarını geliştirmiş olduklarını göstermektedir.

2022, xii+ 176 SAYFA

ANAHTAR KELİMELER: Sadreddin Özçimi, Akkase Ebru, Meşk Usulü, Türk Ebrusu.

ABSTRACT
MASTER THESIS
THE PLACE OF SADREDDİN ÖZÇİMİ IN CONTEMPORARY MARBLING ART
ESRA ASLANTÜRK
YOZGAT BOZOK UNIVERSITY
SCHOOL OF GRADUATES STUDIES
DEPARTMENT OF ISLAMIC HISTORY AND ARTS
SUPERVISOR: PROF. DR. ABDULKADİR DÜNDAR

It is a cultural responsibility to protect and preserve Turkish Ebru, which is one of the important elements of our cultural and artistic heritage, and to transfer it to future generations in the most accurate way. In this context, the subject of the thesis study is the evaluation of the Sadreddin Özçimi, who is known for his efforts in the art of marbling and still continues his works with the traditional method (meshk style), on the development of the art of marbling. For this purpose, firstly, interviews were held with Sadreddin Özçimi and the answers to the questions related to the subject were taken from him. Afterwards, various interviews were held with his students who could be reached, and a group of questionnaire questions prepared about their master were directed to them. In this way, information was obtained about the education method Özçimi followed, and an effort was made to reveal his teaching side as well as his artistic side. In the study, the roles of him and his students in reaching the present place of marbling during his teaching for more than 25 years were discussed.

Finally, several exhibition catalogues containing Özçimi's works were examined and a total of 222 works were categorized and evaluated according to the marbling techniques and colors used by the artist, and his works in Turkish Ebru art were tried to be documented. The artist used 22 carat gold for the first time in battal marbling, and he has signed many important works in the form of written akkase marbling with his akkase marbling collections consisting of various flowers and miniatures. The most important result of the study shows that Sadreddin Özçimi's works as a continuation of traditional marbling, as well as the personal touches seen in the works of both himself and the students he trained, have developed their own styles without losing the essence of traditional marbling.

2022, xii+ 176 PAGE

KEYWORDS: Sadreddin Özçimi, Akkase Marbling, Meshk Style, Turkish Marbling.

ÖNSÖZ

Ebru sanatı 21. yüzyıl itibarıyla büyük bir gelişim ve yayılım alanı bulmuştur. Ebrunun bu ilerleyişinde çok yönlü kıymetli bir sanatkâr ve ebrucu olan Sadreddin Özçimi'ninönemli bir payı bulunmaktadır. Bu tez Sadreddin Özçimi'nin mütevazı kişiliği altında gizli kalan çalışmalarına dikkat çekmek ve belgelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Tezimiz giriş, iki bölüm, değerlendirme, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır. Girişte tezin konu ve amacı, araştırma yöntemi, kapsamı, sınırlılıkları, kaynakları, ebru sanatının tarihsel gelişimi ve bilinen ilk ebrucular hakkında konuya giriş mahiyetinde bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde Sadreddin Özçimi'nin hayatı ve günümüz ebru sanatındaki yeri araştırılmıştır. İkinci bölümde Sadreddin Özçimi'nin eserleri ayrıntılı bir şekilde incelenerek değerlendirilmiştir. Sonuçta ise elde edilen bilgi ve bulgular ortaya konulmuştur.

Araştırmamın hazırlanma aşamasında her türlü bilimsel desteğin yanı sıra değerli tavsiyeleriyle beni yüreklendiren görüşüne ihtiyaç duyduğum her daim kıymetli vaktini ayırarak yol gösteren saygıdeğer danışman hocam (Prof. Dr.) Abdulkadir DÜNDAR'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Tezimde kendisinin hayatı ve çalışmalarını konu edinmek isteğimi sunduğumda bana bu izni veren ve sonrasında değerli zamanını ayıran saygıdeğer büyüğüm ve hocam Sadreddin ÖZÇİMİ'ye teşekkürü borç bilirim. Sadreddin Özçimi hocamın asistanı olması hasebiyle çalışmamı teyit ve kontrol amaçlı sürekli görüşlerine başvurduğum kıymetli hocam Fatma Betül KOYUNCU'ya teşekkürlerimi sunuyorum. Tezimin her aşamasındabeni için zaman ayırıp tezimi defalarca okuyan dışarıdan bakan bir göz ve yapıcı eleştirileriyle beni yönlendiren planlı çalışmam için beni sürekli motive eden çok değerli arkadaşım,(Doç. Dr.) Semra ARSLANSELÇUK'a teşekkür ediyorum.

Esra ASLANTÜRK

13/ 09/2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Tez Onay Sayfası	ii
TEZ BEYANI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
RESİMLER LİSTESİ	x
SİMGELER ve KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SADREDDİN ÖZÇİMİ VE EBRU SANATI

1.1. Sadreddin Özçimi'nin Ailesi	19
1.2. Sadreddin Özçimi'nin Hayatı	21
1.3. Özçimi'nin Çok Yönlü Sanatkar Kişiliği	22
1.4. Sadreddin Özçimi'nin Ebruculuğu	27
1.4.1. İstanbul ve Konya Okulları	28
1.4.2. Meşk Usulü Eğitim Metodu	30
1.4.3. Öğrenci Seçmekteki Kriterleri	30
1.4.4. Öğrencilerinden Beklentileri	31
1.5. Bazı Talebelerinin Sadreddin Özçimi Hakkındaki Görüşleri	33
1.5.1. Sadreddin Özçimi'nin Öğrencilerine Katkıları	34
1.6. Sergileri ve Ebru Tanıtımları	38
1.6.1. Aldığı Ödüller	39

İKİNCİ BÖLÜM

2. SADREDDİN ÖZÇİMİ'NİN ESERLERİ

2.1. Levnî'den Ebru'ya Koleksiyonu	42
2.2. Kataloglardaki Eserleri	83
2.2.1. Tablolar	84
2.2.2. Eser Fotoğrafları (Çiçekli Örnekler)	103
2.2.3. Eser Fotoğrafları (Hatip Örnekler)	110
2.2.4. Eser Fotoğrafları (Battal ve Battalla Başlayan Örnekler)	111
2.2.5. Eser Fotoğrafları (Akkase Örnekler)	113

2.3. Bulgular	120
---------------------	-----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEĞERLENDİRME SONUÇ VE ÖNERİLER

3.1. Değerlendirme	122
3.2. Sonuç	123
3.3. Öneriler	124
KAYNAKÇA.....	126
EKLER.....	130
EK 1. Sadreddin Özçimi İle Röportaj	130
EK 2. Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler	154
EK-3 Lügatçe	170
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1. Çiçekli örnekler (1).....	84
Tablo 2.2. Çiçekli örnekler (2).....	85
Tablo 2.3. Çiçekli örnekler (3).....	86
Tablo 2.4. Hatip örnekler.....	87
Tablo 2.5. Battal ve battal ile başlayan örnekler (1).....	88
Tablo 2.6. Battal ve battal ile başlayan örnekler (2).....	89
Tablo 2.7. Akkase örnekler (1).....	90
Tablo 2.8. Akkase örnekler (2).....	91
Tablo 2.9. Kullanılan renge göre örnekler (1).....	92
Tablo 2.10. Kullanılan renge göre örnekler (2).....	93
Tablo 2.11. Kullanılan renge göre örnekler (3).....	94
Tablo 2.12. Kullanılan renge göre örnekler (4).....	95
Tablo 2.13. Kullanılan renge göre örnekler (5).....	96
Tablo 2.14. Kullanılan renge göre örnekler (6).....	97
Tablo 2.15. Kullanılan renge göre örnekler (7).....	98
Tablo 2.16. Kullanılan renge göre örnekler (8).....	99
Tablo 2.17. Kullanılan renge göre örnekler (9).....	100
Tablo 2.18. Kullanılan renge göre örnekler (10).....	101
Tablo 2.19. Kullanılan renge göre örnekler (11).....	102

RESİMLER LİSTESİ

<u>Resim</u>	<u>Sayfa</u>
Resim 1. Malik-i Deylemi tarafından yazılmış Talik kıtanın zemini hafif ebru (m.1554)...	5
Resim 2. Mir Ali El Katib'in Mecmuaü'l Acaib adlı eserinin zemini bulutumsu ebru. H. 945 (M. 1539).	5
Resim 3. Tertib-i Risale-i Ebrî.....	6
Resim 4. Hatip Mehmed Efendi (M.1608). Hatip ebru	6
Resim 5. İstanbul Laleliçeşme'de Sultan Mustafa Camii ve İmaretî Evkafı'nın Mahsulât ve İhracat Muhasebe Defterinin dış kabı (M. 1814). Battal üzerine kumlu ebru.	7
Resim 6. Akşehir'de Hasan Paşa Camii Evkafı'nın Mahsulât ve İhracat Muhasebe Defteri'nin dış kabı. (M.1695). Kır çiçekli ebru.....	7
Resim 7. Mustafa Düzgünman'ın talebesi Alparslan Babaoğlu'na verdiği Latin alfabesi kullanılarak yazılmış Ebru İcazetname'si.....	10
Resim 8. Mustafa Düzgünman'ın talebesi Alparslan Babaoğlu'na verdiği hüsn-i hat ile yazılmış Ebru İcazetname'si.....	10
Resim 1.1. Fevzi Günüş, Sadreddin Özçimi, Fatma Betül Koyuncu. (2007).....	24
Resim 1.2. Ney ve başpare örnekleri, Özçimi.	25
Resim 1.3. Özçimi başpare ve tespih yapımı (2022).	26
Resim 1.4. Sadreddin Özçimi ve F.Betül Koyuncu.	29
Resim 2.1. Levni'den Ebru'ya, 1.	44
Resim 2.2. Levni'den Ebru'ya, 2.	46
Resim 2.3. Levni'den Ebru'ya, 3.	48
Resim 2.4. Levni'den Ebru'ya, 4.	50
Resim 2.5. Levniden Ebru'ya, 5.	52
Resim 2.6. Levni'den Ebru'ya, 6.	54
Resim 2.7. Levni'den Ebru'ya,7.	56
Resim 2.8. Levni'den Ebru'ya, 8.	59
Resim 2.9. Levni'den Ebru'ya, 9.	61
Resim 2.10. Levni'den Ebru'ya, 10.	63
Resim 2.11. Levni'den Ebru'ya, 11.	65
Resim 2.12. Levni'den Ebru'ya, 12.	67
Resim 2.13. Levni'den Ebru'ya, 13.	69
Resim 2.14. Levni'den Ebru'ya, 14.	71

Resim 2.15. Levni'den Ebru'ya, 15.....	73
Resim 2.16. Levni'den Ebru'ya, 16.....	75
Resim 2.17. Levni'den Ebru'ya, 17.....	77
Resim 2.18. Levni'den Ebru'ya, 18.....	79



SİMGELER ve KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler Açıklamalar

cm	: Santimetre
m	: Metre

Kısaltmalar Açıklamalar

Age.	: Adı geçen eser
Bkz	: Bakınız
Biksad.	: Bilim Sanat ve Kültür Sanat Derneği
Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
DİB.	: Diyanet İşleri Başkanlığı
Ed.	: Editör
Foto.	: Fotoğraf
H.	: Hicri
Haz.	: Hazırlayan
İ.A.	: İslam Ansiklopedisi
İKSV.	: İstanbul Klasik Sanatlar Vakfı
İSMEK.	: İstanbul Meslek Edindirme Kursları
KTSV	: Klasik Türk Sanatları Vakfı
Kür.	: Küratör
M.	: Miladi
MEB.	: Milli Eğitim Bakanlığı
M.S.	: Milattan Sonra
M.Ö.	: Milattan Önce
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDV.	: Türkiye Diyanet Vakfı
TTK.	: Türk Tarih Kurumu
vb.	: ve benzerleri
vd.	: ve diğerleri
Yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

Konu ve Amaç

Geleneksel sanatlarımızın bir kolu olan kitap sanatları içerisinde yer alan ebru, yaygın kullanımı ile önemli bir yer tutmuştur. Türk Ebrusu'nun geçmişten bugüne taşınmasında ebru üstatlarının payı büyük olmuştur. Bu ustaların yeterince tanınmadığı ve çalışmaları hakkında fazla bilgi sahibi olunmadığı görülmektedir. Ebru hakkında kapsamlı bir şekilde yazılmış çok fazla kaynağın olmaması da bu sonucu doğurmaktadır. Bu tez çalışması günümüz ebru sanatkârlarından olan Türk Ebrusu'nun temsilcilerinden biri olarak kabul edilen Sadreddin Özçimi'nin hayatı, ebruculuğu, çok yönlü sanatkâr sahsiyeti ve günümüz ebru sanatındaki yerinin araştırılması amacıyla yapılmıştır.

Sadreddin Özçimi geleneğin bir temsilcisi midir? Çalışmaları bu çizgide mi devam etmektedir? Ebru sanatına bir katkı sağlamış mıdır? Öyleyse bu katkılar ne yönde ve nasıl olmuştur? Bu sorulara cevaplar aranmış elde edilen veriler belgelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca kendisinin meşk usulü eğitim metodu uygulayıp uygulamadığı, ebruyu temsil ve hocalık yönleri de araştırılmış, talebeleriyle görüşülerek Sadreddin Özçimi'nin ebrunun geleneğini nasıl yorumladığı ve ebruyu ne şekilde temsil ettiğinin incelenmesi ve sonuçlarının belgelenmesi hedeflenmiştir.

Bu çalışmada geleneksel ebrunun daima ve tamamen geçmişin tekrarından ibaret olmadığı Klasik Türk Ebrusu'nun da zaman içerisinde değişimler geçirerek bugünkü halini almış olduğu varsayımından yola çıkılmıştır. Herbiri geleneğin temsilcisi olan büyük ustalarının ebruya getirdikleri yenilikler ve ebrunun gelişimindeki katkıları detaylı bir şekilde incelenmektedir. Bu silsilenin son halkalarından olan Sadreddin Özçimi'nin güncel çalışmaları incelenmiş kendisinin ebruya bir takım yenilikler getirmiş olduğu gözlemlenmiştir. Buradan yola çıkarak geleneksel sanatlarla iştigal eden sanatçıların geleneğin izinde çalışmalar yaparken kendi tarz ve üsluplarını oluşturabilmelerinin mümkün olabileceği hipotezi üzerinde incelemelerde bulunulmuştur.

Araştırma Yöntemi

Bu tezde ilk aşamada ebru sanatının kronolojik gelişim aşamalarına vakıf olmak amacıyla literatür taraması yapılmıştır. İkinci aşamada genel çerçevesi çizilmiş olan çalışmada eksik kalan soruların cevaplarını almak üzere Sadreddin Özçimi ile yapılacak

olan röporajın soruları belirlenmiştir. Bu sorular kendisi ile kapsamlı bir görüşme sonrasında yazılı şekilde belgelenmiş kendisine mail yoluyla gönderilerek tez çalışmasında kullanılmak üzere müsadesi alınmıştır. Sadreddin Özçimi ile yapılan bu röportaj tezimizin sonunda ek 1 olarak verilmiştir. Ayrıca Sadreddin Özçimi'nin öğrencileri olmaları sebebiyle uzun yıllar birlikte zaman geçiren dolayısıyla kendisini oldukça iyi tanıyan icazetli şu altı öğrencisi, Ahmet Sacit Açıkgözoğlu, Ömer Önder Cankurtaran, Evren Kakan, Fatma Betül Koyuncu, Duygu Orak, Nuran Öner ile görüşülmüştür. Hocaları hakkındaki duygu ve düşünceleri alınmıştır. Yapılan bu görüşmeler alfabetik olarak tezimizin sonunda ek 2 olarak verilmiştir.

Sadreddin Özçimi bugüne kadar çok sayıda çalışma yapmıştır. Bu eserlerin birçoğu kitap ve kataloglarda yayımlanmıştır. Çeşitli kitap ve kataloglarda basılmış ve öğrencisi Fatma Betül Koyuncu'nun özel koleksiyonunda bulunan Sadreddin Özçimi'ye ait toplam 222 eser çalışmanın üçüncü bölümünde detaylı bir şekilde incelenmiştir. Sadreddin Özçimi'nin çok aşamalı çalışmalarından biri olan Levnî'den Ebru'ya koleksiyonunu da tezin üçüncü bölümünde ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu koleksiyon renk, teknik, aşama gibi kriterler dikkate alınarak incelenip belgelenmiştir. Ardından elde edilen tüm eserler kendi içlerinde kategorilere ayrılmıştır. Tablolar üzerinden eserlerin detaylı analizleri yapılmıştır. Bu tablolar eserlerin türlerine göre çiçekli örnekler, hatip örnekler, battal ve battalla başlayan örnekler ve akkase örnekler şeklinde dört ana başlık altında toplanmıştır. Kullanılan çeşit ve desenler, ebru teknikleri, desen türleri, aşama sayıları gibi birçok kriter gözönüne alınarak tablolar üzerinde değerlendirilmiştir. Akabinde tüm bu eser kategorilerinde bulunan çalışmalar kullanılan renkler başlığı altında oluşturulan renkler tablosu içerisinde incelenmiş en çok tercih edilen renkler ve birlikte kullanılan renkler analiz edilip belgelenmiştir. Bu çalışmada atıflar isnad sistemine uygun olarak yapılmıştır.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu araştırma Sadreddin Özçimi'nin eser ve çalışmalarını kapsamaktadır. Dolayısıyla görsellerine ulaşılabilen çalışmalarla sınırlanmıştır. Bu çalışmalardan biri olan Ebru San'atında Osmanlı Sultanları isimli koleksiyon T.C. Merkez Bankası tarafından satın alınmıştır. Koleksiyonun görsellerinin kullanılabilmesi için kendilerinden gerekli izin talep edilmiş fakat olumlu yanıt alınamamıştır. Bu sebeple 36 Osmanlı padişahının minyatür portreleri ve padişahların tuğralarının bulunduğu 36 eserden oluşan bu koleksiyon inceleme dışında bırakılmıştır. Sadreddin Özçimi'nin

icazetli pek çok öğrencisi vardır. Bu öğrencilerinden sadece yukarıda belirttiğimiz altı öğrencisi ile görüşmeler yapılmıştır.

Kaynaklar

Bu çalışmanın esas kaynağı Sadredin Özçimi ile gerçekleştirilen röportaja ve Sadreddin Özçimi'nin öğrencileriyle yapılan görüşmelere dayanmaktadır.

Sadreddin Özçimi'ye ait eser fotoğrafları şu kitap ve kataloglardan derlenmiştir: *Ebrû Sadreddin Özçimi, Ebrû Türk Ebrusu'nda Düzgünman Ekolü*, (ed.) Sadreddin Özçimi ve editörlüğünü Aydın Başbuğ'un yapmış olduğu *M. Sadreddin Özçimi 60. Yaş Armağanı*, 2013 - 2015 *Klasik Sanatlar Vakfı Sanat Yıllığı*, *Levni'den Ebru'ya Sergisi Kataloğu*, *Geleneksel Türk Ebrû San'atı Sergisi Kataloğu* (2009), *Ebru San'atında Osmanlı Sultanları Sergisi Kataloğu*, *Tevhid Ebru Sergisi Kataloğu*, *Geleneksel Sanata 22 Altın Dokunuş M. Sadreddin Özçimi ve Öğrencileri Klasik Ebrû Sergisi Kataloğu*, *Su Yüzünde Sanat Sergi Kataloğu* (2017), *Hız. Mevlana'nın 731. Vuslat Yıldönümü Sergisi Albümü*, *Gelenekli Türk Ebrusu'nun Seyir Defteri Sadreddin Özçimi ve Öğrencileri Ebru Sergisi Kataloğu*, *Güldeste Ebru Atölyesi Ebru İcazetname Sergisi Kataloğu*, *Türk İslam Sanatları Sergisi* katalogları.

Bu çalışmada ebru sanatı hakkında Uğur Derman tarafından yazılmış Türkçe ilk kaynak diyebileceğimiz bir çalışma olan *Türk Sanatında Ebrû* kitabından faydalanılmıştır. Editörlüğünü Hikmet Barutçugil'in yaptığı ebru hakkında çok sayıda makalenin bir araya getirildiği çok kapsamlı bir çalışma olan *Türklerin Ebru Sanatı*'ndan yararlanılmıştır. Geleneksel ebruyu ve son ustaları tanımak adına T. Alparslan Babaoğlu'nun kaleme aldığı *Hocam Mustafa Düzgünman* isimli eserden istifade edilmiştir. İlhan Ovalıoğlu tarafından yazılan *Arşivin Rengi Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket* kitabından ve *Antika Dergisi* Işık Yazan'ın makalesinden ise eski ebruların örnek resimlerine ulaşmak adına faydalanılmıştır. Gülseren Sönmez'in kaleme aldığı *Gelenekselden Günümüze Ebru* ve Sadreddin Özçimi'ye ait *Ebrû* isimli kaynaklardan ebrunun tarihçesi, malzemeleri, ebru çeşitleri gibi konuyla alakalı teknik detay ve bilgilerden yararlanılmıştır.

Ebru Sanatı

Ebru kitle ile yoğunlaştırılmış suyun üzerine gül dalı ve at kılından yapılmış özel bir fırça ile topraktan elde edilen tabii boyaların serpilmesi ve kâğıda tespiti ile yapılan bir sanattır. Suda batması ve dağılması sığır ödü katılarak engellenen farklı renklerdeki

boyaların üst üste atılması ile tekne yüzünde desenler oluşturulmaktadır.¹ Ebru bu sanatın oluşturulduğu tekniğin ve bu suretle elde edilen eserlerin ismidir. Bulut gibi dalgalı ve hâreli şekillerle süslenmiş kâğıtlara ebru veya ebrulu kâğıt denilmektedir.² Ebruda kullanılan tüm gereçler doğada bulunan tabii malzemelerden elde edilmektedir. Klasik ebru sanatında malzeme kadar motifler de tabiatta bulunan örneklerden mülhem, stilize edilmiş desen ve motiflerdir.³

Ebrunun etimolojik kökeni hakkındaki tahminler 15. yüzyılda Orta Asya’da kullanılan Çağatayca’da “Ebre” hareli, dalgalı anlamına gelen isimden türetilmiş olduğu yönündedir. Osmanlılarda ise sanat ve edebiyat dilinin Farsça olması nedeniyle Farsça kaş, bulut manasında kullanılan “*ebri*” şekliyle kullanılmıştır. Buluta benzeyen, bulutumsu anlamındaki “*Ebrî*” ismini almış olan kâğıtlar, yüzyıllar boyu bu şekilde adlandırılmıştır. 20. yüzyılın sonlarına doğru bu isim telaffuz kolaylığı ve kulağa daha ahenkli gelmesi sebebiyle ebru şeklini almıştır.⁴ En eski sanat dallarından olan ve bir Türk sanatı olarak kabul gören ebru yaklaşık beş yüz yıldır icra edilmektedir.⁵ Uygurlar’dan bu yana Türklerin kâğıt yapımına ilaveten farklı tekniklerle renkli kâğıtlar yaptıkları ve ebrunda bu süreçte Türkistan civarında geliştiği tahmin edilmektedir.⁶ Ebrunun, XVI. yüzyıl başlarında İpek Yolu vasıtasıyla İran, Hindistan, Orta Asya ülkeleri ve Osmanlı topraklarına geldiği düşünülmektedir.⁷ Günümüzde bilinen en eski ebru 16. yüzyıla tarihlendirilmektedir.⁸ Uğur Derman Koleksiyonunda bulunan 1554 tarihli Gürcistan’da yazılmış *Malik-i Deylemi*’ye ait talik kıtanın zemininde kullanılmış olan hafif ebrulu kâğıt, bilinen ilk örneklerdendir. Fakat kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir.⁹ Ebrunun kâğıt boyama tekniği olarak kullanılmış olması hasebiyle müstakıl bir sanat olarak görülmemiş bu yüzden ustalar ebrularına imza atma gereği duymamışlardır. Üzerlerinde tarih ve isim gibi işaretler bulunmayan ebrular, kullanıldığı eserin yazım tarihi ile ilişkilendirilmiştir.

¹ Pınar Toktaş, “ Türk Ebru Sanatçılarının Kronolojik Olarak İncelenmesi”, *Akdeniz Sanat Dergisi* 5 / 9 (Mart 2012), 124.

² İsmet Binark, *Eski Kitapçılık Sanatlarımız* (Ankara: Ayyıldız Matbaası, Kazan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları, 1975), 52.

³ Hicabi Gülgen, *Ana Hatlarıyla İslam Sanatları Tarihi* (Bursa: Emin Yayınları 7.Baskı, 2019), 99.

⁴ Gülgen, *Ana Hatlarıyla İslam Sanatları Tarihi*, 97.

⁵ *Ebru Sanatının Son 500 Yılı Sergi Kataloğu*, (haz). Fatih Ömeroğlu, (İstanbul: Kadırga Sanat Galerileri Katalog Yayınları, 2020), III.

⁶ Gülseren Sönmez, *Gelenekselden Günümüze Ebru* (İstanbul: İnkılap, 2007), 15.

⁷ G.Sönmez, *Gelenekselden Günümüze Ebru*, 15.

⁸ Sadreddin Özçimi, *Türk Ebrusu’nda Düzgünman Ekolü* (İstanbul: Bilnet Matbaacılık Biltur Basım ve Yayın Hizmet A.Ş. 2010), 4.

⁹ Uğur Derman, *Türk Sanatında Ebrû* (İstanbul: Ak Yayınları 1977), 6.

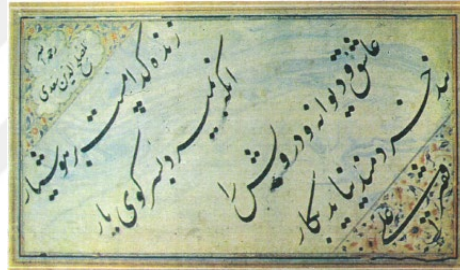
Resim 1. Malik-i Deylemi tarafından yazılmış Talik kıtanın zemini hafif ebru (m.1554).



Kaynak: Derman, 1977, 6.

İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan 1519 tarihli Mecmuatü'l-Acaib adlı eserin ebruları, Topkapı Sarayı Müzesi'nde yer alan Abdul-hayf Ali'nin Şehzade Mehmed için yazdığı, bir hadis levhasının kenar ebruları ve Mahmud Gazanfer'e ait olan Ârifi'nin Guy'u Cevgan (m. 1539) nüshasının kenar ebruları en eski örnekler olarak kabul edilmektedir.¹⁰

Resim 2. Mir Ali El Katib'in Mecmuatü'l Acaib adlı eserinin zemini bulutumsu ebru. H. 945 (M. 1539).



Kaynak: G. Sönmez, 2007, 15.

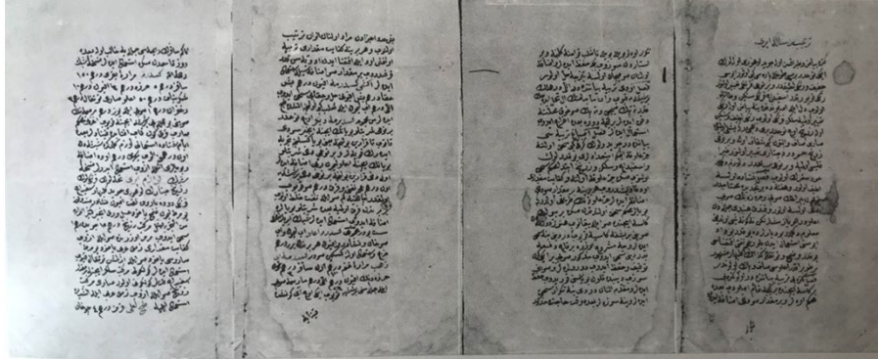
Ebru hakkında 1608 yılında yazılmış “*Tertib-i Risâle-i Ebrî*” isimli eser bu konuda ele geçmiş ilk yazma eserdir. Uğur Derman koleksiyonunda bulunan bu eser ebru sanatına dair pek çok bilgi içermesi ve bu konudaki pek çok bilinmezi açıklığa kavuşturması açısından oldukça önemli bir eserdir.¹¹ Aynı eserde Şebek Mehmed Efendi'ye ait “*Nüsha-i Şebek*” adında bir ebru risalesinden bahsedilmiş olsa da henüz böyle bir risaleye ulaşılmamıştır.¹²

¹⁰ Toktaş, “Türk Ebru Sanatçılarının Kronolojik Olarak İncelenmesi”, 125.

¹¹ Salih Elhan, *Türk Ebru Sanatı Tarihçesi-Yapım Teknikleri-Ebrucular* (Ankara: Murat Basım ve Yayın, 1998), 1.

¹² Derman, *Türk Sanatında Ebrû*, 29.

Resim 3. Tertib-i Risale-i Ebrî.



Kaynak: Derman, 1977, 27.

Elde edilen ebrular üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda 1519-1608 yıllarına tarihlendirilen ebru örneklerinin, bulutumsu diye tabir edilen az yoğun su üzerinde yapılmış, açık renkli hafif ebrular oldukları görülmektedir. İlk dönemlerde ebruya bir sanat dalı olmaktan ziyade, renkli ve desenli kâğıt gözüyle bakılmıştır. “Tarz-ı Kadim” denilen ilk ebruların yapımından yaklaşık bir asır sonra ebruda kullanılan sıvının kıvamının arttığı ve tarama türünde müdahalelerin başladığı görülmektedir.¹³ 1608-1829 yıllarında yapılmış olan ebru örneklerinde kumlu, kılçıklı ve damla (hatip) teknikleri kullanılmaya başlanmıştır.

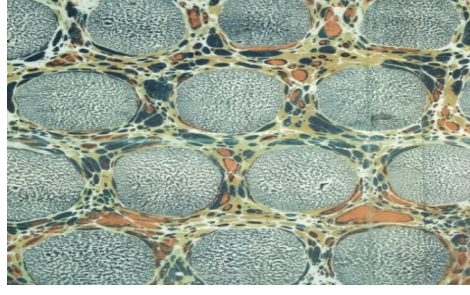
Resim 4. Hatip Mehmed Efendi (M.1608). Hatip ebru



Kaynak: Ömeroğlu, 2020, 37.

¹³ Hicabi Gülgen, “Türk Ebru Tarihi’nde Ustalar ve Üslup Değişimi”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 25/ 1 (Nisan 2016), 156-157.

Resim 5. İstanbul Laleliçeşme’de Sultan Mustafa Camii ve İmareti Evkafı’nın Mahsulât ve İhracat Muhasebe Defterinin dış kabı (M. 1814). Battal üzerine kumlu ebru.



Kaynak: Ovalıoğlu, 2007, 68.

Osmanlı sanatında Lale Devri diye bilinen 18. yüzyılın başlarında batı etkisinde köklü değişikliklerin meydana gelmesiyle barok ve rokoko etkileri tüm sanat dallarında olduğu gibi ebruda da değişimlere sebep olmuş fakat su üzerinde desenleri oluşturmanın zorluğu sebebiyle, ebruda bu etki daha sonraki dönemlerde kendini göstermiştir.¹⁴

Resim 6. Akşehir’de Hasan Paşa Camii Evkafı’nın Mahsulât ve İhracat Muhasebe Defteri’nin dış kabı. (M.1695). Kır çiçekli ebru.



Kaynak: Ovalıoğlu, 2007, 13.

Ebruda klasik dönem diye adlandırılan 19. yüzyılda yapılmış ebrularda, fırça ile düzenli atılan boya tekniği uygulanmış, kullanılan sıvının yoğunluğu artırılmış, böylece daha canlı renkler ve net desenler elde edilmeye başlanmıştır. Bu dönem ebru sanatı açısından büyük bir gelişimin görüldüğü dönemdir. Tüm bu yeniliklerle birlikte ilk ebrucuların uyguladıkları gösterişsiz hafif ebrular da yapılmaya devam etmiştir.¹⁵ 20. Yüzyılda Necmeddin Okyay’ın çiçekli ebruları icat etmesinin ardından ebrunun müstakil bir sanat olarak farklı bir mecrada hızla ilerleme yoluna girdiği görülmektedir.

Osmanlı döneminde Kur’an-ı Kerim yazma ve tezyin etme arzusu ile zirveye taşınan yazma eser üretimi, bu sanatlarının gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlamıştır. Hüsn-i hat, tezhip, kat’ı, minyatür gibi kitap sanatları içerisinde yer alan ebru, kâğıt boyama ve süsleme sanatıdır. Ebru, yazılar için zemin kâğıtlarında, hat levhalarının

¹⁴ Gülgen, “Türk Ebru Tarihi’nde Ustalar ve Üslup Değişimi”, 157.

¹⁵ Elhan, *Türk Ebru Sanatı Tarihçesi-Yapım Teknikleri- Ebrucular*, 15.

pervazlarında, ciltlerin iç kısımlarında veya çehârkûşe cilt yapımında, el yazması eserlerin bezenmesinde ve defterlerin dış kaplamasında kullanılmıştır.¹⁶ Saffet Efendi isimli kâğıtçı ve mücellit bir zata ait 1850 ‘li yıllara tarihlendirilen bir defterde yazılanlara göre 19. Yüzyıl İstanbul’unda kullanılan kâğıt çeşitleri arasında eser-i cedid şeker renk battal, mühreli battal, hünkar battal, satrançlı battal gibi bir çok ebru, kâğıt renk ve çeşitleri arasında zikredilmektedir.¹⁷

Osmanlı döneminde saray nakkaş-hanelerinde kâtib ve nakkaş olarak adı geçen, özellikle yazma eser üretiminde çalışan ehl-i hiref, 16.-18. yüzyıllarda giderek sayıları azalmasına rağmen mevcudiyetini devam ettirmiştir.¹⁸ Matbaanın yaygınlaşması ile el yazması eserlerin üretiminin durmasının ardından hat, minyatür, tezhip, kat’ı sanatı gibi ebru da mecra değiştirmiş müstakil bir sanat haline gelmiştir. 19. yüzyılda meşhur hattatlara levhalar yazdırarak evlerin duvarlarını tezyin etme ortaya çıkmıştır. Yakın geçmişte olan bu uygulama sebebiyle hüsn-i hat, günümüzde daha ziyade levha sanatı olarak değerlendirilmektedir.¹⁹ Hüsn-i hat levhaların tezyinatına da oldukça önem verilmiştir. Ebru, bu süreçte hat sanatının tamamlayıcı unsuru olmuştur. Özellikle meşhur hattatların yazmış olduğu on ila yirmi ayet veya hadisten oluşan “Murakkaât” isimli kıymetli yazı albümlerinin başlıca tezyinat unsuru olarak kullanılmıştır.²⁰

Osmanlıda ebrunun kullanıldığı bir diğer önemli alan, resmî evraklar ve o dönemde yapılan tüm resmî yazışmaların kaydedildiği defterlerin kapak ve etiketleri olmuştur. Devletin resmî yazışmalarında ve önemli belgelerinde zemin kâğıdı olarak ebrulanmış kâğıtlar kullanılmıştır.²¹

Geçmişte tüm sanatların öğretiminde hoca-talebe ilişkisinin sürdürülmesi için azami gayret sarf edilmiştir.²² Usta-çırak arasındaki bu aktarıma meşk usulü adı verilmektedir. Medeniyetimizde meşk, musikiden kunduracılığa kadar her sanat ve zanaat için geçerli olan temel terbiye ve eğitim sistemi olmuştur. Kâmil olandan talip olana aktarılan ve gönülden gönüle olan bu geçiş, sadece bilginin değil, mesleki ahlakın da bir aktarım yöntemi olarak kullanılmıştır. Öyle ki meşk silsilesinin, tıpkı tarikat silsilelerinde

¹⁶ M. Zeki Kuşoğlu, *Dünya Sanatımız Kültürümüz*, (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1994), 118.

¹⁷ Mehmed Ali Kâğıtçı, *Kâğıtçılık Tarihçesi* (İstanbul: Kader Basımevi, 1936), 222-227.

¹⁸ Bahattin Yaman, “Osmanlı Saray Sanatkarları Teşkilatı: Ehl-i Hiref”, *Türk İslam Sanatları El Kitabı* (ed.), Abdülkadir Dündar (Ankara: Grafiker Yayınları, 2019), 543.

¹⁹ M. Sadreddin Özçimi, *Ebrû* (İstanbul: BİKSAD, 2010), 17.

²⁰ Nedim, Sönmez – Yvonne Jackle, Sönmez. *Türkisch Papier Ebru Turkish Marbled Paper*, (Tubingen: 1987), 19.

²¹ G. Sönmez, *Gelenekselden Günümüze Ebru*, 14.

²² Işık Yazan, Ebru Sanatı, *Antika Dergisi*, 14, (1986), 42.

olduğu gibi bir sahabeye veya peygambere dayandığına inanılmıştır.²³ Türk sanat kültürü yazılmaktan ziyade şifahi olarak hoca-talebe ilişkisi ve ilim sanat meclislerinde yapılan sohbetler aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılmıştır. Sanata ve sanatın felsefesine dair kitabî bir eğitim şekli benimsenmediği için eğitimin en önemli ögesi hoca (usta) olmuştur. Sanatın talibi sevgi ve saygı ile bağlanabileceği, her anlamda kendisine örnek alacağı bir hocayı arayıp bulmak zorundadır.²⁴ Aynı şekilde hocanın da tüm bilgi ve feyzini aktarabilmesi için öğrencisini sevip güvenmesi gerekmektedir. Hocalar kibirli, hürmette kusur eden öğrenciyi kabul etmek yerine vaktini ve gayretini hak edecek kişilere sarf etmeyi uygun görmüşlerdir. Resmi bir belge hükmünde olmayan icazetin hocanın takdir ve güvenini kazanan talebesine bir ikramı olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Talebenin icazet peşinde koşması sanatın geleneğine aykırı görülmektedir.²⁵ Dolayısıyla icazetin verileceği fakat alınamayacanın altı çizilmektedir. Üstadın tedrisinde sanatın inceliklerini, tarihini, insana kazandırdıklarını ve edebi öğrenen talebeye zamanı gelince icazet verilmiştir.²⁶ Eğitim süresi öğrencinin kabiliyetine göre farklılık arz etmektedir. İcazet alan talebe öğrendiklerini öğretme ve eserinin altına imza atma hakkını elde etmektedir.²⁷

Ebruda bilinen ilk icazet Necmeddin Okyay (1883-1976) tarafından talebesi Süheyl Ünver'e (1898-1986) verilen icazettir. Mustafa Düzgünman (1920-1990) bu geleneği sürdürmüştür. Onun talebeleri de günümüzde aynı şekilde usta-çırak münasebeti ile dersler vermekte ve icazet geleneğine riayet etmektedirler. Ebrunun tarihi çok eskilere dayanıyor olmasına rağmen müstakil bir sanat olarak varoluşunun üzerinden henüz bir asır gibi bir süre geçtiği görülmektedir. Bu bakımından geleneğinin tamamlanmış olup olmadığı tartışmaya açık bir konudur.²⁸ Necmeddin Okyay ve Mustafa Düzgünman'nın kendilerinin icazetlerinin olmadığı bilinmektedir.²⁹ Keza Okyay, Süheyl Ünver dışında kendi oğullarına ve halefi olan Mustafa Düzgünman'a icazet verme gereği duymamıştır.³⁰ Ayrıca bu iki üstadın vermiş oldukları icazetnameler birbirinden farklıdır. Necmedddin Okyay Latin harfleriyle bir icazet metni yazmamıştır. Mustafa Düzgünman ise hüsn-i hat levhası

²³ Savaş Ş. Barkçin "Aşk Meşk Edenler" *M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı*. (ed.), Aydın Başbuğ (Ankara: a kitap, 2016), 32.

²⁴ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 133-134.

²⁵ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 136.

²⁶ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 136.

²⁷ Klasik Türk Sanatlar Vakfı (KTSV), *Bir Çiçek Demeti* (Erişim 19 Nisan 2021), 6-10.

²⁸ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 151.

²⁹ İrvin Cemil Schick, "İslâmî Kitap San'atlarında Standartlaşma: Usta-Çırak İlişkisi Ve İcazet Geleneği", *Osmanlı Araştırmaları / The Journal of Ottoman Studies*, XLIX (2017), 2.

³⁰ Feridun Özgören, "Gelenek İle Rivayeti Ayırmak", *Türklerin Ebru Sanatı* (ed.), Hikmet Barutçugil, (Ankara: Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 2007), 80.

şeklinde vermiş olduğu icazeti yeniden Latin alfabesi ile yazdırıp imzalayarak talebesi Alparslan Babaoğlu'na vermiştir.³¹ Yine bir diğer talebesi olan Fuat Başar'a biri Osmanlıca olmak üzere üç farklı icazet vermesi³² hasebiyle ebru icazetinin metni ve şekli konusunda fikir birliğine varılmamış olduğu açıkça görülmektedir.

Resim 7. Mustafa Düzgünman'ın talebesi Alparslan Babaoğlu'na verdiği Latin alfabesi kullanılarak yazılmış Ebru İcazetname'si.



Kaynak: Babaoğlu, 2020, 62.

Resim 8. Mustafa Düzgünman'ın talebesi Alparslan Babaoğlu'na verdiği hüsn-i hat ile yazılmış Ebru İcazetname'si.



Kaynak: Babaoğlu, 2020, 64.

İcazet sahibi olmak değerli olmakla birlikte sanatta yeterli olmakla eş değer tutulmamaktadır. İcazetli olsun olmasın sanatçının yeterliliğinin asıl belirleyeni bu konuda otorite olan kişiler tarafından kabul görmesi olmuştur. Ayrıca musiki ve klasik cilt sanatı gibi diğer sanatlarda icazet geleneğinin olmayışı, sanattaki yetkinliğin otoriteler tarafından kabul edilmesinin yeterli olduğunu kanıtlar gibi görünmektedir.³³ Bütün bunlara rağmen ebruda icazet geleneğine önem verilme sebebinin son yıllarda hızla gelişip yayılan bu sanatın bozulmasını önleme ve meşk usulü eğitim ile gelecek nesillere en doğru şekilde

³¹ T. Alparslan Babaoğlu, *Hocam Mustafa Düzgünman* (1920-1990), (İstanbul: Albaraka Yayınları, Aralık 2020), 61-64.

³² Fuat Başar 35. Sanat Yılı Kataloğu İstanbul: KTSV Yayınları. 201, 9.

³³ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 151.

aktarımını sağlayabilecek kişilerin dikkatle seçilmesi için bir çare olarak uygulanmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.³⁴

Klasik sanatlarımızın geçmişine bakıldığı zaman geleneksel sanatların tamamen ustayı taklitten oluşmadığı açıkça görülmektedir. Nitekim Necmeddin Okyay Sadık Efendi'nin talebesi olmuş fakat kısa süre sonra hocasının vefatının ardından kendi gayretleriyle sanatını tamamlamıştır. Kendisinin çiçekli ebruları ilk kez ortaya koyması sanatın geleneğinin sadece ustayı taklitten ibaret olmadığını ortaya koymaktadır.³⁵ Tüm geleneksel sanatlarımızın gelişim süreci dikkatle incelendiğinde geleneğin yeniliklerin güzel olanlarını içinde erittiği başarısız olan denemeleri ise şiddetle eleştirdiği görülmektedir.³⁶ Zira klasik sanatlarda yapılan her yenilik aslında kendilerinden önceki üstaplardan alınan bilgiler üzerine inşa edilmektedir. Klasik sanatlara hakkıyla vakıf olan ve çalışmalarını seçerek kendi üslubunu oluşturan usta sanatçıların, geleneğin önemli bir parçası haline geldikleri hatta sanatta belli ekollerin oluşmasına katkı sağladıkları görülmektedir.³⁷ Konu bütünlüğü açısından tarihi süreç içerisinde ebru sanatının gelişmesine katkıda bulunan bazı ebruculara da değinmek gerekmektedir.

Şebek Mehmed Efendi (?)

Köklü bir geçmişe sahip olan ebru ve ebruculuk hakkında elde edilmiş olan ilk belge Tertib-i Risale-i Ebrî isimli yazma eserdir. Bu eserin müellifi bilinmemektedir. Eserde ebrunun malzemeleri ve ebru yapım teknikleri anlatılmakta ve Şebek Mehmed Efendi isimli bir ebrucudan bahsedilmektedir.³⁸ Eldeki veriler ışığında Şebek Mehmed Efendi ilk ebrucu olarak kabul edilmektedir. Risalede Şebek Mehmed Efendi'den rahmetle yad edilerek bahsedilmektedir. Bu bilgiye göre Şebek Mehmed Efendi'nin eserin yazıldığı (1608) senesinden önce yaşamış olduğu düşünülmektedir.³⁹ Aynı eserde ebru konusunda telif edilmiş "Nüsha-i Şebek" isimli bir başka risaleden bahsedilmiş olsa da henüz böyle bir esere rastlanmamıştır.⁴⁰

³⁴ Hatice Sarı, *Mustafa Düzgünman'ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı* (Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008), 68.

³⁵ Özgören, "Gelenek İle Rivayeti Ayırmak", 74.

³⁶ Schick, "İslam San'atlarında Standartlaşma: Usta-Çırak İlişkisi Ve İcazet Geleneği", 250.

³⁷ Schick, "İslam San'atlarında Standartlaşma: Usta-Çırak İlişkisi Ve İcazet Geleneği", 251.

³⁸ Fuat Başar- Yavuz Tiryaki, *Türk Ebru Sanatı*, (İstanbul: Gözen Kitap ve Yayınevi), 2006, 2.

³⁹ Derman, *Türk Sanatında Ebrû*, 29.

⁴⁰ Derman, *Türk Sanatında Ebrû*, 30.

Hatip Mehmed Efendi (?-1773)

Hakkında bilgi sahibi olunan diğer ebrucu Ayasofya cami imam hatipi Mehmed Efendi'dir (ö. 1773). Hatip Mehmed Efendi ile Şeyh Sadık Efendi (ö. 1846) arasında başka ebrucuların varlığı hakkında bir bilgiye rastlanmamaktadır. Buna karşın Osmanlı arşivlerinde bulunan ebru kaplı defterler ve bu defterlerin kayıt tarihleri, ebruların özellikleri hakkında detaylı bir araştırma yapıldığı takdirde 1600'lerin sonu ile 1700'lerin başına tarihlenmiş olan kır çiçekli ebrular⁴¹ eğer Hatip Mehmed Efendi tarafından yapılmamışlarsa ki ona atfedilen benzer hiç bir ebru bulunmamaktadır. Aynı dönemde yaşamış bir başka ebrucunun varlığı muhtemel görülmektedir.⁴² Ayrıca yine arşiv defterlerinin tarihleri ve ebru özellikleri dikkatle alındığında 1700'lerin sonu ile 1800'lerin başlarına tarihlenen kumlu hatip örneklerini⁴³ yapan bir ebrucunun varlığından da bahsedilebilir. Ayasofya Camii imam hatipi olması hasebiyle "Hatip" lakabı ile anılan Mehmed Efendi'nin doğum tarihine dair net bir bilgi bulunmamaktadır. Süleymaniye Kütüphanesi'nde Hatip Mehmed Efendi'ye ait 3 numaralı murakkada 1729 tarihli bir sülüs karalama bulunmaktadır. Ebruyu kimden öğrendiği bilinmeyen Mehmed Efendi'nin ebru öğrettiği her hangi bir talebesi olup olmadığına dair bir bilgiye rastlanmamıştır.⁴⁴

Mehmed Efendi ebru sanatına hatip ebrusu adı verilen yeni ve farklı bir türü kazandırmıştır.⁴⁵ Bu ebruda ilk kez iç içe damlatılan farklı renklerdeki boyaya at kuyruğundan elde edilmiş bir tek tel yardımı ile yürek, çarkı felek ve denizyıldızı gibi şekiller vermiştir.⁴⁶ Sıvı üzerindeki boyaya ilk kez müdahale edilerek bir form kazandırılmıştır. Hatip ebrusu çiçekli ebruların yapımına temel teşkil etmesi açısından çok büyük bir yenilik kabul edilmektedir.⁴⁷ Mehmed Efendi 1773 yılında evinde çıkan bir yangında ebrularını kurtarmak isterken yanarak ölmüştür.⁴⁸

⁴¹ İlhan Ovalıoğlu, *Arşivin Rengi Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket*, (İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları 2007), 7-101.

⁴² Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj. 25/10/2021, s. 145.

⁴³ Ovalıoğlu, *Arşivin Rengi Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket*, 49-123.

⁴⁴ M. Uğur Derman "Hatib Mehmed Efendi" *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: 2016, Ek-1/544.

⁴⁵ Ömer Faruk Dere, *Devlet-i Aliyye'den Günümüze Ebru Sanatı*, (İstanbul: İnkılap Basım Yayım, 2011), 29.

⁴⁶ Uğur Derman, Türk "Ebriciliğinin Mûteber İsmi Hatib Mehmed Efendi" *M. Sadreddin Özçimi 60. Yaş Armağanı*, (ed.), Aydın Başbuğ (Ankara: a kitap, 2016), 40.

⁴⁷ Ahmet Saim Arıtan, "Türk Ebru Sanatı ve Bugünkü Durumu" *dergisosyalbil.selcuk.edu.tr* (Erişim 19 Nisan 2021), 450.

⁴⁸ Derman, *Türk Sanatında Ebrû*, 32.

Şeyh Sadık Efendi (?-1846)

Doğum tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Üsküdar Özbekler Tekkesi'nin şeyhidir. Sadık Efendi ebru sanatını iki oğlu Edhem ve Nafiz'e öğretmiştir. Dergâhta bulunan mezar taşı kitabesinden anlaşıldığına göre ölüm tarihi 11 Temmuz 1846'dır. Sadık Efendi'nin günümüze ulaşan çeşitli ebruları incelenmiş, renklerin doğru tespit edilmesi için özellikle kitap içlerinde ve mikleplerde bulunan ebrular referans alınmıştır. Çalışma sonucunda Şeyh Sadık Efendi'nin ebrularına her seferinde sarı renk ile başladığı ardından Kırmızı, kahve rengi, lacivert-siyah, pembe, lila veya uçuk sarı tonlarını uyguladığı ve değişmez bir kural halinde altı renk kullandığı görülmüştür. Neftli ebrularında ise genellikle bitkisel kökenli lahor çividi ve gülbahar renklerini tercih ettiği tespit edilmiştir.⁴⁹

Hezârfen Edhem Efendi (1829-1904)

Edhem Efendi 19. asrın en önemli ve en iyi tanınan ebrucusu olmuştur. 1829 yılında doğan Edhem Efendi, Şeyh Sadık Efendi'nin oğludur. Babasının ardından Özbekler tekkesi şeyhliği yapmış, ebrunun haricinde pek çok sanatla da ilgilenmesi sebebiyle Farsça “bin bir hüner sahibi” manasında “hezârfen” lakabı ile anılır olmuştur.⁵⁰ Üsküdar'da Vakıflar idaresine bağlı olan Özbekler Tekkesi'nde Edhem Efendi'den kalan az sayıda ebruları ve diğer eserleri sergilenmektedir.⁵¹

Edhem Efendi'nin kullandığı zırnık, lök ve gülbahar renkli boyaların üzerine lahor çividi boyaya çam terebentini katarak attığı battal ebrular *Edhem Efendi Battalı* adıyla şöhret bulmuştur.⁵² Arapça, Farsça ve Çağatayca bilen Edhem Efendi, demircilik, tornacılık, hakkâklık, doğramacılık, marangozluk, mühürçülük, dokumacılık, matbaacılık, makinecilik, mimarlık gibi pek çok sanat ve zanaatta maharet sahibidir.⁵³ 1904 yılında vefatının ardından Özbekler Dergâhı'nın haziresine defnedilmiştir.⁵⁴

Nafiz (Salih) Efendi (19.Yy)

Nafiz Efendi, Sadık Efendi'nin oğlu, Edhem Efendi'nin kardeşidir. 19. yüzyılda yaşamış olan sanatçının doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Ebruculuğu babasından

⁴⁹ G. Sönmez, *Gelenekselden Günümüze Ebru*, 181.

⁵⁰ Arıtan, “Türk Ebru Sanatı ve Bugünkü Durumu”, 450.

⁵¹ M. Uğur Derman, “Edhem Efendi, Hezarfen”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1994, 10/ 417.

⁵² Ömer Faruk Dere, *Ebrû Sanatı Tarihçe, Malzeme, Uygulama*, (İstanbul: İsmek 2007), 36.

⁵³ Derman, *Türk Sanatında Ebrû*, 34.

⁵⁴ Elhan, *Türk Ebru Sanatı Tarihçesi-Yapım Teknikleri- Ebrucular*, 16.

öğrenmiş olan Nafiz Efendi hakkında fazla malumat bulunmayıp günümüze gelebilmiş bir ebrusuna da rastlanmamıştır.⁵⁵

Sami Efendi (1838-1912)

Dönemin ünlü hattatlarından olan Sami Efendi ebruyu yakın arkadaşı Edhem Efendi'den öğrenmiştir. Sami Efendi ebruculuğu meslek edinmemiştir. Hattat Şevki Efendi'nin talebesi Bakkal Arif Efendi için hazırladığı ve Halim Özyazıcı koleksiyonunda bulunan sülüs-nesih murakkanın⁵⁶ kenarlarını süsleyen ebrular Sami Efendi'ye aittir.⁵⁷

Necmeddin Okyay (1883-1976)

Üsküdar Toygartepe'de Üsküdar Mahkeme-i Şer'iyye baş kâtibi ve Yeni Valide Camii imamı olan Abdünnebi Efendi ve eşi Binnaz Hanım'ın evlatları olarak dünyaya gelmiştir. 1903 yılında Özbekler Tekkesi'nde Edhem Efendi'den ebru dersleri almaya başlamış, ebru sanatının yanı sıra kâğıt boyama, kâğıt aharlama ve ince ahşap işçiliği öğrenmiştir. 1904 yılında hocasının ölümü ile ebruya kendi çabalarıyla devam etmiştir.⁵⁸ Ressam Hoca Ali Rıza Bey'den renk bilgileri edinmiş, Sami Efendi'den talik hattını meşk etmiştir. 1905'te talik, 1906'da sülüs-nesih hat icazeti almıştır. Mehmet Vehbi Efendi'den is mürekkebi yapmayı, Sultan Abdülaziz'in okçubaşı Seyfeddin Bey'den okçuluğu talim etmiştir.

Medresetü'l-Hattâtîn de 1916 yılında ebru ve ahar hocalığına getirilen Okyay, bu görevi 1928'de okulun kapanmasına kadar sürdürmüştür. Çiçekli ebrular çalışmaya gayret eden Okyay, lale, menekşe, gelincik, karanfil, sümbül, gonca gül ve gül ebruları yapmıştır. Bu ebrular Necmeddin Ebrusu adı ile bilinmektedir.⁵⁹ Hattat olması hasebiyle yazılı ebru denemeleri yapmış kendi geliştirdiği akkâse ebru tekniğiyle yazılı ebrular yapmayı başarmıştır. Necmeddin Okyay, Medresetü'l Hattâtîn'de hoca iken, 1923 yılında öğrencisi Süheyl Ünver'e ilk kez ebru icazeti vermiştir. Daha sonra Mustafa Düzgünman'la devam edecek olan icazet geleneğini başlatan kişi olmuştur.⁶⁰ Okyay 1925 senesinde ciltçilik sanatına el atmış, kadim tarz ciltçiliğin en güzel örneklerini yapmayı başarmıştır. Bu sayede Topkapı Saray Kütüphanesi'ndeki çok sayıda yazma eserin restorasyon ve bakımını

⁵⁵ Ahmet Saim Arıtan, “Türk Ebru Sanatı ve Bugünkü Durumu”, 450.

⁵⁶ “Hat yazısı öğretmek amacıyla hocanın öğrencisine hazırladığı yazı albümü”

⁵⁷ Derman, *Türk Sanatında Ebrû*, 40.

⁵⁸ M. Uğur Derman, “Okyay, Mehmed Necmeddin”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 2007, 33/343.

⁵⁹ Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2010), 380.

⁶⁰ A. Sacit Açıkgözoğlu, “Hezarfen Necmeddin Okyay ve Ebru Geleneği”, *M. Sadreddin Özçimi 60. Yaş Armağanı*, (ed.), Aydın Başbuğ, (Ankara: a kitap, 2016), 49.

yapmıştır.⁶¹ Necmeddin Okyay'ın hazırlayıp tasnif ettiği ebruları Nusret Hepgül, “Ebru tarihi-Eski Ebrulardan Örnekler” isimli bir albüm şeklinde düzenlemiş ve Süleymaniye Kütüphanesi'ne bağışlamıştır. Süleymaniye Kütüphanesi'nde 4789 numaralı dosyada 17 numara ile kayıtlanmış olan Necmeddin Okyay'ın bu çalışması, h. 950 – 1317/ m.1543-1899 yılları arasında yapılan ebrularının günün imkânları ile tekrarlayarak yapılması ile oluşturulmuştur.⁶² Necmeddin Okyay'ın ebrularının bazılarının uygun köşelerinde “amel-i Necmeddin” şeklinde imzası tespit edilmiştir. Necmeddin Okyay 1936 senesinde Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde hoca olmuş ve bu vazifeyi 1948 yılında emekli oluncaya kadar devam ettirmiştir.⁶³ Necmeddin Okyay Medresetü'l-Hattatin'de ebru ve kâğıt aharlama dersleri, Güzel Sanatlar Akademisi'nde ve Şark Tezyini Sanatlar Mektebi'nde⁶⁴ ebru ve ahar derslerine ilaveten ciltçilik ve yazı müderrisliği yapmış bu alanlarda pek çok talebe yetiştirmiştir.⁶⁵ Ebru sanatının son dönemdeki en önemli üstadlarından olan ve Klasik Türk Ebru sanatının günümüze ulaşmasında çok büyük bir rol üstlenen Okyay, ebru sanatına dair tüm birikimlerini ve sanatın inceliklerini iki oğlu Sami, Sacid Okyay ve yeğeni Mustafa Düzgünman'a aktarmıştır. Necmeddin Okyay 5 Ocak 1976 tarihinde 93 yaşında vefat etmiş, Karaca Ahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir.⁶⁶

Sami Okyay (1910-1933)

Necmeddin Okyay'ın ortanca oğludur. 1910 yılında Üsküdar'da doğan Sami Bey, ebruyu babasından talim etmiştir. Ebruculuğun yanı sıra tezhip, hakkâklık “oyma” lâke ve şemse tarzı cilt sanatlarıyla iştigal eden Sami Efendi, Şark Tezyini Sanatlar Mektebi müderrisliği sırasında yakalandığı peritonit⁶⁷ dolayısıyla 12 Haziran 1933'te vefat etmiştir. 12x 22 cm ölçüsünde küçük ebru teknesinde yapmış olduğu yüzlerce eser bulunmaktadır.⁶⁸

Sacid Okyay (1915-1999)

Necmeddin Okyay'ın küçük oğlu olarak Üsküdar'da doğan Sacid Okyay, 1936 senesinde Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ni Şark Tezyini Sanatlar bölümünün açılışından başlayarak, emekli olduğu 1973 senesine değin ebruculuk ve kadim tarzda ciltçilik

⁶¹ G. Sönmez, *Gelenekselden Günümüze Ebru*, 186.

⁶² Açıkgözoğlu, “Hezarfen Necmeddin Okyay ve Ebru Geleneği”, 49.

⁶³ G. Sönmez, *Gelenekselden Günümüze Ebru*, 186.

⁶⁴ Medresetü'l Hattatin 1925'te Hattat Mektebi'ne, 1929'da ise Şark Tezyini Sanatlar Mektebine Dönüşmüş 1936 senesinde ise Türk Tezyini Sanatlar Şubesi ismiyle Güzel sanatlar akademisine bağlanmıştır. Okyay, bu süreçte aralıksız hocalığa devam etmiştir.

⁶⁵ Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, 380.

⁶⁶ Derman, *Türk Sanatında Ebrû*, 47.

⁶⁷ Peritonit, karın içi zarı iltihaplanması hastalığı.

⁶⁸ Derman, *Türk Sanatında Ebrû*, 48.

öğretmiştir.⁶⁹ Klasik Osmanlı cilt sanatında yetiştirmiş olduğu İslam Seçen, gibi kıymetli öğrencileri sayesinde kadim cilt sanatı günümüze kadar ulaşmıştır.⁷⁰

Mustafa Düzgünman (1920-1990)

Klasik Türk ebru sanatının en büyük üstatlarından olan Mustafa Düzgünman, 9 Şubat 1920 senesinde Üsküdar Sultantepe’de dünyaya gelmiştir. Babası Aziz Mahmut Hüdayi Camii imamlarından Mehmed Saim Düzgünman’dır. Mustafa Düzgünman, ebruyu ve kadim tarzda cilt sanatını annesinin dayısı Necmeddin Okyay’dan öğrenmiştir. 1938 yılında Okyay, Mustafa Düzgünman’ı kendisinin hocalık yaptığı Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Türk Tezyini Sanatlar bölümüne kayıt ettirmiştir.⁷¹ Bir süre sonra okuldan ayrılmak zorunda kalarak babasının attar dükkanında çalışmaya başlamıştır. Düzgünman, hocası Okyay’dan öğrendiği çiçekli ebruları geliştirmiş kendi bulduğu papatya çiçeğini çiçekli ebrular arasına eklemiştir. Klasik usulün dışına çıkmamayı kendisine şiar edinmiş, emanet aldığı geleneksel ebru sanatını özünü değiştirmeden aynı usul ile uygulamış ve öğrencilerine aktarmıştır.⁷² 1940 senesinde başlamış olduğu ebru sanatını ömrünün sonuna değin, elli yıllık süre zarfında icra etmiştir. Çeşitli sergilere imza atmış eserlerini ve öğrencilerini tanıtmıştır.⁷³ 1968 yılında Yapı Kredi Bankası’nın sanat müşaviri Vedat Tör, Galatasaray’da bulunan genel müdürlük binası girişinde Mustafa Düzgünman ebrularından oluşan bir sergi düzenlenip bir ay boyunca ziyarete açmıştır. Büyük bir ilgi toplayan bu sergi pek çok kişi tarafından gezilmiştir. Bu serginin ardından ebru sanatına ilgi büyük ölçüde artmış geniş bir çevrede tanınıp bilinen bir sanat olmuştur.⁷⁴ Mustafa Düzgünman, talebelerinden Alparslan Babaoğlu ve Fuat Başar’a ebru icazetini vererek sanatını emanet etmiştir. Sanatın eğitiminde usta-çırak ilişkisine son derece önem vermiş olan Düzgünman, sanat mirasını geleceğe güçlü bir şekilde aktarabilecek, ilerlemesini sağlayabilecek, bilgili ve donanımlı kişilere emanet etmeye gayret etmiştir.⁷⁵

⁶⁹ Ahmet Çoktan, *Türk Ebru Sanatı*, (İstanbul: Biginer Yayın, 1992), 9.

⁷⁰ Gürçan Mavili, “Klasik Cilt Sanatına Adanmış Bir Ömür İslam Seçen (1936-2019)”. *Lale Dergisi* 1/1 (Ocak 2020): 132.

⁷¹ Çoktan, *Türk Ebru Sanatı*, 10.

⁷² Dere, *Ebru Sanatı Tarihçe, Malzeme, Uygulama*, 40.

⁷³ M.Üğür Derman, “Düzgünman, Mustafa”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: TDV Yayınları, 1994, 10/ 63.

⁷⁴ A. Yüksel Özemre, *Üsküdar’da Bir Attar Dükkânı* (İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 14. Baskı, 2014), 99.

⁷⁵ Sarı, *Mustafa Düzgünman’ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı*, 65-69.

Alparslan Babaoğlu (1957-)

Alparslan Babaoğlu 1957 yılında Ankara’da doğmuş ilk ve orta öğrenimini Ankara ve Erzurum’da görmüştür. Devlet bursu ile gittiği İngiltere’de 1979 yılında Elektronik Mühendisliği eğitimini tamamlamıştır. 1980 yılında aynı alanda yüksek lisansı bitirerek Türkiye’ye dönmüştür. 1985’te ebru sanatçısı Mustafa Düzgünman ile tanışıp öğrencisi olmuş, 1989 yılında ebru icazeti almıştır. 2011 yılında emekli olduktan sonra tüm vaktini ebru sanatına ve öğrenci yetiştirmeye ayıran Babaoğlu, yurtiçinde ve yurtdışında sergiler açmış ve ebru hakkında kitaplar yayınlamıştır.⁷⁶ Alparslan Babaoğlu 11 Ocak 2022 tarihinde Yaşayan İnsan Hazineleeri Geleceğe Aktarılan Mirasın Temsilcileri Ödölüne layık görölmüştür.

Fuat Başar (1953-)

Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Faköltesi’nde eğitim aldığı sırada ebruya ilgi duyan Başar, 1977’de Mustafa Düzgünman’dan mektupla ebru dersleri almıştır. 1989 yılında Mustafa Düzgünman’dan ebru icazetini almıştır. 1980 yılında İstanbul’a gelip Hattat Hamid Aytaç’tan hat derslerine başlamış, aynı yıl içinde hat icazetini almıştır. İstanbul’da çalışmalarına devam eden sanatçı 300’ün üzerinde karma ve kişisel sergiye katılmış, ebru ve hat sanatında dünya çapında çok sayıda öğrenci yetiştirmiştir.⁷⁷ Ebru hakkında bir kitabı ve birden fazla kitap bölümü, çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlanmış birçok makalesi bulunan Başar, 2019 yılı Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödölleeri Geleneksel Sanatlar dalında özel ödüle layık görölmüştür.

Niyazi Sayın (1927-)

Üsküdar Doğancılar semtinde 1927 yılında doğan Niyazi Sayın, ilk ve orta mektebi Üsküdar Paşakapı’da, liseyi Haydarpaşa ve Beyoğlu’nda okumuştur. 1947 yılında Mustafa Düzgünman’la tanışarak evinde yapılan dinî eser meşklerine katılmış, bu vesile ile tasavvuf musikisi ile tanışmıştır. Ney sazına olan tutkusu sebebiyle Neyzen Emin Dede’nin talebesi, Resim Heykel Müzesi Müdürü ve Güzel Sanatlar Akademisi resim hocalarından Neyzen Halil Dikmen’in talebesi olmuştur. Hocasından on beş yıl ney ve ahlak dersleri almıştır. Bu arada Mustafa Düzgünman ile fotoğraf, ebru, tesbih yapımı ve cilt yapımı derslerine devam etmiş, fakat müzik ve ney daha ön planda olduğu için ebruda icazet

⁷⁶ Klasik Türk Sanatlar Vakfı (KTSV), *Ebru’nun Hat ile İmtihanı Akkâse Ebru Sergisi* (Erişim 19 Nisan 2021),6.

⁷⁷ Özçimi, *Ebrû*, 48.

almamıştır. Neyzen Niyazi Sayın sadece neyzenlerin değil musiki-şinasların da kutbu olmuştur. O da ebru üstadları Edhem Efendi, Necmeddin Okyay ve Mustafa Düzgünman gibi hezârfendir. Zira ebrudan sedef kakmacılığa, fotoğraftan elektroniğe, tornacılıktan balıkçılığa, ağaç işçiliğinden kuşçuluğa, gülcülükten tesbihçiliğe kadar pek çok alanda maharetli bir sanatçıdır. Türkiye’nin en iyi tesbih yapımcısı kabul edilmektedir.⁷⁸



⁷⁸ Barkçin “Aşk Meşk Edenler”, 35-36.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SADREDDİN ÖZÇİMİ VE EBRU SANATI

1.1. Sadreddin Özçimi'nin Ailesi

Sadreddin Özçimi Konya'da üç kuşak âlim ve hafız yetiştiren bir aileye mensuptur. Büyük dedesi Çimi köyünde âlim ve mutasavvıf bir zat olan Seydişehirli Abdullah Efendi'nin halifeliğini yapmış olan Kara Hafız Osman Efendi'nin oğlu Ahmed Fevzi Özçimi'dir. 1885 yılında Çimi köyünde doğan Ahmed Fevzi Özçimi, babasının tedrisinde hafızlığını tamamladıktan sonra din eğitimi almak için Konya'ya gelerek medrese öğrenimi görmüştür. Fatma Hanımla evlenmiş, Ayşe ve Mehmed Hakkı isimli iki evlat sahibi olmuştur. Demirciler semti içerisinde Selçuklu döneminden kalma "Bulgur Tekke" isminde yıkılmak üzere olan camiye sahip çıkmış, halkın yardımı ile onarımını yaptığı camide, dersler verip hafız yetiştirmeye başlamıştır. 1930-1950 yıllarında Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı Kuran kurslarında eğitim veren Ahmed Fevzi Özçimi 1956 senesinde vefat etmiş Üçler Kabristanı'na defnedilmiştir.⁷⁹

Sadreddin Özçimi'nin dedesi Mehmed Hakkı Efendi, 1901 yılında Konya'da dünyaya gelmiştir. Babasının tedrisinde hafızlık eğitimini tamamlamıştır. Kütahya İmam Hatip Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul'a gelen Mehmed Hakkı Özçimi Ayasofya Camii imamı Hafız İdris Efendi'den kıraat ilmi tahsil etmiş, Konya'ya döndükten sonra ticaret hayatına atılmıştır. Ankara'ya gittiği bir gün ilk Diyanet İşleri Reisi Rıfat Börekçi ile tanışmıştır. Hacı Bayram Camii'nde namaz kıldırıp, Kur'an okuyan Mehmed Hakkı Efendi'yi dinleyen Rıfat Börekçi, onun okuyuşunu çok beğenmiştir. Böyle Kur'an okuyan kişinin ticaretle uğraşmasının uygun olmadığını söylemiş: *"Bu şekilde okuyan, hafızlar yetiştirmeye en çok ihtiyaç duyduğumuz bu dönemde Türkiye Diyanet İşleri Reisliği'nin ilk resmî Kur'an kursunu açıyorum ve seni buraya tayin ediyorum"* diyerek atamasını yapmıştır. Böylece Kur'an Kursu Öğretmenliği vazifesine başlamıştır.⁸⁰

Mehmed Hakkı Efendi, babası Ahmed Fevzi Efendi ile birlikte Türkiye'nin ilk Kur'an kursunda öğretici olmuş ve çok sayıda hafız yetiştirmişlerdir. Talebelerini kıraat ve hafızlığın yanı sıra İslami bilgiler ve edeb, irfan ve görgü ile donatıp dönemin en iyi

⁷⁹ İhsan Kayseri "Din Bilgini ve Hafız Yetiştiren Örnek Bir Aile; Ahmet Fevzi Özçimi (1856-1952) Mehmet Hakkı Özçimi (1901-1973) Ahmet Fevzi Özçimi (1930-2006)", *M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı*, (ed.), Aydın Başbuğ (Ankara: a kitap, 2016), 9.

⁸⁰ Kayseri, "Din Bilgini ve Hafız Yetiştiren Örnek Bir Aile", 10.

eğitimi almalarını sağlamış ve mezun etmişlerdir. Mehmed Hakkı Özçimi görev aldığı dönemde beş yüz kadar hafız yetiştirmiştir. Daha sonra açılan Konya İmam Hatip Okulu'nda Kur'an-ı Kerim dersleri veren Mehmed Hakkı Efendi, aynı esnada Konya Müftü vekilliğini de yürütmüştür. Bu görevi sırasında büyük camilerin bakım ve onarımlarını gerçekleştirmiş, tüm camilerde görev yapan din görevlilerinin, ciddi bir hassasiyetle vazifelerini yerine getirmelerini sağlamıştır. Son görev yeri olan Konya Şerafeddin Camii baş imam ve hatipliği vazifesine on yıldan fazla bir süre devam eden Mehmed Hakkı Efendi, Hatice hanımla evlenmiş Nadire, Ahmet Fevzi ve Ayşe Sıdika isimli üç çocuğu olmuştur.⁸¹ 10 Temmuz 1994 yılında vefat eden Mehmed Hakkı Efendi, Üçler Kabristanı'na babası Çimili Ahmed Fevzi Efendi'nin yanına defnedilmiştir.

Sadreddin Özçimi'nin babası Ahmet Fevzi Özçimi, 3 Şubat 1930 yılında Konya Karatay'da dünyaya gelmiştir. Küçük yaşta babasından Kur'an-ı Kerim ve tecvit dersleri almış ve hafızlık çalışmıştır. Konya Erkek Lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul İktisad Fakültesi'nden mezun olmuştur. Zamanın ünlü mevlidhanlarından dersler almış, Konya İmam Hatip Lisesi'nde müzik öğretmenliği yapmıştır. Birçok hafıza usûl dersleri vermiş, mevlidhan yetiştirmiştir. Konya'da dinî musikinin gelişmesi için gayret sarf etmiştir. İstanbul'da Sultan Ahmet Camii baş imam ve hatipi Sadeddin Kaynak'la (1895-1961)⁸² tanışan Ahmet Fevzi Bey, kendisinden meşk etmek ve feyiz almakla kalmamış tıpkı baba-oğul gibi yakın bir bağ kurmuştur.⁸³ Sadeddin Kaynak ile birlikte katıldıkları meclislerde meşhur tarihçi, İbn-ül Emin Mahmud Kemal, Tahirü'l Mevlevi, Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu ve meşhur hadis âlimi Hâki Efendi gibi İstanbul beyefendisi, önemli şahsiyetlerle tanışmış ve ilim meclislerine katılmıştır.⁸⁴ Bir süre Konya Belediyesi ve Karayolları 3. Bölge Müdürlüğü'nde çalışan Ahmet Fevzi Bey, daha sonra bir kitap evi açmış, dost meclislerine ve hafızlarla usûl derslerine devam etmiştir. Necla hanımla evlenmiş Sadreddin ve Betül adında iki evlatları olmuştur. Ahmet Fevzi Bey 2005 yılında 75 yaşında iken vefat etmiş Üçler Mezarlığı'ndaki aile kabristanına defnedilmiştir.⁸⁵

Fevzi Özçimi ve dostlarının gayretleriyle Konya'da ilim, sanat ve musiki gelişmiş ve bu şehir, İstanbul'dan sonra Türkiye'nin ikinci sanat merkezi haline gelmiştir. Konya

⁸¹ Kayseri, "Din Bilgini ve Hafız Yetiştiren Örnek Bir Aile", 10.

⁸² Günaydın Kaynak – Nuri Özcan, "Kaynak, Sadeddin" *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Ankara: TDV Yayınları, 2002, 25/ 85.

⁸³ Kayseri, "Din Bilgini ve Hafız Yetiştiren Örnek Bir Aile", 11.

⁸⁴ Fevzi Özçimi, "Fevzi Özçimi'nin Kaleminden Hayatı, Özçimi Ailesi ve Tanıdığı Önemli Şahsiyetler" *M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı*, (ed.), Aydın Başbuğ (Ankara: a kitap, 2016), 17

⁸⁵ Kayseri, "Din Bilgini ve Hafız Yetiştiren Örnek Bir Aile", 11.

Aydın Fikirler Kulübü'nü kurmuş olan Ahmet Fevzi Özçimi zamanın ilim ve fikir insanlarını Konya'ya davet etmiş sohbetler organize ederek Konya'da ilim, fikir ve kültürün gelişmesine katkı sağlamıştır.⁸⁶ Ayrıca Tahirü'l Mevlevî'nin *Mesnevi Şerhi* ve Mahmud Bedreddin Hazretleri'nin *Mektubat* adlı eserlerinin yeni türkçeye tercümelerinde önemli bir rol oynamıştır.⁸⁷ Babası Fevzi Özçimi'nin sayesinde musikinin içine doğmuş olan Sadreddin Özçimi, Konya'da bir İstanbullu olarak yetiştirilmiştir. İlim, sanat, musiki ve İslam'ın manevi terbiyesi dışında boş işlerle uğraşılmayan bir evde kulakları nadide eserleri en iyi icra edenlerin nağmeleriyle dolmuştur. Ahmet Fevzi Bey'in musiki ile olan bağı münasebetiyle tüm ailesi bundan hissedar olmuştur. Annesi Necla hanım ve kız kardeşi Betül Hanım'ın sanatla ilişkileri hakkında Sadreddin Bey şunları söylemiştir:

“...annemin aile içerisindeki ismi güftegü olarak geçerdi. Babamın okurken takıldığı bütün eserlerin güftelerini annem hatırlatırdı. Öyle bir hafızası vardı....musikiden aile içerisinde zevk alan bir kadındı.... Dolayısıyla bizim evde hayat tarzı tasavvufi düşünce ve musiki üzerine kurulu olduğu için herkes bu bakımdan çok mutmain bir hayat yaşamıştır.... Betül Hanım da efendim o da öyledir, şiire çok düşkündür. Çok çabuk ezberlerdi eskiden, çok zekiydi benim önümdeydi her daim. Benden küçük olmasına rağmen üç-dört yaş hep o dikkat çekerdi. Fakat musikiye gelince sınıfta kaldı. Çünkü babam her ikimize birlikte öğretti notayı işte ben neye başladım filan Betül orada birazcık geri kalınca benden, onu pek hazmedemedi ve musikiden uzaklaştı.”(latife)⁸⁸

Sadreddin Özçimi ailesinden aldığı tasavvufi ahlakın manevi mirasını en güzel şekilde üzerinde taşımakta kendi çocukları ve öğrencileri aracılığıyla sonraki kuşaklara aktarmaktadır.

1.2. Sadreddin Özçimi'nin Hayatı

Sadreddin Özçimi, 1955 yılında Konya'da doğmuş ilk ve orta öğrenimini Konya'da tamamlamıştır. İstanbul Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'na derece ile girmiştir. 1977 yılında konservatuarda öğrenciyken Nevzat Atlığ yönetiminde henüz kurulmuş olan İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korusu'na ney sanatçısı olarak katılmıştır. Ney sazı üzerine aldığı eğitimini 1979 yılında tamamlayarak mezun olmuştur. 1986 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinî Musiki Kürsüsü'nde başladığı yüksek lisans çalışmasını, XV. yüzyılda yazılmış Hızır b. Abdullah'a ait Kitabü'l Edvâr isimli musiki nazariyat kitabı üzerine hazırlamış olduğu master tezi ile tamamlamıştır. 1987-2007 yıllarında Tanburî Necdet Yaşar tarafından kurulup yönetilmiş olan Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Türk Müziği Topluluğu'nda neyzen olarak yer almıştır. 2007

⁸⁶ Halit Güler, “Konya Ufkundan Bir Yıldız Daha Kaydı”, *M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı*, (ed.), Aydın Başbuğ, (Ankara: a kitap, 2016), 19.

⁸⁷ Özçimi, “Fevzi Özçimi'nin Kaleminden Hayatı, Özçimi Ailesi ve Tanıdığı Önemli Şahsiyetler”, 20-21.

⁸⁸ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 140.

senesinde yönetmenliğini Murat Salim Tokaç'ın yürüttüğü İstanbul Devlet Türk Müziği Araştırma ve Uygulama Topluluğu'na ney sanatkârı olarak atanmıştır ve halen burada çalışmalarına devam etmektedir. Sadreddin Özçimi, 1978 senesi sonlarında Biray Hanım ile nişanlanmış, 1979 senesi Ekim ayında evlenmiştir. Musiki aşığı emekli bir albay olan babası sayesinde musikiye oldukça aşina olan Biray Hanım, yoğun ve meşakkatli geçen çalışma dönemlerinde her daim eşinin yanında ve destekçisi olmuştur.⁸⁹ Sadreddin Özçimi Hakkı, Yasin ve Fatih isminde üç erkek evlat babasıdır. Uluslararası bir müzisyen ve ebru sanatçısı olan Özçimi ayrıca iyi bir tespih ustası, ney ve başpare yapımcısıdır. Üsküdar'da bulunan atölyesinde dersler vermektedir. Şimdiye kadar çok sayıda öğrenci yetiştirmiş ve halen yetiştirmeye devam etmektedir.

1.3. Özçimi'nin Çok Yönlü Sanatkar Kişiliği

Sadreddin Özçimi'nin hayatında Konya ve İstanbul çok önemli yere sahip olmuştur. Bir İstanbul aşığı olan Özçimi özellikle Üsküdar'ın manevi atmosferinden çok etkilenmiş yıllarca bu çevrede yaşamıştır. Özçimi, küçük yaşta babasının kendisine bir ney alıp vermesi ve ardından notaları öğretmesiyle musiki ile tanışmıştır. Musiki vesilesiyle İstanbul'a yerleşen Özçimi, bu şehirde pek çok sanatla ilgilenme fırsatı elde etmiş ve çok yönlü usta bir sanatkar olmuştur.

Özçimi, ilk ney derslerini Konya eşrafından Hasan Çopur'dan almıştır. Daha sonra Ankara'dan Konya İmam Hatip Lisesi'ne gelmiş olan neyzen Arif Biçer'in talebesi olmuş ney üflemeye devam etmiştir. Liseden 1972 yılında mezun olan Özçimi, henüz lisede öğrenci iken 1971 senesi Mevlana İhtifali'nde (cenaze alayı/ anma merasimi) neyzen olarak yer almış ve İstanbul heyetinde bulunan Aka Gündüz Kutbay ve Necdet Yaşar gibi musiki üstadları ile tanışmıştır. Ve onların takdirini kazanmıştır. Aka Gündüz Kutbay Fevzi Özçimi'ye bir süre sonra İstanbul'da açılacak olan konservatuara Sadreddin'in kaydını yaptırmasını tavsiye etmiştir. Fevzi Özçimi bu tavsiyeyi değerlendirmiş böylece Sadreddin Özçimi'nin konservatuar hayatı başlamıştır.⁹⁰

1975-1976 öğretim döneminde konservatuara giren Özçimi, 1979 yılında mezun olmuştur. Konservatuar ikinci sınıf öğrencisi olduğu 1977 senesinde Devlet Klasik Türk Musikisi Korosu'nda ney sanatkârı olarak çalışmaya başlamıştır. Bu sırada ney üstadı Niyazi Sayın ile tanışmış ve kendisinin öğrencisi olmuştur. Özçimi, iki büyük ney üstadı

⁸⁹ Duygu Orak "Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi" *M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı*, (ed), Aydın Başbuğ (Ankara: a kitap, 2016), 4.

⁹⁰ Orak, "Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi", 3.

olan Aka Gündüz Kutbay ve Niyazi Sayın'ın tedrisinde musikinin yanında sanatın ahlakını da tekml etmiştir. Özçimi'nin hayatında önemli yere sahip olan diğer bir şahsiyet Bekir Sıtkı Sezgin (1936-1996) olmuştur. Babası Kadiri şeyhi olan Sezgin ile İstanbul'da tanışan Özçimi, kendisiyle birlikte tasavvuf sohbetleri ve musikinin bir arada olduğu meclislerde bulunmuştur.⁹¹

Devlet Korosu'nda çalıştığı sırada çocukluğundan bu yana alıştığı manevi ortamı bulamayan Sadreddin Özçimi, içki ve kadınların bulunduğu ortamlarda olmaktan duyduğu rahatsızlıktan dolayı istifa etmeye karar vermiş ve Konya'ya dönmüştür. O yıllarda Konya'da profesyonel manada musiki eğitimi olmadığından dolayı bu durum babası Fevzi Özçimi'yi oldukça rahatsız etmiş, usta bir ney sanatçısı olan oğlunun musikide gelişmesine engel olacağı düşüncesiyle Konya'ya dönmesinden huzursuz olmuştur.⁹²

Sadreddin Özçimi, Konya'ya gelir gelmez babası Fevzi Özçimi'nin öğrencisi olan ve o dönemde Konya Belediye Başkanlığı görevinde bulunan Mehmet Keçeciler ile görüşüp belediye bünyesinde bir koro açma çalışmalarına başlamıştır. Tam da bu sırada 1980 askeri darbesi olmuş, Mehmet Keçeciler görevden uzaklaştırılmıştır. 1981 yılında dört ay süren askerlik vazifesini icra edip görevine tekrar dönmüş musiki çalışmalarına devam etmişti. Konya halkını usta sanatçılarla tanıştırmak ve estetik beğenilerini yüceltmek gayesiyle Bekir Sıtkı Sezgin'i Konya'ya davet eden Özçimi, Necdet Yaşar, İhsan Özgen, Cüneyt Kosal, Vahit Anadol ve Bekir Sıtkı Sezgin'den oluşan bir heyet ile Konya'da büyük beğeni kazanan bir konser icra etmişlerdir. Konser hazırlıkları ve icrası sürecinde Konya eşrafı misafirperverliği ile kendisine destek olmuştur. Konya Belediyesi bünyesinde yapılmasına rağmen ilgili kişilerin bu çalışmaya yeterince destek olmadıklarını hatta engelleyici bir tutum takındığını gören ve bu durumdan rahatsız olan Özçimi, bu sürecin ardından belediye bünyesinde çalıştığı işinden istifa etmiştir. O dönemde Mevlana Türbesi Kütüphanesi'nde çalışan yakın dostu Fevzi Günüş Bey'in kendisine teklif ettiği, Mevlevi Ayin kasetleri hazırlama işine Bekir Sıtkı Sezgin'in katkılarıyla başlayan Özçimi, 1984 senesine kadar bu işi icra etmiştir.⁹³

⁹¹ Orak, "Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi", 4.

⁹² Orak, "Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi", 4.

⁹³ Orak, "Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi", 4.

Resim 1.1. Fevzi Günüş, Sadreddin Özçimi, Fatma Betül Koyuncu.(2007)



Kaynak: Fatma Betül Koyuncu.

Prof. Dr. Halil Cin, 1984 senesinde Konya Selçuk Üniversitesi rektörlüğüne atanmış ve Eğitim Fakültesi bünyesinde müzik bölümü kurulmasını sağlamıştır. Sadreddin Özçimi ve Çinuçen Tanrıkörur'a müzik bölümünde okutmanlık yapmalarını teklif etmiştir. Konya Selçuk Üniversitesi'nde 1991 yılına kadar hocalık yapan Özçimi ve Çinuçen Tanrıkörur, İstanbul'da Tanburi Necdet Yaşar ile birlikte yeni bir Türk Müziği Topluluğu kurmaya karar vermiş ve çalışmalara başlamışlardır. Bu çalışmaları 1987 senesinde meyvelerini vermiş, müzik topluluğunu kurmaya muvaffak olmuşlardır. Bu esnada Çinuçen Tanrıkörur rahatsızlığı sebebiyle tedavi için Amerika'ya gitmiş, İstanbul'daki çalışmalara katılamamıştır. Bu nedenle Sadreddin Özçimi, o dönemde haftanın yarısını İstanbul'da diğer yarısını Konya'da geçirmek durumunda kalmıştır. Bu süreçte yurt dışı konserleri de başlamıştır. Özçimi yurt içinde ve yurt dışında pek çok konser turnesine katılmış, 1981 yılında UNESCO tarafından Güney Kore'nin başkenti Seul'de düzenlenmiş olan müzik konferansına Necdet Yaşar ile birlikte katılmış ve konserler vermiştir. Ardından UNESCO'nun İngiltere'de düzenlediği uluslar arası konferansa katılmışlardır. ABD ve tüm Avrupa ülkelerinin yanı sıra Hong Kong ve Irak'ta da konserler vermişlerdir. Özçimi ayrıca İstanbul Tasavvuf Musikisi ve Sema Topluluğu ile İstanbul Fasıl Topluluğu gibi çeşitli müzik topluluklarıyla birlikte yurt dışı turnelerine katılmıştır. 1971-1999 yıllarında nadir zamanlar dışında her yıl Mevlana İhtifalleri'ne⁹⁴ neyzen olarak iştirak etmiştir. Pek çok albüme imza atmış olan Özçimi bu albümlerin bir kısmında solist olarak bir kısmında da musiki topluluğu içinde yer almıştır. Türkiye Yazarlar Birliği tarafından

⁹⁴ Cenaze alayı, anma merasimi, töreni

kendisine 2001 Yılı En İyi Türk Musikisi Sanatçısı ödülü verilmiştir.⁹⁵ Özçimi uzun süredir neyzen olarak katıldığı Mevlana İhtifalleri'ne son yıllarda Neyzenbaşı olarak iştirak etmektedir. Halen İstanbul Kültür Bakanlığı kadrosunda vazifeli olan Özçimi, Beylerbeyi, Üsküdar çevrelerinde ikamet etmektedir.⁹⁶

Sadreddin Özçimi'nin hayatında çok önemli bir yere sahip olan hocası Niyazi Sayın'ın; *"Evladım tek bir sanatta takılıp kalmayın, birini belli bir seviyeye getirdikten sonra bir diğerine geçin ufkunuz açılsın."*⁹⁷ nasihatini yerine getirmek için hocasından aldığı feyz ile tespih yapımına başlamaya karar vermiştir. Çok iyi bir tespih ustası ve koleksiyoner olan Niyazi Sayın'dan tespih yapımı derslerine başlamış dört- beş yıl devam etmiştir. Bu dersler sırasında tespih yapımı öğrenmek için Niyazi Hoca'ya gelen Mustafa Düzgünman'ın icazetli öğrencisi dolayısıyla bu ekolün temsilcisi olan ebrucu Alparslan Babaoğlu ile tanışmıştır. Sadreddin Özçimi Alparslan Bey'den ebru yapımını öğrenmek istemiş Alparslan Bey'de kabul etmiştir. 1994 yılında başlamış olduğu ebruda üç yıl süren yoğun çalışmanın ardından 1997 yılında icazet almaya layık görülmüştür. Mustafa Düzgünman'ın icazetli öğrencisi olan Alparslan Babaoğlu'nun talebesi olması hasebiyle Mustafa Düzgünman'dan Şeyh Sadık Efendiye uzanan gelenekli ebru silsilesinin bir temsilcisi olmuştur. Bunların dışında yakın dostu Salih Bilgin'in yolunda Üsküdar'daki atölyesinde ney ve başpare imal etmeye devam etmektedir.⁹⁸

Resim 1.2. Ney ve başpare örnekleri, Özçimi.



Kaynak: Duygu Orak.

⁹⁵ Özçimi, *Ebrû*, 13.

⁹⁶ Orak, "Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi", 6.

⁹⁷ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 131.

⁹⁸ Orak, "Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi", 8.

Resim 1.3. Özçimi başpare ve tespih yapımı (2022).



Kaynak: Fatih Özçimi.

Renkler ve sesler dünyasının diline mazhar olan, Sadreddin Özçimi çok yönlü bir sanatçı aynı zamanda mutasavvıf bir şahsiyettir.⁹⁹ Sanat hayatına en çok esir eden hocası Niyazi Sayın ney üstadı olmakla birlikte onun bir çok sanatta maharet kazanmasına vesile olmuştur.¹⁰⁰ Sadreddin Özçimi'nin meşk silsilesinin son halkası Niyazi Sayın'dır (1927-). Bu silsile; Halil Dikmen (1906-1964), Hacı M.Emin Dede (1883-1945), Aziz Dede (1835-1905), Sâlim Bey (1829-1885), Kuyumcu Oksiyam Efendi (v.1870) ye kadar uzanmaktadır.¹⁰¹ Ney'de olduğu gibi ebru sanatında da meşk usulü eğitim alan Özçimi, bir silsilenin takipçisi olmuştur. Manevî tecrübelerini, sanatın ruhunu ve inceliklerini talebelerine verdiği eğitim ve hâl dili ile aktarmaya devam etmektedir. Sadreddin Özçimi, hocası Niyazi Sayın'ın kendilerini diğer sanatlara yönelten nasihatın sırrını şimdilerde daha iyi idrak edebildiğini belirtmekte ve şunları aktarmaktadır:

“İnsanın yapmış olduğu şeyde seviyesi hakikaten yüksek bir yere geldiyse bir gurur hissetmeye başlıyor. Yani eneye kapılması çok kuvvetle muhtemel hale geliyor. Bu da imtihan aslında, nefis

⁹⁹ Barkçin, “Aşk Meşk Edenler”, 32

¹⁰⁰ Derman, *Türk Sanatında Ebru*, 52

¹⁰¹ Barkçin, “Aşk Meşk Edenler”, 34.

durmuyor bunu yenebildiğimiz kadar sanattan istifade etmiş oluyoruz aslında. Bir diğer sanata geç ki hiç bir şey olmadığını anla. Bir yerde tamam bir şeyler yaptın da hadi bakalım bunda da yapabiliyor musun öyle. Bizim bunu anlamamızı istedi çünkü bunları yıllarca yaşamış bir insan olarak bize bunu anlatmaya çalıştı herhalde ama açık açık söylemedi ben yeni yeni anlıyorum.”¹⁰²

1.4. Sadreddin Özçimi’nin Ebruculuğu

Sadreddin Özçimi, Niyazi Sayın’dan tespih yapım dersleri alırken kendisi gibi aynı dersi alan Alparslan Babaoğlu ile tanışmıştır. Dört- beş yıl süren bu eğitimde birlikte ders almışlardır. Ebruya ilgi duyan Özçimi, Alparslan Bey’le tanışıp arkadaş olduktan sonra ebruya başlama hatırasını şu şekilde aktarmaktadır: “Gerçi ebrunun ne olduğunu biliyorum Mustafa Düzgünman’ı tanıyorum, üstelik Düzgünman rahmetlinin evine ve dükkanına çok yakın bir yerde oturuyorum ama her şeyin bir vakti saati var Alparslan Babaoğlu’ndan başlamak icap etmiş demek ki”.¹⁰³ 1994 yılında hocası Alparslan Babaoğlu’nun kendisini talebeliğe kabul etmesiyle ebruya başlamıştır. Ancak bu dersler günümüzdeki gibi periodik aralıklarla olmamıştır. Hocası gerekli tüm malzemeleri tedarik etmesini sağladıktan sonra Özçimi’nin evinde teşkilatı kurmuş tekne ve boya ayarlarını yapmıştır. Bir zemin battal ebrusu yapıp “ Sen bunun üzerinde yoğunlaş, bir sıkıntı olursa ayarlar bozulursa telefonlarız”, demiştir. Özçimi karşılaştığı sorunların çözümlerini hocasıyla telefon vasıtasıyla görüşmek suretiyle elde ederek ebru çalışmalarına devam etmiştir. Bir yıl boyunca zemin battal ebrusu çalışmıştır. Özçimi iki yıl sonra çiçekli ebrulara başlamıştır. Hocası Alparslan Babaoğlu’nun kendi evinde ve teknesinde çiçekli ebru yapımını kendisine göstermesinin ardından Sadreddin Özçimi kendi evinde çiçek çalışmaya başlamıştır. Tüm öğrenciliği müddetince bir kaç kez bu şekilde Alparslan Bey ve Sadreddin Özçimi biraraya gelerek çalışmışlardır.¹⁰⁴ Hocasının tüm çiçekli ebrularını karşısına asan Özçimi, onlara benzetmeye gayret ederek sayısız örnek çalışmıştır. Uzun yıllar hocasının dışında kimsenin ebrularını örnek alarak çalışmadığını aktaran Özçimi, eserlerindeki renk seçimlerinde de Mustafa Düzgünman’ın kullandığı ve tabi hocasının kullandığı renkleri ebrularında kullanmıştır.¹⁰⁵ Özçimi, hocasına yaptığı ebruları götürdüğü vakit Alparslan Bey, tıpkı hocasından gördüğü ve kendisinin de yapmaya çalıştığı ebrular gibi yapılmış olan ebrularla karşılaşınca çok beğenmiştir. Gerek desenleriyle gerekse renkleriyle ustasını taklitte çok başarılı olduğunu fark eden Babaoğlu, kendisine icazet metnini verip “Bir icazet yazdır imzalayayım” demiştir. Hocasının teveccühü ile Sadreddin

¹⁰² Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s.131- 132.

¹⁰³ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 132.

¹⁰⁴ T. Alparslan Babaoğlu, “Ebru Ve Sadreddin Özçimi”, M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı, (ed.), Aydın Başbuğ (Ankara: a kitap, 2016), 5.

¹⁰⁵ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 147.

Özçimi 1997 yılında icazetini almış ve 1998 senesinde ebru dersleri vermeye başlamıştır. Alparslan Babaoğlu Sadreddin Özçimi hakkındaki düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Hocamdan öğrendiklerimi aktarmaya çalıştığım ilk kişi Sadreddin’dir. Daha sonra birçok öğrencim olmasına rağmen Sadreddin’i hiçbir zaman bir öğrenci gibi değil ebrunun gelecek nesillere bozulmadan aktarılması yolundaki çalışmalarımızda hep bir “dava arkadaşı” gibi gördüğümü ifade etmem lazım.”¹⁰⁶

1.4.1. İstanbul ve Konya Okulları

Sadreddin Özçimi, Konya ve İstanbul’da kurmuş olduğu ebru atölyelerinde tıpkı akademik eğitim gibi uzun soluklu ve detaylı dersler vermektedir. Adeta bir okul gibi işleyen bu atölyelerde Klasik Türk Ebrusu’nun geleneği içerisinde birçok öğrenci yetiştirmiş 20’nin üzerinde talebesine ebru icazeti vermiştir. Meşk usulü birebir hoca iletişimi içerisinde ebruyu öğreterek ebrunun geleneğine uygun bir şekilde aktarılmasına dikkat etmektedir. Özçimi, 1997 senesinde Konya’da Fevzi Günüş ve Ahmet Saim Arıtan ile birlikte Destegül Güzel Sanatlar Mektebi’ni kurmuş ve burada uzun yıllar dersler vermiştir. Bu merkezde gelenekli sanatlar üzerine önemli çalışmalar yapılmış, usta öğreticiler tarafından çok sayıda talebe yetiştirilmiştir. Ebru, hüsn-i hat, tezhip, minyatür gibi sanatların alanlarında en yetkin hocaların verdiği dersler ve yetiştirdikleri öğrencilerle neşv-ü nemâ bulmasını sağlamışlardır.¹⁰⁷ Sadreddin Özçimi, Konya’nın sanat merkezi olması yönünde babası Fevzi Özçimi gibi bizzat çalışarak gayret sarf etmektedir.

İstanbul’da da kendi atölyesinde ebru dersleri veren Özçimi iki şehirde çok sayıda öğrenciyle çalışma ortamı oluşturmuş bu sanatın tanınip yaygınlaşmasında önemli bir misyon üstlenmiştir. Her iki şehirde verilen derslere çevre illerden de çok sayıda ebru sever öğrenci kendisine talebe olma arzusuyla gelerek dersler almış ve halen almaktadır. Özçimi İstanbul’da yaşadığı halde Konya’da ki ebru derslerine devam etmiş, ihtisas seviyesine ulaşmış ebru öğrencilerinin eğitimi için Konya’ya gidip gelerek dersler vermiştir. Bugün Konya’daki derslere ilk icazet vermiş olduğu talebelerinden Fatma Betül Koyuncu vekil tayin edilmiş kendisinin yerine ebru öğreticiliğini yürütmektedir.¹⁰⁸ Sabır ve gayretle çalışarak öğrencilerine örnek olan Özçimi, uzak mesafeler kat edip derslere gelerek Klasik Türk Ebrusu eğitimi alan öğrencilerini motive etmiş onlara sanatın maneviyatını ve inceliklerini en güzel şekilde aktarmıştır.¹⁰⁹ Eğitimlerini tamamladıktan sonra icazetlerini alan talebeleri bugün Türkiye’nin çeşitli şehirlerinde geleneksel

¹⁰⁶ Babaoğlu, “Ebru Ve Sadreddin Özçimi”, 5.

¹⁰⁷ Orak, “Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi”, 8.

¹⁰⁸ F. Betül Koyuncu, Kişisel Görüşme, 19 Mayıs 2021.

¹⁰⁹ Betül Koyuncu “Sanatın İncelikleri, Meşkin Güzelliği” M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı, (ed.), Aydın Başbuğ (Ankara: a kitap, 2016), 29.

yöntemlerle öğrenci yetiştirmeye devam etmektedirler. Sadreddin Özçimi icazet verdiği talebelerinin her daim yanlarında olmuştur. Hatta onların kendi öğrencilerinin icazet merasimlerine de davet edildiği müddetçe hangi şehirde yapılırsa yapılsın programı elverdiğince katılarak talebelerine destek ve güven vermeye devam etmektedir. Çok büyük bir ebru ailesi kuran Özçimi bu ailenin kıymetli bir büyüğü olarak tüm talebeleri tarafından sevilip sayılan çok değerli bir üstad olmuştur.¹¹⁰ Usta-çırak ilişkisinin son temsilcilerinden olan Özçimi, öğrencilerine karşı müşfik ve kibar bir şekilde davranmış ve onları asla kırmadan hatalarını görmelerini ve düzeltmelerini sağlamıştır. Doğru bulmadığı şey hakkında asla tepkisiz kalmamış her zaman en doğru ve güzel olana yöneltmiştir.¹¹¹ Bazen de sessizliği ile talebesini irşad eden bir hoca olmuştur.¹¹²

Resim 1.4. Sadreddin Özçimi ve F.Betül Koyuncu.



Kaynak: F. Betül Koyuncu.

¹¹⁰ Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Duygu Orak, 07 Mart 2022, s. 165- 166.

¹¹¹ Nuran Öner, Kişisel Görüşme, 21 Mayıs 2021: Koyuncu, Kişisel Görüşme, 19 Mayıs 2021.

¹¹² Duygu Orak, *Sadreddin Özçimi'nin Hayatındaki Yeri* (Kısa Mesaj 16 Mayıs 2021, Esra Aslantürk).

1.4.2.Meşk Usulü Eğitim Metodu

Sadreddin Özçimi, gerek musiki olsun gerekse ebru ve diğer sanatlarda olsun sanat eğitiminin uzun soluklu olmak zorunda olduğunu ve bu sanatların kesinlikle meşk usulü birebir hoca-talebe ilişkisi içerisinde öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Zira bu sanatlara talip olan kişinin sanatın öğrenimine paralel olarak bu sanatın içinde doğduğu kültürü, manevi duygu ve düşünceyi sanat ahlakı ile birlikte alması gerekmektedir. Ustanın bu değerleri ancak kendisinde var ise aktarabileceğini vurgulamaktadır. Bu tecrübi bilgi ve duyguların gereği gibi aktarılmasının sanatın bu kişilerde olması gerektiği şekilde inkişaf etmesine mani olduğunu, alt yapısı yeterince doldurulmayan kişide sanat görünsede bu büyük eksikliğin farkedileceğini yani sanatın tam anlamıyla ortaya çıkamayacağını vurgulamaktadır. Bu sebeple uzun yıllar ebru eğitimi vermediği talebelere ebru icazeti vermeyi doğru bulmamaktadır.¹¹³ Sanatın talibinin ilk önce gelenekte bu sanatların niçin öğrenildiğinin, nerede ve nasıl kullanıldığının, sanatı ortaya koymaktaki asıl gayenin ne olduğunu iyice tetkik edip sonra bu işe soyunması gerektiğini belirtmektedir. Ancak bu şekilde yaptığı işin önemini kavrayan talebenin dikkat ve rikkat içinde hassasiyetle bu işi en güzel ve olması gerektiği gibi yapabileceğine inanmaktadır.¹¹⁴

Sadreddin Özçimi ebru dersleri vermeye başlayacağını duyurup talepleri değerlendirmeye başlayınca ebru öğrenmek için başvuru yapan kişilerin sayısının tahmin ve tahammüllerinin çok çok üzerinde olması sebebiyle kendisinden ders almaya istekli çok sayıdaki kişiler arasından seçim yapmak zorunda kalmıştır. Bu yüzden ebru dersleri verdiği ilk dönemlerde talebelerini kabul ederken yazılı ve sözlü mülakat şeklinde sınavlar yapmak suretiyle öğrencilerini belirlemiştir.¹¹⁵

1.4.3. Öğrenci Seçmekteki Kriterleri

Özçimi'nin talebe seçiminde en çok önem verdiği kriter ahlak, edep ve teslimiyet olmuştur. Ebruya talip olan kişilerde istidat aramakta, yaptığı işte devamlılık gösterilsin istemektedir. Saygılı, edepli, hürmetli kişilere kıymet veren Özçimi, sanatın özünden çok insanın özüne değer vermiş ve bu insanlara daima kapısını açmıştır.¹¹⁶ Her güzelliğin kaynağının yaratıcı olan Cenab-ı Hakk'ın tecellileri olduğunun bilinmesi gerektiğini

¹¹³ Melek Şafak, "Melek Şafak'la Nida: Bizim Sanatlarımız Kuran-ı Kerim'e Hizmet Eder, Konuk Sadreddin Özçimi" Şehir Ekranı TV. (21 Ocak 2022), 00:22:13-00:24:15.

¹¹⁴ Şafak, "Bizim Sanatlarımız Kuran-ı Kerim'e Hizmet Eder. Melek Şafak İle Nida- Konuk Sadreddin Özçimi", 00: 27:38- 00: 29: 18.

¹¹⁵ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 149.

¹¹⁶ Koyuncu Kişisel Görüşme, 24 Şubat 2022.

söyleyen Özçimi, eneden kurtulmadıkça O'na ait güzelliklerin ortaya konulamayacağını aktarmaktadır. Sanatla iştigal edecek kişinin bunun bilincinde olmasını, sanatla kalbini ve ruhunu terbiye etmesini beklemektedir. Burada terbiyeden kastının kalbi Cenab-ı Hakk'ın tecelli edeceği hale getirmek amacıyla gayrından temizlemek olduğunu söylemektedir. Özçimi'ye göre sanat asla amaç olmamalı, para kazanma gayesiyle bu sanatlar öğrenilmemelidir. Sanatçının işinin asıl yaratıcının sanatını taklitle ortaya bir şeyler koymak olduğunu düşünmektedir. Allah'a ait olan güzelliklerin O'nun kulunda hiç sevmediği ve asla istemediği enaniyet duygusunu yenemeyen kişiden tezahür edemeyeceğini zikretmekte ve “*Böyle bir denklemde biri varsa diğeri yoktur*” demektedir.¹¹⁷ Sanat eğitime tüm vecheleriyle bakan Özçimi talebelerinde bu istidata sahip olanları tercih etmekte, uzun soluklu bir süreç olan ebru öğreticiliği boyunca dile getirdiği sanatın hakikatlerini yaşantısıyla talebelerine birebir örnek olarak aktarmaktadır.

Öğrencilerinden birinin bir süre çalıştıktan sonra ebrunun meşakkatinden ümidi kırılıp kendisinden ebruyu bırakmak için mücadele ve helallik istemesi karşısında “*Ebruya isteğinizle girebilirsiniz ama isteğinizle ayrılamazsınız. Hocanız nasıl uygun görürse öyle devam edeceksiniz*”¹¹⁸ diyerek talebesinin zorluklar karşısında yılmasına mücadele etmemiş kendisine duyduğu güveni hissettirerek öğrencisini motive etmiştir.¹¹⁹ Talebeleriyle ilişkilerinde her daim sabırlı, son derece nazik ve kibar olan Özçimi, bildiği her şeyi aktarmış, onlara sadece ebruda değil tüm insani ilişkilerinde de örnek bir hoca olmuştur. Son derece hoşgörülü olmasıyla birlikte hata ve yanlışlar karşısında sessiz kalmayan Özçimi, muhatabını kırıp incitmeden doğru ve güzele sevk etmiş yanlışlıklara göz yummak şöyle dursun her zaman daha iyisini göstererek talebelerini ulaşabilecekleri en güzeli yapmaları için teşvik etmiştir.¹²⁰

1.4.4. Öğrencilerinden Beklentileri

Sadreddin Özçimi, talebeliğin edebini de bizzat yaşayarak öğrencilerine aktarmıştır. Kendisinin hocalarına olan tazim ve hürmeti talebelerini çok etkilemiş ve büyük bir örnek teşkil etmiştir.¹²¹ Özçimi hocayı seçerken iyice araştırmak gerektiğine, hocayı seçtikten sonra ise ona tabi olmanın önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Talebenin anlamının talip olan olduğunu vurgulayan Özçimi, öğrencinin kendisine söylenen sözün mahiyetini iyi

¹¹⁷ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 131.

¹¹⁸ Koyuncu, Kişisel Görüşme, 19 Mayıs 2021.

¹¹⁹ Koyuncu, Kişisel Görüşme, 19 Mayıs 2021.

¹²⁰ Evren Kakan, Kişisel Görüşme, 25 Mayıs 2021; Koyuncu, Kişisel Görüşme, 19 Mayıs 2021.

¹²¹ Koyuncu, Kişisel Görüşme, 19 Mayıs 2021; Öner, Kişisel Görüşme 21 Mayıs 2021.

kavraması ve buna göre davranması gerektiğini düşünmektedir. Hocanın gayesinin de talebesini en iyi şekilde yetiştirip maddi manevi tüm bilgilerini aktarmak olduğunu belirtmekte ve bu süreçte hocanın kırıcı ve itici olmamasının talebenin ise tenkitten incinmemesi¹²² ve saygısızlıktan sakınmasının uzun yıllar sürecek bir birlikteliğin sıhhati için elzem olduğunu aktarmaktadır. Hoca- talebe arasında muhabbet tesis ederse sanatta ilerlemenin kolaylaşacağına değinen Özçimi “*Muhabbeti bir şeyle ölçemezsiniz onun terazisi daima ağır basar*”¹²³ demektedir.

Ebru da dahil olmak üzere İslam sanatlarının çok ince detaylar içermesi bakımından eğitimde ilerledikçe işlerin daha da zorlaşacağını aktaran Özçimi, talebelerin bunu bilmeleri gerektiğini, yeterince sevmiyorlarsa o sanata soyunmamaları gerektiğini söylemektedir. Dolayısıyla bir sanatı öğrenmek ve onda belirli bir mesafe alabilmek için aşk, sebat ve sabrın olmazsa olmaz kaideler olduğunun altını çizmektedir.¹²⁴ Ebru yapabilmek için özel bir kabiliyete gerek olmadığını vurgulayan Özçimi, doğru hocayı seçip teslim olarak çalışan herkesin ebruyu öğrenebileceğini aktarmaktadır.¹²⁵ Bununla birlikte tekrar yapmanın önemini de vurgulamaktadır. Ustasının eserlerini taklit ederek çok çalışan talebe bu tekrarlarla sanatında maharet kazanmanın yanı sıra sabrı da en iyi şekilde öğrenmektedir.

Özçimi, ebru talebelerinin hedefinin icazet almak olmamasını, sanatlarını en iyi şekilde öğrenmeye ve icra etmeye çalışmalarını, hak ettikleri zaman icazetin kendilerine tevdi edileceğini tavsiye etmektedir. Sadece sanatta yeterli olmanın hocanın icazet vermesini gerektirmeyeceğini hocanın kalbi mutmain olmadığı sürece icazet vermek istemeyebileceğini de açıklamaktadır. İslam sanatlarının öğrenilmesi ve uygulanmasının en önemli gayesinin Allah’a ve Kuran-ı Kerim’e hizmet etmek olması gerektiğini belirtmekte, para, şan ve şöhret kazanma gayesiyle bu sanatın öğrenilip icra edilmesinin bir gaye sapmasına sebep olduğunu aktarmaktadır. Ebrunun estetik ölçüleri içerisinde kalarak mükemmeli yakalamaya çalışmanın öneminden bahseden Özçimi, ebrunun geleneğine bir şeyler ekleme çabasına girmekten önce ebruda yapılmış olanları hakkıyla en güzel şekilde ortaya koymaya gayret edilmesi gerektiğini savunmaktadır.¹²⁶

¹²² Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 137.

¹²³ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s.133.

¹²⁴ Şafak, “Bizim Sanatlarımız Kuran-ı Kerim’e Hizmet Eder, Melek Şafak İle Nida- Konuk Sadreddin Özçimi”, 00: 32: 21- 00: 32:49.

¹²⁵ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 145.

¹²⁶ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 135- 136.

Sanatın taklitle öğrenildiğini fakat Cenab-ı Hakk'ın yaratıklarının birebir taklit edilmesinin İslam sanat ve ahlakına aykırı olduğunu vurgulamaktadır. Bu yüzden basitleştirme (stilizasyon) uygulamak gerektiğine dikkat çekmekte, ebruda yapılan çiçeklerde de buna dikkat edilmesini istemektedir. Geleneğe uygun şekilde iyi bir hocadan eğitim alıp icazet almış ebrucuların, ebrunun geleneğini, özünü değiştirmeden almış oldukları bu emaneti sonraki nesillere doğru ve güzel aktarmak için çaba sarf etmeleri gerektiğini belirtmektedir. Bunun en önemli vazifeleri olduğunun altını ısrarla çizmektedir. Gençlerle irtibatın tesis edilmesi, onlara sanatın sevdinilmesi gerektiğine de değinen Özçimi, toplumsal ahlakın inşası ve güçlendirilmesi açısından gençlere ebru ve diğer sanatlarımız aracılığıyla kendi kültür ve değerlerimizin aktarılmasının önemine dikkat çekmektedir.¹²⁷

İcazetini henüz almış ebruculara, çok çalışmayı, ebruda ustalaşmayı, kendilerini iyice hazırlayıp kalben mutmain olmadan hocalığa soyunmamalarını salık vermektedir. Çok sayıda ebru hocasının bulunduğu günümüzde gerçekten bu işin özünün gayesinin en iyi şekilde ortaya konulması için çaba sarf edilmesi gerektiğini vurgulamakta bunu başarabileceğine inananların hocalık yapmayı istemesini önemle belirtmektedir.¹²⁸

1.5. Bazı Talebelerinin Sadreddin Özçimi Hakkındaki Görüşleri

Sadreddin Özçimi'nin altı öğrencisi ile yapılan görüşmelerde hocaları hakkındaki düşünceleri bizzat kendilerden dinlenerek aktarılmıştır. Görüşülen tüm kişiler Sadreddin Özçimi'nin çalışmalarında ve çalışma ortamında son derece disiplinli ve düzenli olduğu konusuna dikkat çekmişlerdir. Titiz ve hassas bir insan olan hocalarının gerek kendi gerekse öğrencilerinin çalışmalarında en iyi ve en güzeli elde etme konusundaki ısrarına bir şekilde değinmişlerdir. Özçimi'nin tertipli ve düzenli çalışması hakkında öğrencileri şunları aktarmaktadır:

“Hocamda beni en çok etkilen taraf onun disiplin ve intizamı oldu. Hocam bütün malzemelerini, önünde tuttuğu boyalarını (sanatla ilgili her türlü çalışmasını aslında) o kadar intizamlı düzenli ve yapılması gereken tarzda yapardı ki ben hala yapamıyorum fakir. Çoğu şeyi böyle teberrüken, olduğu kadar deneyerek filan halletmeye çalışan bir mizacım vardır. Hoca da beni etkileyen gıpta ettiğim her zaman hayranlık duyduğum yönü disiplini ve sanata olan titizliği, hep güzeli çıkartma isteği olmuştur. Kendisinin bu yönüne hâlâ vurgunuz.”¹²⁹

“Hocam çalışırken acaip sessiz, acaip titiz, acaip dikkatli ve acaip düzenli bir sanatçıdır. Normalde sanatçılar çok dağınık olur denir ya, o vasıfların hiçbiri hocamda yoktu. Biz kendisiyle yan yana teknelerde çalışırdık bir mola verelim bir çay içelim diye tekmeden kalktığımız vakit hocam

¹²⁷ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021. s.137- 138.

¹²⁸ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 136.

¹²⁹ Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: A. Sacit Açıkgözoğlu, 20 Şubat 2022, s. 154.

bütün kavanozları aynı hizada, bütün fırçaları aynı yönde, bütün bizleri yan yana sıralı vaziyette bırakır kalkardı. Benim masamı ise görmeniz lazımdı. Fark ettiğimde hemen geri gelir hocamın masası gibi intizama koyar öyle kalkardım tekrar tekdenden... ben hocamın temizliğine dikkatine, rikkatine de şahit oldum. Yaptığı bütün işlerde en ufak bir hatayı kabul etmezdi. Be hocam buda böyle oluversin dediğim zaman “Olmaz bizim insanlara en iyisini en güzelini sunmamız lazım, gücümüz neye yetiyorsa onun en iyisini yapmak için çaba sarf edeceğiz Betül” derdi. Bu bir sanatçı için çok önemli bir noktadır. Böylece oluversin yada ben yaptım oldu demezdi asla. Bunun en iyisi varsa biz bu işin en iyisini yapacağız derdi.”¹³⁰

Bugün herbiri ebru öğreticisi olan Özçimi'nin öğrencileri, hocalarının kendilerini derse başladıkları ilk günden sonuna kadar motive edip, çalışmalarını desteklediğini anlatmaktadırlar. Eski çalışmalarını tarihlendirerek dosyalamış olduklarından bahseden öğrencileri bugün hiç beğenmedikleri ebrulara bakarken Sadreddin Özçimi'nin o tarihlerde bu ebrularda muhakkak bir güzel kısım görüp kendilerini yüreklendirdiğini aktarmaktadırlar. Ebrularındaki hatalı kısımları da şurasını biraz şöyle yaparsan olacak gibi diyerek tatlı ve zarif bir üslupla kendilerine anlattığını aktarmaktadırlar. Hocalarının estetik ve dengeye oldukça önem verdiğini belirten öğrencileri çalışmalarında olabilecek en mükemmel formu yakalama çabalarında hocalarının kendilerine yol gösterici olduğunu belirtmişlerdir. Sadreddin Özçimi'nin günümüzdeki usta tanımının son temsilcilerinden olduğunu düşünen öğrencileri kendisinin nezaket, zerafet ve saygıdeğer kişiliğinin altını mutlak surette çizmişlerdir.¹³¹

1.5.1. Sadreddin Özçimi'nin Öğrencilerine Katkıları

Ebruya olan sevgileri ve onu en doğru haliyle öğrenme istekleri sonucunda Sadreddin Özçimi ile yolları kesişen öğrencileri, ebrunun en güzel halini hocalarının ebrularında ve yaşantısında görüp bulduklarını söylemektedirler. Ustalarına olan sevgi ve saygılarının da zaman içerisinde artarak devam ettiğini aktarmışlardır. Talebeliği ömürlük bir bağ olarak gördüklerine değinmişlerdir. İstisnasız her öğrencisinin ebru hocası olarak Sadreddin Özçimi'ye talebe olma arzuları ile başlayan bu ilişkide, kendisinin ebru üstadları arasında en iyisi olduğunu düşündükleri için kendisini hoca olarak seçtiklerini aktarmışlardır. Bunda ne kadar haklı olduklarını her geçen gün daha iyi idrak ettiklerini belirtmişlerdir.¹³² Çok sevip değer verdikleri ebru sanatının inceliklerine vakıf oldukça zorlukların artmasına rağmen ebruya ve hocalarına olan sevgileri sayesinde sanatta ilerleyebildiklerini ifade etmişlerdir. Ebrudaki zorluklarla mücadelelerinin gündelik yaşamlarında kendilerini eskisine göre çok daha sabırlı, tahammüllü hale getirdiğini

¹³⁰ Koyuncu, Kişisel Görüşme, 19 Mayıs 2021.

¹³¹ Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Orak, 07 Mart 2022, s. 165- 166; Öner, 26 Şubat 2022, s. 168-169.

¹³² Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Orak, 07 Mart 2022, s. 163.

aktarmışlardır. Teknenin dilinden anlamak diye tabir edilen çok fazla değişkenin sonuç üzerinde etkili olduğu zor bir sanat olan ebruda, karşılaştıkları sorunların nedenleri üzerine yaptıkları çalışmalarla problemleri çözdüklerini bunun getirisi olarak herşeyin bir nedeni olduğunu çok daha iyi idrak ettiklerini olaylar karşısında eskisinden hoşgörülü ve itidalli olduklarını aktarmaktadırlar.¹³³

Sevgili üstadları Özçimi sayesinde ebru sanatında ilerleme sağlarken edindikleri insani tecrübeler ve becerilerin yanısıra birlikte geçirdikleri zamanlar içerisinde Özçimi'nin çevresi ve arkadaşları ile tanıştıklarını ve bu çok kıymetli insanların hayat tecrübelerinden faydalanma olanağı bulduklarını söylemişlerdir. Sadreddin Özçimi'nin öğrencisi olmakla büyük bir imtiyaz kazandıklarını belirten öğrencileri hocalarının toplumdaki sevgisi, saygınlığı ve itibarı sayesinde kendilerine her kapının ardına dek açıldığını dolayısıyla çok daha kolaylıkla ilerleme sağladıklarını söylemektedirler.¹³⁴ Ebrunun yeterince bilinmediği dönemlerde ebruyu en iyi şekilde aktarmak adına Sadreddin Özçimi'nin çok önemli bir misyon üstlendiğini düşünen öğrencileri bugün hocalarından aldıkları emaneti bu sanata talip olanlara layıkıyla aktarmak adına gayretle çalıştıklarının altını çizmektedirler.¹³⁵

“Hocam emeklilik dönemindeki bir insana sahip çıkmış ona bütün bildiklerini öğretmiş ona bir başka yaşama arzusu vermiştir. Adeta başka bir dünyayla tanıştırmıştır. Allah'ın izniyle biz de aldığımız emanetin hakkını vermek için çok çalışıp güzel insanlar yetiştirerek ve daha güzel karakterli bir toplumun oluşmasında rol almak istiyoruz.”¹³⁶

Sadreddin Özçimi'nin öğrencileri, hocalarından aldıkları sevgi ve saygı temelli hoca- talebe ilişkisi içerisinde öğrencileriyle sağlam bağlar kurmakta ve ebru sanatını çok geniş kitlelere özgün haliyle sevdirecek değerli çalışmalara imza atmaktadırlar. Gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında yaptıkları ebru çalışmalarıyla Klasik Türk Ebrusu'nun farkının ortaya konması ve geniş kitleler tarafından tanınması için çaba sarf etmekte, önemli bir görev üstlenmektedirler.

Sadreddin Özçimi'nin hayatının konu edildiği bir kitabın basılmasına vesile olan talebesi Duygu Orak, bu kitabın hazırlanma süreci hakkında şunları söylemiştir.

“Ben her yıl hocamın doğum günü olan 22 Ocak'ta elimden geldiğince özel bir hediye alıp mutlaka İstanbul'a hocamın yanına giderim. Yine hocam için özel bir hediye düşünürken öğrencim Aydın Başbuğ Bey, “Biz akademide kıymet verdiğimiz hocalarımıza hatırat kabilinden kitap hazırlarız” dedi. Bu fikri çok beğendim. Kitabı oluşturacak yazılar toplayacaktık. Önce bu yazıları

¹³³ Ek.2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Koyuncu, 22 Ocak 2022, s. 161-162.

¹³⁴ Ek.2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Açıkgozoğlu, 20 Şubat 2022,s. 156; Öner, 26 Şubat 2022, s. 168.

¹³⁵ Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Ö. Önder Cankurtaran, s. 157- 158.

¹³⁶ Ek.2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Öner, 22 Şubat 2022, s. 169.

yazacak kişileri belirledik sonra onlarla yazışmaya başladık. Ben hocamın hayatını İstanbul'a gidip bizzat kendisinden dinledim sonra bu görüşmeyi esas alarak hocamın hayatını kaleme aldım. Tüm bu yazıların yazılıp toplanması bir yıl kadar sürdü. 2016 yılında kitabın basımı tamamlandı ve hocam M. Sadreddin Özçimi 60. Yaş Armağanı isimli kitap hocama doğum günü hediyemiz oldu".¹³⁷

Ebru sanatına sevgi ve hayranlıkla başladıklarını belirten Sadreddin Özçimi'nin öğrencileri, zaman içerisinde ebruda ilerledikçe bu işin derinine inme fırsatı bulduklarını ebrunun manevi kazanımlarını fark ettiklerini açıklamaktadırlar.¹³⁸ Ebrunun geleneğinin doğru anlaşılmasının önemini vurgulamakta bu yüzden hocalarının çalışmalarının geleneğin doğru yorumu ile yapılmış yeni ve orijinal eserler olduğuna dikkat çekmektedirler.

"Hocam ebruda renklerle bir musiki icra etti. Zannediyorum ki her bir renk bir nota olsa bunca zarif bunca içli düşebilirdi suya ve kâğıda. Sadreddin Özçimi ebrusunda ilk olarak çiçeklerin zerafeti gözünüzü okşar. Narin ve düzgün saplar, insicamlı şekiller tüm yumuşaklığının ardında zuhur eden vurucu renklerle ebru sanatının naif ruhuna adeta bir ruh daha üflenir onun nefesiyle... Renklerin sessiz bestesi içerisinde çiçekler dalından öyle zarif düşer ki manası onu oraya nakşedene mahsus. Bakana ise derin bir his ve düşünce bırakan eserlerin doyumsuz seyrine muhatap olursunuz. Battal ebrularında ise bambaşka bir hikaye anlatır sanatkâr. Esere bakarken kâğıttan bir şeylerin sadrolup dile geldiğini hissedersiniz. O damarların içinden çıkan renkler adeta yarılan bir bağırdan taşarken izleyicisine kederi de neşeyi de hakkıyla pay eder. Ebru mana itibarıyla mevcudatın esrarını yansıtan bir aynadır. Lakin hocamın eserlerinde kalbinin ve ruhunun tüm naif yanlarının, neşesinin ve hüznünün parmaklarından usulca tekneye döküldüğünü temaşa edersiniz."¹³⁹

Sadreddin Özçimi'nin öğrencileri hocalarının ebruya katkılarının gelecekte çok daha iyi farkedileceğini belirtmekte yeni bir bakış ve sanatçının kendi tarz ve üslubunu oluşturabilmesinin sanat adına orijinal eserlerin ortaya çıkmasında elzem olduğunu aktarmışlardır. Bu sayede günümüz insanına bir şeyler söylenebileceğine ve geçmişin bugün ile irtibat sağlayabileceğine dikkat çekmişlerdir.

"...Alparslan hocadan değişen onun sanatından, üslubundan farklılaşan o kadar çok yönü var ki ben gördüğümde Sadreddin hocayı da Alparslan hocayı da rahatlıkla ayırt edebiliyorum... talebelerinde farklılıklar var. Önder bey farklı yapıyor, Gülden hanım farklı yapıyor, Banu hanım farklı yapıyor bendeniz yapabilirsem farklı yapıyorum. Sadreddin hocam zaten kendi üslubu ile üstadlarından ayrılıyor. Ebrunun gelişimine baktığımızda Necmeddin hocamın kendinden önce yapılmış olan ufacık koltuk çiçeklerinden farklı çiçekler yapmış, Mustafa Düzgünman yine farklı çalışmış, Alparslan hocanın bunları toparlamış önümüze şahane tablolar sermiş olduğunu hakikaten de görüyoruz. Ama hepsinin üslubu farklı tamamen taklitte değiller. Dolayısıyla hocamın ebru sanatına geleneksel mecrada kattığı en önemli şey üslubunu oluşturabilme imkanıdır. Hocamın ciddiyeti yanında sanatı öğrenirken edinilen hoca-talebe münasebetinin ciddiyet ve ağırlığı hissedilirken, sanat icrasında icazet sahibi olunca ortaya koyulabilecek farklılıklara olan müsamahasının sanatın gelişimiyle alakalı en önemli hususlardan biri olduğunu düşünüyorum."¹⁴⁰

Ebru geleneğinin ve Klasik Türk Ebrusu'nun birbirinin tekrarı olan eserler üretmek olmadığını hocalarının çalışmalarında gören öğrencileri, bu sanatın her döneminde

¹³⁷ Duygu Orak, Kişisel Görüşme, 24 Şubat 2022.

¹³⁸ Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler:Cankurtaran, 20 Şubat 2022, s. 158; Kakan, 31 Ocak 2022. s.159.

¹³⁹ Orak, Kişisel Görüşme, 07 Mart 2022, s. 192.

¹⁴⁰ Açıkgözoğlu, Kişisel Görüşme, 20 Şubat 2022, s. 156- 157.

geleneğin usta ebrucuları eliyle nasıl geliştiğini ve halen de gelişmeye devam ettiğini ancak ve ancak bu şekilde gelecek nesillere intikal ettirmenin mümkün olduğunu kabul etmektedirler. Tabi ki bunun sancılı ve dikkat gerektiren hassas bir süreç olduğunu bilmekte ve hocalarının çalışmalarında bu durumun gözardı edilmediğine yakinen şahit olmaktadır. Sadreddin Özçimi'nin kendisine farklı çiçekleri stilize ederek ebruya uygulayabileceğine dair müsaade ettiğini aktaran bir öğrencisi, bu işi hakkıyla yapabilmesi için teorik bilgiye ihtiyaç duyduğunu ve bir takım eğitimler almadan gelişmiş güzel stilizasyon yapılamayacağına kanaat ettiğini aktarmakta gerekli vakti ayırmakta güçlük yaşadığı için farklı çiçekleri stilize yapamadığını belirtmiştir.¹⁴¹

Öğrencilerine göre Sadreddin Özçimi, ebruda yeniliklere farklı denemelere açık olmuş geleneği en güzel şekilde yorumlayarak özgün eserler çıkartmıştır. Kendisinin çiçekli ebrularda zirve olduğunu gerek renkleriyle gerekse estetik dengesi ve nispete çok önem veren hocalarının çiçekli ebruları zirveye taşıdığını düşünmektedirler. Hocalarının battal ebruya çok önem verdiğini bu ebruda yaldız ve altın gibi farklı boyalar kullanarak derinlik oluşturduğuna dikkat çekmiş özel battal ebrular çalışmış olduğunu belirtmişlerdir. Sadreddin Özçimi özellikle akkase ebrularda çiçek, gül, çini motifleri, minyatürler ve hüsn-i hat istiflerini mükemmel bir şekilde ebrulamıştır. Bu eserlerde kullandığı ebru teknikleri ve renkler ile geleneğin dışına asla çıkmamıştır.

Sadreddin Özçimi ebruculuktaki maharetlerinin ötesinde tevazusu, hoşgörüsü, beyefendiliğiyle sevgi ve saygısıyla öğrencilerinin kalbinde taht kurmuştur.

*“Hocam benim için hem ilmin kapısı hem de ilmin şehri oldu. Bizler onun zenginliğinden kabımız miktarınca aldık ne alabildiysek. Onun deryasının damlası olmak kalbime bir deryayı sığdırmaya yetti çok şükür. Bu sanatı icra ettiğim günden beri kendi adımın ehemmiyeti hocamın adıyla anlam kazandı benim nazarımda. Bu benim demektense Sadreddin Özçimi'nin talebesiyim demekten şeref duydum. Kendisine layık olmak, sevgisini kazanmak iki cihan nimetidir fakir için. Kendisini gıyaben bile incitmemeyi şiar edindim....Bizden incinse de bizi hiç incitmedi. Cenab-ı Hakk ondan ebeden razı olsun. Bizden de geriye tilmiz-i Sadreddin diye andıkları bir sada kalsın.”*¹⁴²

*“Hocamdan edindiğimiz öğretilerin hepsi birbirinden kıymetli ve o kadar çok ki. Bunların başında mütevazi olmak, tüm bildiklerini talebesine saklamadan aktarmak, usta-çırak ilişkisinin nasıl olması gerektiği, meşkin önemi, sevgi-saygı ve hoşgörünün ne kadar önemli olduğu gibi öğretileri yaşayıp görerek hocamdan birebir öğrendim.”*¹⁴³

“Hocamın her ebrusunu gördüğümde, her sohbet etme fırsatı bulduğumda hocamdan aldığım eğitimin devam ettiğini anlıyorum. Gelenekli ebruyu öğrenmek yanında, bir hocanın öğrencisine daima büyük bir tevazu beraberinde sevgi ve saygı ile nasıl yaklaştığını, yaklaşması

¹⁴¹ Öner, Kişisel Görüşme, 21 Mayıs 2021.

¹⁴² Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Orak, 07 Mart 2022, s. 164- 165.

¹⁴³ Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Öner, 26 Şubat 2022, s. 167.

gerektiğini de hocam Sadreddin Özçimi’den talim ettim. Haliyle en kıymetli öğreti olarak “tevazu-saygı-sevgi” üçlüsünü zikretmem gerekir.”¹⁴⁴

“Sadreddin Bey kendisini ilk tanıdığım andan itibaren saygısı, sevgisi, muhabbeti ile hocadan öte bir büyüğüm bir kıymetlim olmuştur... Bu birliktelik öncelikle hocamın bilgilerinden faydalanarak güzel işlerde, kendisinin asistanlığı hasebiyle sanatımda çok büyük yollar kat etmeme vesile oldu. Bildiği her şeyi hiçbir şey gizlemeden en ince ayrıntısına kadar bana öğreterek bütün yollarımı açtı. Bugün ben burada birilerine bir şey öğretip hocalık yapabiliyorsam hepsi kendisinin âlicenaplığındandır. Bir insanın hayatındaki en büyük şansı iyi bir öğretmene sahip olmaktır. Çok şükür ki ben o şanslı kullardanım. Ömrüm oldukça Sadreddin Özçimi’nin talebesi ve duacısı olmaktan onur duyuyorum.”¹⁴⁵

1.6. Sergileri ve Ebru Tanıtımları

Sadreddin Özçimi bugüne kadar sayısız karma ebru sergisine katılmıştır. Yurt içinde ve yurt dışında pek çok ebru sergisi ve workshop çalışması gerçekleştirmiştir. 1992 yılında Amerika’da uluslararası ebru kongresinde ebru sergisi, 1997-1998 senesinde Paris’te ebru sergisi, 2007-2008 senesinde Almanya, Macaristan, Avusturya’da art arda birer hafta ara ile ebru sergisi ve workshop gerçekleştirmiştir. 2015-2016 senesinde bir üniversitenin davetlisi olarak Güney Kore’nin başkenti Seul’de ebru sergisi açmıştır. Japonya’da düzenlenen Türk haftası etkinliklerinde Tokyo’da Japonya’nın en eski merkez bankası binasındaon beş gün süreli bir ebru sergisi ve workshop gerçekleştirmiştir.¹⁴⁶ Hayatında hep karma sergilere katıldığını ve bu sergilere hocası Alparslan Bababoğlu ile birlikte katıldıklarını aktaran Özçimi, 2008 yılında Taksim Sanat Galerisi’nde ilk kişisel sergisini açmıştır. Özçimi ebru sanatının tüm örneklerinden oluşan çok kapsamlı bir sergiyi sanat severlerle buluşturmuştur. Hatıralarında bu serginin özel bir yerinin bulunduğuna değinen Özçimi, bu sergi hakkındaki duygularını şu şekilde aktarmaktadır:

“Ben hayatımda hep karma sergilere katıldım ve hep de hocam Alparslan Babaoğlu ile katıldım. Onun dışında tek bir şahsi sergi açtım o da Taksim’de idi 2008 yılında. Çok kapsamlı bir sergiydi içerisinde ebrunun her tür örneği vardı, yüz küsur eserle ve ayrıca uzun soluklu bir çalışma yapmıştım. Levni’nin minyatürlerini ebruya aktarmıştım... O eserlerde sergide yer aldı dolayısıyla çok dikkat çekmişti o sergi. Açılışından sonuna kadar çok ziyaretçisi oldu. Açılışında neredeyse izdiham oldu diyebilirim. Hatta dışarıda kalanlara Allah razı olsun Uğur Derman hocamızın, içerden çıkıp “Yahu orda ne oyalanıyorsunuz gelin burada bir daha göremeyeceğiniz şeyler” var gibi iltifatları olmuştu o beni çok mütehassis etmişti. Onun dışında da öyle büyük bir şahsi sergim olmadı.”¹⁴⁷

Çeşitli şehirlerde belediyelerin düzenlediği ebru çalışmalarına katılan Özçimi, bu şehirlerde düzenlenen ebru sergilerine katılmıştır. Ayrıca Mevlana İhtifalleri sırasında Konya’da birkaç kez, 2009 yılında Bursa Osmangazi Ördekli Hamamı’nda ebru sergisi açmıştır. 2010 senesinde İstanbul Sertarikzâde Kültür Merkezi’nde talebelerinin ve

¹⁴⁴ Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Kakan, 31 Ocak 2022, s. 159.

¹⁴⁵ Ek 2 Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler: Koyuncu, 27 Ocak 2022, s. 162.

¹⁴⁶ Özçimi, Kişisel Görüşme, 06 Haziran 2021.

¹⁴⁷ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25/10/2021, s. 144.

kendisinin ebrularından oluşan, Sadreddin Özçimi ve öğrencileri adlı sergiyi açan Özçimi, çok sayıda karma sergiye de iştirak etmiştir. 2010 yılı İstanbul Kültür Başkenti etkinliklerinde Eminönü Hünkâr Kasrı'nda yapılan *Türk Ebrusu'nda Düzgünman Ekolü* adlı sergiye hocası Alparslan Bababoğlu, Fuat Başar, Sabri Mandıracı ve öğrencileriyle birlikte katılmıştır. Özçimi ve öğrencileri, İstanbul'da yapılan bu etkinlikler süresince Taksim, Sultanahmet, Kadıköy, Levent ve Eminönü'nde haftada bir gün olmak kaydıyla beş hafta süren ebru workshopları düzenlemişlerdir.¹⁴⁸

Sadreddin Özçimi, Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde ebru öğreticiliği yapmakta olan, ebru icazetnamesi verdiği öğrencileri ile birlikte hazırlamış oldukları eserlerden oluşan, Geleneksel Sanata 22 Altın Dokunuş adlı sergiyi 2016 yılında Ankara'da açmıştır.¹⁴⁹ Ardından 2017 yılında yine öğrencileri ile birlikte hazırlamış olduğu, akkase hüsn-i hat ve battal ebrulardan oluşan "Tevhid" konulu sergiyi, ilki Ankara'da, ikincisi İstanbul'da olmak üzere sanat severlerin beğenisine sunmuştur.¹⁵⁰ 2017 Yılında hattat Mustafa Cemil Efe ile birlikte hazırladıkları "Yüz Yüze" Hüsn-i Hat İçinde Ebru- Ebru İçinde Hüsn-i Hat isimli sergiyi Galeri Zembil'de açmışlardır. 2018 yılı aralık ayında Konya İRFA (İrfan Medeniyeti Araştırma ve Kültür Merkezi) bünyesinde ebru sergisi açmıştır. Sadreddin Özçimi 2021 yılı Kasım ayında Ankara'da düzenlenen Ebru İcazetname Töreni ve Sergisi'ne katılarak Ankara'da öğrenci yetiştirmekte olan talebesi Nuran Öner'in sekiz öğrencisi ile birlikte kendisinin talebelerinden icazet almaya layık gördüğü üç talebesinden oluşan on bir ebru öğrencisine icazetnamelerini vermiştir.¹⁵¹ Bunların dışında Üsküdar Sempozyumu ve Klasik Sanatlar Vakfı'nın çalışmaları bünyesinde çeşitli seminer ve sergilere pek çok defa iştirak etmiştir. Bir kitap ve bir çok kitap bölümü kaleme almıştır. 2015 Yılında kendisine Konya Necmeddin Erbakan Üniversitesi tarafından Fahri Doktora Ünvanı verilmiş olan Sadreddin Özçimi halen ebru alanındaki faaliyetlerine devam etmektedir.

1.6.1. Aldığı Ödüller

Sadreddin Özçimi'ye TRT ve bir çok kurum ve kuruluşan çok sayıda ödül teklifi gelmiştir. Fakat kendisi bu ödüllerin hiçbirini kabul etmemiş, hocası Alparslan Babaoğlu'nun hayatta olduğu ve hocasının bu ödüllere daha layık olduğunu söyleyerek o

¹⁴⁸ Özçimi İle Kişisel Görüşme, 6 Haziran 2021.

¹⁴⁹ *Geleneksel Sanata 22 Altın Dokunuş*, M. Sadreddin Özçimi ve Öğrencileri Klasik Ebrû Sergisi Kataloğu (Ankara: 2016, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları).

¹⁵⁰ *Tevhid Ebru Sergisi Kataloğu*, (Ankara: 2017, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2017)..

¹⁵¹ *Ebrû Sanatı İcazetnâme Sergisi Kataloğu*, (Ankara: Janr Medya, 2020).

kişi ve kuruluş temsilcilerini Alparslan Babaoğlu’na yönlendirmiştir. Bu duruma defalarca şahit olan asistanı F. Betöl Koyuncu şunları aktarmıştır:

“TRT veya bir çok büyük kurumdan sürekli hocama ödöl teklifi geliyordu. Fakat hocam hemen “Yok benim hocam var Alparslan Babaoğlu, o varken ben bu ödölü alamam lütfen kendisiyle haberleşin, iletişime geçin kendisi bu ödölle daha çok layıktır” diyordu. Veya başka bir teklif geliyordu, başka bir şey sunuluyordu direkt benim hocama iletin diyordu. Birgün dedim ki hocam sizin hocanız var tabi ki var ama benim bildiğim araştırdığım kadarıyla gelenekli sanatlarda klasik ebrunun duayeni Türkiye’de şu anda sizsiniz neden hocanızı bu kadar önceliyorsunuz. Biz de hocamızı önde görmek istiyoruz dedim. Gülümsedi “Bu işlerde önde olmak önemli değil, saygı edep hürmet önemli Betöl” dedi. Buna dikkat eder buna riayet eder bununla yaşardı Sadreddin Bey.”¹⁵²

¹⁵² Koyuncu, Kişisel Görüşme, 19 Mayıs 2021.

İKİNCİBÖLÜM

2. SADREDDİN ÖZÇİMİ’NİN ESERLERİ

Klasik Türk Ebrusu’unda kendine has üslubu ve özel çalışmalarıyla dikkat çeken Sadreddin Özçimi oldukça üretken bir sanatkârdır. Özçimi battal ebruda, 22 ayar altından elde ettiği ebru boyasını kullanarak özel çalışmalara imza atmıştır. 2004 yılında altını ilk etapta toz olarak kullanarak battal ebru denemeleri yapmıştır. Daha sonra 2005 yılında bu kez yaprak altınla yaptığı çalışmalardan çok iyi sonuçlar almıştır. 22 ayar yaprak altını ezdikten sonra su ve öd ile ebru boyası haline getirmiştir. Bu boyayı sarı (yaldız) renk olarak kullanmış 50x70 ebatında yedi adet battal ebru yapmıştır. Bu ebruların beş tanesi 7 yıldızlı Alanya Bera Otel’i tarafından satın alınmış ve kral dairelerine asılmıştır. Bir tanesi 2007 yılında Konya’da yapılan bir sergide bir sanatsever tarafından satın alınmıştır. Bir tanesi de Sadreddin Özçimi’nin özel koleksiyonunda yer almaktadır.¹⁵³

Ebruda akkase tekniğini çok iyi uygulayan Özçimi, ilk olarak 2007 yılında Mevlana İhtifalleri kapsamında hediye edilmek üzerine kendisinden talep edilen Konya ve Hz. Mevlana konulu “Ah Minel Aşk” isimli akkase ebru çalışmasını yapmıştır. Bu eserde Hz. Mevlana’nın minyatürü, türbesinin yeşil kubbeleri ve türbenin iki yanına nakşedilmiş lale desenlerini akkase tekniğiyle ebrulanmıştır. Hattat Erol Dönmez tarafından hazırlanan Ah Minel Aşk yazı istifi yeşil kubbenin üzerine yerleştirilerek birbirinin aynı yaklaşık yirmi beş tane ebru hazırlanmış akkase tekniğiyle ebrulanmıştır. Ayrıca Hz. Mevlana minyatürü içermeyen bir tasarımı da alternatif olarak hazırlamış ve birkaç örnek yapmıştır.¹⁵⁴

Ardından minyatür örneklerden seçerek akkase ebrulardan oluşan zor ve büyük sabır isteyen bir çalışma içerisine girmiştir. Üç yıl kadar süren uzun ve meşakkatli bir süreç sonunda önce Levnî’den Ebru’ya ve ardından Ebru San’atında Osmanlı Sultanları isimli, çoğunluğu Levnî’ye ait olan minyatür padişah portrelerinden oluşan ikinci bir koleksiyon hazırlamıştır. Bu koleksiyon Vakıfbank Genel Müdürlüğü himayesinde, 2013 yılında Ankara Odakule’de sergilemiştir. Akkase ebru ile yapılmış olan bu koleksiyon Osmanlı padişahlarının portrelerinin ve tuğralarının yer aldığı otuz altı adet tablodan oluşmaktadır. Özçimi’nin ebru sanatındaki çalışmalarını zirveye taşıdığı bu koleksiyon¹⁵⁵ Türkiye Merkez Bankası tarafından satın alınarak, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası özel

¹⁵³ Ek 1 Sadreddin Özçimi ile Röportaj, 25 Ekim 2021, s. 147.

¹⁵⁴ Koyuncu, Kişisel Görüşme, 24 Şubat 2022.

¹⁵⁵ Orak, “Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi”, 8.

koleksiyonuna dâhil edilmiştir.¹⁵⁶ Sadreddin Özçimi bu çalışmasında Osmanlı saray nakkaşı Abdülcélil Levnî Çelebi'nin, Osman Gazi'den başlayarak kendisinin yaşadığı dönemde padişah olan Sultan Üçüncü Ahmed'e kadar resmettiği 23 sultanın portrelerinin bulunduğu “*Kebir Musavver Silsilename*” isimli eserdeki minyatürleri kullanmıştır. Üçüncü Ahmed sonrasındaki padişah portreleri için ise Nakkaş Osman'ın (16.yy. dördüncü çeyreği) *Şemalnâmesi*'nden ve münferit minyatür albümlerinden faydalanmıştır. Sultan Üçüncü Mustafa ve sonrasında gelen padişahların ise Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan batı tarzı portrelerini kullanmıştır. Bu koleksiyonu meydana getiren otuz altı eserin her birinde portresi bulunan padişahın kendisine has olan tuğrasını tablonun arka planına ustaca yerleştiren sanatçı, estetik güzelliğin yanı sıra eserde bütünlük sağlamıştır.¹⁵⁷

2.1. Levnî'den Ebru'ya Koleksiyonu

Sadreddin Özçimi, *Levnî'den Ebrû'ya* isimli koleksiyonunu, 2008 senesinde tamamlamış ve Taksim Sanat Galerisi'nde sergilemiştir. 18. yüzyılın ünlü nakkaşı Levnî'ye (Abdülcélil Çelebi d. ?- ö.1732) ait on sekiz minyatür portre çalışmasını, akkase tekniğiyle ebrulamıştır.¹⁵⁸ Özçimi, Osmanlı saray nakkaşı Levnî'ye ait olan ve 1720-1730 yılları arasında yapılmış olduğu tahmin edilen, “Resim Albümü” isimli eserden seçilmiş on yedi minyatür ile yine Levnî'ye ait olan Surname-i Vehbî'den alınmış bir minyatürden oluşan on sekiz minyatürü, ebru sanatıyla buluşturmuştur. Bu minyatürlerde dönemin kıyafetleri rengârenk ve gerçekçi bir şekilde bezenmiş, kadın resimlerine özen gösterilmiş ve yüz ifadelerine oldukça önem verilmiştir.¹⁵⁹

Özçimi eserleri seçtikten sonra ebrulanacak minyatürlerin tüm detaylarına dikkat edilerek 450 adet kalıp hassas şekilde kesip hazırlamıştır. Defalarca tekneye girebilmesi için zarif ve dayanıklı kâğıtlar arayıp bulduktan sonra kalıpları sıra ile yapıştırıp sökmek suretiyle 450 kez tekneye yatırarak ebruları tamamlamıştır.¹⁶⁰ Akkase tekniğinin ustaca uygulandığı bu koleksiyondaki eserlerde battal ebru, kumlu ebru, gelgit ebru, hatip ebrusu, hafif ebru, serpmme battal ebru ve çiçekli ebru teknikleri kullanılarak orijinal minyatürlerin renk ve desenlerine benzer şekilde ebrulanmıştır. Eserler tüm bölümlerin ebrulanmasının ardından figürlerin elleri, yüzleri, kıyafetleri, aksesuarlarında bulunan detaylar, çevre

¹⁵⁶ Koyuncu, “Sanatın İncelikleri, Meşkin Güzelliği”, 29.

¹⁵⁷ M.Üğür, Derman. *Ebru San'atında Osmanlı Sultanları*, (İstanbul: MAS, 2013), 16.

¹⁵⁸ Orak, “Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi”, 8.

¹⁵⁹ M. Cemil Efe (ed.), *Levnî' den Ebrû'ya* (Konya: TC. Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2011), 21.

¹⁶⁰ *Levnî' den Ebrû'ya*, 7-8.

unsurlardaki ayrıntıların ve kadın figürlerin göğüs dekoltelerinin minyatür sanatçısı Güler Yağcı tarafından nakşedilmesiyle tamamlanmıştır.¹⁶¹ *Levnî'den Ebru'ya koleksiyonu* halen Üsküdar'da bulunan Andelip Özçimi Sanat Atölyesi'nde sergilenmektedir. Özçimi bu çalışmasını 2010 İstanbul Kültür Başkenti hazırlıkları bağlamında 2008 yılında planlamış yapmak istediği çalışmayı bir rapor hazırlayarak yetkililere sunmuş fakat bir yanıt alamamıştır. Buna rağmen başlamış olduğu çalışmayı tamamlamıştır. Sadreddin Özçimi, hocası Alparslan Babaoğlu'nun daha önce çalışmış olduğu Cem Sultan ve Su Taşıyan Köylü Kızı gibi çalışmalarından esinlenerek böyle bir çalışmaya soyunmuş zorlanmayı ve başarmayı hedeflemiştir. Bu süreçte karşılaştığı Levnî minyatürlerinden etkilenmiş ve çalışmasını bu minyatürlerden bir seçki üzerine bina etmiştir.¹⁶²



¹⁶¹ *Levnî'den Ebru'ya*, 8.

¹⁶² Özçimi İle Kişisel Görüşme 26 Ekim 2021, s. 146.

Resim 2.1. Levni'den Ebru'ya, 1.



Kaynak: Efe, 2011, 26.

Eser Adı: Gül Koklayan Kılıçlı Genç

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Sekiz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal, serpme battal, kumlu ebru.

Kullanılan Renkler: Koyu kırmızı, aşî kırmızısı, kahverengi, lahor çiviti, lacivert, açık mavi, oksit sarı, siyah, beyaz.

Kullanılan Kâğıt: Açık nefî rengi fil kâğıdı

Eserin tüm bölümleri hassas ve dikkatli bir şekilde kesilerek hazırlanmış şablonların sıra ile yapıştırılıp ebrulanmasının ardından şablonların sökülmesi suretiyle uygulanmıştır. Eser bu işlemin tüm renkler ve bölümler için tekrarlanmasıyla oluşturulmuştur. Ebrulama aşamalarında belirli bir sıra izlenmemiş, uygun renkli bölümler bir arada ebrulanmıştır.

Ebrular iki veya tek renkte atılmış boya ile bazı kısımlarda aynı rengin iki farklı tonu elde edilerek uygulanmıştır. Battalların bazılarında ilk renk gelgit yapılarak üzerine ikinci renk atılmış, bazılarında ise ilk renge müdahale edilmeden üzerine ikinci renk atılmıştır. Eller, yüz ve çevre unsurlar dışında kalan tüm bölümler orijinal minyatürün renklerine en yakın renk tonları kullanılarak ebru ile renklendirilmiştir. Figürün kıyafetleri ve kılıcın detayları fırça marifetiyle minyatür sanatçısı tarafından tamamlanmıştır. Ağaç, otlar ve çiçekler minyatür tekniği ile nakşedilmiştir.

Koyu oksit sarı üzerine koyu kırmızı boya serpme battal atılmış teknede, kuşak ve gömlek ebrulanmıştır.

Koyu kırmızı üzerine oksit kırmızı battal atılmış teknede, sarık destarının belirli bölümleri ile kaftanın astar pervazları ebrulanmıştır.

Lahor çiviti kumlu boya atılmış teknede kaftanın astarı ile sarık destarının bazı bölümleri ebrulanmıştır.

Uçuk mavi boya serpilmiş gelgit yapılarak üzerine koyu oksit sarı serpme battal atılmış teknede, kuşağın ve destarın uç kısımları, kaftanın yakası ve kılıcın bazı bölümleri ebrulanmıştır.

Oksit sarı gelgit yapılarak üzerine lahor çiviti battal atılmış teknede, ayakkabılar ebrulanmıştır.

Lacivert tek renk battal atılmış teknede, şalvar ebrulanmıştır.

Siyah boya üzerine oksit sarı tanecikler serpilen teknede, kılıcın gövdesi ebrulanmıştır.

Koyu kahverengi boya üzerine oksit sarı serpme battal atıldıktan sonra aynı kahverengi tonda öd ile rengi az açılan kumlu boyadan battal atılan teknede, kaftan ebrulanmıştır.

Resim 2.2. Levni'den Ebru'ya, 2.



Kaynak: Efe, 2011, 30.

Eser Adı: Tahmes'in Sevgilisi Şâhî Orhan

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: On bir

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal, serpme battal ebru, kumlu ebru, gelgit ebru

Kullanılan Renkler: Lahor çiviti, lacivert, kahverengi, oksit sarı, açık mavi, beyaz, turkuaz, koyu kırmızı, eflatun

Kullanılan Kâğıt: Nohudi renkte fil kâğıdı

Eserde figürün kıyafet ve aksesuarları orijinal rengine en yakın tonlarda ebrulanarak renklendirilmiştir. El, yüz, kıyafet ve ellerinde bulunan testi ve tasın detayları minyatür tekniğiyle tamamlanmıştır. Ayrıca figürün bulunduğu mekan minyatürle tasarlanmıştır. Eserin farklı renk ve desenlerdeki bölümleri ayrı aşamalarda, aynı renk ve

desendeki bölümleri ise tek aşamada ebrulanmıştır. Her aşama için dikkatle kesilen kalıplar suda çözünen özel bir yapıştırıcı yardımıyla yapıştırılıp ebrulandıktan sonra sökülerek eser tamamlanmıştır. Aşamalarda belirli bir sıra uygulanmamıştır.

Oksit sarı üzerine koyu kırmızı serpmeye battal atılan teknede, sarığın altın sorgucu ve pabuçların konç kısmı ebrulanmıştır.

Eflatun renk üzerine oksit sarı serpilerek yapılan battal ebruda kaftanın astarı ve yakası ebrulanmıştır.

Lacivert üzerine oksit sarı serpilmiş ardından üzerine kumlanmış lahor çiviti battal atılmış teknede, kaftan ebrulanmıştır.

Lahor çiviti üzerine oksit sarı serpilerek battal atılan teknede, pabuçlar, kuşak ve sarığın uç kısımları ebrulanmıştır.

Oksit sarının iki farklı renk tonunun üst üste battal atılmış teknede, kuşak ve gömlek kısımları ebrulanmıştır.

Beyaz boya üzerine lahor çiviti küçük damlalar şeklinde serpilerek battal atılmış teknede, kaftanın yaka uçları, sürahi ve kâse ebrulanmıştır.

Koyu kırmızı üzerine koyu bordo serpilerek battal atılan teknede, gömleğin yaka ucu ve eteği ile birlikte kuşağın ve sarığın uç kısımları ebrulanmıştır.

Koyu kahve üzerine oksit sarı serpilerek battal atılmış teknede, pelerin ebrulanmıştır.

Turkuaz renk üzerine lacivert serpilerek battal atılmış teknede, pelerinin omuz kısımları ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine lahor çiviti serpilerek taranmış ve üzerine tekrar beyaz serpilerek battal atılmış teknede sarığın bir bölümü ebrulanmıştır.

Sarı, oksit sarı siyah boyalar sırasıyla serpilip gelgit yapıldıktan sonra üzerine kırmızı boya serpilerek battal atılmış teknede sarık ebrulanmıştır.

Resim 2.3. Levni'den Ebru'ya, 3



Kaynak: Efe, 2011, 34.

Eser Adı: Genç Rakkase

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Altı

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Hatip ebrusu ve battal ve serpme battal ebru

Kullanılan Renkler: Kırmızı, bordo, oksit sarı, beyaz, lahor çiviti, yeşil, lacivert, açık gri, kızıl kahve.

Kullanılan Kâğıt: Açık gri fil kâğıdı

Akkase ebru tekniğiyle oluşturulan eser orijinal renk ve desenlerine yakın ebrulanarak yapılmıştır. Her bölüm için bir şablon kesilip yapıştırılmış istenilen alan ebrulandıktan sonra şablon çıkarılmıştır. Belirli bir sıra uygulanmaksızın altı farklı aşamada tamamlanan eserin aynı renk ve desende olan bölümleri bir arada, farklı renk ve desenden oluşan bölümleri ise farklı aşamalarda tamamlanmıştır. Eser saç örgüleri, eller,

yüz, göğüs dekoltesi, kıyafetin saydam kısım ve detaylarının minyatür sanatçısı tarafından nakşedilmesi suretiyle tamamlanmıştır.

Lacivert boya üzerine açık kahverengiye yakın oksit sarı battal atılmış teknede, rakkasenin ellerinde bulunan çalkara (kaşık benzeri çalgı) ile balıkçıl tüyünden yapılmış sorguç ebrulanmıştır.

Açık kahveye yakın oksit sarı zemin üzerine yeşil yaprak benzeri hatip desenleri yapılmış teknede entari ebrulanmıştır.

Kırmızı üzerine bordo battal atılmış teknede, entarinin astar pervazları, şalvar, entarinin altına giyilmiş olan hırkanın kol astarları ve başörtüsü ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine gri boya atıldıktan sonra lahor çiviti serpme battal atılan teknede, figürün başındaki hotoz, sorgucun detayları ve bilezikler ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine açık kahverengi battal atılmış teknede, entarinin astarı, yakası ve önünde düğmelerin olduğu pervaz, entarinin altındaki hırkanın kol kısımları ile pabuçlar ebrulanmıştır.

Beyaz boya ile battal atılmış teknede, yarı saydam yollu desenli bürümcük iç entarinin etek ve kol uçları ebrulanmıştır.

Resim 2.4. Levni'den Ebru'ya, 4



Kaynak: Efe, 2011, 38.

Eser Adı: Testi Taşıyan Kadın

Eser Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Yedi

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal, serpme battal, gelgit ebru

Kullanılan Renkler: Yeşil, kırmızı, oksit sarı, kızıl kahve, lacivert, gri, beyaz

Kullanılan Kâğıt: Kum beji fil kâğıdı

Eserin tüm bölümleri orijinal minyatürün renklerine uygun olarak en yakın renklerde ebrulanmıştır. Akkase ebru tekniğiyle aşamalar şeklinde planlanan çalışmada kullanılacak renkler tespit edilmiş aynı desen ve renkte olan bölümler birlikte farklı renk ve desenlerde olan bölümler ayrı ayrı ebrulanmıştır. Her bölüm için ayrı kalıplar hazırlanmış sırası ile suda çözünen yapıştırıcı ile yapıştırılıp ebrulandıktan sonra

sökülmüştür. Bu işlemler yapılırken belirli bir sıra uygulanmamıştır. El, yüz, göğüs dekoltesi, saç örgüleri, elbise detayları yarı saydam başörtüsünün detayları ve yerdeki çiçek minyatür sanatçıları tarafından tamamlanmıştır.

Lacivert üzerine sıra ile kırmızı, oksit sarı ve bordo boya serpme battal atılmış teknede geniş kuşak ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine açık kahve boya ile battal atılmış teknede, testi ebrulanmıştır.

Kızıl kahve boya üzerine oksit sarı serpme battal atılmış teknede, kaftanın altındaki hırka ile pabuçlar ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine açık gri ve kızıl kahve boya serpilerek battal atılıp gelgit yapılmış teknede iç entarinin etekleri ve başörtüsü ebrulanmıştır.

Kırmızı boya ile battal atılmış teknede, kaftan astarının pervazları ve şalvar ebrulanmıştır.

Yağ yeşili boya üzerine koyu turkuaz-yeşil karışımı boya serpilerek battal atılmış teknede, jengari (bakır pası rengi) kaftan ebrulanmıştır.

Beyaz ile battal atılmış teknede yarı saydam yaşmak (başörtüsü) ebrulanmıştır.

Resim 2.5. Levniden Ebru'ya, 5.



Kaynak: Efe, 2011, 42.

Eser Adı: Saçını Toplayan Kadın

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Sekiz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal Ebru, kumlu ebru, gelgit ebrusu, hatip ebrusu, çiçekli ebru

Kullanılan Renkler: Lacivert, lahor çiviti, oksit sarı, aşî kırmızısı, koyu kırmızı, mavi, neft yeşili, yeşil

Kullanılan Kâğıt: Açık sarı renkte fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle orijinal eserin renk ve desenlerine en yakın şekilde ebrulanarak oluşturulmuştur. Ebrulanacak olan her bölüm için bir kalıp kesilerek yapııştırılmış ebrulandıktan sonra sökülüştür. Tüm bölümler tamamlanıncaya dek bu

işlem sekiz kez tekrarlanmıştır. Aynı renk ve desenden oluşan bölümler birlikte, farklı renk ve desenlerdeki bölümler ayrı aşamalarda ebrulanmıştır. Bu işlem yapılırken belirli bir sıra gözetilmemiştir. Zeminde bulunan halı, figürün saç örgüleri, el, yüz, göğüs dekoltesi, kıyafetin tül kısımları minyatür sanatçıları tarafından nakşedilerek tamamlanmıştır.

Oksit sarı üzerine aşî kırmızısı serpilerek battal atılmış teknede, entarinin altına giyilmiş olan hırkanın kol astarları ve entarinin astar pervazları ebrulanmıştır.

Lacivert üzerine kumlu lahor çiviti battal zemin ebrusu atılmış üzerine oksit sarı yapraklı koyu kırmızı çiçekler yapılmış teknede entari ebrulanmıştır.

Koyu oksit sarı üzerine öd ile rengi bir ton açılmış olan sarı boya tekrar atılarak oluşturulmuş zemin battalı üzerine, koyu yeşil yapraklar şeklinde hatip ebrusu yapılmış teknede, entari altından çıkmış olan hırka, hırkanın kolları ve yakası ebrulanmıştır.

Koyu oksit sarı üzerine öd ile rengi bir ton açılmış aynı sarı boya atılarak battal yapılmış teknede, elbisenin ön kısmı, yakası, kol uçları, kemerin metal kısımları ve bilezikler ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine aşî kırmızısı serpilerek battal yapılmış teknede, başörtüsü ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine açık gri battal atılmış teknede, kemer, yarı saydam bürümcük iç entarinin yakası, etek ucu, kol uçları ve pabuçlar ebrulanmıştır.

Neft yeşili üzerine oksit sarı atılıp gelgit yapılmış üzerine koyu sarı serpilerek battal atılmış teknede, başörtüsünün üzerine bağlanan yemeni ebrulanmıştır.

Koyu sarı üzerine kırmızı, mavi ve aşî kırmızısı serpilip battal atılarak gelgit yapılmış teknede, şalvar ebrulanmıştır.

Resim 2.6. Levni'den Ebru'ya, 6.



Kaynak: Efe, 2011, 46.

Eser Adı: Yeşil Giysili Kadın

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Dokuz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal, serpme battal ebru, hatip ebrusu

Kullanılan Renkler: Koyu yeşil, siyah, turuncu, kırmızı, beyaz, kum beji, kızıl kahve, açık kahve, oksit sarı, hâki yeşil

Kullanılan Kâğıt: Kum beji fil kâğıdı.

Eser akkase ebru tekniğiyle yapılmıştır. Her bölüm için kalıplar kesilerek yapıştırılmış renklendirilmesi gereken alan ebrulandıktan sonra kalıp çıkartılmıştır. Dokuz aşamada tamamlanan eserde aynı renk ve desende olan bölümler birlikte, farklı renk ve desende olan bölümler ise farklı aşamalarda ebrulanmıştır. Bu aşamalarda belirli bir sıra

uygulanmamıştır. Figürün elleri, yüzü, göğüs dekoltesi, kıyafetinin detayları, yerde bulunan çiçekler, figürün elindeki gül ve kolye minyatür sanatçıları tarafından nakşedilerek eser tamamlanmıştır.

Koyu yeşil boya üzerine öd ile bir ton açılan aynı renk boyadan battal atılarak zemin ebrusu elde edilmiş üzerine oksit sarı ve siyah damlalar konarak şekil verilerek hatip ebrusu yapılmış teknede, entari ebrulanmıştır.

Beyaz boya üzerine kum grisi boya serpilerek battal atılmış teknede, entarinin astarı ebrulanmıştır.

Oksit sarı boya üzerine öd ile rengi çok az açılmış aynı renkteki boya serpilerek battal atılmış teknede, kemerin metal kısmı, bilezikler ve pabuçlar ebrulanmıştır.

Kırmızı boya atıldıktan sonra üzerine turuncu boya serpilerek battal atılmış teknede hırka, hırkanın kol uçları, yakası, entarinin astar pervazları ebrulanmıştır.

Hâki yeşil üzerine siyah boya serpilerek battal atılmış teknede figürün saçları ebrulanmıştır.

Turuncu boya üzerine kırmızı ve üzerine koyu yeşil boya ile serpme battal atılmış teknede, üçlü hotoz biçimli başlık ebrulanmıştır.

Açık kahve üzerine kızıl kahve boya serpilerek battal atılmış teknede, şalvar ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine kum gri boya serpilerek elde edilen zemin ebrusu üzerine hâki yeşil damlalar konularak yaprak şeklinde hatip ebrusu yapılmış teknede entarinin kemeri ebrulanmıştır.

Beyaz boya ile battal atılmış teknede, yarı saydam bürümcük iç entarinin etek kısımları ebrulanmıştır.

Resim 2.7. Levni'den Ebru'ya,7.



Kaynak: Efe, 2011. 50.

Eser Adı: Sazendeler

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: On yedi

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal, gelgit ebru, hatip ebrusu

Kullanılan Renkler: Açık mavi, koyu mavi, gri, eflatun, açık kahve, kızıl kahve, bordo, kırmızı, mor, siyah, lacivert, kum beji, beyaz

Kullanılan Kâğıt: Açık gri renkte fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle oluşturulmuştur. Her renk ve desen için kesilmiş olan kalıplar sıra ile yapıştırılmış renklendirilmesi gereken bölüm ebrulandıktan sonra kalıp çıkartılmıştır. Tüm bölümler renklendirilinceye dek bu işlem on yedi kez tekrarlanmıştır. Bu aşamalar arasında belirli bir sıra gözetilmemiştir. Eserde figürlerin el, yüz, göğüs

dekolteleri, kıyafet ve çalgıların detayları, figürlerin başlarındaki çiçekler, sütun ve kemerde bulunan ayrıntılar minyatür sanatçıları tarafından yapılarak tamamlanmıştır.

Lacivert üzerine mavi boya atılıp gelgit yapılıp üzerine serpm mavi renk battal atılmış teknede, zemin döşemesi ve yapı kemerinin üstü duvar bölümü ebrulanmıştır.

Gri boya üzerine açık mavi serpilerek battal atılmış teknede, duvarın kemer bölümü, sütun başlık ve kaidesi ebrulanmıştır.

Açık bej rengi boya üzerine kum beji serpilerek battal atılmış teknede, zurna çalan figürün başörtüsü ile tanbur ebrulanmıştır.

Açık kahve üzerine kum beji serpilerek battal atılmış teknede, zurna çalan sazendenin kol uçları, tüm sazendelerin entarilerinin kemerleri, bilezikleri, zurna çalan sazendenin başörtüsü üzerine bağlanmış yemenisi, musikâr, (demir boru veya bambuların yanyana sabitlenmesiyle yapılmış pan flüt benzeri bir çalgı) ile dairenin (tef) zil kısımları ebrulanmıştır.

Siyah boya atılmış teknede, tanbur çalan sazendenin kâkulleri ve entarisinin altındaki hırka ve hırkanın yaka pervazı ebrulanmıştır.

Açık mavi boya üzerine lacivert serme battal atılmış teknede, sütunlar, zurna çalan sazendenin hırkasının kolları ve daire çalan sazendenin başörtüsü üzerine bağlanmış yemenisi ebrulanmıştır.

Kum beji üzerine kızıl kahve ve mavi serpilerek gelgit ebru yapılmış teknede, tanbur çalan sazendenin şalvarı ve hırkasının kolları ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine gri ve bordo boya atılarak serpm battal yapılmış teknede, tanbur çalan sazendenin entarisi, entarinin püskülleri ve başörtüsünün üzerine bağlanmış olan yemeni ile musikâr çalan sazendenin başörtüsü üzerine bağlı olan yemeni ebrulanmıştır.

Kırmızı üzerine açık kahve battal atılmış teknede, tanbur çalan sazendenin hırkasının kol uçları, musikâr çalan sazendenin iç entarisinin kol uçları ve etek bölümü ebrulanmıştır.

Gri üzerine öd ile rengi bir ton açılmış aynı renk gri boya serpilerek battal atılmış teknede tanbur çalan sazendenin başörtüsü ebrulanmıştır.

Koyu mor üzerine eflatun boya atıldıktan sonra tekrar mor boya ile serpmeye battal atılmış teknede, musikâr çalan sazendenin entarisi, dairenin kasnağı ve musikârın alt kısmı ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine koyu kum beji serpilerek battal atılmış teknede, sütun başlık ve kaidesinin bilezik kısımları, dairenin yüzeyi, musikâr çalan sazendenin hırkası, hırkasının kolları, başörtüsü ve pabuçları, zurna çalan sazendenin başörtüsü, daire çalan sazendenin iç entarisinin kol uçları ebrulanmıştır.

Koyu gri üzerine eflatun boya atılmış üzerine lacivert serpmeye battal yapılmış teknede, daire çalan sazendenin pabuçları, hırkası ve zurna ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine kırmızı boya atılarak gelgit ebru yapılmış teknede musikâr çalan sazendenin şalvarı ebrulanmıştır.

Eflatun üzerine gri-lila karışımı boya serpilerek battal atılmış teknede, daire çalan sazendenin başörtüsü, zurna çalan sazendenin entarisi ebrulanmıştır.

Kızıl kahve-kırmızı karışımı boya üzerine kırmızı serpilerek zemin atılmış ebru üzerine siyah ve oksit sarı damlalar içiçe konarak şekil verilerek hatip ebrusu yapılmış teknede, daire çalan sazendenin entarisi ve musikâr çalan sazendenin hırkasının kol uçları ebrulanmıştır.

Beyaz boya ile battal atılmış teknede, tanbur çalan sazendenin yarı saydam bürümcük iç entarisinin etek kısımları ebrulanmıştır.

Resim 2.8. Levni'den Ebru'ya, 8.



Kaynak: Efe, 2011, 54.

Eser Adı: Saydam Başörtülü Kadın

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Sekiz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal, serpmme battal, gelgit ebru, hatip ebrusu

Kullanılan Renkler: Beyaz, mor, oksit sarı, kırmızı, mavi. bordo, eflatun, kızıl kahve, açık kahverengi, lacivert, lahor çiviti

Kullanılan Kâğıt: Açık sarı fil kâğıdı

Eserde akkase ebru tekniği uygulanmıştır. Renklendirilecek olan her bölüm için ayrı bir kalıp kesilerek sıra ile yapıştırılmış ebrulandıktan sonra çıkarılmıştır. Aşamalar arasında belirli bir sıra uygulanmamış aynı desen ve renkte olan kısımlar birlikte farklı renk ve desenlerdeki kısımlar diğer aşamalarda ebrulanmak suretiyle eser ortaya

ıkarılmıştır. Figürün kıyafetindeki tül detayları, el, yüz, göğüs dekoltesi ve kolye gibi ayrıntılar minyatür sanatçıları tarafından tamamlanmıştır.

Lacivert boya üzerine lahor çiviti serpilerek zemin battalı oluşturulmuş üzerine oksit sarı damlalar konulup hatip ebrusu tekniğiyle şekil verilmiş teknede, entari ebrulanmıştır.

Kırmızı üzerine bordo boya atılmış üzerine oksit sarı serpme battal yapılmış teknede, entarinin altına giyilmiş olan hırka, hırkanın kolları, yakası, entarinin astar pervazları ile başörtüsü üzerine bağlanmış olan yemeni ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine açık kahverengi battal atılmış teknede yollu desenli yarı saydam bürümcük iç entarinin şerit detayları ve topuklu ayakkabılar ebrulanmıştır.

Birbirine yakın iki farklı tonda oksit sarı battal atılmış teknede, yarı saydam başörtüsünün kenarları ve entarinin kemeri ebrulanmıştır.

Kırmızı, oksit sarı ve mavi serpilerek gelgit ebru yapılmış teknede, şalvar ebrulanmıştır.

Lacivert üzerine lahor çiviti battal atılmış teknede, başörtüsü ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine açık kahve battal atılmış teknede, hırkanın kol astarları ebrulanmıştır.

Mor üzerine oksit sarı serpilmiş üzerine eflatun battal atılmış teknede, entarinin astarı ebrulanmıştır.

Resim 2.9. Levni'den Ebru'ya, 9.



Kaynak: Efe, 2011, 58.

Eser Adı: Dâder Bânû'nun Âşıkı Tayyâr Civân

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: On bir

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal, gelgit ebru

Kullanılan Renkler: Lahor çiviti, lacivert, mor, kırmızı, bordo, oksit sarı, koyu kahverengi, turkuaz, açık kahverengi, hâki yeşil, koyu yeşil, beyaz

Kullanılan Kâğıt: Açık gri renkte fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle kalıpların kesilip yapıştırılması istenilen kısım ebrulandıktan sonra sökülmesi suretiyle aşamalar halinde oluşturulmuştur. Aynı renk ve desende olan kısımlar birlikte ebrulanırken farklı renk ve desendeki kısımlar ayrı ayrı aşamalarda ebrulanmıştır. Eserde figürün elleri, yüzü, ayakları, ellerinde bulanan hançer,

sürahi, kıyafetlerinin detayları ve yerdeki otların minyatür sanatçıları tarafından nak edilmesiyle tamamlanmıştır.

Bordo  zerine oksit sarı ve kırmızı battal atılmış teknede, pabuçlar, serpu , testinin a ız kısmı ve alt bo umu, hançer kılıfının içi, g mle in d  me kısmı ve  alvarın pa a kısımlarında bulunan işlemeli dizlik detayları ebrulanmıştır.

Koyu kahve üzerine açık kahverengi battal atılmış teknede, hançerin kabı,  alvarın pa alarında bulunan  erit detayları ve hançer kabının altında bulunan kısmın kenarları ebrulanmıştır.

Koyu yeşil üzerine  d ile rengi çok az açılmış aynı renk yeşil boya ile battal atılmış teknede, jengari sarık ebrulanmıştır.

Açık mavi üzerine eflatun ve açık gri serpme battal atılmış teknede  alın uç kısımları ebrulanmıştır.

Hâki yeşil üzerine kırmızı battal atılmış teknede, kuşak ebrulanmıştır.

Gri boya üzerine  d ile rengi az açılmış aynı renk gri boyadan battal atılmış teknede, sürahi ile hançer ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine açık kahve-oksit sarı karışımı boya ile battal atılmış teknede, i  gömlek ve  alvarın pa alarının baldır kısmı ebrulanmıştır.

Açık gri üzerine turkuaz boya serpilerek battal atılıp karışık gelgit taranmış teknede, düşük, mavi a lı  alvarın üst kısmı ebrulanmıştır.

Lahor  iviti üzerine oksit sarı ve mor boya ile battal atılmış teknede,  al ve  alvarın pa alarının bazı bölümleri ve hançer kının altında bulunan detayın içi ebrulanmıştır.

Lacivert  zerine lahor çiviti battal atılmış teknede, kısa hırka ebrulanmıştır.

Eflatun  zerine beyaz serpme battal atılmış teknede,  alın kenarları ebrulanmıştır.

Resim 2.10. Levni'den Ebru'ya, 10.



Kaynak: Efe, 2011, 62.

Eser Adı: Acem Gelini

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Yedi

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal, hatip ebrusu

Kullanılan Renkler: Lahor çiviti, lacivert, koyu kahve, siyah, açık kahverengi, kırmızı, bordo, koyu yeşil

Kullanılan Kâğıt: Açık neft rengi fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle yapılmıştır. Renklendirilecek her kısım için kesilmiş olan kalıplar yapıştırılmış istenen kısım ebrulandıktan sonra çıkartılmıştır. Eser tüm bölümlerin sıra ile ebrulanmasıyla yedi aşamada oluşturulmuştur. Aşamalar arasında belirli bir sıra gözetilmemiş, aynı renk ve desen olan kısımlar birlikte, farklı renk ve desende olan

bölümler ise farklı aşamalarda ebrulanmıştır. Eser figürün elleri, yüzü, saçları, elindeki karanfil, kıyafet ve başlığın detayları ile yerdeki otların minyatür sanatçıları tarafından resmedilmesiyle tamamlanmıştır.

Siyah üzerine koyu yeşil ve oksit sarı serpme battal atılmış teknede, iç entarinin etekleri ebrulanmıştır.

Bordo üzerine kırmızı battal atılmış teknede, iç entarinin ve kaftanın astar kısımları, kol iç astarları, gömleğin yaka kısmı ve hotoz biçimli başlığın sorguç püsküllerinin alt kısımları ebrulanmıştır.

Koyu kahve üzerine açık kahve battal atılmış teknede, kaftanın kol uçları, hotoz başlığın dış kısmı, kaftanın yakası ve ön pervazları, kemeri ve bilezikler ebrulanmıştır.

Koyu kahve üzerine öd ile az açık tonu elde edilmiş aynı kahverengi ve oksit sarı serpme battal atılmış teknede, hotoz başlığın iç kısmı, hırkanın kolları, ebrulanmıştır.

Lacivert üzerine açık kahverengi ardından tekrar lacivert serpme battal atılmış teknede, hotoz başlıkta bulunan çift sorguçun püskülleri ebrulanmıştır.

Lacivert üzerine lahor çiviti zemin battalı atıldıktan sonra üzerine koyu oksit sarı damlalar konulup desen verilerek hatip ebrusu yapılmış teknede, kaftan ebrulanmıştır.

Kızıl kahve-açık kahve karışımı boya üzerine açık kahve battal atılmış teknede, başlığın ardından sarkan kısmı ve pabuçlar ebrulanmıştır.

Resim 2.11. Levni'den Ebru'ya, 11.



Kaynak: Efe, 2011, 66.

Eser Adı: Acem Dürşâz Beg

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Sekiz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal ebru, kumlu ebru

Kullanılan Renkler: Lahor Çiviti, Lacivert, Oksit Sarı, Aşı kırmızısı, Kırmızı, Beyaz, Gri, Kızıl Kahve, Açık Kahverengi, Eflatun, Siyah, Hâki Yeşil

Kullanılan Kâğıt: Açık Sarı Renkli Fil Kâğıdı

Akkase ebru tekniğiyle oluşturulan eser orijinal renk ve desenlerine yakın ebrulanarak yapılmıştır. Her bölüm için bir şablon kesilip yapıştırılmış istenilen alan ebrulandıktan sonra şablon çıkarılmıştır. Belirli bir sıra uygulanmaksızın sekiz farklı aşamada tamamlanan eserin aynı renk ve desende olan bölümleri bir arada, farklı renk ve desenden

oluşan bölümleri farklı aşamalarda ebrulanmıştır. Eser, figürün elindeki lale, eller, yüz, kıyafet, yerde bulunan ot, çiçek ve hançerin detaylarının minyatür sanatçıları tarafından yapılmasıyla tamamlanmıştır.

Beyaz üzerine açık gri onun üzerine tekrar kumlu beyaz serpmes battal atılmış teknede, sarığın destarı, kaftanın astarı ve cep ağzı ebrulanmıştır.

Siyah boya atılmış teknede, kaftan astarının pervazı ebrulanmıştır.

Mor üzerine kırmızı serpmes battal atılmış teknede, gömlek ve gömleğin yakası ebrulanmıştır.

Mor üzerine koyu oksit sarı onun üzerine tekrar mor serpmes battal atılmış teknede, pelerin ebrulanmıştır.

Eflatun-açık kahve karışımı boya üzerine açık kahve battal atılmış teknede, pelerinin astar kısmı ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine açık kahve battal atılmış teknede, sarık serpuşu, pabuçlar, hançer, kuşaktan sallanan kama muhafazası, pelerinin yaka kısmında bulunan çiçek biçimli çaprast (kıyafetlerde süs amacıyla karşıklı dikilen şerit veya murassa taş kaplı şerit detay) ve kaftanın kol ucu ebrulanmıştır.

Hâki yeşil, eflatun üzerine lacivert serpmes battal atılmış teknede, kuşak ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine aşı kırmızısı ve kırmızı battal atılmış teknede, kaftan ebrulanmıştır.

Resim 2.12. Levni'den Ebru'ya, 12.



Kaynak: Efe, 2011, 70.

Eser Adı: Acem Çengi

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Dokuz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal, gelgit ebru, çiçekli ebru

Kullanılan Renkler: Koyu yeşil, kırmızı, aşı kırmızısı, oksit sarı, açık kahverengi, koyu kahverengi, beyaz, lacivert, siyah, eflatun, bordo, mor

Kullanılan Kâğıt: Kum rengi fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle tüm bölümleri orijinal minyatürün renklerine oldukça yakın renklerde ebrulanmıştır. Aşamalar şeklinde planlanan çalışmada kullanılacak renkler tespit edilmiş aynı desen ve renkte olan bölümler birlikte, farklı renk ve desenlerde olan bölümler ayrı ayrı ebrulanmıştır. Her bölüm için ayrı kalıplar hazırlanmış sırası ile suda

Resim 2.13. Levni'den Ebru'ya, 13.



Kaynak: Efe, 2011, 74.

Eser Adı: Menekşe Tûfî

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Sekiz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal ebru

Kullanılan Renkler: Mor, eflatun, oksit sarı, bordo, lacivert, siyah, koyu kahverengi, beyaz, kızıl kahve, açık kahverengi

Kullanılan Kâğıt: Açık nefit rengi fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle yapılmıştır. Her kısım için kesilen kalıplar yapıştırılıp istenen bölüm ebrulandıktan sonra çıkartılmıştır. Aşamalar arasında belirli bir sıra gözetilmemiştir. Aynı renk ve desen olan kısımlar birlikte, farklı renk ve desende olan bölümler ise farklı aşamalarda ebrulanmıştır. Figürün elindeki çiçekler, gözler, başörtüsü,

kıyafet detayları, yerde, çevrede bulunan ot, çiçek ve ağaçların minyatür sanatçıları tarafından resmedilmesiyle eser tamamlanmıştır.

Lacivert üzerine mor ve oksit sarı atılarak serpme battal yapılmış teknede, ferace ebrulanmıştır.

Siyah üzerine koyu kahverengi ve beyaz serpme battal atılmış teknede, peçe ebrulanmıştır.

Koyu kahve üzerine açık kahverengi battal atılmış teknede, yarı saydam başörtüsünün kenar süsleri ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine açık kahverengi battal atılmış teknede, başörtüsünün arka kısmı ebrulanmıştır.

Açık kahverengi üzerine aynı boyanın bir ton açık rengi ile battal atılmış teknede, pabuçlar ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine bordo ve siyah serpme battal atılmış teknede, iç entarinin kol uçları ve etekleri ebrulanmıştır.

Açık mavi üzerine aynı boyanın bir ton açık rengi elde edilerek battal atılmış teknede, feracenin astarı ebrulanmıştır.

Beyaz boya ile battal atılmış teknede yarı saydam başörtüsü ebrulanmıştır.

Resim 2.14. Levni'den Ebru'ya, 14.



Kaynak: Efe, 2011, 78.

Eser Adı: Acem'de Meşhur Perendebâz Kız

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Dokuz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal, gelgit ebru, çiçekli ebru

Kullanılan Renkler: Turkuaz, mavi, lahor, lacivert, aşı kırmızısı, kırmızı, koyu yeşil, mor, eflatun, oksit sarı, açık kahverengi, beyaz

Kullanılan Kâğıt: Açık gri renkli fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle her kısım için kalıpların kesilmesi sıra ile yapıştırılıp istenen bölgenin ebrulanmasının ardından kalıbın sökülmesi suretiyle oluşturulmuştur. Tüm bölümler ebrulanana dek bu işlem dokuz defa tekrarlanmış, aşamalar arasında belirli bir sıra uygulanmamıştır. Eser, figürün yüz, boyun, göğüs dekoltesi, kıyafetin ayrıntıları,

hırkanın kakum (kürk) astar detaylarının minyatür sanatçıları tarafından nakşedilmesi suretiyle tamamlanmıştır.

Turkuaz- mavi karışımı boya üzerine aynı boyanın bir ton açık rengi battal atılmış teknede, kakum astarlı hırka ve başörtüsü üzerine bağlanmış olan yemeni ebrulanmıştır.

Aşı kırmızısı üzerine kırmızı battal atılmış teknede, entari astarının pervazları ile kakum astarlı hırkanın astar pervazları ebrulanmıştır.

Eflatun üzerine aynı rengin bir ton açığı boya ile battal atılmış teknede, başörtüsü ebrulanmıştır.

Mor üzerine bir ton açık mor boya ile battal atılmış teknede, entari altına giyilen hırka, hırkanın kolları ve yaka detayları ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine gri onun üzerine lacivert serpme battal atılmış teknede, pabuçlar, şalvar uçkuru ve kemer ebrulanmıştır.

Mor, oksit sarı ve kırmızı battal atılıp gelgit yapılmış üzerine kırmızı serpilmiş teknede, şalvar ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine aynı rengin az açık tonu boya ile battal atılmış teknede, yemeninin kenarı ve kuşağın uçları ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine aynı rengin az açık tonu boya ile zemin battalı atılmış, üzerine yeşil ve kırmızı damlalar konulup yapraklı çiçekler yapılmış olan teknede, entari ebrulanmıştır.

Beyaz boya ile battal atılmış teknede, yarı saydam bürümcük kumaşlı iç entarinin etek kısımları ve kakum astarlı hırkanın kürklü kısımları ebrulanmıştır.

Resim 2.15. Levni'den Ebru'ya, 15.



Kaynak: Efe, 2011, 82.

Eser Adı: Uyuyan Genç Kadın

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Sekiz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal, gelgit ebrusu, çiçekli ebru

Kullanılan Renkler: Koyu kahve, kızıl kahve, siyah, oksit sarı, gri, beyaz, aşı kırmızısı, kırmızı, koyu yeşil, açık kahverengi

Kullanılan Kâğıt: Nohudi sarı renkli fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle her kısım için kalıpların kesilmesi, sıra ile yapıştırılıp istenen bölgenin ebrulanmasının ardından kalıbın sökülmesi suretiyle oluşturulmuştur. Tüm bölümler ebrulanana dek bu işlem sekiz defa tekrarlanmış, aşamalar arasında belirli bir sıra uygulanmamıştır. Eser, figürün yüz, boyun, göğüs dekoltesi, elleri, ayakları, saç ve örgüleri, kıyafetin detayları, takıları, yastığın işlemeleri ve zemindeki ayrıntıların minyatür sanatçıları tarafından nakşedilmesiyle tamamlanmıştır.

Beyaz renk atılmış tekne, içteki astarlı hırka, entarinin altından çıkan hırka kolları, ile kemer ebrulanmıştır.

Açık gri üzerine koyu gri battal atılmış tekne, yastık ebrulanmıştır.

Aşı kırmızısı üzerine kırmızı battal atılmış teknede, entarinin astar pervazları ve yemeni ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine koyu kahverengi battal atılmış teknede, hırkanın kol astarları ebrulanmıştır.

Oksit sarı, siyah, koyu kahve, açık kahverengi ve kırmızı battal atılıp gelgit yapılmış teknede, şalvar ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine aynı rengin az açık tonu boya ile battal atılmış teknede, yemeninin kenarı ve kuşağın uçları, yastığın detayları ve yarı saydam bürümcük kumaştan iç entarinin kol süs detayları ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine aynı rengin az açık tonu boya ile zemin battalı atılmış, üzerine yeşil ve kırmızı damlalar konulup çizilerek yapraklı lale desenleri verilmiş teknede, entari ebrulanmıştır.

Beyaz renk boya ile battal atılmış teknede, yarı saydam kumaştan iç entarinin etek uçları ve kol uçları ebrulanmıştır.

Resim 2.16. Levni'den Ebru'ya, 16.



Kaynak: Efe, 2011, 86.

Eser Adı: Dâder Bânû

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: On bir

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal, gelgit ebrusu

Kullanılan Renkler: Koyu yeşil, lacivert, lahor çiviti, koyu sarı, oksit sarı, kızıl kahve, koyu kahve, açık mavi, kum beji, aşkı kırmızısı, kırmızı, hâki yeşil

Kullanılan Kâğıt: Açık sarı renkli fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle oluşturulmuştur. Her bölüm için bir şablon kesilip yapıştırılmış istenilen alan ebrulandıktan sonra şablon çıkarılmıştır. Belirli bir sıra uygulanmaksızın on bir farklı aşamada tamamlanan eserin aynı renk ve desende olan bölümleri bir arada, farklı renk ve desenden oluşan bölümleri ise farklı aşamalarda

tamamlanmıştır. Eser, eller, yüz, göğüs dekoltesi, saç ve örgüleri, takılar, kıyafetin detayları ve zemindeki ayrıntıların minyatür sanatçıları tarafından resmedilmesiyle tamamlanmıştır.

Beyaz üzerine kum beji ve lacivert serpme battal atılmış teknede, pabuçlar ve şalvarın uçkuru ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine kum beji onun üzerine kırmızı serpme battal atılmış teknede, kuşak ve yemeni ebrulanmıştır.

Hâki yeşil açık ve koyu tonda iki renk battal atılmış teknede, başörtüsü ebrulanmıştır.

Oksit sarı- açık kahverengi karışımı boya üzerine koyu yeşil serpme battal atılmış teknede, içteki hırkanın kol astarları ebrulanmıştır.

Hâki yeşil üzerine açık mavi serpme battal atılmış teknede, kaftanın astarı ebrulanmıştır.

Kızıl kahve üzerine koyu kahve onun üzerine oksit sarı serpme battal atılmış teknede hırka, hırkanın kolları ve yaka detayları ebrulanmıştır.

Lahor çiviti, kızıl kahve, koyu kahve, koyu sarı, aşî kırmızısı, kırmızı battal atılıp gelgit yapılmış teknede şalvar ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine koyu sarı battal atılmış teknede kemerin metal kısımları ve bilezikler ebrulanmıştır.

Lacivert üzerine lahor çiviti üzerine koyu oksit sarı serpme battal atılmış teknede, kaftan ebrulanmıştır.

Aşî kırmızısı üzerine kırmızı battal atılmış teknede, kaftanın astar pervazları ebrulanmıştır.

Beyaz renk boya ile battal atılmış teknede, yarı saydam bürümcük kumaştan iç entarinin kolu, yakası ve etek kısımları ebrulanmıştır.

Resim 2.17. Levni'den Ebru'ya, 17.



Kaynak: Efe, 2011, 90.

Eser Adı: Uzanmış Genç Erkek

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Sekiz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal, serpme battal ebru, kumlu ebru, hatip ebrusu

Kullanılan Renkler: Aşı kırmızısı, kırmızı, siyah, koyu kahve, kızıl kahverengi, koyu oksit sarı, kum beji, koyu gri, beyaz.

Kullanılan Kâğıt: Nohudi sarı renkli fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle orijinal eserin renk ve desenlerine en yakın şekilde ebrulanarak oluşturulmuştur. Ebrulanacak olan her bölüm için bir kalıp kesilerek yapıştırılmış ebrulandıktan sonra sökülüştür. Tüm bölümler tamamlanıncaya dek bu işlem sekiz kez tekrarlanmıştır. Aynı renk ve desenden oluşan bölümler birlikte ebrulanmıştır. Farklı renk ve desenlerdeki bölümler ayrı aşamalarda ebrulanmıştır. Bu işlem yapılırken belirli bir sıra gözetilmemiştir.

Zeminde bulunan ayrıntılar, figürün saç örgüleri, el, yüz, boyun ve ayaklar; kıyafetin, sarığın ve sürahinin detayları minyatür sanatçıları tarafından nakşedilerek tamamlanmıştır.

Beyaz renk ile battal atılmış teknede, yarı saydam bürümcük kumaştan iç entarinin etek kısmı ve sarığın destarı ebrulanmıştır.

Kırmızı üzerine kumlu aş kırmızısı boya ile battal atılmış teknede, hırka ve takke ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine kum beji battal atılmış teknede, içteki hırka, şalvar, sürahi ve kâse ebrulanmıştır.

Siyah üzerine kızıl kahve, koyu kahverengi battal atılmış teknede, kuşak ebrulanmıştır.

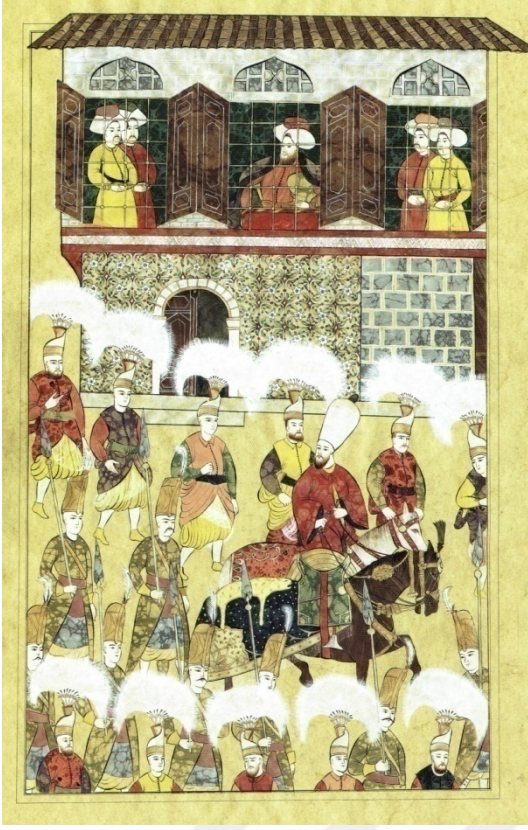
Koyu kahve üzerine siyah battal atılmış teknede, serpuş ve hırkanın kol bantları ebrulanmıştır.

Aş kırmızısı üzerine kırmızı battal zemin atılıp üzerine koyu oksit sarı içine siyah damlalar konulup hatip ebrusu şeklinde desen verilmiş teknede, yastık ve kâsenin içi ebrulanmıştır.

Siyah üzerine koyu kahve battal atılmış teknede, sarığın iç kısmı ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine kum beji, kızıl kahve, lacivert serpme battal atılmış teknede, şalvarın uçkuru ebrulanmıştır.

Resim 2.18. Levni'den Ebru'ya, 18.



Kaynak: Efe, 2011, 94.

Eser Adı: Nakkâshane Minyatürü

Eserin Ebatı: 35x 50

Yapıldığı Tarih: 2008

Aşama Sayısı: Yirmi sekiz

Kullanılan Teknikler: Akkase ebru ve minyatür

Kullanılan Ebru Teknikleri: Battal ebru, serpme battal ebru, gelgit ebru

Kullanılan Renkler: Koyu kahve, açık kahverengi, oksit sarı, aşî kırmızısı, siyah, koyu yeşil, hâki yeşil, beyaz, kum beji, koyu gri, açık gri,

Kullanılan Kâğıt: Nohudi sarı renkli fil kâğıdı

Eser akkase ebru tekniğiyle her kısım için kalıpların kesilmesi sıra ile yapıştırılıp istenen bölgenin ebrulanmasının ardından kalıbın sökülmesi suretiyle oluşturulmuştur. Tüm bölümler ebrulanana dek bu işlem yirmi sekiz defa tekrarlanmış, aşamalar arasında belirli bir sıra uygulanmamıştır. Eser, figürlerin el, yüz, kıyafet, aksesuar, silahların

detayları ve arkadaki nakkaşhânenin ayrıntılarının minyatür sanatçıları tarafından nakşedilmesiyle tamamlanmıştır.

Koyu kırmızı kahve üzerine koyu kahverengi battal atılmış teknede, pencere panjurları ebrulanmıştır.

Beyaz üzerine kum beji battal atılmış teknede, nakkaşhane duvarları, padişahın ve devlet erkanının sarık destarları, at üzerindeki şehzade Süleyman'ın sarık destarı, yeniçerilerin kavuk ve başlıkları, beyaz at ve kapının kenar sütunları ile kemeri ebrulanmıştır.

Beyaz boya ile battal atılmış teknede, başlıkların üzerinde bulunan yelpaze biçimli tüy sorguçlar ve askerlerin paçaları ebrulanmıştır.

Aşî kırmızısı üzerine kırmızı battal atılmış teknede, nakkaşhânenin üst kat pencerelerinin altındaki kısımlar ve beyaz atın koşum takımının raht ve başlık kısımları ebrulanmıştır.

Siyah üzerine gri battal atılmış teknede, tuğlalar ve pencere üstlerindeki bölümler ebrulanmıştır.

Koyu gri üzerine açık gri battal atılmış teknede, solakların iç hırkaları ve mızrak uçları ebrulanmıştır.

Aşî kırmızısı üzerine bordo çok ince serpme battal atılmış teknede, beyaz atın üzerine örtülmüş haşe, sol altta bulunan yeniçerinin kaftanı ile sağ altta bulunan iki yeniçerinin iç hırkaları ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine az açık tonda sarı boya ile battal atılmış teknede, üst katta sağdan ve soldan ikinci sırada olan kişilerin kaftanları, sağ üstte üçüncü ve sol altta ikinci yeniçerinin kaftanları, sağ üstte birinci yeniçerinin hırkası, yeniçeri ve solakların paçasız salma şalvarları ile solakların kaftanlarının kol manşetleri ve pabuçlar ebrulanmıştır.

Hâki yeşil üzerine koyu oksit sarı battal atılmış teknede, sultanın kolu altındaki yastık, solakların kaftanları, sağ üstte bulunan yeniçerinin entarisi ebrulanmıştır.

Aşî kırmızısı üzerine koyu kırmızı serpme battal atılmış teknede, sol ve sağ üst sırada bulunan iki yeniçerinin kaftanları ebrulanmıştır.

Koyu kahverengi atılıp gelgit yapılmış teknede kahverengi at, nakkaşhâne duvarının sağ alt kısmındaki ahşap direk, kapı kanadı ve sultanın pelerininin kürk detayları ebrulanmıştır.

Siyah renk battal atılmış teknede, kahverengi atın üzerindeki haşe ebrulanmıştır.

Oksit sarı üzerine koyu oksit sarı serpme battal atılmış teknede, kahverengi atın üzerindeki siyah haşenin üst işlemeli bölümü ebrulanmıştır.

Koyu kahverengi üzerine açık kahverengi battal atılmış teknede, biri beyaz atın ardında diğeri sol altta bulunan iki yeniçerinin hırkaları, sol üstte ikinci yeniçerinin kaftanı ile sultanın pelerini ebrulanmıştır.

Kahverengi battal atılmış teknede, solakların kuşakları ebrulanmıştır.

Aşı kırmızısı battal atılıp gelgit yapılmış teknede, sol üstte ve sağ alttan ikinci yeniçerinin, sultanın ve üst katta sağda ikinci sırada bulunan zatın kaftanları ebrulanmıştır.

Koyu kahverengi battal atılıp gelgit yapılmış teknede, çatı kiremitlerinin koyu renk kısımları ebrulanmıştır.

Kahverengi battal atılıp gelgit yapılmış teknede çatı kiremitlerinin açık renk kısımları ebrulanmıştır.

Koyu yeşil üzerine aynı rengin az açık tonu boya ile battal atılmış teknede, kahverengi atın eğer örtüsü, sol üstte ilk iki, sol altta birinci yeniçerilerin kuşakları ile sol üstte üçüncü yeniçerinin hırkası ebrulanmıştır.

Koyu kırmızı üzerine aynı rengin öd ile rengi bir ton açılmış boya ile battal atılmış teknede, Şehzade Süleyman'ın kaftanı, üst katta solda ikinci zatın kaftanı, altta ortada bulunan yeniçerinin kaftanı ve sultanın önünde bulunan bölüm ebrulanmıştır.

Açık kahverengi üzerine bir ton açık kahve boya atılarak battal yapılmış teknede, solakların başlıkları, yeniçeri börklerinin kenarları ve sorguçların alt kısımları, solakların omuzlarındaki palaska ile kahverengi atın başlık ve raht kısımları ebrulanmıştır.

Aşı kırmızısı-açık kahve karışımı boya battal atılmış teknede, sol üstten üçüncü yeniçerinin ve sağ alttan ikinci yeniçerinin kaftanları ile üst katta sağdan ikinci zatın kuşağı ebrulanmıştır.

Açık kahve üzerine bir ton koyu kahve boya ile battal atılmış teknede, kahverengi atın üzerindeki haşenin köşe ve kenarları, solakların mızraklarının sap kısımları, şehzadenin atında asılı kalkan ve beyaz atın başlığının metal kısımları ebrulanmıştır.

Koyu yeşil üzerine siyah battal atılmış teknede, nakkaşhanenin üst katının iç duvarları, alt katın kapıdan görünen iç duvarı, sağ altan birinci yeniçerinin kaftanı ile şehzadenin arkasında bulunan iki yeniçerinin kuşakları ebrulanmıştır.

Açık kahverengi battal atılmış teknede, nakkaşhanenin kapısının etrafındaki duvar ebrulanmıştır.

Açık kahverengi boya atılmış teknede, sultanın kılıcının kabzası ve oturduğu bölümün kenar süslerinin açık renkli kısımları ebrulanmıştır.

Koyu kahverengi atılmış teknede, sultanın oturduğu bölümün kenar süslerinin koyu renkli kısımları ebrulanmıştır.

Beyaz renk boya ile battal atılmış teknede, yeniçerilerin bürümcük kumaş iç entarilerinin kıvrılarak bel altına sıkıştırdıkları kısımlar ebrulanmıştır.

2.2. Kataloglardaki Eserleri

Bu çalışmada Sadreddin Özçimi'ye ait ebruların görsellerinin bulunduğu 13 katalog ve 3 kitap taranmış 258 eser incelenmiş 222 eserin görselleri çalışmaya dahil edilmiştir. Bu kitap ve kataloglar; 2013 ve 2015 *Klasik Sanatlar Vakfı Sanat Yıllığı*, *Levni'den Ebru'ya Sergisi* Kataloğu, *Geleneksel Türk Ebrû San'atı Sergisi* Kataloğu (Nisan 2009), *Ebru San'atında da Osmanlı Sultanları*, sergi kataloğu, *Tevhid Ebru Sergisi* Kataloğu, *Geleneksel Sanata 22 Altın Dokunuş* M. Sadreddin Özçimi ve Öğrencileri Klasik Ebrû Sergisi Kataloğu, *Su Yüzünde Sanat Sergisi* Kataloğu (2017), *Hız. Mevlana'nın 731. Vuslat Yıldönümü Sergisi* Albümü, *Gelenekli Türk Ebrusunun Seyir Defteri Geleneksel Türk Ebrû San'atı Sergisi* Kataloğu (Mayıs 2009), *Ebru İcazetname Sergisi* Kataloğu, *Türk İslam Sanatları Sergisi* Kataloğu, *Türk İslam Sanatları Kataloğu* Güldeste Ebru Atölyesi (2020) ile *Ebrû Türk Ebrusu'nda Düzgünman Ekolü* (ed.) Sadreddin Özçimi, *M. Sadreddin Özçimi 60. Yaş Hediyesi* (ed.) Aydın Başbuğ ve *Ebrû* Sadreddin Özçimi çalışmalarıdır. Ebru'da Osmanlı Sultanları Koleksiyonu TC. Merkez Bankası tarafından satın alınmış olduğundan yetkili mercilerden eserlerin görsellerinin kullanılabilmesi için izin talep edilmiş fakat olumlu yanıt alınamadığından bu koleksiyonda bulunan 36 eser değerlendirmeye alınamamıştır. Sadreddin Özçimi'nin hattat Mustafa Cemil Efe ile birlikte hazırlamış olduğu Yüz yüze Hüsn-i Hat içinde Ebru, Ebru içinde Hüsn-i Hat isimli serginin basılı bir kataloğu bulunmadığından bu eserler de değerlendirilmeye alınamamıştır. Basılı görsellerin dışında Sadreddin Özçimi'nin öğrencisi ve asistanı Fatma Betül Koyuncu'nun koleksiyonunda bulunan Sadreddin Özçimi'ye ait 19 ebrunun görsellerinden de faydalanılmıştır.

Yukarıda bahsi geçen kitap ve kataloglardan elde edilen Sadreddin Özçimi'ye ait 222 ebru, akkase ebrular, çiçekli ebrular, hatip ebrular, battal ve battalla başlayan ebrular şeklinde beş başlık altında tablolar oluşturularak sınıflandırılmıştır. Ayrıca kullanılan renkler başlığı altında tüm örnek eserleri kapsayan bir tablo hazırlanmıştır. Bu çalışmada tablolar oluşturularak eser görselleri üzerinden Sadreddin Özçimi'nin eserlerinde kullandığı renkleri, ebru teknikleri, ebru çeşitleri, çiçekli ebrularda kullandığı formlar dikkate alınarak detaylı şekilde incelenmiştir.

2.2.1. Tablolar

Tablo 2.1. Çiçekli örnekler (1).

2.2.1.1 Tablo Çiçekli Örnekler (1)													
	Menekşe	Lale	Karanfil	Papatya	Sümbül	Gelincik	Hatipli	Ebruli	İkili	Buket	Klasik	Muhayyel	Kumlu
Örnek 1	√							√	√		√		
Örnek 2	√								√		√		√
Örnek 3	√							√	√		√		
Örnek 4	√							√	√		√		
Örnek 5	√							√	√		√		
Örnek 6	√							√	√		√		
Örnek 7						√			√			√	
Örnek 8		√						√	√		√		
Örnek 9		√						√	√		√		
Örnek 10		√						√	√		√		
Örnek 11		√						√	√		√		
Örnek 12		√						√	√		√		
Örnek 13		√						√	√			√	
Örnek 14		√						√	√		√		
Örnek 15		√						√	√		√		
Örnek 16					√			√	√		√		
Örnek 17					√			√	√		√		
Örnek 18				√					√		√		
Örnek 19				√					√			√	
Örnek 20						√			√			√	
Örnek 21		√						√		√		√	
Örnek 22						√	√	√		√	√		
Örnek 23	√						√	√		√	√		
Örnek 24		√						√		√		√	
Örnek 25				√						√	√		
Örnek 26			√					√		√	√		
Örnek 27	√							√		√	√		
Örnek 28		√						√		√	√		
Örnek 29						√				√	√		
Örnek 30				√						√		√	
Örnek 31		√						√		√		√	
Örnek 32						√		√		√		√	
Örnek 33		√								√		√	
Örnek 34		√								√		√	
Örnek 35		√					√			√			
Örnek 36		√								√		√	
Örnek 37		√						√		√	√		
Örnek 38						√				√	√		

Tablo 2.2. Çiçekli örnekler (2).

2.2.1.2 Tablo Çiçekli Örnekler (2)													
	Menekşe	Lale	Karanfil	Papatya	Sümbül	Gelincik	Hatipli	Ebruli	İkili	Buket	Klasik	Muhayyel	Kumlu
Örnek 39						✓		✓		✓		✓	
Örnek 40	✓						✓	✓		✓	✓		✓
Örnek 41		✓						✓		✓	✓		
Örnek 42	✓							✓		✓	✓		
Örnek 43		✓						✓		✓		✓	
Örnek 44		✓						✓		✓	✓		
Örnek 45	✓						✓	✓		✓	✓		✓
Örnek 46	✓							✓		✓		✓	
Örnek 47				✓						✓		✓	
Örnek 48	✓							✓		✓	✓		
Örnek 49			✓					✓		✓		✓	
Örnek 50			✓					✓		✓		✓	
Örnek 51			✓							✓		✓	
Örnek 52			✓					✓		✓		✓	
Örnek 53			✓					✓		✓	✓		
Örnek 54	✓							✓		✓	✓		
Örnek 55	✓							✓		✓	✓		
Örnek 56	✓						✓	✓		✓	✓		
Örnek 57	✓							✓		✓		✓	
Örnek 58					✓		✓	✓			✓		
Örnek 59			✓					✓		✓		✓	
Örnek 60				✓				✓		✓		✓	
Örnek 61						✓		✓		✓		✓	
Örnek 62						✓	✓	✓		✓		✓	
Örnek 63						✓		✓		✓	✓		
Örnek 64	✓							✓		✓		✓	
Örnek 65	✓							✓		✓		✓	
Örnek 66	✓							✓		✓		✓	
Örnek 67	✓							✓		✓		✓	
Örnek 68	✓							✓		✓	✓		
Örnek 69	✓							✓		✓	✓		✓
Örnek 70		✓						✓		✓		✓	
Örnek 71		✓						✓		✓		✓	
Örnek 72		✓						✓		✓		✓	
Örnek 73		✓						✓		✓		✓	
Örnek 74		✓						✓		✓		✓	
Örnek 75		✓						✓		✓		✓	
Örnek 76			✓					✓		✓		✓	

Tablo 2.3. Çiçekli örnekler (3).

2.2.1.3 Tablo Çiçekli Örnekler (3)													
	Menekşe	Lale	Karanfil	Papatya	Sümbül	Gelincik	Hatipli	Ebruli	İkili	Buket	Klasik	Muhayyel	Kumlu
Örnek 77		√						√		√		√	
Örnek 78	√	√						√		√		√	
Örnek 79			√					√		√		√	
Örnek 80		√					√	√		√		√	
Örnek 81			√					√		√		√	
Örnek 82		√						√		√		√	
Örnek 83			√					√		√		√	
Örnek 84		√						√		√		√	
Örnek 85				√						√	√		
Örnek 86					√			√	√		√		
Örnek 87	√							√	√	√	√		
Örnek 88	√							√		√		√	
Örnek 89			√					√		√		√	
Örnek 90		√						√		√	√		
Toplam	26	32	12	7	4	10	9	74	22	68	43	46	4
	29%	36%	13%	8%	4%	11%	10%	82%	24%	76%	48%	51%	4%

Tablo 2.4. Hatip örnekler.

2.2.1.4. Tablo Hatip Örnekler												
	Mütenevvia	Yürek	Çarkı Felek	Koltuk	Kuşlu	Yıldız	Yonca	Ebruli	2 Renkli	3 Renkli	4 Renkli	5 Renkli
Örnek 91				√					√			
Örnek 92		√						√				√
Örnek 93					√			√				√
Örnek 94			√					√		√		
Örnek 95			√					√			√	
Örnek 96	√										√	
Örnek 97			√					√			√	
Örnek 98							√				√	
Örnek 99					√			√			√	
Örnek 100		√						√			√	
Örnek 101			√							√		
Örnek 102			√					√			√	
Örnek 103			√					√			√	
Örnek 104			√								√	
Örnek 105						√				√		
Örnek 106		√									√	
Örnek 107	√							√			√	
	2	3	7	1	2	1	1	10	1	3	11	2
	11%	17%	39%	6%	11%	6%	6%	56%	6%	17%	61%	11%

Tablo 2.5. Battal ve battal ile başlayan örnekler (1).

2.2.1.5. Tablo Battal ve Battal ile Başlayan Örnekler (1)											
	Grup Battal	Neftli	Serpme	Şal	Bülbül Yuvası	Gelgit	Taraklı	3 Renkli	4 Renkli	5 Renkli	Kaplan Gözü
Örnek 108	✓	✓							✓		
Örnek 109	✓	✓	✓					✓			
Örnek 110						✓		✓			✓
Örnek 111						✓		✓			✓
Örnek 112		✓	✓						✓		
Örnek 113				✓			✓		✓		
Örnek 114	✓	✓							✓		
Örnek 115		✓	✓					✓			
Örnek 116	✓	✓							✓		
Örnek 117						✓		✓			✓
Örnek 118	✓	✓								✓	
Örnek 119	✓	✓								✓	
Örnek 120	✓	✓							✓		
Örnek 121	✓	✓								✓	
Örnek 122			✓	✓		✓					
Örnek 123				✓			✓			✓	
Örnek 124	✓	✓							✓		
Örnek 125	✓	✓								✓	
Örnek 126	✓	✓							✓		
Örnek 127	✓	✓							✓		
Örnek 128	✓	✓							✓		
Örnek 129		✓	✓							✓	
Örnek 130		✓	✓						✓		
Örnek 131	✓	✓							✓		
Örnek 132		✓	✓						✓		
Örnek 133	✓	✓							✓		
Örnek 134	✓	✓	✓							✓	
Örnek 135	✓	✓								✓	
Örnek 136	✓	✓	✓						✓		
Örnek 137		✓	✓							✓	
Örnek 138	✓	✓								✓	
Örnek 139		✓	✓						✓		
Örnek 140		✓	✓						✓		
Örnek 141			✓						✓		
Örnek 142					✓	✓			✓		
Örnek 143					✓	✓			✓		

Tablo 2.6. Battal ve battal ile başlayan örnekler (2).

2.2.1.6. Tablo Battal ve Battal ile Başlayan Örnekler (2)											
	Grup Battal	Neftli	Serpme	Şal	Bülbül Yuvası	Gelgit	Taraklı	3 Renkli	4 Renkli	5 Renkli	Kaplan Gözü
Örnek 144					√	√					
Örnek 145	√	√	√						√		
Örnek 146				√			√			√	
Örnek 147				√			√		√		
Örnek 148	√	√						√			
Örnek 149				√			√		√		
Örnek 150	√	√							√		
Örnek 151	√	√	√					√			
	23	31	15	6	3	7	5	7	24	11	3
	52%	70%	34%	14%	7%	16%	11%	16%	55%	25%	7%

Tablo 2.7. Akkase örnekler (1).

2.2.1.7. Tablo Akkase Örnekler (1)												
	Çiçekli	Yazılı	Figürlü	Tek Aşamalı	Çok Aşamalı	Kumlu Zemin	Renkli Kağıt	Hafif Zemin	Battal Ebru	Kumlu Ebru	Gelgit	Hatip
Örnek 152		✓		✓		✓			✓			
Örnek 153		✓		✓		✓			✓			
Örnek 154		✓		✓				✓	✓			
Örnek 155		✓		✓				✓	✓			
Örnek 156		✓		✓		✓			✓			
Örnek 157		✓		✓				✓	✓			
Örnek 158		✓		✓				✓	✓			
Örnek 159		✓		✓				✓	✓			
Örnek 160		✓		✓				✓	✓			
Örnek 161		✓		✓				✓	✓			
Örnek 162		✓		✓		✓			✓			
Örnek 163	✓				✓	✓			✓			
Örnek 164		✓		✓				✓	✓			
Örnek 165	✓	✓	✓		✓			✓	✓			
Örnek 166	✓	✓	✓		✓			✓	✓			
Örnek 167	✓	✓			✓	✓			✓			
Örnek 168	✓	✓			✓			✓	✓			
Örnek 169		✓		✓				✓	✓			
Örnek 170	✓				✓			✓	✓			
Örnek 171	✓		✓		✓			✓	✓			
Örnek 172		✓		✓				✓	✓			
Örnek 173	✓				✓			✓	✓			
Örnek 174	✓				✓			✓	✓			
Örnek 175	✓				✓			✓	✓			
Örnek 176	✓				✓			✓	✓			
Örnek 177		✓		✓				✓	✓			
Örnek 178	✓		✓		✓			✓	✓			
Örnek 179	✓				✓			✓	✓			
Örnek 180		✓			✓		✓					
Örnek 181		✓		✓				✓	✓			
Örnek 182								✓				
Örnek 183		✓		✓		✓			✓			
Örnek 184		✓		✓				✓	✓			
Örnek 185		✓		✓		✓			✓			
Örnek 186		✓		✓				✓	✓			
Örnek 187		✓		✓		✓		✓	✓			
Örnek 188		✓			✓			✓	✓	✓		

Tablo 2.8. Akkase örnekler (2).

2.2.1.8 Tablo Akkase Örnekler (2)												
	Çiçekli	Yazılı	Figürlü	Tek Aşamalı	Çok Aşamalı	Kumlu Zemin	Renkli Kâğıt	Hafif Zemin	Battal Ebru	Kumlu Ebru	Gelgit	Hatip
Örnek 189		✓		✓				✓	✓			
Örnek 190		✓	✓		✓			✓	✓			
Örnek 191		✓		✓		✓			✓			
Örnek 192		✓		✓		✓			✓			
Örnek 193		✓		✓		✓			✓			
Örnek 194		✓		✓			✓		✓			
Örnek 195		✓		✓				✓	✓			
Örnek 196		✓		✓				✓	✓			
Örnek 197		✓		✓				✓	✓			
Örnek 198		✓		✓				✓	✓			
Örnek 199	✓	✓		✓				✓	✓			
Örnek 200		✓		✓				✓	✓			
Örnek 201		✓		✓				✓	✓			
Örnek 202		✓		✓				✓	✓			
Örnek 203		✓		✓				✓	✓			
Örnek 204		✓	✓		✓		✓		✓	✓	✓	
Örnek 205			✓		✓		✓		✓	✓		
Örnek 206			✓		✓		✓		✓	✓	✓	
Örnek 207			✓		✓		✓		✓			
Örnek 208			✓		✓		✓		✓		✓	
Örnek 209			✓		✓		✓		✓	✓	✓	
Örnek 210			✓		✓		✓		✓			✓
Örnek 211			✓		✓		✓		✓		✓	✓
Örnek 212			✓		✓		✓		✓		✓	✓
Örnek 213			✓		✓		✓		✓		✓	
Örnek 214			✓		✓		✓		✓			✓
Örnek 215			✓		✓		✓		✓			
Örnek 216			✓		✓		✓		✓		✓	
Örnek 217			✓		✓		✓		✓			
Örnek 218			✓		✓		✓		✓		✓	
Örnek 219			✓		✓		✓		✓		✓	
Örnek 220			✓		✓		✓		✓		✓	
Örnek 221			✓		✓		✓		✓		✓	
Örnek 222			✓		✓		✓		✓	✓		✓
	14	43	24	35	35	12	21	39	69	6	12	5
	20%	61%	34%	49%	49%	17%	30%	55%	97%	8%	17%	7%

Tablo 2.10. Kullanılan renge göre örnekler (2).

2.2.1.10. Tablo Kullanılan Renklere Göre Örnekler (devamı)																						
	Oksit Sarı	Kırmızı	Mavi	Lahor	Bordo	Kahverengi	Gülbahar	Mor	Koyu Yeşil	Aşı Kırmızısı	Turuncu	Beyaz	Haki Yeşil	Gri	Kum Beji	Siyah	Somon	Pembe	Neft Yeşili	Sarı	Sarı Yıldız	Turkuaz
Örnek 22	✓				✓		✓		✓							✓						
Örnek 23	✓								✓	✓								✓				
Örnek 24								✓	✓	✓							✓					
Örnek 25	✓								✓								✓					
Örnek 26	✓	✓			✓			✓	✓													
Örnek 27	✓							✓	✓			✓										
Örnek 28					✓				✓									✓				
Örnek 29	✓	✓							✓							✓		✓				
Örnek 30	✓								✓									✓				
Örnek 31				✓					✓			✓										
Örnek 32	✓	✓							✓							✓		✓				
Örnek 33	✓		✓		✓				✓													
Örnek 34					✓	✓		✓	✓		✓											
Örnek 35	✓				✓				✓													
Örnek 36	✓				✓			✓	✓									✓				
Örnek 37	✓	✓			✓				✓													
Örnek 38	✓		✓						✓													
Örnek 39	✓								✓	✓	✓								✓			
Örnek 40	✓			✓	✓				✓													
Örnek 41					✓			✓	✓			✓						✓				

Tablo 2.12. Kullanılan renge göre örnekler (4).

2.2.1.12. Tablo Kullanılan Renklere Göre Örnekler (devamı)	
Örnek 62	✓
Örnek 63	✓
Örnek 64	✓
Örnek 65	✓
Örnek 66	✓
Örnek 67	✓
Örnek 68	✓
Örnek 69	✓
Örnek 70	✓
Örnek 71	✓
Örnek 72	✓
Örnek 73	✓
Örnek 74	✓
Örnek 75	✓
Örnek 76	✓
Örnek 77	✓
Örnek 78	✓
Örnek 79	✓
Örnek 80	✓
Örnek 81	✓
	Oksit Sarı
	Kırmızı
	Mavi
	Lahor
	Bordo
	Kahverengi
	Gülbahar
	Mor
	Koyu Yeşil
	Aşı Kırmızısı
	Turuncu
	Beyaz
	Haki Yeşil
	Gri
	Kum Beji
	Siyah
	Somon
	Pembe
	Neft Yeşili
	Sarı
	Sarı Yıldız
	Turkuaz

Tablo 2.14. Kullanılan renge göre örnekler (6).

2.2.1.14. Tablo Kullanılan Renklere Göre Örnekler (devamı)	
Örnek 102	✓ Oksit Sarı
Örnek 103	✓ Kırmızı
Örnek 104	✓ Mavi
Örnek 105	✓ Lahor
Örnek 106	✓ Bordo
Örnek 107	✓ Kahverengi
Örnek 108	✓ Gülbahar
Örnek 109	✓ Mor
Örnek 110	✓ Koyu Yeşil
Örnek 111	✓ Aşu Kırmızı sı
Örnek 112	✓ Turuncu
Örnek 113	✓ Beyaz
Örnek 114	✓ Haki Yeşil
Örnek 115	✓ Gri
Örnek 116	✓ Kum Beji
Örnek 117	✓ Siyah
Örnek 118	✓ Somon
Örnek 119	✓ Pembe
Örnek 120	✓ Neft Yeşili
Örnek 121	✓ Sarı
	✓ Sarı Yıldız
	✓ Turkuaz

Tablo 2.17. Kullanılan renge göre örnekler (9).

2.2.1.17. Tablo Kullanılan Renklere Göre Örnekler (devamı)		
Örnek 162	✓	Oksit Sarı
Örnek 163		Kırmızı
Örnek 164	✓	Mavi
Örnek 165	✓	Lahor
Örnek 166	✓	Bordo
Örnek 167	✓	Kahverengi
Örnek 168	✓	Gülbahar
Örnek 169	✓	Mor
Örnek 170	✓	Koyu Yeşil
Örnek 171	✓	Aşı Kırmızısı
Örnek 172	✓	Turuncu
Örnek 173	✓	Beyaz
Örnek 174	✓	Haki Yeşil
Örnek 175	✓	Gri
Örnek 176	✓	Kum Beji
Örnek 177	✓	Siyah
Örnek 178	✓	Somon
Örnek 179	✓	Pembe
Örnek 180	✓	Neft Yeşili
Örnek 181	✓	Sarı
Örnek 182	✓	Sarı Yıldız
	✓	Turkuaz

Tablo 2.18. Kullanılan renge göre örnekler (10).

2.2.1.18. Tablo Kullanılan Renklere Göre Örnekler (devamı)	
Örnek 183	Oksit Sarı
Örnek 184	Kırmızı
Örnek 185	Mavi
Örnek 186	Lahor
Örnek 187	Bordo
Örnek 188	Kahverengi
Örnek 189	Gülbahar
Örnek 190	Mor
Örnek 191	Koyu Yeşil
Örnek 192	Aşı Kırmızısı
Örnek 193	Turuncu
Örnek 194	Beyaz
Örnek 195	Haki Yeşil
Örnek 196	Gri
Örnek 197	Kum Beji
Örnek 198	Siyah
Örnek 199	Somon
Örnek 200	Pembe
Örnek 201	Neft Yeşili
Örnek 202	Sarı
	Sarı Yıldız
	Turkuaz

Tablo 2.19. Kullanılan renge göre örnekler (11).

2.2.1.19. Tablo Kullanılan Renklere Göre Örnekler (devamı)																							
		Oksit Sarı	Kırmızı	Mavi	Lahor	Bordo	Kahverengi	Gülbahar	Mor	Koyu Yeşil	Aşı Kırmızısı	Turuncu	Beyaz	Haki Yeşil	Gri	Kum Beji	Siyah	Somon	Pembe	Neft Yeşili	Sarı	Sarı Yıldız	Turkuaz
Örnek 203	✓			✓	✓	✓	✓										✓						✓
Örnek 204	✓					✓	✓		✓				✓										
Örnek 205	✓	✓	✓		✓	✓	✓						✓		✓								
Örnek 206	✓		✓		✓		✓			✓			✓		✓								
Örnek 207	✓			✓	✓	✓				✓	✓		✓							✓			
Örnek 208	✓		✓				✓			✓		✓	✓	✓		✓	✓						
Örnek 209			✓	✓	✓	✓	✓		✓				✓		✓	✓	✓						
Örnek 210	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				✓										
Örnek 211	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓				✓									✓
Örnek 212			✓			✓	✓			✓							✓						
Örnek 213	✓	✓					✓		✓		✓		✓	✓			✓						
Örnek 214	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓				✓						
Örnek 215	✓				✓	✓	✓		✓				✓				✓						
Örnek 216	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓		✓										✓
Örnek 217	✓		✓		✓		✓			✓	✓		✓		✓		✓				✓		
Örnek 218	✓					✓	✓			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓				✓		
Örnek 219	✓	✓	✓	✓			✓			✓	✓		✓	✓		✓							
Örnek 220	✓	✓					✓				✓		✓		✓	✓	✓						
	126	54	54	95	68	59	24	43	138	50	16	49	13	59	21	136	10	30	26	16	12	14	
	57%	25%	25%	43%	31%	27%	11%	20%	63%	23%	7%	22%	6%	27%	10%	62%	5%	14%	12%	7%	5%	6%	

2.2.2. Eser Fotoğrafları (Çiçekli Örnekler)

Örnek. 1



Örnek. 2



Örnek 3



Örnek. 4



Örnek. 5



Örnek 6



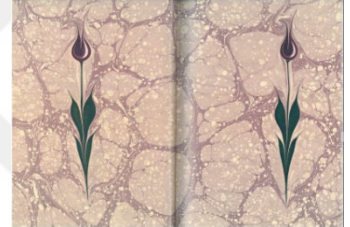
Örnek. 7



Örnek. 8



Örnek. 9



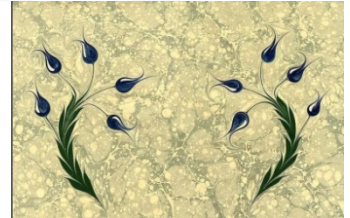
Örnek. 10



Örnek. 11



Örnek. 12



Örnek. 13



Örnek. 14



Örnek. 15



Örnek. 16



Örnek. 17



Örnek. 18



Örnek. 19



Örnek. 20



Örnek. 21



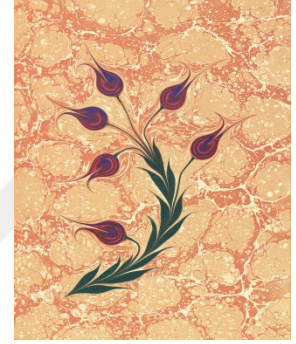
Örnek. 22



Örnek. 23



Örnek. 24



Örnek. 25



Örnek. 26



Örnek. 27



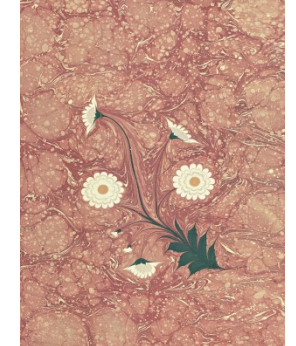
Örnek. 28



Örnek. 29



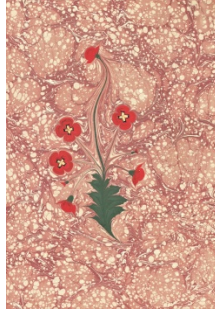
Örnek. 30



Örnek. 31



Örnek. 32



Örnek. 33



Örnek. 34



Örnek. 35



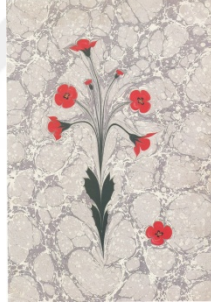
Örnek. 36



Örnek. 37



Örnek. 38



Örnek. 39



Örnek. 40



Örnek. 41



Örnek. 42



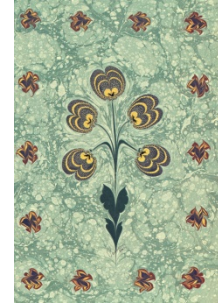
Örnek. 43



Örnek. 44



Örnek. 45



Örnek. 46



Örnek. 47



Örnek. 48



Örnek. 49



Örnek. 50



Örnek. 51



Örnek. 52



Örnek. 53



Örnek. 54



Örnek. 55



Örnek. 56



Örnek. 57



Örnek. 58



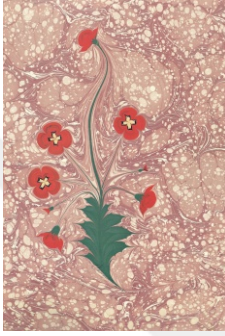
Örnek. 59



Örnek. 60



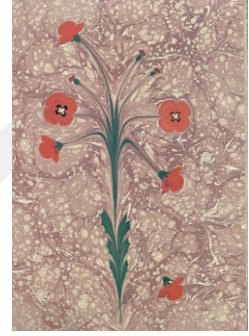
Örnek. 61



Örnek. 62



Örnek. 63



Örnek. 64



Örnek. 65



Örnek. 66



Örnek. 67



Örnek. 68



Örnek. 69



Örnek. 70



Örnek. 71



Örnek. 72



Örnek. 73



Örnek. 74



Örnek. 75



Örnek. 76



Örnek. 77



Örnek. 78



Örnek. 79



Örnek. 80



Örnek. 81



Örnek. 82



Örnek. 83



Örnek. 84



Örnek. 85



Örnek. 86



Örnek. 87



Örnek. 88



Örnek. 89



Örnek. 90

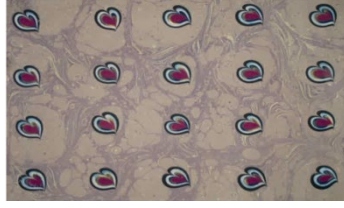


2.2.3. Eser Fotoğrafları (Hatip Örnekler)

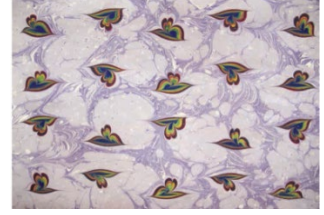
Örnek. 91



Örnek. 92



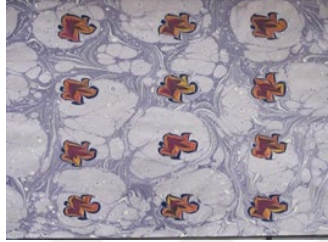
Örnek. 93



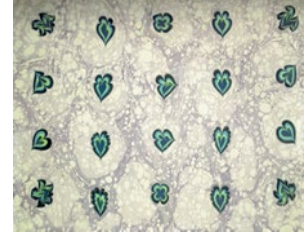
Örnek. 94



Örnek. 95



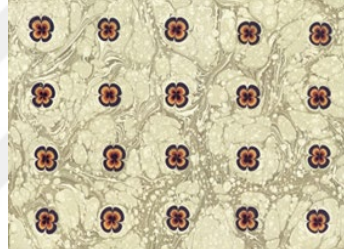
Örnek. 96



Örnek. 97



Örnek. 98



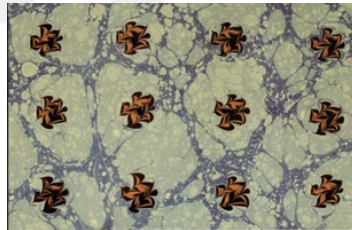
Örnek. 99



Örnek. 100



Örnek. 101



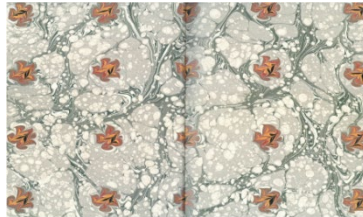
Örnek. 102



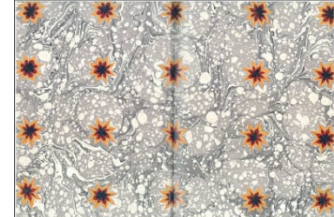
Örnek. 103



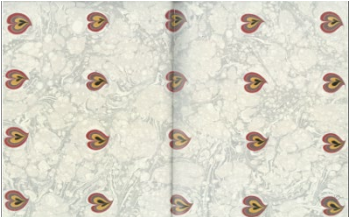
Örnek. 104



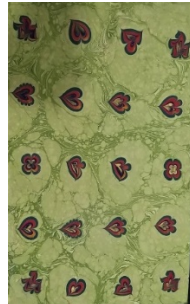
Örnek. 105



Örnek. 106

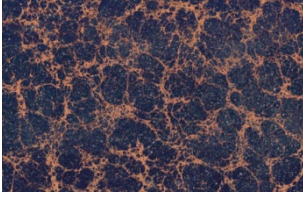


Örnek. 107

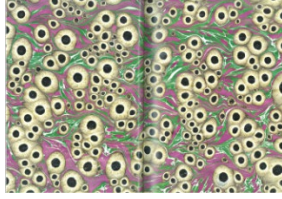


2.2.4. Eser Fotoğrafları (Battal ve Battalla Başlayan Örnekler)

Örnek. 108



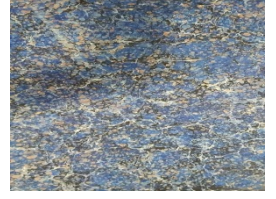
Örnek. 109



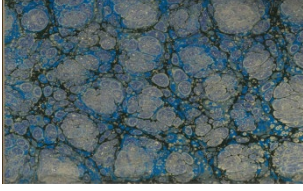
Örnek. 110



Örnek. 111



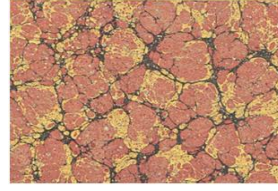
Örnek. 112



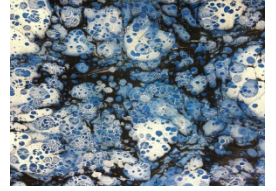
Örnek. 113



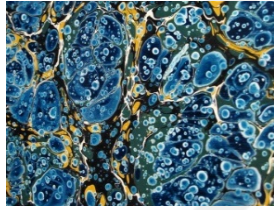
Örnek. 114



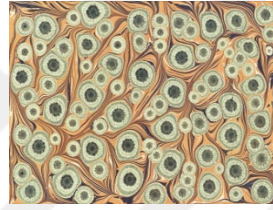
Örnek. 115



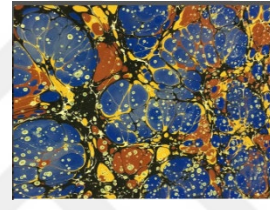
Örnek. 116



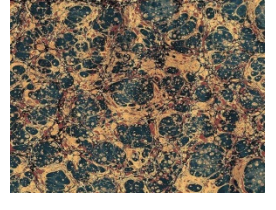
Örnek. 117



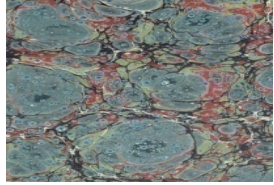
Örnek. 118



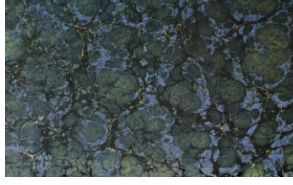
Örnek. 119



Örnek. 120



Örnek. 121



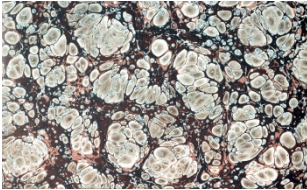
Örnek. 122



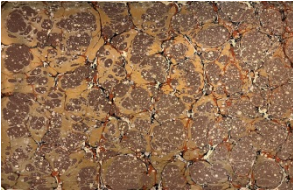
Örnek. 123



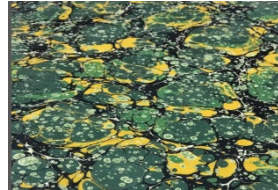
Örnek. 124



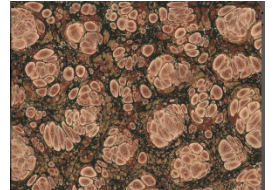
Örnek. 125



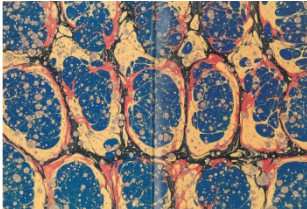
Örnek. 126



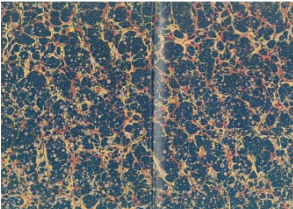
Örnek. 127



Örnek. 128



Örnek. 129



Örnek. 130



Örnek. 131



Örnek. 132



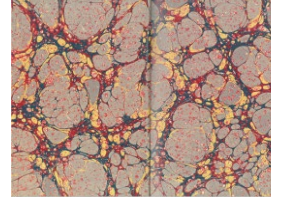
Örnek. 133



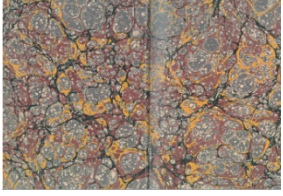
Örnek. 134



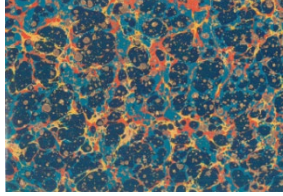
Örnek. 135



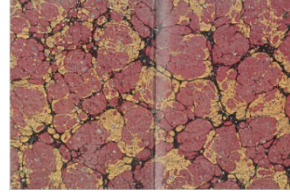
Örnek. 136



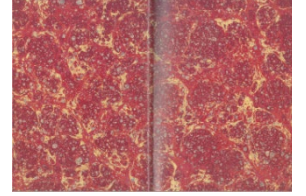
Örnek. 137



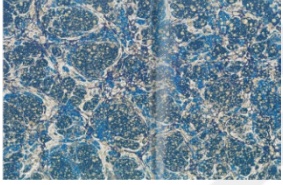
Örnek. 138



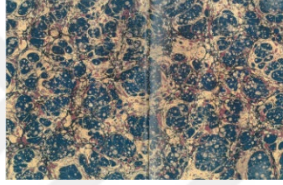
Örnek. 139



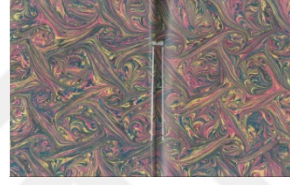
Örnek. 140



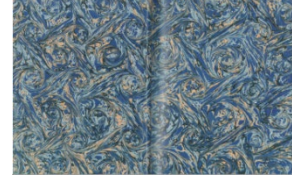
Örnek. 141



Örnek. 142



Örnek. 143



Örnek. 144



Örnek. 145



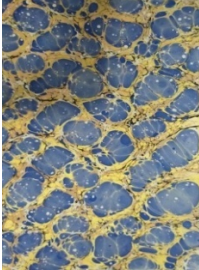
Örnek. 146



Örnek. 147



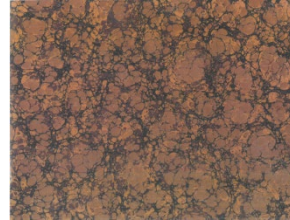
Örnek. 148



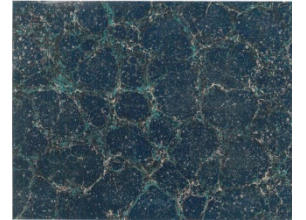
Örnek. 149



Örnek. 150

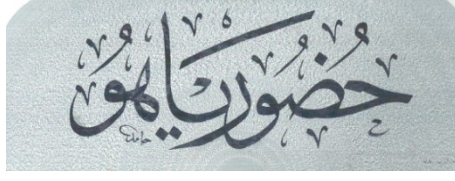


Örnek. 151

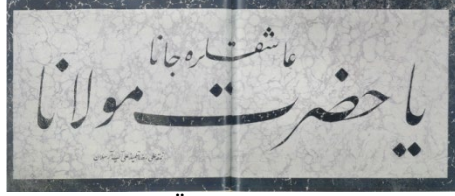


2.2.5. Eser Fotoğrafları (Akkase Örnekler)

Örnek. 152



Örnek. 154



Örnek. 156



Örnek. 158



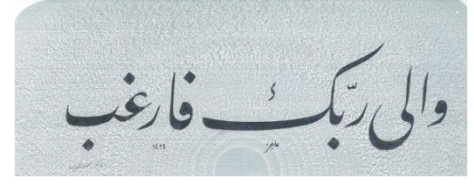
Örnek. 160



Örnek 162



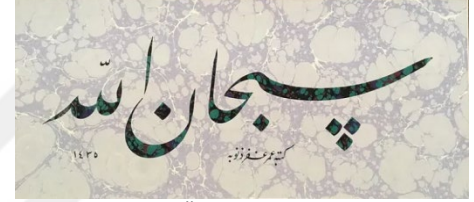
Örnek. 153



Örnek. 155



Örnek. 157



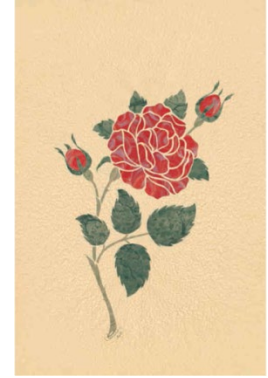
Örnek. 159



Örnek. 161



Örnek 163



Örnek. 164



Örnek. 165



Örnek. 166



Örnek. 167



Örnek. 168



Örnek. 169



Örnek. 170



Örnek. 171



Örnek. 172



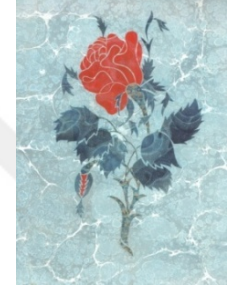
Örnek. 173



Örnek. 174



Örnek. 175



Örnek. 176



Örnek. 177



Örnek. 178



Örnek. 179



Örnek. 181



Örnek. 182



Örnek. 183



Örnek. 180



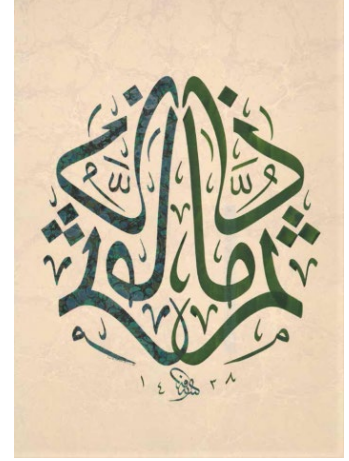
Örnek. 184



Örnek. 185



Örnek. 186



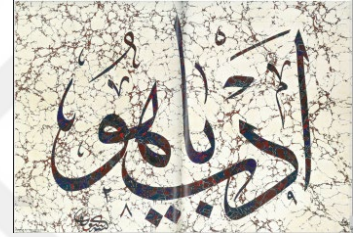
Örnek. 187



Örnek. 188



Örnek. 189



Örnek. 190



Örnek. 191



Örnek. 192



Örnek. 193



Örnek. 194



Örnek. 195



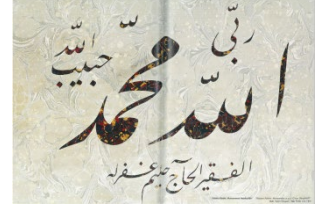
Örnek. 196



Örnek. 197



Örnek. 198



Örnek. 199



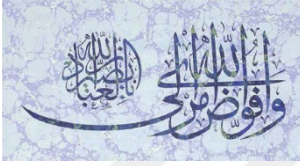
Örnek. 200



Örnek. 201



Örnek. 202



Örnek. 203



Örnek. 204



Örnek. 205



Örnek. 206



Örnek. 207



Örnek. 208



Örnek. 209



Örnek. 210



Örnek. 211



Örnek. 212



Örnek. 213



Örnek. 214



Örnek. 215



Örnek. 216



Örnek. 217



Örnek. 218



Örnek. 219



Örnek. 220



Örnek. 221



Örnek. 222



Tablolarda görüldüğü gibi incelenen 222 eserin 90 tanesi çiçekli ebrulardan (% 41) oluşmaktadır. Bu ebrular çiçek şekillerine, formlarına, boyaların kullanılış şekline ve hatip ebrusu ile zenginleştirilmiş veya hatip ebrusu eklenmemiş olmalarına göre sınıflandırılmıştır. Çiçekli ebruların 26 tanesi menekşe (% 29) , 32 tanesi lale (% 36) , 12 tanesi karanfil (% 13), 7 tanesi papatya (% 8), 4 tanesi sümbül (% 4), 10 tanesi gelincik çiçeğinden (% 11) oluşmaktadır. 9 eserde çiçeklerin etrafına hatip ebruları (% 10) uygulanmıştır. Çiçekli ebruların 68 tanesi buket (% 76) , 22 tanesi ikili çiçek formundadır (% 24). Sadreddin Özçimi çiçekli ebrularının 39 tanesini klasik formda uygulamış (% 43), 46 tanesini ise muhayyel ebru formunda (% 51) çalışmıştır. 74 eserde (% 82) renkler ebruli olarak kullanırken, 4 eserde kumlu boya (% 4) kullanmıştır.

Tablolar üzerinde incelenen örnek 222 eserin 17 (% 8) tanesi hatip ebrusudur. Hatip ebrular renk sayısı ve şekillerine göre sınıflandırılmıştır. Bu ebruların 2 tanesi hatip-i mütenevvia, 1 tanesi koltuk ebrusu, 3 tanesi yürek, 7 tanesi çarkı felek, 2 tanesi kuşlu, 1 tanesi yıldız, 1 tanesi yonca formunda yapılmıştır. Hatip ebrularının 3 tanesinde üç renk, 11 tanesinde dört renk, 1 tanesinde 2 renk, 2 tanesinde 5 renk kullanılmış 10 renk ise ebruli şekilde uygulanmıştır.

Değerlendirilen eserlerin 44 tanesi battal (% 20), şal, bülbül yuvası gibi ebrular battal ve battal ile başlayan ebrular başlığı altında sınıflandırılmıştır. Bu ebrularda kullanılan teknikler bazen tek başına bazen de iki veya üçü bir arada kullanılmıştır. Bu çalışmaların 23 tanesi grup battal (% 52), 31 tanesi nefli battal, (% 70), 15 tanesi serpme (% 34), 6 tanesi şal (% 14), 3 tanesi bülbül yuvası (% 7), 7 tanesi gelgit (%16), 5 tanesi taraklı ebrudan (% 11) oluşmaktadır. 7 çalışmada üç renk (%16), 24 ebruda dört renk (%55), 11 ebruda ise beş renk boya (% 25) kullanılmıştır..

Akkase eserler 71 ebrudan (% 31) oluşmaktadır. Bu eserler zeminlerinde ve desenlerinde kullanılan ebru tekniklerine, aşama sayılarına ve desen formlarına göre sınıflandırılmıştır. Buna göre 71 eserden 14 tanesi çiçek (% 20), 43 tanesi yazılı (% 61), 24 tanesi figürlü akkase formunda (% 34) uygulanmış, 2 eserde çiçek+figür+yazı uygulanırken, 2 tanesinde çiçek+yazı, 4 tanesinde çiçek+figür, 2 tanesinde ise yazı+figür birlikte kullanılmıştır. Eserlerden 35 tanesi tek aşamada, 35 eser ise birden çok aşamada uygulanmıştır. 12 eserin zemininde kumlu ebru (%17), 39 eserde hafif ebru (% 55), 21 eserde ise renkli kâğıt (% 30) kullanılmıştır. Desenlerin ebrulanması aşamasında 69 eserde battal ebru (% 97), 6 eserde kumlu ebru (% 8), 12 eserde gelgit ebru (% 17) , 5 eserde hatip ebrusu (% 7) kullanılmıştır.

Kullanılan renkler başlığı altında tüm eserler detaylıca incelenmiştir. En çok tercih edilen ve birlikte kullanılan renklere dikkat çekilmiştir. Bu eserin 126 tanesinde (% 57) oksit sarı, 54 tanesinde kırmızı (% 25), 54 tanesinde mavi (% 25), 95 tanesinde lahor çiviti (% 43), 68 tanesinde bordo (% 31), 59 tanesinde kahverengi tonları (% 27), 24 tanesinde gülbahar pembe (% 11), 43 tanesinde mor tonları (% 20), 138 tanesinde koyu yeşil tonları (% 63), 50 tanesinde aşî kırmızısı (% 23), 16 tanesinde turuncu (% 7), 49 tanesinde beyaz (% 22), 13 tanesinde hâki yeşili (% 6), 59 tanesinde gri tonları (% 27), 21 tanesinde kum beji (% 10), 136 tanesinde siyah (% 62), 10 tanesinde somon rengi (% 5), 30 tanesinde pembe tonları (% 14), 26 tanesinde neft yeşili (% 12), 16 tanesinde sarı (% 7), 12 tanesinde altın yıldız (1 tanesi 22 ayar altın) (% 5), 14 tanesinde turkuaz renk (% 6) kullanılmıştır.

2.3. Bulgular

Tablolardan elde edilen bulgulara göre Sadreddin Özçimi'nin çalışmalarının % 41'i çiçekli ebrulardan oluşmaktadır. Çiçekli ebruların % 36'nı lale ebrusu oluşturmaktadır. Ardından % 29 oranıyla menekşe, % 13 karanfil, % 11, gelincik , % 8 papatya, % 4 sümbül çiçeği gelmektedir. Çiçeklerde kendisine has estetik bir ölçü uygulamış olan sanatçı muhayyel çalışmalarında da bu ölçüleri kullanmıştır. Buket ve yaprak tasarımlarında kendisine has bir form oluşturmuştur. Her çiçek buketini birbirine benzer formda ufak değişikliklerle doğada bulunan hallerine yakın stilize ederek çalışmıştır. Özçimi çiçeklerinde canlı ve tabiattaki renklerine yakın tonları kullanmıştır. Çiçekli ebruların % 82'sinde renkleri ebruli olarak kullanarak derinlik ve kontrast oluşturmıştır. Çiçeklerin zemin ebrularında aynı renk boyanın iki farklı tonunu kullanmıştır. Ayrıca zemin ebrularında serpme neft kullanarak eserlerine görsel zenginlik katmıştır.

İncelenen eserlerin % 8' ini hatip ebruları oluşturmaktadır. Sanatçı hatip ebrularında en fazla çarkıfelek desenini çalışmış ardından sırası ile yürek, hatip-i mütenevvia, kuşlu, yıldız, yonca ve koltuk ebrusu yapmıştır. Hatip ebrularında renklerin bazılarını ebruli kullanmıştır. Bu çalışmalarında geleneksel hatip desenlerini uygulayan Özçimi farklı şekiller denememiş klasik desenleri simetrilerine ve renk kalınlıklarına çok dikkat ederek çalışmıştır. Hatip ebruların zemininde tıpkı çiçekli ebrularında olduğu gibi aynı renk boyanın iki farklı tonunu serpme neftli boya ile birlikte kullanmıştır. Özçimi, buket formundaki çiçekli ebrularının bazılarında hatip örneklerini çiçeklerle birlikte uygulamıştır.

Değerlendirilen eserlerin % 20' si battal şal, bülbül yuvası gibi ebrular olan battal ve battal ile başlayan ebrulardan oluşmaktadır. Bu eserlerde neft, serpme, grup gibi teknikler bir arada kullanıldığı gibi ayrı ayrı da kullanılmıştır. Sadreddin Özçimi bu çalışmalarında en çok neftli ebru ardından sırasıyla grup ve serpme battal yapmıştır. Ayrıca gelgit, şal, taraklı ebru ve bülbül yuvası çalışmıştır. Bu kategorideki eserlerde dört renk boya ile yapılan örnek sayısı diğerlerinden fazladır. Bu eserlerden 3 adet kaplan gözü ebrusu dışındaki tüm çalışmalar Klasik Türk Ebru'su çizgisinde yapılmıştır.

İncelenen eserlerin % 31'ini akkase ebrular oluşturmaktadır. Yazılı, figürlü ve çiçekli olarak desenlerine göre sınıflandırdığımız bu çalışmalarının bazıları tek bir desenden oluşurken bazılarında iki, veya üç desen bir arada kullanılmıştır. Eserlerin % 50'i tek aşamada ebrulanırken % 50'si birden çok aşamada ebrulanmıştır. Akkase eserlerin % 55'inin zemininde hafif ebru, % 30'unda renkli kâğıt, % 15'sinde ise kumlu ebru kullanılmıştır. Desenleri ebrularken % 97 oranında battal ebru tekniği kullanılmıştır. Tek aşamalı akkaselerde tek bir ebru tekniği kullanılırken çok aşamalı eserlerde birden fazla ebru tekniği kullanıldığı görülmektedir.

Sadreddin Özçimi'nin eserlerindeki renkler incelendiğinde, oksit sarı, kırmızı, mavi, lahor çividi, bordo, kahverengi, gülbahar, mor, koyu yeşil, aş kırmızısı, turuncu, beyaz, haki yeşili, gri, kum beji, siyah, somon rengi, pembe, neft yeşili, sarı, yıldız (altın), turkuaz renklerinin birçok tonunun kullanılmış olduğu görülmektedir. Bu renklerin kullanım yüzdelerine baktığımızda Sadreddin Özçimi'nin en çok kullandığı renk % 63 oranıyla koyu yeşil olurken ardından sırasıyla % 62 siyah, % 57 oksit sarı, % 43 lahor çiviti, % 31 bordo, % 27 kahverengi ve gri, % 25 kırmızı ve mavi, % 23 aş kırmızısı, % 22 beyaz, % 20 mor, % 14 pembe, % 12 neft yeşili, % 11 gülbahar, % 10 kum beji, % 7 sarı, turuncu, % 6 haki yeşil ve turkuaz, % 5 sarı yıldız (altın) ve somon rengi tonları olduğu görülmektedir. Ebru eserleri pek çok rengin birarada kullanılmasıyla yapılmıştır. Dolayısıyla en çok kullanılan renkler olan koyu yeşil, siyah, oksit sarı, lahor çiviti ve bordo Sadreddin Özçimi'nin renk skalasının ana renklerini teşkil etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DEĞERLENDİRME SONUÇ VE ÖNERİLER

3.1. Değerlendirme

Özçimi'nin ebru çalışmaları arasında çiçekli ebrular önemli bir yer tutmaktadır. Klasik çiçeklerde estetik ölçüleri oturtmuş, altın oran kuralını en başarılı şekilde uygulamıştır. Çiçekli buket ebrularında dalından kopmuş buketin altına düşmüş tek bir çiçek yaparak kendisine has özel bir imza oluşturmuştur.¹⁶³ Klasik buket şeklindeki çiçekli ebrular dışında muhayyel buket formları tasarlamıştır. Bu formlarda yaprakları doğal şekillerine yakın tarzda stilize etmiş klasik çiçek buketlerindeki çiçekleri aynı boyut ve şekillerde bu muhayyel buketlerde kullanmıştır. Çiçekli ve hatip ebrularında çoğunlukla birbiri ile ahenk oluşturduğunu düşündüğü iki rengi bir araya getirerek ebruli renkte kullanmış gözalcı renklerde net ve dikkat çekici eserler vücuda getirmiştir.

Sadreddin Özçimi'nin eserleri arasında akkase çalışmalar özel bir yer tutmaktadır. Çeşitli formlarda hazırladığı gül ve çiçek desenlerini akkase ebru tekniği ile uygulayarak çok güzel örnekler meydana getirmiştir. Çeşitli vesilelerle bugüne kadar yayımlanmış olan birçok katalogda çok fazla eserine yer verilmiş olması Sadreddin Özçimi'nin yaptığı ebru çalışmalarının kesafetine delalet etmektedir. Sadreddin Özçimi gelenekte olan tüm ebruları özenle çalışmış fakat battal ebruya çok daha fazla ehemmiyet vermiştir. Akkase ebrularında da en fazla battal ebru tekniğini uygulamıştır. Oldukça fazla battal ebru yapmış olan Özçimi battal ebruyu ebrunun atası olarak görmektedir.¹⁶⁴ Daima geleneksel Türk ebrusu çalışan Özçimi, bu ebruların dışında sadece kaplangözü ebrusunu denediğini bunu ise sadece yapabildiğini göstermek adına yaptığını bir daha da geleneğin dışındaki hiç bir ebruyu denemediğini belirtmektedir.

Sadreddin Özçimi ebrularında,yaldız ve 22 ayar altından elde ettiği yaldızın dışında klasik ebrularda kullanılmış olan kadim ve soft renkleri kullanmış aşırı parlak abartılı renkleri tercih etmemiştir. Mustafa Düzgünman'ın ebrularında oldukça fazla kullandığı görülen oksit sarı, siyah ve neft renklerine¹⁶⁵ paralel şekilde Sadreddin Özçimi de

¹⁶³ Kakan, Kişisel görüşme, 25 Mayıs 2021.

¹⁶⁴ Öner, Kişisel Görüşme, 21 Mayıs 2021.

¹⁶⁵ Uğur Taşatan, *Süleymaniye Kütüphanesi Ebru Koleksiyonundaki Mustafa Düzgünman Ebruları* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 292.

ebrularında en çok 136 ebruda siyah, 138 ebruda koyu yeşil, 126 ebruda oksit sarı olmak üzere benzer renkleri kullanmıştır.

3.2. Sonuç

Dünya çapında bir ney sanatkârı, mahir bir tespih, ney ve başpare yapımcısı olan Sadreddin Özçimi, günümüzde ebru sanatının en önemli üstadlarından bir olarak kabul edilmektedir. Necmeddin Okyay'dan günümüze kadar gelmiş olan klasik Türk ebrusu geleneğinin bir temsilcisi olarak kabul edilen Özçimi, ustalarından almış olduğu emaneti son derece hassas bir şekilde talebelerine aktararak bu sanatın gelişiminde önemli katkılar sağlamaktadır. Avrupa'dan uzakdoğuya kadar pek çok ülkede ebru tanıtım ve sergilerine katılan Özçimi, ebrunun dünya çapında tanınmasına katkı sağlamıştır.

Özçimi ebru çalışmalarının ilk yıllarında hocası Alparslan Babaoğlu'nun ebrularını birebir taklit etmiştir. Sonra Necmeddin Okyay ve Düzgünman ebrularını yorumlayarak çalışmalar yapmıştır. Kendi tasarımı olan muhayyel buket çiçeklerini çok sayıda çalışmış olan Özçimi, çiçekli ebruların ustası olarak kabul görmüştür. 2000 yılı başlarında altın kullanarak elde ettiği sarı boya ile çalışmalar yapmıştır. Aynı yıllarda akkase çalışmalarına hız veren Sadreddin Özçimi, çok sayıda ebrudan oluşan ebru çalışmaları yapmıştır. Akkase eserlerinde resim ve minyatür gibi figürleri, çiçek çizimlerini ve hüsn-i hat istiflerini ebrulayan Özçimi bu desenleri tek tek veya birlikte hazırladığı kompozisyonlar içerisinde ustalıkla kullanmıştır. Akkase ebrularda kendisini zirveye taşıyan 18 eserden oluşan Levnî'den Ebru'ya ve 36 eserden oluşan Ebru San'atında Osmanlı Sultanları isimli ebru çalışmalarında bir eseri altı kezden yirmi sekiz defaya dek ebrulayarak ustalığını kanıtlamıştır. Özçimi son yıllarda yaptığı akkase çalışmalarında ise hüsn-i hat istifler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Kısa sürede yapmış olduğu yüzlerce eserle son derece üretken bir sanatkâr olduğu açıkça görülen Sadreddin Özçimi, eserlerinde gerek çiçekli ebrularda olsun gerekse hatip ve akkase çalışmalarında olsun klasik formları hiçbir zaman bırakmamıştır. Kullandığı desen ve renkler daima kadim desenler ve renkler olmuştur. Eserlerinde karakterinin izleri görünen Özçimi her daim abartıdan uzak sade ve zarif bir çizgide çalışmalarını sürdürmektedir.

Özçimi, meşk usulü eğitimi en güzel şekilde uygulayarak uzun yıllar süren tedrisin ardından onlarca talebe yetiştirmiş ve yetiştirmeye devam etmektedir. Bir ebru sanatkârının sanatını en iyi şekilde öğrenmesi, icra etmesi ve öğretebilmesinin yegane sırrının ahlak

güzelliğinde ve insani ilişkilerdeki nezaket ve zerafette saklı olduğunu yaşantısıyla, ister sanatla iştigal etsin isterse etmesin çevresinde bulunan herkese fark ettirmektedir. Özçimi'ye göre yüce yaratanın hikmeti olan sanat ancak kamil ve güzel ahlaklı insanın elinden zuhur edebilir. Sadreddin Özçimi hayatının her anında buna inanmış ve kendisine bunu şiar edinmiştir. Öğrencilerine de bu öğretiyi en güzel şekilde hali, tavrı ve örnek yaşantısı ile geçirmektedir.

Ebru ve tüm İslam sanatlarında ilerleyebilmenin en önemli şartının iyi bir hoca bulup onunla gönül bağı kurmak olduğuna dikkat çeken Özçimi, talebeleriyle bu gönül bağını en güzel şekilde kurmaktadır. Hocalıktan öte bir baba gibi sahiplendiği evlatlarının her daim ellerinden tutmakta olduğu ve maddi manevi varlığıyla onlara güç vermekte olduğu anlaşılmaktadır. Talebelerinin hocalarına olan derin sevgi ve saygıları da onları birarada tutmaktadır. Üçüncü kuşak icazetli talebelerle her geçen gün genişleyerek büyüyen bu ebru ailesi zaman içerisinde belkide ebruda Sadreddin Özçimi ekolünün oluşmasına zemin hazırlayacaktır. Sadreddin Özçimi'nin eserlerinde görülen kişisel dokunuşlar ve ince detaylar sayesinde kendi üslubunu oluşturmuş olduğu fark edilmektedir. Sanatçının çalışmaları sanatta klasik ve geleneksel kavramının kendini tekrar eden ve sınırları kesin çizgilerle belirlenmiş bir olgu olmadığını gözler önüne sermektedir. Klasik bir ebrucu olan Özçimi'nin kendi tavır ve üslubunu oluştururken oldukça hassas bir şekilde çalıştığı klasik ebru geleneğinden kopmamaya gayret ettiği açıkça görülmektedir. Geleneksel sanatların en önemli vazifesinin geçmişle gelecek arasında sağlam bir köprü kurmak olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda geçmişte yapılmış olan sanat eserlerine bakıldığında bu görevi en güzel ve doğru şekilde yerine getiren sanatkârların yaşadıkları topluma kendileri ve eserlerini en iyi şekilde aktarabilen kişiler oldukları gözlemlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında Sadreddin Özçimi ve çalışmaları geleneksel sanatlara olan ilgi ve geleneğin geleceğe aktarımı açısından oldukça önem arz etmektedir.

3.3. Öneriler

Kendi manevi değerlerimiz olan klasik sanatlarımızın insana kattığı güzelliklerin ön plana çıkarılması ve hak ettikleri kıymete ulaşması için bu öz değerlerimizin geniş kitlelere yayılması ve özellikle gençlere aktarılması gerekmektedir. Hayatlarıyla ve çalışmalarıyla örnek teşkil eden bu nadide insanlarımızın tanıtılmaları sağlıklarında layık oldukları kıymeti görebilmeleri için önem arz etmektedir. Sanatın ince ve meşakkatli yolunda toplumu karşılarında değil de yanlarında hisseden sanatkârlar çok daha fazla üretici ve güçlü olacaklardır. Belki bu sayede estetik beğeni ve sanat zevki ile donatılmış insanlardan

oluşan bir toplum inşa edilebilecektir. Günümüzde sanata boş ve gereksiz bir iş adeta zaman israfı gibi bakan insanların çokluğuna rağmen yılmadan inandığı değerleri savunan bu yüce gönüllü insanlara hak ettikleri saygı ve itibarın verilmesi, medeni bir toplumun vazifesi olmalıdır. Umuyoruz ki sanatın ruhunu incelttiği insanların oluşturduğu bir toplum üretmenin meşakkatinin ve bedelinin bilincinde olacağından dolayı tahripkar olmayacak daima güzel işleri hassasiyetle yapmaya gayret edecektir.



KAYNAKÇA

- Açıkgözoğlu, A. Sacit. “Hezarfen Necmeddin Okyay ve Ebru Geleneği”. *M. Sadreddin Özçimi 60. Yaş Armağanı*. (ed.). Başbuğ. Ankara: a kitap, 2016. 48-52.
- Açıkgözoğlu, A. Sacit. *Gelenekli Türk Ebrusu’nun Seyir Defteri*. İstanbul: Eyüp Belediyesi Kültür Yayınları. 2010.
- Aritan, Ahmet Saim. “Türk Ebru Sanatı ve Bugünkü Durumu”. Erişim 19 Nisan 2021. <http://dergisosyalbil.selcuk.edu.tr/susbed/article/view/952>.
- Arseven, Celal Esad. *Sanat Ansiklopedisi*. İstanbul: Maarif Matbaası. 1943.
- Arseven, Celal Esad. *Türk Sanatı*. İzmir: Cem Yayınevi. 1984.
- Ayverdi, İlhan. *Kubbealtı Lugatı*. İstanbul: Kubbealtı Yayınları. 2010.
- Babaoğlu, T. Alparslan. *Hocam Mustafa Düzgünman (1920-1990)*, İstanbul: Albaraka Yayınları Aralık 2020.
- Barkçin Ş. Savaş, “Aşk Meşk Edenler” *M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı*. (ed). Başbuğ Ankara: a kitap, 2016. 32-39.
- Barutçugil, Hikmet. *Geçmişten Günümüze Ebru Sanatı ve Çağdaş Bir Yorum İle Günümüz Tekstiline Uygulanması* İstanbul: Haliç Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi. Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. 2010.
- <https://www.ulusaltezmerkezi.net/gecmisten-gunumuze-ebru-sanati-ve-cagdas-bir-yorum-ile-gunumuz-tekstiline-uygulanmasi-art-of-ebru/> Erişim 19 Nisan 2021.
- Barutçugil, Hikmet. *Renklerin Sonsuzluğu*. İstanbul: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı. 1999.
- Barutçugil, Hikmet. *Türklerin Ebru Sanatı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. 2007.
- Başar, Fuat – Tiryaki, Yavuz. *Türk Ebru Sanatı*, İstanbul: Gözen Kitap ve Yayınevi 2006.
- Başbuğ, Aydın (ed.). *M.S. Özçimi 60. Yaş Armağanı* Ankara: a kitap. 2016.
- Binark, İsmet. *Eski Kitapçılık Sanatlarımız* Ankara: Kazan Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yayınları.
- Büngül, Nurettin Rüştü. *Eski Eserler Ansiklopedisi*. İstanbul: Çituri Biraderler Basımevi.1939.
- Bozdağ, Mehmet – Bozdağ, Tahsin. *Damladaki Sır* Ankara: İKSAD. 2019.
- Çoktan, Ahmet. *Türk Ebru Sanatı* İstanbul: Bilginer Yayın Organizasyonu. 1992.
- Dere, Ömer Faruk. *Ebrû Sanatı Tarihçe, Malzeme, Uygulama* İstanbul: İSMEK. 2007.
- Dere, Ömer Faruk. *Devlet-i Aliyye’den Günümüze Ebru Sanatı*. İstanbul: İnkılab Basım Yayım. 2011.
- Derman, M.Uğur. “Düzgünman, Mustafa”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 10/62-63. İstanbul: TDV Yayınları. 1994.
- Derman, M. Uğur. *Ebru San’atında Osmanlı Sultanları*, İstanbul: MAS, 2013.
- Derman, M. Uğur. “Edhem Efendi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 10/ 416-417. İstanbul: TDV Yayınları. 1994.

- Derman, M. Uğur. “Hatip Mehmed Efendi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Ek-1/544-545. İstanbul: TDV Yayınları. 2. Basım. 2016.
- Derman, M. Uğur. “Okuyay, Mehmed Necmeddin”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 33/343-345. İstanbul: TDV Yayınları. 2007.
- Derman, M. Uğur. “Türk “Ebrîciliğinin Mûteber İsmi Hatib Mehmed Efendi” M. Sadreddin Özçimi 60. Yaş Armağanı. (ed.). Başbuğ, Aydın (Ankara: a kitap. 2016). 40-42.
- Derman, M. Uğur. *Türk Sanatında Ebrû*. İstanbul: Ak Yayınları. 1977.
- Ebrû Sanatı İcazetnâme Sergisi Kataloğu*. Janr Medya. 2020.
- Elhan, Salih. *Türk Ebru Sanatı Tarihçesi-Yapım Teknikleri- Ebrucular*. Ankara: Murat Basım ve Yayın. 1998.
- Eriş, Muin Nursen. *Mustafa Esat Düzgünman ve Ebru*. İBB. Kültür A.Ş. Yayınları. 2007.
- Geleneksel Sanata 22 Altın Dokunuş. Sadreddin Özçimi ve Öğrencileri Klasik Ebrû Sergisi Kataloğu*. Ankara: TDV. Yayınları. 2016.
- Geleneksel Türk Ebru San’atı*. Bursa: Osmangazi Belediyesi Yayınları. 2009.
- Göktaş, Uğur. *Ebru Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.1987.
- Gülgen, Hicâbi. *Ana Hatlarıyla İslam Sanatları Tarihi*. Bursa: Emin Yayınları 7. Baskı. 2019.
- Gülgen, Hicabi. “Türk Ebru Tarihi’nde Ustalar ve Üslup Değişimi”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 25/ 1 (Nisan 2016): 153-183. Erişim 19 Nisan 2021.
- Hız. Mevlana’nın 731. Vuslat Yıldönümü Sergisi Albümü. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. 2004.
- Kâğıtçı, Mehmet Ali. *Kâğıtçılık Tarihçesi*. İstanbul: Kader Basım Evi. 1936.
- Kaynak, Günaydın – Özcan, Nuri. “Kaynak, Sadettin” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 25/ 85-87. Ankara: TDV Yayınları. 2002.
- Kayseri İhsan. “Din Bilgini ve Hafız Yetiştiren Örnek Bir Aile; Ahmet Fevzi Özçimi (1856-1952) Mehmet Hakkı Özçimi (1901-1973) Ahmet Fevzi Özçimi (1930-2006)” M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı. (ed.). Başbuğ, Aydın Ankara: a kitap, 2016. 9-11.
- Klasik Sanatlar Vakfı Yıllığı*. İstanbul: DİB. KTSM Yayınları. 2013.
- Koyuncu Betül “Sanatın İncelikleri, Meşkin Güzelliği”. M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı. (ed.). Başbuğ, Aydın Ankara: a kitap. 2016. 29-31.
- KTSV .*Bir Çiçek Demeti*. Erişim 19 Nisan 2021. <http://www.ktsv.com.tr/yayinlar>
- KTSV. *Ebru’nun Hat ile İmtihani Akkâse Ebru Sergisi*. Erişim 19 Nisan 2021. <http://www.ktsv.com.tr/yayinlar>
- Kuşoğlu, M. Zeki. *Dünyâ Sanatımız Kültürümüz*. İstanbul: Ötüken Yayınları.1994.
- Levni’den Ebrû’ya*. Konya: TC. Konya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. 2011.
- Mavili, Gürcan. “Klasik Cilt Sanatına Adanmış Bir Ömür İslam Seçen (1936-2019)”. *Lale Dergisi*1 /1 (Ocak 2020):127-13 Erişim 19 Nisan 2021.
- https://dergipark.org.tr/tr/pub/lale/issue/53416/748072#article_cite.5.

- Orak Duygu “Maneviyat Dolu Bir Sanat ve Sadreddin Özçimi” *M. Sadreddin Özçimi 60. Yaş Armağanı*. (ed.). Başbuğ, Aydın Ankara: a kitap, 2016. 2-8.
- Orak, Duygu. *Sadreddin Özçimi'nin Hayatınızdaki Yeri*. Kısa Mesaj 16 Mayıs 2021. Esra Aslantürk.
- Ovalıoğlu, İlhan. *Arşivin Rengi Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları. 2007.
- Ömeroğlu, Fatih. *Ebru Sanatının Son 500 Yılı Sergi Kataloğu*. İstanbul: Kadırga Sanat Galerileri Katalog Yayınları. 2020.
- Özçimi Fevzi. “Fevzi Özçimi'nin Kaleminden Hayatı, Özçimi Ailesi ve Tanıdığı Önemli Şahsiyetler” *M. Sadreddin Özçimi 60.Yaş Armağanı*. (ed.). Başbuğ, Aydın Ankara: a kitap. 2016, 16-23.
- Özçimi, M. Sadreddin. *Ebrû*. İstanbul: BİKSAD. 2010.
- Özçimi, M. Sadreddin. *Türk Ebrusu'nda Düzgünman Ekolü*. İstanbul: Bilnet Matbaacılık Biltur Basım ve Yayın Hizmet A.Ş. 2010.
- Özemre, A. Yüksel. *Üsküdar'da Bir Attar Dükkânı*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı. 14. Baskı. 2014.
- Özkafa, Fatih. *Klasik Sanatlar Vakfı Yıllığı*. İstanbul: DİB. KTSM Yayınları. 2015.
- Sarı, Hatice. *Mustafa Düzgünman'ın Ebru Sanatına ve Eğitimine Katkısı*. Ankara: Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. 2008.
- Schick, İrvin Cemil. “Kalıpla ebru yapma san'atı ve yeni yazılı bir ebru ustası: Feridun Özgören”. *Antika Dergisi* 26. Nisan 1988. s. 20.
- Serin, Muhittin. *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı. 2010.
- Sönmez, Nedim – Yvonne-Jackle. *Türkisch Papier Ebru Turkish Marbled Paper*. Tübingen: 1987.
- Sönmez, Gülseren. *Gelenekselden Günümüze Ebru*. İstanbul: İnkılap. 2007.
- Şafak, Melek. “Bizim Sanatlarımız Kuran-ı Kerim'e Hizmet Eder” *Şehir Ekranı TV*. 21 Ocak 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=Z6svM7B5Lzw>
- Şevket, F. Mahmud. *Osmanlı Askeri Teşkilatı ve Kıyafeti*. Ankara: Kara Kuvvetleri Komutanlığı Basımevi. 1983.
- Taşatan, Uğur. *Süleymaniye Kütüphanesi Ebru Koleksiyonundaki Mustafa Düzgünman Ebruları*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. 2019.
- Tevhid Ebru Sergisi Kataloğu*. Ankara: TDV Yayınları. 2017.
- Tokmak, Pınar Tuğçe. “Ebru Sanatında Düzgünman Ekolü: İsmail DüNDAR”. *İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*. 3/5 (Haziran 2017). 47- 57. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aydinsanat/issue/34456/381216#article>.
- Erişim 19 Nisan 2021.
- Toktaş, Pınar. “Türk Ebru Sanatçılarının Kronolojik Olarak İncelenmesi”. *Akdeniz Sanat Dergisi*. 5/ 9 (Mart 2012): 123- 132.
- Türk İslam Sanatları Kataloğu Güldeste Ebru Atölyesi*. Ankara: JNR Medya. 2019.

- Türkmenoğlu, Turan. *Sudaki Nakış Ebru*. İstanbul: Milenyum Yayınları. 1999.
- Uyar, Yılmaz. *Kiplas İşveren*. İstanbul: Türkiye Kimya Petrol Lastik ve Plastik Sanayi İşverenleri Sendikası Yayını.4/19.1989. s.30-31.
- Yaman Bahattin. “Osmanlı Saray Sanatkarları Teşkilatı: Ehl-i Hıref”. (ed.). Dündar, Abdülkadir *Türk İslam Sanatları Tarihi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları. 2. Basım. 2019. 541-553.
- Yazan, Işık. “Ebru Sanatı” *Antika Dergisi*. İstanbul: Mısırlı Yayınları. 1986. s. 40-43.



EKLER

EK 1. Sadreddin Özçimi İle Röportaj (25 Ekim 2021)

Hocam İslam sanatını diğer sanatlardan ayırt eden en önemli özelliği nedir?

Efendim her şeyden evvel İslam, sanata diğer dünyanın baktığı gibi bakmaz daha doğrusu Müslüman sanata çok farklı yönden bakar. Neredeyse Kuran-ı Kerim'e ve Allah'a hizmet olarak bakar. Sanat Kuran-ı Kerim'e nasıl hizmet edersiniz; bunun üzerinde duracak olursak, her şeyden önce Kuran-ı Kerim'in yazısından başlamalıyız. Bugün hüsn-i hat diye bilinen bir sanat dalı eğer varsa bu Kuran-ı Kerim'i güzel yazmaktan ileri gelen bir sanattır. Hüsn-i hat tamamen Kuran'a hizmet etmek üzere gelişen, Allah'ın kelamını O'na yakışır bir şekilde yazmaktan kaynaklanan bir sanat diye düşünüyorum ben.

Hemen akabinde musikiden bahsedebiliriz. Musikide yine Kuran-ı Kerim'i O'nun büyüklüğüne, şanına, güzelliğine yakışır şekilde seslendirmek, takdim etmektir. Yazılı metni dümdüz okuyarak değilde onu insanların gönlüne, kalbine işleyecek şekilde aktarır. Çünkü musikinin bir özelliği var. Sanatlarımızın içinde yegânesi odur. kulak duyduğu anda kalbe indiriyor. Eğer kalbi ihtizaza (titreşim) geçirecek bir nağme bir ses ise kalbi anında olması gereken yere getirir. Kalp sadece Cenab-ı Hakk'ın nazar ettiği yerdir. Allah bütün mükevvenata sığamam ama bir mü'minin kalbine sığdım buyurur. Bu mana üzerinden düşünecek olursak, musiki anında Cenab-ı Hakk'ın zuhuruna, tecellisine kapıyı aralayan yegâne şeydir. Ama doğru musiki ise kalbi ihtizaza geçiriyor ise. Musiki de çeşit çeşittir, kalbi ihtizaza geçireni de var vücudu ihtizaza geçireni de var. Zaten haram olması konusu buradan kaynaklanıyor. Eğer kalbine hitap ediyorsa bir musiki helaldir. Cesede hitap ediyorsa o haram olabilir, bu tartışılabilir. Musiki de böyle o da Kuran-ı Kerim'e hizmet etmek gayesiye kullanılmış, ecdat hep böyle düşünmüş, bu nazarla bakmış.

Tezhip, süsleme sanatlarından biri o da Kuran-ı Kerim'i güzel yazan hattatın güzel yazmış olduğu Kuran-ı Kerim'i biraz daha güzelleştirmek için etrafını süslemek suretiyle tezyin etmek için kullanılmış. Mimariye gelecek olursak, Allah'ın zikredileceği bir ortamın nasıl olması gerektiğini düşünmüş ecdat o nazarla bakmış mimariye ve ona göre güzellikleri ortaya koyarak yapmış. Buna benzer bütün sanatlarımız aslında Kuran-ı Kerim'e dolayısıyla Allah'a hizmet gayesiyle yapılan şeylerdir. Bu sadece Müslümanın sanatında böyledir. Bu bakış ve bu gayretle bu anlayış yükselebilir. Ama bunun dışındaki bütün dünya sanatlarına baktığınız zaman, çok zor yapılabilecek olan neredeyse olmaz olamaz denilen bir hadiseyi bir emeği bir gayreti ortaya koymaktan ibarettir. Bu yapılmaz

nasıl yapmış adam dedirten, hayrete götüren dolayısıyla yapanı da müthiş bir eneye götüren ve enenin olduğu yerde güzelin olmayacağı konusu var ortada. Böyle bir denklemde biri varsa bir diğeri yoktur. Neden? Çünkü yaratan sadece beni yaratmadı batı sanatçısının da yarattı ve yarattığı kulu üzerinde en sevmediği şey ene. Bir de biz diyoruz ki gerçi batılı bunu diyor mu? Bilmiyorum ama biz bütün güzelliklerin Allah'tan olduğuna yani Allah'ın güzelliklerinin bir yansıması bir tezahürü olduğunu biliyoruz. Keza böyle olduğuna inanıyoruz. Bizim kabullenişimize göre Allah'ın en sevmediği şey olan ene ile O'na ait bir güzelliği ortaya koymamız mümkün değildir diye düşünüyorum ben şahsen. Biri varsa diğeri yoktur. Dolayısıyla bizim Müslüman toplumun sanata bakış açısı geçmişte böyleydi. Bugün bu ne kadar böyledir burası tartışılır.

Sizce sanat onu icra etmeye çalışan kişiye ve topluma neler kazandırır?

Aslında bu sorunun cevabına yukarıda değinmiş olduk. Bir defa her şeyden önce kalbini ruhunu ve gönlünü terbiye eder, terbiyeden kastedilen nedir dersiniz? Temizlenmek aslında, Allah'ın o tecellilerinin orda yer bulabilmesi için o mekânların temizlenmesi gerekiyor. O mekân temiz değilse tamamen dünya ile dolu ise Cenab-ı Hakk'ın tecellisi mevzu bahis değildir. Sanatın asıl gayelerinden biri de budur. İnsanın kalbini O'nun tecelli edebileceği şekle getirmektir. Yani sanat aslında hiçbir zaman gaye değil sadece ve sadece olsa olsa araç olabilir.

Birçok sanat dalında hüner sahibisiniz. Musiki, ebru, tespihçilik gibi pek çok sanat ile iştigal etmenizin sebebi hikmeti nedir?

Estağfurullah hüner sahipleri bellidir. Bizimkisi ucundan bir şeyler yapmaya çalışmak. Allah hayırlı uzun ömür versin, şu aralar çok hasta Cenab-ı Hak sıhhat bahşetsin inşallah, bütün bu farklı farklı sanatlarda çalışmamızın sebebi Niyazi Sayın hocamızın bizi yönlendirmesiyle oldu. O bize “Evladım tek bir sanatta takılıp kalmayın, birini belli bir seviyeye getirdikten sonra bir diğerine geçin ufkunuz açılsın” sözü oldu. Bunun en basit faydası birinden sıkılırsanız öbürünü yaparsınız. Sonralarda ben düşündüm asıl gayesi şuymuş hoca bize açık açık söylememiş ama zannediyorum anlamamızı istemiş. Birinde ne kadar iyi duruma gelerseniz, yaratılışımızın icabı onu ne kadar yenersek insan olacağız ya hani. Yenemediği ölçüde yenebildiği ölçüde demiyorum yenemediği ölçüde, kendi içinde efendim insanın yapmış olduğu şeyde seviyesi hakikaten yüksek bir yere geldiyse bir gurur hissetmeye başlıyor. Yani eneye kapılması çok kuvvetle muhtemel hale geliyor. Bu da imtihan aslında nefis durmuyor. Bunu yenebildiğimiz kadar sanattan istifade etmiş oluyoruz. Aslında bir diğer sanata geç ki hiç bir şey olmadığını anla. Bir yerde tamam bir

şeyler yaptın da hadi bakalım bunda da yapabiliyor musun öyle. Bizim bunu anlamamızı istedi herhalde. Çünkü bunları yıllarca yaşamış bir insan olarak bize bunu anlatmaya çalıştı belkide ama açık açık söylemedi ben yeni yeni anlıyorum.

Ebruya başlamanızı Niyazi Sayın hoca mı tavsiye etti?

Ebruya değil de başka bir sanatla ilgilenme tavsiyesi Niyazi hocamdan geldi. O günlerde Alparslan Babaoğlu, daha doğrusu öncesinde tespih yapmaya başladım hocamın bu tavsiyesi üzerine ilk tespih hocam Niyazi Sayın hocamızdı. Onunla tespih çalışırken ebrucu Alparslan Babaoğlu da tespihe meraklı imiş o da çalışıyormuş. Niyazi hocamıza gelip gitmeye başladı biz orada tanıştık. Takriben dört-beş sene tespihe o da devam etti bende devam ettim musikinin yanı sıra. Daha sonra benim aklıma geldi ben de ebru öğreneyim diye. Alparslan ile arkadaş olduk, ebruyu da yapalım yani ebru nedir. Gerçi ebrunun ne olduğunu biliyorum Mustafa Düzgünman'ı tanıyorum, üstelik Düzgünman rahmetlinin evine ve dükkanına çok yakın bir yerde oturuyorum ama her şeyin bir vakti saati var Alparslan Babaoğlu'ndan başlamak icap etmiş demek ki. Dedim ya bana öğretsene şu ebruyu, o da sağolsun kırmadı ilgilendi benimle o şekilde başlamış olduk.

Arkadaş gibi başladınız

Evet

Ders ortamınız nasıldı ?

Ders ortamımız diye bir şey yoktu. O sadece bir kere bütün malzemeyi benim evime getirmek suretiyle, banyomuza kurduk efendim o teşkilatı, işte bazı boyaların ayarlarını yaptı şöyle şöyle çalışacaksın dedi. Bir zemin ebrusu yaptı zemin battalı onun üzerinde yoğunlaş dedi ve gitti. Dara düştüğünde ayarlar bozulduğunda vs. telefonlaşırsınız dedi. Allah'tan o zamanlar cep telefonları vardı. Gerçi benim cep telefonum yoktu o tarihlerde 94'te başladım ben 96'da cep telefonum oldu. Efendim ilk evlerimizdeki telefonlarla hocamın yönlendirmesiyle evde bu şekilde çalıştım. Tam bir seneye yakın zemin battalı çalıştım bu şekilde. Çiçeğe geçtiğimiz tarihlerde ki o da ta iki sene sonraki zamanlara denk gelir. Evinde kendi teknesinde bir kere çiçek yaptı onu seyrettim o kadar. Alparslan Bey ile bizim dersimiz bu iki şeyden ibarettir. Onun dışında herhangi bir ders, ders ortamı diye birşey olmadı. Ben sadece şunu yaptım. Alparslan Bey'in bütün ebrularını karşıma astım ve onlara benzetmeye gayret ederek onların üzerinde çalıştım.

Taklitle ?

Tabi bakın taklit mevzu bahis oluyor, taklitte de birebir taklit diye bir şey zaten yok. Çünkü siz taklit ederken Cenab-ı Hakk'ın sizin mayanıza, sizin becerilerinize koyduğu şey zuhur etmeye başlıyor. Sizin gözünüzün anlayabildiği görebildiği ile taklit edebilirsiniz. Birebir taklit diye bir şey yok zaten. Bu mümkün olsaydı o zaman Cenab-ı Hakk'ın yaratma gücüne halel gelirdi. Dolayısıyla Cenab-ı Hak bir yarattığını bir daha yaratmıyor. Her şeyden bir tane yaratıyor. O yüzden siz ne kadar taklit ederseniz edin o taklitin içerisinde ilerde bununla ilgili bir soru var galiba ama, bu taklitin içerisine kesinlikle sizden bir şeyler katılarak taklit etmiş oluyorsunuz. O taklit olgunlaştıkça zaten sizden katılan şeyler daha da fazlalaşıyor ve ortaya yeni bir üslup ve tavır çıkmış oluyor. Yani taklitten gocunmamak lazım. Şimdi günümüzün gençleri ne münasebet efendim benim bir şahsiyetim yok mu? Hocamı niye taklit edeyim diye düşünüyor. Ama öyle değil taklit etmeden hiçbir yere varamazsınız. Taklit etmeden yaptığınız ve içerisinde ben taklitsiz hocasız da yaparım iddiası için içerisine girdiği için bir defa özünden çok büyük bir şey kaybetmiş olur.

Bu çalışmalarınız sırasında Alparslan Babaoğlu'nun dışında, Necmeddin Okyay'ın, Mustafa Düzgünman'ın eski ebrularını çalıştınız mı?

Şimdi şöyle, o çok sonraları gelişen bir şey. Çünkü ben diğer sanatım musikide de Niyazi hocamdan hala vazgeçmiş değilim. Niyazi hocam hâlâ hocamdır. Daha önce Konya'da ilk kez ortaokulda neye başladığımda hocam Arif Biçer rahmetli hocamız olmuştu. O zaman daha Niyazi hocamı tanımıyordum. Konya'da yaşıyordu o günlerde onun da hakkını ödeyemem ama ne zaman ki Niyazi Sayın hocamızı tanıdım, hakeza konservatuarda ney hocam Aka Gündüz Kutbay'dı ama bu meyanda ben ne hikmetse hep Niyazi Sayın saplantısı içinde olduğumdan ona muhabbetim olduğu için hep onun arkasından gitmeye çalıştım. Tabi o hocalarımdan da çok şeyler aldım ama yani 55 küsur senedir ney üflüyorum ilk beş senesini onlara çıkarsanız elli senedir Niyazi hocamın peşi sıra yürümekteyim.

Bu muhabbet büyük bir itici güç oluyor mu hocam çekici bir cezbe oluşturunur mu?

Tabi ki öyle muhabbeti başka bir şeyle ölçemezsiniz onun terazisi daima ağır basar.

Hocayı iyi seçmek lazım deniliyor ama hocayı tanımadan olmuyor ki tanıdıktan sonra fark ediyorsunuz.

Orası da doğru fakat hocayı seçerken muhakkak bir bilene sormak lazım en azından. Şimdi tabi durum böyle olunca benim Alparslan Bey'den başkasını gözüm görmedi ki o zamanlar her ne kadar hoca-talebe ilişkisi içerisine giremesekte, o kendisi de böyle telaffuz ediyor “Evet ben Sadreddin’e icazet verdim ettim ilk ben ona gösterdim bir şeyler. Ama bizim onunla uzun süren bir hocalık-talebelik ilişkimiz olmadı” diye kendisi de bahsediyor. Ben onun için bunu rahatlıkla söyleyebiliyorum. Ama Alparslan Bey’in hakkını hiçbir şekilde ödeyemem. Evet o baştan sona her şeyimle ilgilenen efendim her daim birlikte çalıştığımız bir hoca değildi.

Hocam çiçekli ebrular üzerinde çok uzun süre çalıştığınız görülüyor. Onlara bir estetik ölçü kazandırdığınızı biliyoruz bu ölçülerin tespiti için ne kadar zaman ayırdınız çiçekli ebrularla kaç yıl çalıştınız?

Valla dediğim gibi dedim ya Alparslan Bey’in ebrularını karşıma astım onların çoğunluğu çiçekli ebrulardı zaten. Ve birebir taklitle çalıştım derken tabi insanın bilgisiyle de görgüsüyle de efendim ve hissedişleriyle de gelişen elle tutulamayan mücerret bir değer bu.

Müziğin matematiğinin etkisi diyebilir miyiz hocam?

Olabilir mücerret bir değer var. O değerini sizi itmesiyle bu. Bir de altın oran denilen bir oran vardır biliyorsunuz bizim sanatımızın temelidir o.

Bütün sanatlarda öyle

Öyle bütün sanatlarda öyle. Onu eğer biraz anlayabildiyseniz onu da uygulamak suretiyle evet hocanız çok yüksek bir yere çıkartmış bilhassa çiçekli ebruları. Estetik açıdan onun üzerindesizin zevkinizle mi alakalı artık veya içinizden gelen bir itişle mi alakalı ufacık tefecik bir iki oynamalar yapmışsızdır belki. Onları bilerek efendim düşünerek deneyerek filan yapmış değilim. Yani bu taksim yapmak gibi bir şey anlatabildim mi...

Çiçekli ebrularda veya bütün ebrularda renk seçimlerinizi neye göre belirlersiniz hocam?

Valla aslına bakarsanız o da taklitle başlayan bir şeydir. Yani bir defa geçmişle şu anda ki tercih edilen renkler arasında büyük farklar oluştu. Taklitten bahsedince bir defa Düzgünman hocamızın kullanmış olduğu renkleri yakalamaya çalıştım ben. Sonra Alparslan Bey’in de tabi ki kullandığı renkleri yakalamaya çalıştım. Daha sonraları yeni

boyalar, yeni renkler çıktı. O renkler üzerinde de çalıştık. Fakat şu var tabi insanın bu bilgisini de geliştirmesi gerekiyor. Soğuk renkler- sıcak renkler diye yapılan bir ayırım var renk dünyasında. Bunlar hakkında bilgi sahibi olmak lazım ki renklerin hangileriyle hangileri biraya gelirse güzellik ortaya çıkar ahenk olur. Şimdi Niyazi hocam anlatırdı kendisi ebrular çalışmış çalırılmış kendince efendim birde şu olmamış şu daha güzel olmuş şeklinde ayırmış o kendisinin beğenerek ayırdıklarını da ismini şu an hatırlayamayacağım mahallesinde dost olduğu çok büyük bir ressamdan (Hoca Ali Rıza Bey) bahsediyor bu ressama götürür gösterirmiş. “Yahu hocam bir bakın renkler olmuş mu?” Diye. O zatta dermiş ki “Bunu seçerek mi getirdin?” Evet seçerek getirdim. “ Sen ötekilerini getir.” Şimdi buradan da anlaşılıyor ki onun renk bilgisi bizimkinden çok daha üstün olduğu için ona göre tavsiyelerde bulunuyormuş. Bu renk bilgisini insanın geliştirmesi lazım. Ha bu nasıl gelişir başta büyük ressamları, büyük ebrucuları, eski ebrucuları, eski anlayışları takip ederek gelişir. Eğer çok daha meraklıysanız işte resmin, resim sanatının içine girebiliyorsanız onunla alakalı da araştırmalarla bazı şeyler elde edebilirsiniz. Ha bir de şu var Cenab-ı Hakk’ın boyadıkları. Ondan istifade etmek belkide en doğrusu çünkü bir kelebek görüyorsunuz sizin hiç alaka kuramadığınız renklerle Cenab-ı Hak onu boyamış. Bir kuş görüyorsunuz hakeza öyle, bir çiçek görüyorsunuz hakeza öyle. Onun için bence bu hususta çok daha dikkatli olup onları gözlemleyip tespit edip onun üzerinden taklit etmek belki de en doğrusu.

Temel ebru eğitimini tamamlayıp icazet almış hocalığa adım atacak öğrencilerinize tavsiyeleriniz ne olur ve kendilerinden beklentileriniz nelerdir?

Valla icazet aslına bakarsanız çokook çok önemli bir şey değil. Bunu o kadar büyüttük ki bu aralar. Tamam hoca icazeti de zaten efendim ebrunun bütün şubelerini tedrisatını tamamlayan yani komple bitiren her talebeye de vermez. Onun bir defa ahlaki yönünü gözler her şeyden evvel. Evet elinden gelen şeyleri de gözler. Hocası talebesinin yaptığına altına imza atabilecek duruma bile gelse eğer içi mutmain değilse pek çok hususta icazet de vermeyebilir, vermek istemeyebilir. Ama şimdi ebruda her şeyi yapmış insanların icazet beklentisi var. Maksat icazet midir? Yoksa bu ebru sanatını biraz evvel konuştuğumuz vecheleriyle kendisine ve etrafına faide verecek bir şey olarak yapmak mıdır? Yani bu çok önemli.

Burada icazetten kasıt artık hocalığa geçmiş olmak ekstra bir sorumluluk yükleyecek insana belki o yüzden.

Öyle, yani bence hocalığa bu kadar erken soyunmanın da bir manası yok. Öyle yani insan kendisini tamamen tatmin ettikten sonra ancak hocalığa talip olmalı. İcazet bir şey değil kağıt üzerinde yazan bir şey. Önemli olan insanın kendi bünyesinde bir takım özelliklerin gelişmesi lazım, kendi iç dünyasında. Onun için yani tavsiyem ne olabilir? İcazete çok hevesli olmamak olabilir bir. İkincisi icazet için hocasının arkasından koşmamak olabilir, gaye o değil çünkü. Üçüncüsü yani ne bileyim insan kendisini çok tatmin etmeli ki ondan sonra icazet aklının ucuna gelmeli verirlerse verirler icazet için yaşanmaz hayatta. Ha şu anda bir de şu var o kadar çok fazla hoca var ki hocalığa sıvanmanın anlamı var aslında. Şöyle var hakikaten diğer hocalardan farklı bir talebe yetiştirebilecekse her manada. Tamam eyvallah hoca ol. Kişinin kendisi ile alakalı. Eğer sen bu sanatı para kazanmak gayesiyle öğrendiysen başkalarına vereceğin hiç bir şey yok ancak kıskanırsın hatta kendime rakip çıkarıyorum diye.

Kendi üslubunu oluşturma aşamasında çaba sarf eden bir ebrucuya neler önerirsiniz?

Dediğim gibi bunların hepsinicevapladık aslında. Yani taklit başta şart, ikincisi iyi gözlemlemek, bakın rengi bile nerden gözlemleyebileceğimizi söyledik değil mi? Bütün bunları bir araya getirerek ortaya yeni ve güzel bir şey koymak. Ne için koymak; yine Allah için koymak. Gaye sapması olmadığı müddetçe insanların elinden güzellik eksik olmaz muhakkak ki.

Hocam biz Hüsn-i hat dersi alırken aynı meşki aylarca yıllarca yazdığımız zamanlar oluyor, artık ondan insana bıkkınlık geldiği zamanlar oluyor, ebruda da böyle belirli çiçekleri geçerken orda uzun süre aynı dersi geçemeyen öğrenciye ders geçmekte uyguladığınız bir metot var mıdır?

Evet ebruda da böyle. Valla benbir metot uygulayamam onu öğrenci uygulayacak. Kendine bir metot o bulacak ne yapsamda geçsem bu dersi diye. Hocanın uygulayacağı aman şu bitsin de şunlar bir gitsin olabilir yani (latife). Bütün bunlar bir kenara aslında tekrardan insan fitratının bu kadar sıkılmasını ben doğrusu anlayamıyorum ve bilgisizliğe veriyorum. İnsan sıkılmamalı yaptıkça güzele gider yaptıkça güzele yaklaşır yaptıkça güzele doğru yol alır. Bir de Cenab-ı Hak kendisinin zikredilmesini istiyor değil mi? Kulundan beklediği bir şey bu. Beklediklerinin başında bir şey. kulun zikretmesi peki zikretmek nasıl? Tekrarla oluyor. Bunu bu düşünceyle yaparsan zikir yerine koyarsın zikir yerine geçer bu tekrarlar eğer niyetin buysa.

Gelenekli sanatlarda talebenin hocasına karşı sorumlulukları nelerdir?

Teslimiyettir. Teslimiyettir ama körü körüne bir teslimiyet değil. Bu bir şeyh mürit ilişkisi değil ama yaptığın şey de teslimiyet kesinlikle şarttır. Hocanın tenkitlerinden incinmemek, hoca ne söylüyorsa bir şey görüyordur ve seni düzeltmek için söylüyordur. Ha seni kaçırmak için de söyleyebilir, seni denemek için de söyleyebilir. Bütün bunların hepsi hoca için geçerlidir. Bütün bunları iyi irdeleyip iyi anlayıp iyi sindirip ona göre davranmalıdır.

Bir hocanın talebesine karşı sorumlulukları var mıdır? Varsa bunlar nelerdir?

Hocanın talebesine karşı muhakkak bir sorumluluğu olacak. İnsanlar birbirlerinden sorumludur. Tabi ki hoca bütün sorumluluklardan azade değildir. O da talebesine sahip çıkacak, talebesinin icabında bilgisizce ya da efendim tecrübesizce yapmış olduğu herhangi bir kırıcı incitici hareketini veya yanlışını hoş görecektir ve onu düzeltmeye çalışacak ondan incinip de talebeyi itmek yerine onu kendisine çekip onu düzeltmeye çalışacak. Hocanın mesela bir hüsn-i hat hocasının bir harfin illaki üç noktasını beş noktasını göstermek değil ki vazifesi. Madem ki ona teslim olmuş o zaman insani münasebetler de başlamış demektir. O zaman hoca büyükse daha tecrübeliyse kendisine gelen daha tecrübesizdir muhakkak. Onun üzerine kendisine düşen ikazı incitmeden kırmadan yapıcı bir şekilde yapması lazım bu bir sorumluluk yani hocanın sorumluluğu. Ve bir de elindeki herşeyi kıskanmadan hak eden talebesine, onu israf etmeyecek olan talebesine aktarmaktır, vermektir. Yani sakınmaması gerekir. Hoca, ufacık bir kalem hareketi ile düzetelebilecek bir harf karakterini göstermesi gerekli ise sakınmamalı. Göstermediği takdirde belki aylarca yazacak onu yine yanlış olacak. Ne bileyim ebruda dersiniz hakeza çok ince bir noktayı, ince bir ayar meselesini söylemesi sakınmaması lazım hocaya düşen de budur.

Hayat ritminin hızlanması ile kuşaklar arasındaki mesafe hızla açılıyor, bu süreçte gençlerle irtibatı kopartmamak için tavsiyeleriniz neler olur?

Arkalarından yetişemiyoruz ki, valla nedir bu hayat ritmi? Tabi size talebe olmuş birisi ise o zaten belli bir ritme girmiştir. Onun için ne yapıp edip gençlerimizi bir sanata yönlendirmeliyiz ve özendirmeliyiz. Burada bize hakikaten çok büyük vazife düşüyor. Gençlere bir defa yapmış olduğumuz sanatı kesinlikle üşenmeyip, yahu aman zaten vaktim yok onlamı uğraşacağım demeyip, aktarmak adına değil de göstermek adına. Onların dikkatini çekmek onları cezbetmek adına bize çok iş düşüyor. Bizler de bunu tam

manasıyla yapıyoruz diyemem kendimi tenkit edeyim yani. O zaman tabi devamlı gençlerle haşır neşir olmaya kalkarsanız bu sefer ortaya koymanız gereken sanatınızla alakalı çalışmalara zamanınız azalıyor. Bunu bir dengeye oturtup ama muhakkak etrafımızdan gençleri eksik etmemeniz gerekiyor. Yani ne yapıp edip onları cezbetmeliyiz.

Hocam hayatınızda İstanbul ve Konya'nın yeri nedir? Özellikle de hayatınızın büyük bir kısmının geçtiği semtler arasında Üsküdar'ı size özel kılan nedir?

Evet, valla bir defa Konya'nın toprağının çocuğuyum. Konya'dan kopmam diye bir şey mevzu bahis değil. Bir de Konya'nın toprağında bir şeyler var. Konyalı toprağından zor vazgeçer. Konya'nın dışına çok zor çıkar. Ben o çok zor çıkanlardan biriyim. O da biraz mesleğimiz icabı oldu değilse biz de Konya'da olurduk. İstanbul'da olmazdık. Bu meyanda Konya tabi ki mesleğim icabı başlayan belki ama sonradan bütün benliğimi kaplayan Hz. Mevlana'nın metfun bulunması onun şehri olması. Bir neyzen için Hz. Mevlana'nın huzurunda olmak, onun huzurunda ney üflemek en büyük ideallerinden biridir. Mesela ben buna kavuşmuş biriyim çok şükür. Onun için bunun kıymetini bilmek benim üstüme vazifedir. Bu bakımdan Konya'dan kopmam mevzu bahis değil kopamam. Tabi bütün geçmişim orda halen kardeşim, annem akrabalarımın büyük bir kısmı zaten orada hayatta olanlar da olmayanlar da ve inşallah Cenab-ı Hak visalimize yakın bir yerde bize nasip ederde baki hayatımıza orda geçeriz.

İstanbul dersiniz on yaşımdayken İstanbul'a geldim ilkin, babam getirmişti burada da dostları vardı. Hatta kendisi bir kaç gün kaldıktan sonra döndü ve ben on onbeş gün o dostlarında kaldım. İstanbul'un bu güzelliği vapurların çıkartmış olduğu bu düdük sesleri filan benim muhayyilemde kalbimde öyle acayip yer etmiş ki. Yani muhabbeti düşmüştü öyle diyeyim İstanbul'un içime. Konya'ya döndükten sonra Konya'nın şeker fabrikası şu anda şehrin içinde kaldı zaten sabah yedi akşam yedi vardiya düdükleri çalardı şeker fabrikasında. Ben hasretle o sabah yedi ve akşam yedi vardiya düdüğünü beklediğimi çok iyi hatırlıyorum. Niye? Vapurların düdüğünü andırdığı için. Yani demek ki buradan da anlaşıldığı gibi İstanbul aşkı ta o zamandan düşmüş, ben her zaman söylerim İstanbul'un zokasını yutan bir daha hayretmez. Dolayısıyla 1975-76 yıllarında konservatuar okumaya Cenab-ı Hak nasip etti İstanbul'a geldik geliş o geliş. Ben İstanbul'da kaldım gittim. Birkaç sefer Konya'ya gidiş dönüş yaptım böyle kısa sürelerle ama yine de tilkinin hesabı dönüp dolaşıp geldiğimiz yer İstanbul oldu ve hep Üsküdar oldu.

Evet hocam ebrucular da Üsküdar'da, siz de Üsküdar'da.

Baştan itibaren, talebeliğimde evet Beşiktaş'ta idi evim. Ama talebelikten sonraki yıllarda hep Üsküdar tarafında oldu evim. Aziz Mahmut Hüdai Hazretlerinin hemen bitişiğindeki çıkmaz sokağın içinde dört beş sene oturdum. Sonra 90'da ailemi Konya'dan İstanbul'a getirdim. Onlarla da Beylerbeyi'nde oturduk uzun süre. Şu anda da işte o civarda oturuyoruz hala. İlk atölyem karşıdaydı oradan bundan bir oniki-onüç sene evvel Üsküdar'a taşınmak suretiyle tamamen Üsküdarlı olmuş olduk ve halende buradayız. Üsküdar İstanbul münevverinin yüzyıllarca tercih ettiği bir semttir. Ve asıl İstanbul'a, kale içine, suriçine en yakın semttir. Bir kayıkla suriçine ulaşabiliyorsunuz bir deniz aracı vasıtasıyla, belki kale içine, suriçine göre sayfiye gibi. Ama burdan sonra başlıyor asıl sayfiyeler. Boğaz'a doğru ve bir de Marmara'ya doğru. Üsküdar işte Aziz Mahmud Hüdai Hazretleri'nin feyzinden istifade eden bir yer. Sadece o değil burada pek çok evliyaullahtan zat metfun. Sonra İstanbul'un en büyük kabristanının burada oluşu. Ve Müslüman Türk'ün neredeyse aslını oluşturan nümune şahsiyetlerin orada oluşu. Her ne kadar biz ölü bile zannetsek haşa ölü olmadıkları inancındayım ben. Onların feyizleri, himmetleri bence hala üzerimizde. Ve bu Üsküdar'ı hakikaten farklı bir duruma getiriyor. Sanatkârların pek çoğu burada, bir cazibesi var Üsküdar'ın evet. Anadolu toprağı oluşu belki çok büyük bir farklılık, karşıya geçtiğiniz zaman batı toprağı oluyor.

Musiki meşk etmeye başladığınız zaman rahmetli babanızın tavrı nasıl olmuştur?

Tavrı şu olmuştur. Buna en kısa cevap, neyimi ilk elime tutuşturan babamdır. Bana musiki notasını ilk öğreten de babamdır.

Babanız herhangi bir saz icra eder miydi?

Babam herhangi bir saz icra etmezdi. Güzel bir hanendeydi. Kuran-ı Kerim ve Mevlidi Şerif başta olmak üzere, çok iyi hocalardan da istifade etmek şansını elde etmiş İstanbul'da. Talebeliği İstanbul'da geçmiş, Sadettin Kaynak'ın talebesi olmuş ve ona bağlı olarak pek çok büyük hocasında talebeliğini yapmış. Dolayısıyla onlardan aldığı feyizle icayı güzel yapan bir insandı. Bendeniz kendisinden çok istifade ettim.

O zamanlarda Konya'da musiki yaygın mıydı yoksa babanız orada seçilmiş bir insan mıydı?

Babam ve arkadaşları Konya'da ilk musiki derneğini kuranlardı. Konya aslına bakarsanız ketum, biraz kapalı bir toplum. Eskiden bu çok daha fazlaydı tabi. Ve

musikinın haram olduğu anlayışı insanları musikiden uzak kılmış. Bir de Konya'nın bir şanssızlığı var. Konya köylerinde, oturak alemi denen bir şey türemiş nasıl türediyse. Konya'nın halk musikisi vardır. Konya'nın o halk musîkisi orada içki alemleri içerisinde icra edilmiş hep. Dolayısıyla o yönden de Konya şanssız. Musikiye karşı onların yüzünden kötü bir bakış oluşmuş.

Hız. Mevlana ve Mevlevilikte musiki olduğu için ben zannediyorum ki Konya'da musiki hep vardı, Fevzi hoca bunu devam ettirdi.

O da var, Mevlevi tekkelerinin asitanesi olarak Konya'yı kabul edersek ki öyledir. Orada da çok büyük zatlar gelmiş geçmiş. Musiki oralarda da çok üst seviyede icra edilmiş tekke içerisinde. Diğer mevlevihanelerde de olduğu gibi. Ama bu arada İstanbul mevlevihanelerinin durumu hakikaten özel bir yere sahip. Konya'daki mevlevihane asitane olmasına rağmen sanat açısından İstanbul'dakiler çok daha üst seviyede ve ilerde. Yani dediğim gibi tekkelerin kapanışından sonrayı ele alacak olursak, o musikiye bakış tarzı ve bir yandan da işte o oturak havaları denilen; ismi de zaten güzel değil bir tuhaf. Onun tesiri ile Konyalı musikiye biraz uzak durmuş. Ha bunun içerisinde dinî musiki Mevlid-i Şerif bilhassa başta olmak üzere yaşamış. Bunları son dönem demeyeyim de bundan yetmiş-seksen sene öncesinden itibaren yaşatanlar da babamların nesli olmuş. Dediğim gibi 1950'lerde filan zannediyorum. İlk musiki derneğini 50-55'lerde kuranlar o cenah olmuş. Ve o cenahı oluşturan insanların hepsi İstanbul'da yetişip gitmiş. Babamın emsali olan arkadaşlarının hepsi İstanbul'da. Bunlarında pek çoğu Kaynak'ın talebesi olmuşlar. Tabi şimdikinden farklı o zamanlardaki mevlithan anlayışı. Parayla mevlid okutma filan değil, orada sadece Mevlid-i Şerif ve dinî musikiye hizmet gayesiyle. Hepsinin işi var gücü var kimisi doktor, kimisi diş hekimi, kimisi mühendis, kimisi büyük esnaf dolayısıyla bunların paraya pula ihtiyaçları yok. Öyle para için Kuran-ı Kerim ve mevlid okuyan insanlar değiller. Bunların içinde külli kısmı aynı zamanda hafız. Bu şekilde başlayan bir musiki hayatı var Konya'da.

Annenizden biraz bahseder misiniz hocam?

Annemin eğer sanata karşı ilgisini soruyorsanız aile içerisinde ismi güftegü olarak geçerdi. Babamın okurken takıldığı bütün eserlerin güftelerini annem hatırlatırdı, öyle bir hafızası var. Dolayısıyla musikiye yabancı değil, efendim musikiden de aile içerisinde zevk alan bir hanımdı o da. Dediğim gibi güftegü idi.

Anne olarak sizin hayatınızdaki yeri ve hayatınıza tesir eden en önemli özelliği nedir?

Valla munis bir kadındır annem, çok çalışkan çok çalışan bir tiptir, şimdilerde değil tabi. Hamdolsun sağ, biraz aculdür, acelecidir telaşlıdır. Babama dediğim gibi güzel bir hayat arkadaşlığı yapmıştır. Dolayısıyla bizim evde hayat tarzı tasavvufi düşünce ve musiki üzerine kurulu olduğu için herkes bu bakımdan çok mutmain bir hayat yaşamıştır.

Peki kız kardeşiniz Betül Hanım ?

Betül hanım da efendim o da öyledir, şiire çok düşkündür. Çok çabuk ezberlerdi eskiden, çok zeki idi, benim önümdeydi hep. Her daim. Benden küçük olmasına rağmen üç-dört yaş hep o dikkat çekerdı. Fakat musikiye gelince sınıfta kaldı. Çünkü babam her ikimize birlikte öğretti notayı ben neye başladım filan Betül orda birazcık geri kalınca pek hazmedemedi ve musikiden uzaklaştı.(latife)

Genelde kız çocukları arka plana itiliyor ben de merak ettim hocam.

Yok, bizde öyle değildir, tam tersine ben bir evin bir oğlu olmama rağmen bir evin bir kızı olmanın güzelliklerini o yaşadı, ben geride kaldım hep.

Eşiniz Biray Hanım herhangi bir sanatla ilgilenir mi, ebru yapar mı?

Yok, herhangi bir sanatla iştigal etmez. Onun sanatı benim sanatlarıma sabretmektir. Yani sağ olsun o benim arkamda bu şekilde kabullenerek durmasaydı ben bu kadar sanatın içerisinde yoğrulamazdım herhalde. O bakımdan hiç bir zaman kıskançlık göstermedi. Çünkü rahmetli kayınpederim de musîkiye çok düşkün bir zat idi. O da çok güzel okurdu, efendim o da çocukluğundan itibaren musîkinin içinde büyümüş gelmiş. Dolayısıyla yabancı bir ortama girmemiş oldu yani. Oradan da herhangi bir sıkıntı doğmadı. Her zaman da Allah razı olsun arkamda oldu ve halende öyledir.

Rabbim hayırlı ömür versin birlikte inşallah hocam.

Amin,

**Sizin hayat tarzınız çocuklarınızın üzerindeki tesiri nasıl olmuştur?
Bulunduğunuz ortam onların karakterlerini nasıl etkilemiştir?**

Kesinlikle etkilemiştir. Bizim evimizde kendi öz musîkimizin dışında kesinlikle bir kez olsun başka bir yabancı müzik dinlenmemiştir onların çocukluğunda. Ha buna dikkat mi ettik; öyle bir dikkatte göstermedik. O zamanki iletişim aletleri şimdiki gibi çok fazla

çeşitli de olmadığı için sadece radyo ve televizyon var idi. Televizyonda da o kanalları ben zaten ayarlamamıştım. Fakat şu var tabi ki yani çocuklar evden çıktıklarında her zaman onları popüler kültüre yönlendirecek tesirler yok muydu; vardı muhakkak. Ama içerideki tesir herhalde birazcık daha fazlaymış ki dışarının tesirini bastırmış. Birde ben şuna inanıyorum abes olacak belki ama insan anne karnında dahi öğreniyor. Bizim evde kesinlikle onun dışında bir müzik dinlenilmediği için ondan çok istifade ettiklerini zannediyorum. O bakımdan pek sıkıntımız olmadı ve kendi kendilerini yönlendirdiler. Benim hiçbir zaman sen ney çal, sen tanbur çal, sen kemençe çal şeklinde bir yönlendirmem kesinlikle olmadı, hiç bir zaman da onlara müzisyen olun demedim. Ama en büyük ile en küçük oğlum müzisyen oldular. Öyle arzu ettiler. Enstrümanlarını kendileri seçtiler.

Enstrüman seçiminde de muhabbet ön planda mıdır? İlerlemek adına onu sevmek mi önemlidir yoksa kabiliyet mi önemlidir?

Kesinlikle öyle tabi. Musikiye kabiliyeti yoksa zaten hiçbir enstrumanda varlık gösteremez. Ama musiki kabiliyeti varsa tabi muhabbeti de içine düştüyse hangi enstrüman olursa olsun onda ilerleme kaydeder. Tabi bizim evde birde ney, tanbur, kemençe bağnazlığı vardı. Onun dışında bir sazla muhabbetim yoktu benim mesela bu üç sazın dışındaki sazlara. Dolayısıyla ondan da olmuş olabilir. Ne hikmetse daha müessir seslere sahip bunlar.

Hayatınızda önemli bir yer tutan motosiklet tutkunuz ne zaman başlamıştır?

Bu soru çok mu gerekliydi (latife). Ben çocukluğumdan itibaren motosiklete binerim. Konya çocuğu olup da motosiklete veya bisiklete binmemiş birisini farzedemezsiniz yoktur öyle bir şey neredeyse. Efendim dolayısıyla evimizde hem motosiklet hem bisikletler hep oldu küçüklüğümüzden itibaren. Ben buraya konservatuara gelineye kadar hep motosiklet üzerindeydim Konya'da. Bunun büyüğüne de bindim küçüğüne de bindim. Daha sonra burada 25-30 sene motosikleti unuttum hiç aklımdan geçmedi ne hikmetse. Fakat bana ebru dersine gelen benim yaşlarımda bir arkadaşımız vardı. Onunla dersimizi cumartesi günleri yapıyorduk özel dersti yani. O bir gün elinde kaskla çıktı geldi motosiklet kaskıyla. Hayırdır dedim, ben motora biniyorum dedi hafta sonları filan. Yapma dedim sen benim yaramın kabuğunu kaldırdın. Ne hayır dedi, dedim ben eski motorcuyum. Hadi bugün dersi boşver gezelim motorla dedi, biz o gün akşama kadar gezdik. Sonra aradan bir hafta on gün geçti geçmedi atölyenin kapısı çalındı baktım o arkadaşımızın şoförü. Hayırdır dedim elinde bir kaskla bir anahtar uzatıyor bana. Caner

Bey motorunu gönderdi o kendisine yeni bir motor aldı sana bunu hediye etti dedi. Ben o motora bir altı-sekiz ay bindim ama o motor bana küçük gelmeye başladı ben onu gerisin geri iade ettim kendisine sonra gittim büyük bir motor aldım. O günden itibaren bu hangi sene oluyor 2004-2005'lerde oluyor. Yani otuz sene sonra ben motora yeniden başlamış oldum işte on altı senedir de hiç üzerinden inemedim. Büyüttükçe büyüttüm motoru büyüttükçe büyüttüm en sonunda geldim şimdi en büyüğüne biniyorum.

Yurt içinde ve yurt dışında pek çok yerde ebru sergileri ve ebru workshopları tertip ettiniz. Bu sırada insanları en çok neler çekiyordu ebru adına. Yurt dışı etkinliklerinde farklı inanç ve kültürlerdeki insanların ebruya bakış açıları nasıldı, ebrunun onların üzerindeki etkisi ne şekilde olmuştu? Ve sizi etkileyen önemli bir olay olmuş muydu, sizi etkileyen bir anınız var mı?

Öyle çok fazla önemli bir anım yok. İnsanı hayretlere düşürecek. Ancak onlara yaptığımız workshoplarda en çok dikkatlerini çeken en çok alkış alan şey yaptığımız desenlerin suyun üzerinde nasıl yüzdüğünü akabinde de onun kopmayıp kaymayıp tamamının nasıl kağıda geçtiğine olan hayretleriydi. En çok dikkatimi çeken şey budur. Bu Avrupa'da da böyle oldu uzak doğuda da böyle oldu. Japonya'sından Kore'sine kadar. Zaten artık eskisi gibi değil. Şu anda neredeyse bütün insanlık ebruyu biliyor. Yani bildikleri için artık çok fazla hayrete düşmüyorlar.

Yaptığınız bu etkinliklerin fotoğrafları mevcut mudur?

Valla belki vardır ama yani ben o hususta çok dikkatsiz bir insanım. Öyle bir hevesim gelişmedi yaptığım her şeyin unutulmaz olması gibi filan. Hâlâ da öyledir Instagram'ım var güya sağ olsun Duygu Orak talebem, onun zorlamasıyla onun kurduğu Instagramdır. İlk zamanlar yüklediğimiz resimlerden başkada bir şey yoktur orda hala öyle durur. Bana şey geliyor bu günümüzün anlayışına göre belki yanlış ama çünkü biz yıllarca hocamızın yanında ney üflemekten utandık. Elimizden artık her şey geldiği zaman bile hocamızın yanında ney üflemekten utandık. Mecburiyetten konserlerde olduğumuzda üfledik, hep taltif aldık. Ama onun dışında hocamızın yanında durduk yerde hocam ben şöyle bir şey yaptım neyde filan gibi bir şeyimiz hiç bir zaman olamazdı. Çünkü bizim hoca talebe ilişkisinde anlayışımız, yetiştiriliş tarzımız buydu. Ne zaman ki bu sosyal medya denilen şey ortaya çıktı eline neyi alalı veya tekne açalı bir ay olmuş, ne kulağa ne de göze hitap eden hiçbir şey ortada yok ama onu hemen ilan etmek sevdası başladı insanlarda. Etrafına hemen bakın ben yaptım; senin yapamadığını yaptım demek istiyor

aslında. O yapamayan insanlarda maşallah eline sağlık, gönlüne sağlık diye alkışlıyorlar ama aslında ortada hiçbir şey yok. Yani sıfır dahi değil.

Eneden uzaklaştırması gereken sanat eneye götüren bir araç oldu.

Aynen öyle oldu. Bunun da bende bir iticiliği oldu. Ben onun için ebru çalışsam bile resmini çekip de oraya koyduğum nadirdir yani sizde takip etmişsinizdir. Nadirdir koymam. Benim adıma fan kulübü fan grubu filan yapıyorlar ya benim haberim yok. Facebook hesabı açmıştım ebru hakkında münakaşalar başlayınca hemen kapattım. O münakaşalarda yer almamak için. Fakat akabinde benim adıma Facebook hesabı açan talebelerim olmuş, orada sanki ben açmışım gibi görünüyor. Oraya benim konserlerde yaptığım taksimler filan alıp yükleyenler oluyor. Onlara bile yapmayın dedim sanki ben kendimi övüyormuşum gibi hissediyorum. Ben bunu sevmem benim bakış açım bu.

Bizde tarihe kayıt düşsün istiyoruz hocam.

İyi de tarihe kayıt düşeceği kadar düştü zaten. Kitap desen kitap var bir sürü şey var, orada burada yazılan çizilenler var. İsmimizi orada burada zikredenler var işte ordan araştırın bulun ne olacak.

Gerek kişisel gerek karma birçok sergi açtınız, bunların arasında sizin için özel olan biri var mıydı?

Ben hayatımda hep karma sergilere katıldım ve hep te hocam Alparslan Babaoğlu ile katıldım. Onun dışında tek bir şahsi sergi açtım, o da Taksim’de idi 2008 yılında. Çok kapsamlı bir sergiydi içerisinde ebrunun her tür örneği vardı. Yüz küsur eserle ve ayrıca uzun soluklu bir çalışma yapmıştım Levni’nin minyatürlerini ebruya aktarmıştım. O çok uzun soluklu bir çalışmaydı iki sene sürdü. İçerisinde on sekiz eser vardı, ben o on sekiz eser için beş yüz küsur tane kalıp kestiğimi hatırlıyorum. O eserlerde sergide yer aldı. Dolayısıyla çok dikkat çekmişti o sergi. Açılışından sonuna kadar çok ziyaretçisi oldu. Açılışında neredeyse izdiham oldu diyebilirim. Hatta dışarıda kalanlara Allah razı olsun Uğur Derman hocamızın, içerden çıkıp “yahu orda ne oyalanıyorsunuz gelin burada bir daha göremeyeceğiniz şeyler” var gibi iltifatları olmuştu o beni çok mütehassis etmişti. Onun dışında da öyle büyük bir şahsi sergim olmadı. Bu saatten sonrada zaten olmaz. İşte karma sergilerimiz oldu yani.

Kırk yıl öncesinden bugüne uzanırsak bu zaman içerisinde insanlara, topluma ve sanata bakış açınızda bir değişiklik oldu mu?

Eskiden dış çevrenin baskısıyla yaptığımız işin çok faydeli olmadığı gibi filan düşüncelere kapıldığım oldu. Yani bu mutaassıp kitlenin ki etrafımızda öyle insanlar çoktu “zamanını heba ediyorsun işe yarar bir işle uğraşsana” gibi söyleyenler çok oldu. Hatta işte hâlâ mı ney üflüyorsun diyenler bile oldu. Tabi bunların gayr-ı ihtiyari insanın ruhu üzerinde tesirleri oluyor idi. Ama bugüne geldiğimiz zaman bakıyorum ki bunu söyleyen insanların hepsi sanatın peşinde koşuyorlar. Onu kullanıyorlar etrafındaki insanların ruhlarını terbiye edebilmek için veya cezbedebilmek için. Bunu söyleyen insanlar şu anda onun üzerine dernekler vakıflar kuruyorlar.

Evet, bugün için hakikaten elzemdir. Sanatı bütün gençliğin üzerinde kullanmamız belki de yegâne gayemiz olmalıdır. Zira bugün artık yolda yürürken kazara kolunuz birine dokunsa sizden isterse otuz yaş, elli yaş küçük olsun size küfrediyor. “Önüne baksana lan” diyor. İşte çocukları gençleri bundan kurtarmak için o gençleri ne yapıp edip sanata intisap ettirmek lazım. Sanatla ancak biz onların ruhunu insan haline getirecek şekilde yoğurabiliriz. Bütün eski tekkelerin sanatla bu kadar ilgili olmasının yegâne sebebi bu. Oraya intisap eden dervişin ruhunu yoğurabilecek şekle getirmek, yumuşatmak için sanatı kullanıyorlar. Biz daha yeni uyanıyoruz. Onun için sanat bugün benim gözümde hakikaten insanları terbiye etme adına en elzem şey bugün öyle bakıyorum.

İcazetinizi aldığınız 1997 yılında ki ebruya bakışınız ile bugün ebruya bakışınız arasında bir farklılık var mıdır?

O gün için tabi ki ebru ulaşılmaz bir şeydi benim için. Bugün ebru artık yıllarca da uğraşınca benim için kolaylaşmış oldu. Fakat aslında her zaman için zordur. Yani uzun ara verdikten sonra başladığınız zaman yine sıfırdan her şeyle böyle günlerce haşır neşir olup sabırla uğraşmanız gerekiyor. Ama şunu da söylemeden geçemeyeceğim ebru sanatı öyle çok aşırı bir şekilde tabulaştırılacak, büyütecek bir sanat değil. Neden değil? Birazcık matematik kafası olan, birazcık zeki olan bir insan Allah’ın verdiği lütfettiği bir istidat olsun olmasın, ısrarla, sabırla ve tekrarlar yapmak suretiyle ebruyu yapabilir. Ama bir musîki öyle değil. Eğer ezelden mayanıza o istidat konmadıysa, günde yirmi dört saat çalışsanız yapamazsınız. O bakımdan ebrunun böyle çok fazla göklere çıkartılacak bir sanat olduğunu zannetmiyorum. Dediğim gibi üzerinde ciddiyetle duran her insan ve iyi bir hocaya teslim olan insanın yapamaması mümkün değil yapar.

Ebruda kendi üslubunuzu oluştururken tecrübelerinizle ebruya neler eklediniz, ebruya neler kattınız?

Öyle herhangi bir şey kattığımı zannetmiyorum. Dediğim gibi ta en başta konuştuk. Taklitten itibaren Cenab-ı Hak sizden yeniden zuhur eder efendim. O zuhurda diğerlerinden farklı olur. Yani bunun dışında da teknik olarak veya ne bileyim güzellik olarak bir şey kattığımı zannetmiyorum.

Ebruda figürlü çalışmaları ilk yapan siz mi oldunuz?

Figürden kastınız nedir?

Mesela Levni'nin minyatürleri.

Yok, Alparslan Bey mesela Cem Sultan'ı yapmış benden belki yirmi sene önce. Sonra su taşıyan köylü kızı gibi öyle bir iki çalışması var. Ben zaten ondan ilham alarak böyle bir şeye kalkıştım. Farklı bir şey olsun, zor bir şey olsun zorlanayım istedim yani, önüme o günlerde Levni çıktı. Levni'nin o minyatürleri çok fazla dikkatimi çekti. Birde o 2010 İstanbul kültür başkenti meselesi vardı. Ben 2008'de yaptım gerçi de işte bunun söylentileri vardı onunla ilgili. Hatta ben bir rapor hazırladım onlara sundum. Ben böyle bir çalışma yapmak istiyorum diye. Kabul etmediler o ayrı ama ben ona başlamış oldum ve bitirdim. Onun dışında birde otuz altı padişahın minyatürlerini yaptım. Yani bu iki çalışma benim bir üç-dört senemi aldı. Osmanlı padişahlarına Merkez Bankası Başkanlığı sahip çıktı, diğer Levni'ler hala duruyor.

Ebru yaparken farklı deneyimleriniz oldu mu? Ebrunun içerisinde öğrendiklerinizin dışında farklı şeyler denediniz mi?

Farklı şeyler şöyle denedim. Türk Ebrusu'nun dışında Amerika'da, Avrupa'da yapılan bazı ebru çeşitleri var mesela birisi Kaplan Gözü Ebrusu'dur. Yapamıyor demesinler diye kullanılan malzemeleri araştırdım buldum uzun süreli bir çalışmadan sonra becerdim. Çünkü onunda hem zamana dayalı hem de kullandığınız malzemelerle ilgili boyaların olgunlaşmasına bağlı süreler gerekiyor. O süreleri geçirmek suretiyle yaptım ama devam ettirmedim. Yapmadı demesinle diye denedim öyle. Onun dışında da Türk Ebru'su dışında başka bir çalışma yapmadım. Biraz bu meselelerde ben bağnazım bunu da anti parantez söyleyeyim. Bunu her zamanda söylerim yani musikimizde de bağnazımdır o hususta ebruda da öyle oldu. Çünkü şimdi ortada o kadar çok yenilikler var ki işin geleneksel olanı neredeyse unutulmak üzere.

Bugün neyde de aynı şey mevzu bahis, ney artık bugün kaval gibi üflenilmeye başladı. Yüzyılların getirmiş olduğu Türk musikisinin ney tavrı bazı gençler olmasa bizlerden yetişen, efendim neredeyse unutulacak. Yani neyi kaval gibi kullanan o üslupta üfleyen insanlar çoğaldı.Çünkü şu anda parayı o kazanıyor. Yani o üslupta üflediğin zaman sen oraya müzik yapmak ve para kazanmak üzere çağırılıyorsun. Klasik usulde üfleyenler şu anda Kültür Bakanlığı korolarında neredeyse radyoda bile azaldı bu efendim orada devam ettiriyorlar hayatlarını. Onun için bizlere büyük görev düştüğü kanaatindeyim. Bunun unutulmaması için. Ebruda da aynı şey mevzu bahis. Geleneğin kaybolmaması gerekir onun için ben bunu açık açık her zaman söylerim yıllardır, ben hakikaten bu sanatlarda bağınazım. Geleneğin dışına çıkmak istemeyen geleneğin dışındakinden zevk almayan biriyim.

Ebruda toz altını ezerek battal ebruda kullandığınızı duydum hocam bunu ilk siz mi yaptınız? Sonucu nasıl oldu?

Onu şöyle Alparslan Bey'in altın kullanmak üzere bir kaç şey denediğini biliyorum, hatta senesini de söyleyeyim 1997 yılında bir kaç hatip ebrusunda kullandığını biliyorum. Onu dışında kullanmadı. Fakat ben 2004 yılında ve 2005 yılında önce toz altını ezerek, sonraki yılda bayağı bildiğimiz yaprak altın vardır ya defter şeklinde yedi defter altın ezmek suretiyle battal ebruda kullandım. Ve bunlar hala Alanya'daki 7 yıldızlı Bera Otelinde kral dairelerinde asılı yani yerde göstereyim. Çünkü bazıları inanmıyor böyle bir şeye. İlk ben yaptım iddiasındalar ama ben 2005 yılında onu yaptım. Yedi tane çıktı efendim yedi defter altından o altınları sarı renk olarak kullanmak suretiyle yaptığımız battal ebrulardan iki tanesini de kendime bırakmıştım. Hatta biri de Konya'da yaptığımız bir sergide satılmış vaktiyle 2007 yılında sanırım, Yani 2004'te ve 2005'te kullandım.

Ebruya başladığınız günden itibaren on yıllık periyodlar halinde geçmişten günümüze bakacak olursak gerek malzeme gerek teknik, sanatın öğrenimi ve öğretimi açısından ne gibi değişiklikler oldu; zorlaşan veya kolaylaşan şeyler oldu mu?

Büyük değişiklikler oldu. Şimdi Düzgünman rahmetlinin yetiştirdiği talebelerin, bizlerin ortaya koyduğu ebruların biz seksenli- doksanlı yıllardaysak eğer, ebrulara baktığımız zaman kullandığımız malzemeler hep aynı idi. Geçmişte gelenekte kullanılan malzemelerin dışına çıkmamışız hiç. Ve dolayısıyla renk skalası da hep birbirinin mütemmimi devamı gibi geliyor. Fakat 2000 yılından itibaren birde şu tabi çok tesirli oldu eskiden Osmanlı zamanında bu malzemelerin satıldığı bu dükkânlar varmış hep anlatılır, yazılır, çizilir. Hat malzemelerinden tutunda tüm diğer sanat dallarında kullanılan bütün

malzemelerin hazırlanıp sanatkâra sunulduğu dükkanlar olurmuş. Bu Cumhuriyet Dönemi'nde yok olmuş tabi tamamen. Ne zamana kadar 2000'li yıllara kadar. 2000'li yıllarda geleneksel sanatlarımız böyle çok fazla neşvü nema bulmaya başlayınca, birileri kafasını çalıştırdı ve o sanatlarla alakalı malzemeyi hazırlamaya ve satmaya başladı. Dolayısıyla bu hazır malzemeler arttıkça başta Alparslan Bey diyeceğim bilhassa battal ebrudaki renk skalası da değişmeye başladı. Tabi renk skalası değiştikçe bu sefer işin içine pigment boyalar girdi. Eskiden sadece kırmızıda pigment kullanırdık biz. Ama şimdi diğer renklerin pigmentleride çıktı ortaya. Onlar ezilerek bizim kullanımımıza sunuldu. Dolayısıyla renkler arttı ve farklılaşmaya başladı. Şu anda bir morun bir sürü çeşidi var bir yeşilin bir sürü çeşidi var ne bileyim bir lacivertin bir sürü çeşidi var. Açıklıkları koyulukları sonra başka renklerle karıştırılmak suretiyle elde edilen tonları filan. Şu anda hakikaten Düzgünman rahmetlinin veya daha öncesinin ebrularına baktığımız zaman bilhassa battallarda bu bariz ortaya çıktı. Bir de her ne kadar ilk kullanan ben değilim ben böyle bir şey yapmadım dese de bazılarının kullandığı, parafin denilen birşey ortaya çıktı. Tabi o da çok kolaylaştırdı. Parafin petrolü ebruyu elde etmek adına büyük kolaylık oldu. O da bir farklılık getirdi. Bunun yanında çeşitli çiçekler deneyen pek çok insan çıktı ortaya. Bu çiçekleri stilize ederek kullanmadılar onun için çok tenkit edildiler. Çünkü Türk sanatının özünde vardır stilize etmek. Yani Allah'ın yaratmış olduğu bir şeyi birebir taklitten Türk sanatı kaçınır. Onu Cenab-ı Hakk'ın yaratışına bırakır. Onu ancak basitleştirerek stilize eder. Baktığınız zaman ha bu laleye benziyor lale dersiniz. Ama bizatihi lalenin kendisi değildir o. İşte şimdilerde maalesef ama artık akar sunun önünde de duramıyorsunuz.

Siz istediğiniz kadar tenkit edin işin özünden birazcık ayrılan veyahut sanatımızın özünü farklı şekilde yorumlayan insanlar ortaya çıktı. Bunlar birebir taklit etmek suretiyle pek çok çiçeği ortaya koydular. Yapılamaz zannettiğimiz şeyleri bile yaptılar bu bakımdan da alkışa değer yani. Ama buna isterseniz Türk ebrusu gelişti deyin isterseniz bu Türk ebrusu değil deyin yani gerçek değişmiyor o zaman. Yani bunlar ortada artık ister kabullenin ister kabullenmeyin. Bunun kavgasını etmenin kimseye faydası olmadı bugüne kadar. Yani kavga edenler pek çok oldu bunun önüne geçmek için ama muvaffak olamadılar. Nedir muvaffakiyet burada? Evet geleneğin unutulmaması için geleneği devam ettiren insanların olması önemli olan. Ve onların yetiştirdiği talebelere de bu anlayışı bu mantığı kabul ettirmeleri. Sen kabul ettiremiyorsan senden yetişen birisi de kalkıp senden sonra yeni şeyler deniyorsa onun önüne geçemezsin.

Yani bugün diğ er sanatlarımızda da aynı Şey mevzu bahis. Belki de dünyanın gidiŐatının gereği bu ne bileyim. Ama biz Őunda dikkatli olmalıyız ve talebelerimize de Şunu s y lemeliyiz kardeşim bu işin aslı budur, ben bugüne kadar hocan olarak bu aslın dışına çıkmak istemedim, bunda tatmin olmaya çalıştım ve oldum. Sen de bunun özünü ara. Evet bu öteki yapılane karşı çok basitmiŐ gibi gelebilir ama sen bundaki estetik güzelliği g r onu ara. Aslında onda herkesin göremeyeceği, basitliğin altında bir estetik var onu görmek lazım onu g remiyorsan da o da senin istidatın. Yani g remiyorsan istidatın yok göremiyorsun dersin geçersin. Yani g rtlak g rtlağa kavga etmenin hiç kimseye faydası yok, sanata da faydası yok ve sanatın o mecrada gitmesine de mani olamadı.

Stilizasyon kapısı açık mıdır hocam?

Stilizasyon kapısı tabi ki açıktır. Eğ er stilize etmeyi biliyorsan onu stilize edersin basitleŐtirirsin.

O da zaman alan bir Şeydir bir çiçeği bile stilize etmek için çok zaman ayırıp çalışmak gerekiyor.

Tabi zaman alan bir Şey ama bunun nasıl yapılacağını bilmek gerekir. Çok merakın varsa gidip bu iŐten anlayan birinden öğreneceksin. Bence sanata bir Şey katmaktan önce o gelenekten gelen sanatı bi hakkın ortaya koymaktır önemli olan. O basiti yapmak zordur biliyor musunuz? Basitte estetiği yakalamak çok zordur.

Ka acak yeri yok insanın.

Evet orda estetiği yakalamak çok zordur. Birebir taklitte estetiği zaten Allah vermiş ona senin yakalamana gerek yok.

 lk ebru öğrenciniz kimdi? Ders ortamınız nasıldı?

Valla ilk ebru öğrencim diye bir Şey yok bir kiŐiyle baŐlamadım çünkü. Hem İstanbul'da hem Konya'da onlarca kiŐiyle başladık. Hatta bazen öyle oluyordu ki yüz elli-iki yüz kişi müracaat ediyordu da biz önce yazılı bir Şeyler yapıyorduk onların bakış tarzlarını anlayacak sorular soruyorduk bir kısmını eliyorduk. Onun arkasından mülakata alıyorduk. Mülakatta efendim uygun bulmadıklarımızı eliyorduk bu Şekilde kırk- elli kişiye d Ő r yorduk. Ama ilk icazet verdiğiniz dersiniz 2007 yılında işte bu Şekilde 2000'den hatta 98'den itibaren bakın dokuz senede ilk icazeti alanlar olmuş bizde onlarda yedi- sekiz kiŐilerdi.  lk diye bir Şey yok hepsi birlikte aldılar. Onlardan bir tanesi bizim Betül

Koyuncu hanımdır. Konyalı, onu da zaten Konya'daki derslere vekil olarak tayin edip bırakıp geldik ve hâlâ da o yürütüyor sağ olsun.

Ebrunun geçmişinde hiç kadın sanatkâr görmedik duymadık hiç bir yerde bahsi geçmiyor acaba sebebi nedir? Necmeddin Okyay'ın veya Mustafa Düzgünman'ın kadın öğrencileri olmuş mudur?

Olduğunu duymadım olduysa da bilmiyorum, Neden? O dönemin şartları diyelim.

Öncesinde de yok hocam.

Öncesinde bunun bir sanat olarak gelmediği de buradan belli zaten. Yüzyıllar öncesi kitap sanatları içerisinde bir yan unsur bir de biraz ilerleyen zaman içerisinde hüsn-i hat yazılarını süsleyen bir unsur olmuş ebru.

Tezhipçiler arasında bayanlar var hocam.

Evet, geçmişte de var işte yani bu ne bileyim kâğıt boyama sanatı diyebiliriz ismine, mücellitlerin bilhassa mücellitlerin sonradan hattatların el attığı bir şey. Dolayısıyla o yüzden herhalde diyorum ben.

Meslek olarak görüldüğü için belki.

Sanki yani Murat Bardakçı ebruyu sanat olarak kabul etmiyor zanaat diyor.

Talebenin ustasını geçmesi sanatın geleceği için beklenen bir şey midir? Hep ustaları taklit ederek onları geçmek mümkün müdür?

Bunların cevaplarını verdik aslında. Burada tabi ustayı geçmek önemli bir hadise, ustayı geçmek sadece elden güzel bir şeyin çıkmasıyla olmuyor yani. Derler ya hani boynuz kulağı geçti, ama boynuz duymaz derler, boynuzun içi boş derler. Tamam şimdi evet boynuz kulağı geçsin geçmesi de lazım fakat içi dolu geçmesi lazım. İçi dolu geçmezse bir şey ifade etmiyor yani onu geçmiş olmaz.

Ebrunun tarihini kronolojik açıdan incelediğimizde zaman içerisinde teknik, renk ve desenler açısından nasıl bir değişim gösterdiği açıkça görülüyor, Bugünün imkanlarıyla geleneği bozmadan sanata katkı sağlamak isteyen ebrucunun dikkat etmesi gereken en önemli şey nedir? Ebrunun asla tahrif edilmemesi gereken değişmeyen özü nedir?

Dünyada tahrif olmayan ne var? Hüsn-i hat bile tahrif oldu. Nasıl oldu efendim modern hilyeler çıktı şimdi ortaya. Yüzyıllara damgasını vurmuş hilye formu bugün değiştiriliyor artık. Bir gün gelecek herşey aslına rücû edecek.

Zaman gelecek insanlar bundan da sıkılacak.

Hele hele günümüz insanı zaten sıkılmak üzerine yaşıyor. Hayatı sıkılmakla devam ediyor.

Biraz da herşey çok ulaşılabilir olduğu için galiba.

Tabi herşey çok ulaşılabilir ve çok süratli, Amerika'yı eskiden hayal edemezdik fakat şu anda burada telefonun bir tuşuna basınca Amerika'daki efendim trafiği görebiliyorsun. Amerika'daki ne bileyim ortamı görebiliyorsun. Amerika'daki arkadaşını görüntülü arayabiliyorsun ve o etrafını sana gösterebiliyor bak burası Amerika diyor. Onun için tahrif olacak. Yani önemli olan hakikaten dedik ya hani ney tavrı neredeyse yok olmak üzereydi. Onun için elimizden geldiği kadar aslî tavrını biz devam ettireceğiz ve öğreteceğiz bize düşen bu. Ebruda da aynı şey mevzu bahis gelenek gelenek diyoruz. Aslında ebrunun geleneği tamamlanmış mıdır? O bile tartışılır. Çünkü mesela bir icazet meselesinde dahi münakaşalar var. Bugün geleneğe uygun icazetin Mustafa Düzgünman'ın vermiş olduğu Latin harfleriyle yazılmış olan icazet olduğunu kabul ediyor bir kesim, ama ben onu kabul etmiyorum niye? Çünkü ondan önce hocası Necmeddin Okyay'ın Süheyl Ünver'e vermiş olduğu bir icazet var. Eğer orada gelenek bozulduysa Mustafa Düzgünman hocasının geleneğini bozmuştur bana göre. Öyle ama yani aklın yolu bir. Öncesinde yok çünkü artık bu nasıl diyeyim mücellitlerde var mı icazet? Yok. Cilt sanatı diyoruz biz ona değil mi? Kaldı ki ebrunun yanında hakikaten büyük bir sanat ama orada da icazet yok. Musîkide icazet var mı? Yok. Yani ben hocamdan neyzen olarak icazet mi aldım? Yok öyle bir şey. İcazet nedir? Kendini ispat etmendir. O mahfeldeki musikişinas kişilerin senin neyzen olduğunu kabullenmesidir ve bunu itiraf etmeleridir. Bitti. İcazet bu yani. Sadece ve sadece Hüsn-i hatta icazet var o da ilk zamanlarda öyle bir şey yok sonradan ortaya çıkmış. İcazetin bir sürü şekilleri var hüsn-i hatta. Kimisi hilye yazarak almış, kimisi kıta yazarak almış ve hiç bir zamanda vay efendim sen böyle yaptın şöyle yaptın deyip kimse birbiriyle de kavga etmemiş. Daha ne diyeyim.

Bilinen ilk ebrucular olan Şebek Mehmed Efendi, Hatip Mehmed Efendi ve Şeyh Sadık Efendi arasında usta-çırak ilişkisi olup olmadığı biliniyor mu?

Bilinmiyor.

Özellikle Şeyh Sadık Efendinin Özbekistan'dan geldiği biliniyor hatta Hatip Mehmed Efendi ile arasında zamansal açıdan bir boşluk var.

Tabi büyük bir boşluk.

O büyük boşluğa denk gelen zamanlarda yapılmış, 17. -18. yüzyıla tarihlenen Osmanlı arşivlerinde bulunan bazı defterlerinin kapaklarında görülen kumlu ebrular var, kır çiçekli ebrular var üçlü buket şeklinde bunları kimin yaptığı biliniyor mu hocam?

Bilinmiyor.

Hatipden çiçeğe geçiş arasında bir form oluşmuş gibi.

Maalesef bilinmiyor bu ebruları yapan zatlar. Yani bu çok ta önem verilen bir sanat dalı değildi. Bilhassa kitap mücellitlerinin ihtiyaç duyarak yaptığı cildin kapaklarının içinde renkli bir kağıt olsun düşüncesiyle gidip yapanlardan aldığı bir kâğıt işte.

Ebru ucuz bir sanat olduğu için de tercih edilmiş sanki.

Ucuz tabi hem de çok ucuz, tezhibin yanında hiç mukayese kabul etmeyebilir.

Görünüşü de güzel, zevk vermiş gözü okşamış.

Evet öyle onun için bunlar böyle yani tarihte ebruya sanat diye bakıldığını ben bilmiyorum.

Necmeddin Okyay'la birlikte ebru müstakil bir sanata dönüşüyor aslında.

Amenna.

İlk icazeti onun vermesi de aslında bunu destekliyor.

İşin tabi ki başlangıcı diye sayılabilir ama bugün ne hikmetse tabi şuradanda kaynaklanıyor o, ebrunun neredeyse unutulmak üzere olduğu bir dönemde Mustafa Düzgünman rahmetlinin bunu inatla üretiyor olmasına bağlıyorum ben. Bunun için onların yeri dolmaz hakları ödenmez. Fakat bu işi kronolojik tarihi bakımdan düşünecek olursak, Necmeddin Okyay zaten Necmeddin Okyay Düzgünman'ın hocası yine öğretene o olmuş. Düzgünman'ın evet hiç kimsenin ebru yapmadığı dönemde çok fazla üretiyor olması bir kaç talebe yetiştirmesi çok önemli birşey ama asıl ebru hiç ortada yokken Düzgünman'a bunu aktaran Necmeddin Okyay. Okyay'ın yapmış olduğu şey bence çok daha büyük.

Evet hocam, Sanayi-i Nefise Mektebi'nde, Medresetül Hattatin'de ders veriş, öğrenci yetiştirmesi bir yanda teorisini aktarması bir yanda da Mustafa

Düzgünman'ı yetiştirmesi. Düzgünman'ın da o dönemde ebruyu çok büyük kitlelere duyurması. Onun sayesinde birçok insanın ebruyla tanıştığı hatta birçok kişiye Ebru isminin verilmesine vesile olduğu söyleniyor. Ebrunun yurt içinde ve yurt dışında tanınmasına vesile olduğu düşünülünce her ikisinin de ebru sanatına verdikleri emekleri çok büyük dolayısıyla hakları ödenmez.

Evet, hakları ödenmez.

Çok teşekkür ediyorum hocam.

Rica ediyorum efendim.

25/ 10/ 2021 Andelib Kafe Özçimi Sanat Atölyesi, Üsküdar İstanbul.



EK 2. Talebeleriyle Yapılan Görüşmeler

Alfabetik sıraya göre:

1- Ahmet Sacit AÇIKGÖZOĞLU 20 Şubat 2022

Ebru derslerine ne zaman, nerede başladınız?

Türk İslam Sanatları Kütüphanesi'nin ilk ebru sınıfı ve Sadreddin hocamın Haseki'de bulunan atölyesinde 2001 yılının bahar döneminde ebru derslerine başladım.

Sadreddin Özçimi ile ne zaman ve nerede tanıştınız; hoca olarak kendisini tercih etme sebebiniz neydi?

Hüseyin Kutlu hocamızın da içerisinde olduğu bu Türk İslam Sanatları Merkez'inde ben uzun yıllardır hat dersiyile meşguldüm. İslam sanatlarıyla uğraşmaktaydım. Sadreddin Bey ile o sebeple tanışabildim. Kendisini hoca olarak tercih etme sebebim bu camiayla ilgili olmakla beraber ilk derslerden itibaren gördüğüm çok önemli şeyler vardı tabi. Hocanın sanat mefkûresi bizi oraya bağlamaya yetti. Oradan hocayla istifademizi yüksek tutmaya çalıştık.

Kaç yıl ebru eğitimi aldınız; bu süreçte Sadreddin Özçimi'den edindiğiniz en kıymetli öğreti ne oldu?

Hocamla 2001 yılında başladık iki buçuk yıl ebru eğitimi aldık sonrasında bir kaç arkadaş çalışmalarımıza devam ettik. Bizden yarım dönem sonra derslere başlamış olan ve bir sonraki grupta bulunan arkadaşlarımız Gülden Gürdamar ve Önder Cankurtaran ile birlikte icazet merasimimiz oldu. Hocamda beni en çok etkilen taraf onun disiplin ve intizamı oldu. Hocam bütün malzemelerini, önünde tuttuğu boyalarını (sanatla ilgili her türlü çalışmasını aslında) o kadar intizamlı düzenli ve yapılması gereken tarzda yapardı ki ben hâlâ yapamıyorum fakir. Çoğu şeyi böyle teberrüken, olduğu kadar deneyerek filan halletmeye çalışan bir mizacım vardır. Hoca da beni etkileyen gıpta ettiğim her zaman hayranlık duyduğum yönü disiplini ve sanata olan titizliği, hep güzeli çıkartma isteği olmuştur. Kendisinin bu yönüne hâlâ vurgunuz.

Ebruya başladığınız zaman ki düşünceniz ile bugün ebruya bakışınız arasında bir farklılık oldu mu?

Ebruya başladığım zaman ebru hakkında fikrim pek yoktu. Ebrunun bu kadar fraksyonu olduğunu, aykırı düşüncelerin havalarda uçtuğunu bilmiyorduk. Fakat ebruyla beraber cephelerin açılmış olduğunu fark ettik. İlk başladığımız zamanlarda şiddetle klasik ve geleneksel dışı tavırlara, üsluplara veyahut renklere savaş açmış olsak da şu an hâlâ aynı yerde olduğumuzu söyleyemeyeceğiz. Çünkü bizim başımızda saydığımız hocalarımız bu

konuda yeni eski herkesle fazla mücadele içine giriyor. Halbuki yolumuz, sanatımızla bunu göstermek olmalı. Sadreddin hocamın da benimle aynı kanaatte olduğunu kuvvetle zannediyorum. Zira sanatta geçmişle alakalı kadim işlerimiz bir mecradan bakılarak yorumlanamaz. Musiki bilmek, hüsn-i hattın anlamak, kitap sanatlarına hakim olmakla çözülebilecek bir mesele ebru. Sadece bir yol, bir tavır var demek çok da yakışmıyor. Öyle ki Osmanlı'nın dönem dönem batıdan etkilendiği zamanlarda bile kendi Türk tavrını ortaya koyabildiği dönemlerden geçmiştik. Bu yüzden ilk başlardaki icbari, buna mecburuz tavrım hakikaten çok değişti. Hocamın da güzel işlerini ve kendisine has üslubunu görüyorum. Bir ekolde, bir sınıfta, mektepte belki icazet almak için hocayla aynı şeyleri yapmak iyi bir şey ama ben talebe yetiştirirken de hepsinin kendi çiçeklerinin en azından tavırlarının hatta renklerinin tercihlerinin olduğunu biliyorum, takip ediyorum ve bundan son derece memnun oluyorum. Küçük ilaveler, küçük eksiltmeler klasiğe zarar vermez, gelenekseli asla bozmaz. Bunlar ayet değil sanattır zaten. Biri geldi diğeri neshedildi şeklinde bir tavrın sanat için pek mümkün gözükmediğini düşünüyorum. Ebrunun geçmiş yüzyıllarda ki icrasına bakıldığında ortaya çıkan yenilikler görülmektedir. Klasiğe sadık kalarak diye tabir ediliyor. Zaten onun içinden çıkmış o mektepte o zevkle büyümüş insanların bu sadakatte olmamasını da hem yadırgıyorum hem de biraz imkansız görüyorum. İnşallah bunlar sanat yolunda yüzyıllar, asırlar sonra birleşecektir. Herkesin kendi değeri olarak bir mana bulacaktır ümidindeyim.

Kaç yıldır ebru öğreticiliği yapıyorsunuz; nerelerde çalıştınız, icazet verdiğiniz öğrencileriniz oldu mu?

Benim ebru öğreticiliğim biraz erken başladı. Sakarya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde hoca olmam münasebetiyle kadrodan dolayı ebru derslerini üzerime almak zorundaydım. Hocamın müsaade etmeleriyle daha icazet almadan derslere başladım. Ama sonra bunun çok faydasını gördüm okulda. Ben de çok ilerledim. Öylece hocamın nazarında icazete hak kazandıysam tabi kendileri lütfettiler. Hocalık yaptığım zamanda ki çalışmalarım ve gayretime binaen hocamın onay verdiğini zannediyorum. Uzun yıllardan bu yana kendi atölyemde talebe yetiştiriyoruz. İcazet verdiğimiz sekiz-on arkadaşımız oldu. Halen ders vermeye devam ediyoruz.

Yurt içinde ve yurt dışında ebru sanatını tanıtmaya katıldığınız faaliyetler nelerdir?

Mesleğimin geleneksel sanatlar hocalığı olması ve kariyerimizde yükselme kriterlerinin yurt içinde ve yurt dışında hep bu işlerin tanıtımı, sergileri ve workshopları ile alakalı olduğu için tabi olarak devamlı bu işin içindeyiz. Her fırsatta yurt dışında sergilere;

yurt içinde bir takım faaliyetlere özellikle ilmi araştırmalara, makale ve kitap bölümleri gibi konulara da eğiliyoruz. Aynı zamanda tanıtım amacıyla talebelerimizle birlikte yurt dışında da çalışmalar yapıyoruz.

Sadreddin Özçimi'nin sizin hayatınızdaki yeri ve önemi nedir?

Sadreddin Özçimi hocamın hayatımda ki yeri çok büyüktür. Tabi ki hayatımda ebru çok önemli bir yere sahip. Kariyerimde bir takım mevkilere gelebilmemizde ebrunun ve Sadreddin hocamın çok büyük bir payı oldu. Kendisinin hayatımdaki yeri bu manada bile tarifsizken hocamın musikiye bakışı, talebeliğimiz zamanlarında ara ara tanık olduğumuz konser hazırlıkları, çeşitli konserlerini takip edebilmemiz ve kendisinin çalışmaları vesilesiyle musikişinas arkadaşları ile sohbetlerinden çok feyiz aldığımı düşünüyorum. Zira bu büyük medeniyetin sanatının DNA'sı bir. Kudema bunların hepsini mezcetmiş ve sanki birbirine ayrılmaz şekilde kenetlemiş. Hocamda bunun tezahürünü gördüm. Kendisinin büyük bir sanat üstadı olduğunu nasıl bir bakışla sanatlarımızı, kadim medeniyetimizi kuşatmış olduğunu görmüş oldum. Hocamın hakkını ödeyemem.

Sizce Sadreddin Özçimi ebru sanatına ne gibi katkılar sağlamıştır?

Hocamın ebru sanatına katkıları bugünlerde değerlendirilecek bir şey değil. Fakat ben tahmin ediyor, görüyor ve sanat tarihçisi olduğum için anlayabiliyorum ki ilerde çok daha fazla değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Zira klasik ekolün içinden gelip çeşitli denemelere imkan tanıyan, ilavelere, bazı gereksizlikleri eksiltmeleri çok da aykırı bulmayan tavrı. Kendisinin diğer sanatlara hakimiyeti ile de ebruya öyle bir bakış açısıyla sanatın klasiğin geleneğin ne demek olduğunu bilen alt yapısıyla “tabi bunları söylemek bize düşmez ama değerlendirme kabilinden olduğu için caizdir diye ümit ediyorum” bu arka planıyla çok katkı sağladığı görülecek. Zira ilk dönemlerde söylenen ve bir iftihar vesilesi gibi zannedilen, görülen şeyden farklı bir tavırdadır. Yani bize bu sanatı Mustafa Düzgünman hocadan nakleden büyüklerimizin bazı görüşlerine bendeniz katılmıyorum. Aynı benim gibi yapıyorsun altına imzamı atarım bu başka bir şey.

Bizim sanatlarımızda taklit vardır aynı İmâd gibi yazdım, aynı Yesarîzâde'yi taklit ettim diyebilirsin, Hakkı Bey'in bir levhasını aynen alıp naklen geçirebilirsin. Bunlar sanatımızda zaten caiz olan şeylerdir. Ama bir Halim yazdığı zaman belki icazette, talebe iken taklit eder. Ama kendi bir istif yapıp yazdığı zaman o Halim'in olur. Velhasıl Sadreddin hocamda da hep bunu gördüm. Alparslan hocadan değişen onun sanatından, üslubundan farklılaşan o kadar çok yönü var ki, ben gördüğümde Sadreddin hocayı da Alparslan hocayı da rahatlıkla ayırt edebiliyorum. Ortaya koyulan bu ve bence bu olmalı. Fakat bazı hocalarımızın talebelerinin hepsinin aynı ebruyu şablon gibi yaptığını ve bunları

icazetinden sonrada aynen devam ettirdiğini, hâlâ kendilerinden bir tavır değişikliğinin asla ilave edilmediğini de görüyorum. Dolayısıyla hakikaten onlar birbirlerinin çalışmalarının altına imza atabilirler çünkü hâlâ taklit yapıyorlar gibi geliyor bana. Bunları bu yaşta bir sanat tarihçisi nazarıyla söylemenin hakkım olduğunun düşünüyorum. Sadreddin hocamın talebelerinde farklılıklar var. Önder Bey farklı yapıyor, Gülden hanım farklı yapıyor, Banu hanım farklı yapıyor ben deniz yapabilirsem farklı yapıyorum. Sadreddin hocam zaten kendi üslubu ile üstadlarından ayrılıyor.

Ebrunun gelişimine baktığımızda Necmeddin hoca kendinden önce yapılmış olan ufacık koltuk çiçeklerinden farklı çiçekler yapmış, Mustafa Düzgünman yine farklı çalışmış, Alparslan hocanın bunları toparlamış önümüze şahane tablolar sermiş olduğunu hakikaten de görüyoruz. Ama hepsinin üslubu farklı tamamen taklitte değiller. Dolayısıyla hocamın ebru sanatına geleneksel mecrada kattığı en önemli şey üslubunu oluşturabilme imkanındır. Hocamın ciddiyeti yanında sanatı öğrenirken edinilen hoca-talebe münasebetinin ciddiyet ve ağırlığı hissedilirken, sanat icrasında icazet sahibi olunca ortaya koyulabilecek farklılıklara olan müsamahasının sanatın gelişimiyle alakalı en önemli hususlardan biri olduğunu düşünüyorum. Allah kendisinden ebeden razı olsun, bunu söylemekten de hicap ediyorum kendisi büyüğümüzdür. Dualarının feyzinin üzerimize devamlı olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyoruz.

2- Ömer Önder CANKURTARAN 20 Şubat 2022

Ebru derslerine ne zaman, nerede başladınız?

Hocamın İstanbul Haseki'de ki atölyesinde 2001 yılı Ekim ayında derslere başladım.

Sadreddin Özçimi ile ne zaman ve nerede tanıştınız; hoca olarak kendisini tercih etme sebebiniz neydi?

Ebru öğrenmek için yaptığım araştırmalar sonucunda o zamanlar bir elin parmakları sayısınca olan ebru sanatkarları arasında bu işi en doğru bir şekilde öğrenebileceğimi düşündüğüm hocama internet üzerinden ulaştım, öğrencisi olmak istediğimi belirttim. Kendisinin beni talebe olarak kabul etmesi benim için hayatımdaki dönüm noktalarından biri oldu.

Kaç yıl ebru eğitimi aldınız; bu süreçte Sadreddin Özçimi'den edindiğiniz en kıymetli öğreti ne oldu?

Yaklaşık 5 yıllık bir eğitim sürecinden geçtik. Bu zaman zarfında gelenekli sanatların kesinlikle usta çırak ilişkisi ile öğrenilmesi gerektiğini, bu ilişkinin de insanın hayatı boyu devam etmesi gerektiğini öğrendik.

Ebruya başladığınız zaman ki düşünceniz ile bugün ebruya bakışınız arasında bir farklılık oldu mu?

Ebruya çok büyük bir aşk ve heyecanla başladım, öyle de devam ediyor. Uzun zamandır diğer meşgalelerin yoğunluğu dolayısıyla ebruya ara vermiş olsamda bulduğum ilk fırsatta tekne mi açıp ebru yapma istek ve heyecanım hala aynı şekilde devam ediyor.

Kaç yıldır ebru öğreticiliği yapıyorsunuz; nerelerde çalıştınız, icazet verdiğiniz öğrencileriniz oldu mu?

Ebru öğretimine 2005 senesinde hocamın da izni ile ilk İSMEK kurumunda başladım. Daha sonra bir kaç belediye kursunda daha derslere devam ettim. Yurt içinde ve yurt dışında çeşitli organizasyonlarda bulundum. Bu zaman zarfında dört talebemize icazet vermek nasip oldu.

Yurt içinde ve yurt dışında ebru sanatını tanıtmaya adına katıldığınız faaliyetler nelerdir?

Yurt içi ve yurt dışında bir çok faaliyete katıldım. Bir çok şehirde karma sergiler ve workshoplarda bulundum. Yurt dışında Türk kültürü tanıtımı adı altında bir çok ülkede sergi ve workshoplara katıldım.

Sadreddin Özçimi'nin sizin hayatınızdaki yeri ve önemi nedir?

Hocamın benim hayatımdaki yerini anlatmak çok zor, sadece şunu söylemek isterim , bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum.

Sizce Sadreddin Özçimi ebru sanatına ne gibi katkılar sağlamıştır?

Hocamın ebru sanatına kattıkları saymakla bitmez. En önemlisi yıllar önce bu sanatı öğretecek kimse yok iken hocam onlarca öğrenci yetiştirmiştir ve yetiştirdiği tüm öğrencileri gelenekten ayrılmadan aynı yolda öğrenciler yetiştirmeye devam ediyor.

3- Evren KAKAN 31 Ocak 2022

Ebru derslerine ne zaman, nerede başladınız?

Ebru derslerine 2007 Yılında Konya'da başladım. Antalya'da oturmam sebebiyle Konya'ya gidip gelerek 3 sene boyunca hocamdan ebru dersi aldım.

Sadreddin Özçimi ile ne zaman ve nerede tanıştınız; hoca olarak kendisini tercih etme sebebiniz neydi?

Sadreddin Özçimi hocam ile 1996 yılında Konya’da tanıştım, 2007 yılında da ebru dersi almaya başladım. Gelenekli ebrunun temsilcilerinden olması beraberinde renk seçimleri ve çiçekli ebrulardaki estetik dokunuşları beni çok etkiledi.

Kaç yıl ebru eğitimi aldınız; bu süreçte Sadreddin Özçimi’den edindiğiniz en kıymetli öğreti ne oldu?

Sürekli olarak 3 yıl boyunca her hafta Konya- Antalya arasında gidip gelerek ebru eğitimine devam ettim. Takdir edersiniz ki eğitim, ömür boyunca süren bir olgu. O çok yoğun geçen üç yıl sonrasında “hocamdan aldığım eğitim bitti” diye bir cümleyi asla kuramam. Çünkü hoca talebe ilişkisi beraberinde eğitim/öğretim işi. Çok yoğun geçen dönemin sonrasında, periyodik tekrarlarla olmasa da aslında hiç bitmiyor. Hocamın her ebrusunu gördüğümde, her sohbet etme fırsatı bulduğumda hocamdan aldığım eğitimin devam ettiğini anlıyorum. Gelenekli ebruyu öğrenmek yanında, bir hocanın öğrencisine daima büyük bir tevazu beraberinde sevgi ve saygı ile nasıl yaklaştığını, yaklaşması gerektiğini de hocam Sadreddin Özçimi’den talim ettim. Haliyle en kıymetli öğreti olarak “tevazu- saygı- sevgi” üçlüsünü zikretmem gerekir.

Ebruya başladığınız zaman ki düşünceniz ile bugün ebruya bakışınız arasında bir farklılık oldu mu?

Tabi ki oldu. Ebrudaki tekâmül gibi öğrenci de daima tekâmül halindedir. Başlangıçta Ebru eğitim sürecinin bu kadar sancılı olduğunu bilmiyordum. Zaman geçtikçe nasıl bir deryaya daldığımı tekne başında zorlandıkça anladım. Bu anlayış ve kavrayış galiba insanı daha sabırlı ve daha azimli olmaya yönlendirerek şevkle çalışmasının önünü açıyor. Ayrıca ebru sanatının, onu sanat haline getiren bir çerçevesinin olduğunu ve bu çerçevenin aslında oldukça sıkı kurallarla çizildiğini, ben yaptım oldu şeklinde bir tavır sergilenemeyeceğini de kişi yıllar geçince anlıyor. Yeri gelir zorlarsınız tekneyi, yeri gelir boyun bükersiniz ona. Sabrı öğretir ve gün geçtikçe geliştirir. Bende de aynen böyle oldu.

Kaç yıldır ebru öğreticiliği yapıyorsunuz; nerelerde çalıştınız, icazet verdiğiniz öğrencileriniz oldu mu?

11 Yıldır ebru öğreticiliği yapıyorum. Antalya İsabet Okullarında 3 sene kadar ilk ve orta okul öğrencilerinin ebru derslerine girdim. Evren Kakan Ebru Atölyesi’nde de 2011 yılından bu yana eğitim veriyorum. İcazet verdiğim talebem var.

Yurt içinde ve yurt dışında ebru sanatını tanıtmaya katıldığınız faaliyetler nelerdir?

Yurt içinde ve yurt dışında çok sayıda sergi ve ebru tanıtımlarına katıldım. Türkiye günleri Karma Ebru sergisi, 30 Eylül 2010 Bahsimi Art House Salzburg-Avusturya. Ananevi Türk Ebrusu Yarışması mansiyon ödülü sergisi, 22 Mayıs 2010 Altunizade Kültür Merkezi İstanbul. Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Sanatları Sergisi, 21 Ekim 2011 Rixos Downtown Otelı Antalya. Akdeniz Üniversitesi 1. Uluslararası Kitap Sanatları Sempozyumu ve Ebru Çalıştay ı Ustalar Sergisi, 22-24 Mart 2012 Olbia Sanat Galerisi Antalya. International Turkish Culture and Art Workshop, Florida State College Exhibition, 20-28 April 2012 Jacksonville region of Florida USA. Ebru Workshop Türkiye Bahçesi Expo Floirade 2012, 14 Temmuz-11 Ağustos 2012 Venlo Hollanda. 2015 G-20 Turkey Home Kültür Alanı canlı ebru performansı, 13-16 Kasım 2015 Belek-Antalya. Gönüllerin buluşması Geleneksel Türk İslam Sanatları Sergisi, 28 Kasım 2015 Marmara Üniversitesi Sultan Ahmet Sergi Salonu İstanbul. Türkmenistan'da "Türk Kültürü Günleri" kapsamında Geleneksel Türk El Sanatları Sergisi ve Ebru Workshop Türkmenistan Güzel Sanatlar Akademisi, 4-7 Aralık 2017 Aşgabat Türkmenistan. Ebru workshop Hestourex 2018 Kültür Bakanlığı Standı 5-8 Nisan 2018 Anfaş Antalya. Ebru workshop Eurasia Airshow Kültür Bakanlığı Standı, 25-27 Nisan 2018 Havalimanı Antalya. Ayrıca Ankara, Isparta, Burdur, Antalya ve İstanbul'da çeşitli sanat galerilerinde, üniversitelerde, Antalya Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde çok sayıda karma, kişisel ve atölye sergilerine ve ebru workshoplarına katılarak Türk Ebrusu'nu tanıttım.

Sadreddin Özçimi'nin sizin hayatınızda ki yeri ve önemi nedir?

Hocam, hayatımda ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Gelenekli sanatlar mensubu olan bir kişi; hocası, ustası önünde itirazsız durmalı ve kendisine öğretilenleri en iyi şekilde tatbik etmeye ve kendi öğrencilerine de öğretmeye çalışmalıdır. Düsturum hep bu olmuştur. Ebru öğrendiğim gibi, tevazu sahibi olmak gerektiğini, öğrenciye karşı saygı ile davranmayı hocamdan öğrendim. Allah ondan razı olsun.

Sizce Sadreddin Özçimi ebru sanatına ne gibi katkılar sağlamıştır?

Sadreddin hocamın kullandığı renk uyumu ve çiçekli ebrularındaki estetik dokunuşlar, hatip ebrularında farklı desenler dikkat çekicidir. Ayrıca gerek Levni minyatürlerinde, padişah portrelerinde, gerek hat yazılı eserlerde akkase tekniğini oldukça iyi kullanmıştır. Ayrıca battal ebruda altın tozunu boya olarak kullanan ilk kişi olması ebru sanatına olan katkılarından bir diğeridir. Çok sayıda öğrenci yetiştirmiş ve yetiştirmeye devam ediyor olması da hocamın ebru sanatına en önemli katkılarındandır.

4- Fatma Betül KOYUNCU 27 Ocak 2022

Ebru derslerine ne zaman, nerede başladınız ?

2000 yılında Destegül Güzel Sanatlar Merkezi'nin açtığı bir sınavla ve Sadrettin Özçimi'nin yaptığı yüz yüze mülakatla seçilip geleneksel usulde derslere başladım.

Sadreddin Özçimi ile ne zaman ve nerede tanıştınız; hoca olarak kendisini tercih etme sebebiniz neydi?

1999 yılında DGSM (Destegül Güzel Sanatlar Merkezi) sergisinde ebrularını görüp hayran olmuştum, tercih sebebim bu hayranlıktan dolayı.

Kaç yıl ebru eğitimi aldınız bu süreçte Sadrettin Özçimi'den edindiğiniz en kıymetli öğreti ne oldu ?

2000 yılından beri kendimi hâlâ öğrencisi addederim. Kendisinden bu süreçte sanata dair, hayata dair birçok bilgi edinmemin yanı sıra; benim hayat düsturum olan sanatın kişiye mütevaziliği, hümanistliği öğretmesi ve enaniyeti yok etmenin sanatçıyı büyüteceğini öğretmesiydi.

Ebruya başladığınız zaman ki düşünceniz ile bu gün ebruya bakışınız arasında bir farklılık oldu mu ?

İlk başladığım günlerde sabrın bize çok şey getireceğini fark etmiş olmam benim en büyük avantajımdı. Bu minvalde ebruyu yapamadığım her anda, su ile boyayı örtüştüremediğim durumlarda sabrederek yol almaya devam ettim. Önceleri daha katı baktığım olaylara aslında her durumun bir arka planı olduğunu zamanla fark ettim. İlk yıllarımdan bu yana yani 22 yıl sonrasında tek değişikliğim hoşgörümün biraz daha artmış olmasıdır.

Kaç yıldır ebru öğreticiliği yapıyorsunuz, nerelerde çalıştınız, icazet verdiğiniz öğrencileriniz oldu mu ?

Henüz 3 yıllık öğrenci iken, hocamın uygun görmesi ile hem asistanı olup hem öğreticiliğe başlamış oldum. Yani o gün bu gündür severek öğreticiliğe devam etmekteyim.

3 yıl Konya Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde,

3 yıl Konya Büyükşehir Belediyesi meslek edindirme kurslarında.

4 yıl Türkiye İmam Hatipliler Vakfı'nda.

1 yıl Necmeddin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde

Ve bu süreçte Destegül Güzel Sanatlar Merkezi'nde ve özel atölyemde ders vermeye devam ettim.

Destegül çatısı altında 22 öğrenciye, kurum dışı 2 öğrenciye, bir Tatar öğrenci ve Avusturya da bir öğrenciye icazet verdim.

Yurt içinde ve yurt dışında ebru sanatını tanıtmaya adına katıldığınız faaliyetler nelerdir ?

Başta Konya olmak üzere Şeb-i Arus Törenleri münasebeti ile 16 yıl her yıl aralık ayında ebru tanıtımı yaptım. İstanbul'da 3 ay boyunca aralıklarla workshop yaptım. Ayrıca Katar'ın Doha şehrinde Türk Hava Kurumu adına ebru workshop ve tanıtımı yaptım.

Sadrettin Özçimi'nin sizin hayatınızdaki yeri ve önemi nedir ?

Sadreddin Bey kendisini ilk tanıdığım andan itibaren saygısı, sevgisi, muhabbeti ile hocadan öte bir büyüğüm bir kıymetlim olmuştur. İlerleyen zamanlarda ailecek görüşmeye başlayınca çocuklarına abla kendisine kız evladı olmak nasip oldu. Bu birliktelik öncelikle hocamın bilgilerinden faydalanarak güzel işlerde, kendisinin asistanlığı hasebiyle sanatımda çok büyük yollar kat etmeme vesile oldu. Bildiği her şeyi hiçbir şey gizlemeden en ince ayrıntısına kadar bana öğreterek bütün yollarımı açtı. Bugün ben burada birilerine bir şey öğretip hocalık yapabiliyorsam hepsi kendisinin âlicenaplığındandır. Bir insanın hayatındaki en büyük şansı iyi bir öğretmene sahip olmaktır. Çok şükür ki ben o şanslı kullardanım. Ömrüm oldukça Sadreddin Özçimi'nin talebesi ve duacısı olmaktan onur duyarım.

Sizce Sadreddin Özçimi ebru sanatına ne gibi katkılar sağlamıştır?

Bence 21. yüzyılın sanat adına en büyük değeri ustam Sadreddin Özçimi'dir. Bu kadar net bir cümlemin ardından yapacağım açıklama da pek kıymetli olsa gerek. 22 yıllık öğrencisi olarak birebir yaşadığım ve müşahade ettiğim şudur ki unutulmaya yüz tutmuş olan gelenekli Türk Ebrusu'nu en nadide örnekleri ve en doğru öğretimi ile gerek kendisi gerek yetiştirdiği öğrencileri Türkiye'mizin dört bir yanına ulaştırarak ayağa kaldırmıştır. Sanatta ki üslubu ve tarzını bütün öğrencileri taşıyıp onun talebesi olduklarını her yerde göstermişlerdir.

5- Duygu ORAK 07 Mart 2022

Ebru derslerine ne zaman, nerede başladınız ?

Ebru derslerime üniversitede Geleneksel El Sanatları bölümünde okumam hasebiyle 2005 yılında Ankara’da başladım.

Sadreddin Özçimi ile ne zaman ve nerede tanıştınız; hoca olarak kendisini tercih etme sebebiniz neydi?

Hocamla ilk kez 2007 yılında Konya’da tanıştık. Üniversitede okurken kendisinin eserlerini kataloglardan görmüş ve hayran kalmıştım. Çevremdeki insanlardan kendisinin çok değerli bir kişi olduğunu işitmiş kendisine yönlendirilmiştim. Sadreddin Bey’i görüp tanıdığım zaman söylenenlerin ne derece doğru olduğunu anladım. Hocamın eserleri ve sanat anlayışı beni daima büyük bir cezbe ile kendisine doğru çekti.

Kaç yıl ebru eğitimi aldınız; bu süreçte Sadreddin Özçimi’den edindiğiniz en kıymetli öğreti ne oldu?

Hocamla ebru eğitimim icazet alıncaya kadar geçen süre yedi yıldır. Talebeliğim ise ömür boyu sürecek inşallah. Hocamın sanatını icra edişindeki incelikle yaşantısındaki uyumun inkişafına hayran kalarak hep kendisini izledim. Benim kendisinden öğrendiğim en belirgin şey sanatta ve yaşantıda sadeliğin ihtişamı olmuştur. Hocam bizden iddiasız olmamızı isterdi. Bunun ne demek olduğunu pek sonraları hakkıyla anladım. Biz yaptığımız işle övünmedik. Kendimizi bu işle vazifeli addedip yaptığımız işin en güzel ve düzgün olmasını hem sanatımızın hakkını vermek hem de Sadreddin Özçimi’nin talebesi olmak mesuliyetini incitmemek adına yaptık ve çok çalıştık. Bu ahlak hocamızın ışığının üzerimize düşmesiyledir.

Ebruya başladığınız zaman ki düşünceniz ile bugün ebruya bakışınız arasında bir farklılık oldu mu?

Bir fark oluşmamışsa kişi olduğu yerde kalmış demektir. Sanat anlayışımız ve sanata bakış açımız ve dahi baktığımız yer ilk başladığımız yerden çok uzaktadır. Bir şeyi hakkıyla anlamlandırmak için evvela onu çok iyi tanımak lazım gelmekte. Ebru sanatını manen ve teknik anlamda özümsemek yıllar sürdü. Duyduğumuz muhabbet ilk günkü rengini muhafaza etse de koyuluğu sürekli artmaktadır.

Kaç yıldır ebru öğreticiliği yapıyorsunuz; nerelerde çalıştınız, icazet verdiğiniz öğrencileriniz oldu mu?

2007 yılından bu yana talebe yetiştiriyorum. Belediye ve özel okullar bünyesinde kısa süre öğretmenlik yaptıktan sonra 2009 yılında kendi özel atölyemi kurdum. 2021 yılında altı talebem icazetini aldı.

Yurt içinde ve yurt dışında ebru sanatını tanıtma adına katıldığınız faaliyetler nelerdir?

Cumhurbaşkanlığı himayesinde Kültür ve Turizm Bakanlığı, Büyük Şehir Belediyeleri ve özel teşebbüslerle kurulup desteklenmiş onlarca karma sergi ve etkinliklerde görev aldım. 2018 yılında ilk kişisel sergimi açtım. Hollanda, Pakistan, Japonya, Slovenya, Bosna Hersek ve İran’da uluslararası sergilerde yer almak, Fransa’da workshop çalışmaları yapmak suretiyle Türk Ebrusu’nu tanıtmaya çalıştım. 2009 yılında Ankara’da kurduğum atölye bugün Duygu Orak Sanat Merkezi adıyla faaliyet göstermektedir. Burada kişisel çalışmalarımı sürdürmekte ve talebe yetiştirmeye devam etmekteyim.

Sadreddin Özçimi’nin sizin hayatınızdaki yeri ve önemi nedir?

“Anne-baba kişiyi gökten yere indirir. Onu yerden alıp göğe çıkaracak olan kişi hocasıdır”.

“Hocanın hakkını üzerimdeki en büyük hak olarak gördüm ve her müslümana bu hakkı korumayı tavsiye ediyorum”. Hz. Ali (ra.).

“Hocanın cevri-ü cefası, babanın mehr-i vefasından daha kıymetlidir”.

Tüm bu ve benzeri sözlerin ziyadesiyle karşılık bulduğu biri olan hocam Sadreddin Özçimi’nin kapısını çaldığımda bir hocam olacağı düşüncesi bile beni çok etkilemişti. Bir yola çıkıyorsunuz ve rehberiniz var. Bunun ne demek olduğunu günümüz insanına anlatmak belki çok kolay olmayabilir. Ama biz kendimize bir kurs öğretmeni bulmadık. Bir şeyler öğrenirken bir müddetliğine seslenme sıfatı olarak hocam demedik kendisine. Anne-babamız nasıl bir ömür bizim anne-babamız ise hoca da böyledir bizim için. İnsanın ömründe bir tane hocası olur. Ve onu yine onun sayesinde ömrünce başının üzerinde taşır. Benim hocama sevgim de saygım da hep bu inanç üzerine inşa edildi. Hocam benim için hem ilmin kapısı hem de ilmin şehri oldu. Bizler onun zenginliğinden kabımız miktarınca aldık ne alabildiysek. Onun deryasının damlası olmak kalbime bir deryayı sığdırmaya yetti çok şükür. Bu sanatı icra ettiğim günden beri kendi adımın ehemmiyeti hocamın adıyla anlam kazandı benim nazarımda. Bu benim demektense Sadreddin Özçimi’nin talebesiyim demekten şeref duydum.

Kendisine layık olmak, sevgisini kazanmak iki cihan nimetidir fakir için. Kendisini gıyaben bile incitmemeyi şiar edindim. Hocamın rızasında Cenab-ı Hakk’ın da rızası

olduğuna inandım. O benim için daima ilmin, feyzin ve bereketin kaynağı oldu. Bu sanata hizmet eden biri olmak ve bunu hocamın talebesi olarak yapmak en büyük şükür sebebidir. Birine hoca demek kolaydır ama bu kişinin makamında hocalıktan eser var mı? İşte bu nasip kısmet meselesiymiş. Benim hocam bizi sofrasından maddi manevi hiç bir zaman boş çevirmedi.

Hocam bize söylemek istediği şeyi doğrudan pek de kolay söylemezdi. Onu derinden derine duymak için hakkıyla kulak vermek, makamının manasındaki hakikatleri görebilmek için de hakkıyla bakmaya niyet ederek nazar kılmak gerekirdi. Bizden incinse de bizi hiç incitmedi. Cenab-ı Hakk ondan ebeden razı olsun. Bizden de geriye tilmiz-i Sadreddin diye andıkları bir seda kalsın.

Sizce Sadreddin Özçimi ebru sanatına ne gibi katkılar sağlamıştır?

Sadreddin Özçimi ve Ebru Sanatı denildiği zaman bende ilk inkişaf eden şey zannediyorum zerafet ve estetikdir. Hocam ebruda renklerle bir musiki icra etti. Zannediyorum ki her bir renk bir nota olsa bunca zarif bunca içli düşebilirdi suya ve kâğıda. Sadreddin Özçimi ebrusunda ilk olarak çiçeklerin zerafeti gözünüzü okşar. Narin ve düzgün saplar, insicamlı şekiller tüm yumuşaklığının ardında zuhur eden vurucu renklerle ebru sanatının naif ruhuna adeta bir ruh daha üflenir onun nefesiyle. Çalışma düzeninde ki titizliği ebrularında da görülür. Renklerin sessiz bestesi içerisinde çiçekler dalından öyle zarif düşer ki manası onu oraya nakşedene mahsus. Bakana ise derin bir his ve düşünce bırakan eserlerin doyumsuz seyrine muhatap olursunuz.

Battal ebrularında ise bambaşka bir hikaye anlatır Sanatkâr. Esere bakarken kâğıttan bir şeylerin sadrolup dile geldiğini hissedersiniz. O damarların içinden çıkan renkler adeta yarılan bir bağırdan taşarken izleyicisine kederi de neşeyi de hakkıyla pay eder. Ebru mana itibarıyla mevcudatın esrarını yansıtan bir aynadır. Lakin hocamın eserlerinde kalbinin ve ruhunun tüm naif yanlarının, neşesinin ve hüznünün parmaklarından usulca tekneye döküldüğünü temaşa edersiniz. Hiçbir zaman çığırtkan bir tavrıla kendini ortaya koymamıştır. Hocamın sanatındaki tavrı hep iddiasız olmak olmuştur. Fakat eserlerinde şiirsel bir ahengin varlığı kendisine yakın olup muhabbet duyanlar bir yana bu sanata ilgi ve alakası olmayan kişilerin bile dikkatinden kaçmamaktadır. Sadreddin Özçimi akkase ebru çalışmalarında çıtayı en yüksek yere taşıyıp yerleştirmiştir. Günümüze kadar yapılmış olan akkase çalışmalarının en detaylı ve ince işçilikli örneklerini meydana getirmiştir.

Bir sanatkâr değerini yalnızca verdiği eserlerle ortaya koymaz. Kişiliği de sanatı kadar önemlidir. Sadreddin Özçimi hem sanatıyla hem de duruşuyla örnek bir İstanbul Beyefendisi'dir. İnsanlar içinde konuşan değil dinleyen olurdu. Mütebessim çehresi ve gülen gözleriyle bulunduğu kalabalığın içerisinde seğıilirken gözgöze geldiğinizde sizi başıyla usulca selamlar ve muhatabında ne güzel bir şeye rast geldim hissini bırakırdı. Bu satırlar sadece benim aciz kanaatlerim değildir. Talebelerim ve onu tanıyan herkes kendisinin nezaketinin, güler yüzünün, hocalığının hayranlıkla anlatıcısı olmuştur. Sadreddin Özçimi ebru sanatının nezaket ve estetik burcu olmuştur. Ebruya teknik ve ahlaki anlamda çok şey katmış olan hocam, talebelerine de karakteriyle, duruşuyla örnek olmuştur. Kendisi daima kaynayan bir pınarın bitmez tükenmez bereketinin temsilini bizlere aksettirmiştir.

6- Nuran ÖNER 26 Şubat 2022

Ebru derslerine ne zaman, nerede başladınız ?

Ebru derslerine 2001 yılında Kültür Bakanlığı'nda başladım. Daha önceleri resim sanatıyla ilgileniyordum. Merhum Bedia Altunbaş ve Muhsine Duygu'dan tezhip dersleri aldım. Ancak ebruyu görünce hepsinden vazgeçip ebru sanatını öğrenmeye karar verdim. Ve derslere başladım. Fakat öğrendiğimiz ebru klasik ebru değildi. Ebruyu çok sevmeme rağmen aradığım şeyi henüz bulamadığımı düşünüyordum. Ta ki çok değerli ebru üstadı olan hocam Sadreddin Bey ile tanışıncaya kadar. Kendisinden ders almayı çok istiyordum ama İstanbul bana çok uzak olduğu için bir türlü gidemiyordum. Daha sonra hocamın Konya'da Destegül Güzel Sanatlar Merkezi'nde ebru ders verdiğini duydum. 2009-2010 döneminde Hocamın yanına gittim öğrencisi olmak istediğimi söyledim. Kendisi beni kabul etti böylece derslere başladık.

Sadreddin Özçimi ile ne zaman ve nerede tanıştınız; hoca olarak kendisini tercih etme sebebiniz neydi?

Sadreddin hocamla ilk kez Destegül Güzel Sanatlar Merkezi'nde kendisinden ebru dersi almak istek ve ümidiyle gittiğimde tanıştım. Hocamın teveccühü ile öğrencisi oldum. Hocamı tercih etme sebebim hocamın mutasavvıf yönü, çok iyi bir ney üstadı olması ve tüm bunların harmanı ile ebru sanatındaki başarısı olmuştur. Kendisinin Mustafa Düzgünman ekolünün takipçisi olması ve klasik ebrudaki ısrarcılığı beni hocama doğru yöneltti. Ayrıca ebrularında ince ve titiz çalışması özellikle çiçekli ebrularda ölçü ve estetiğe azami önem göstermesi, bunlarla beraber ebrunun felsefesi ile birlikte bu sanatı

değerlendirmesi beni çok etkilemiştir. Hocamın öğrencisi olduğum zamanlarda ebru öğreticiliği yapıyordum. Meğer ebruyu hiç bilmeden yapıyormuşum. Hocamla tanıştıktan sonra bunu çok iyi anladım.

Kaç yıl ebru eğitimi aldınız; bu süreçte Sadreddin Özçimi'den edindiğiniz en kıymetli öğreti ne oldu?

Öncesinde aldığım eğitimi bir tarafa bırakacak olursak Sadreddin hocamdan 4,5 yıla yakın bir süre öğretim gördüm. Bu süreçte sadece ebru yapmayı değil bu sanatı niçin ve nasıl yapmam gerektiğini de öğrendim. Bu sanatı atalarımızın insana değer katmak ve güzel bir istikamete yönlendirmek amacıyla ortaya çıkardıklarını öğrendim. Hocamdan edindiğimiz öğretilerin hepsi birbirinden kıymetli ve o kadar çok ki. Bunların başında mütevazı olmak, tüm bildiklerini talebesine saklamadan aktarmak, usta-çırak ilişkisinin nasıl olması gerektiği, meşkin önemi, sevgi-saygı ve hoşgörünün ne kadar önemli olduğu gibi öğretileri yaşayıp görerek hocamdan birebir öğrendim.

Ebruya başladığınız zaman ki düşünceniz ile bugün ebruya bakışınız arasında bir farklılık oldu mu?

Çok farklılık var. Çünkü ebruya ilk başladığımda hocamdan ders almaya başlamadığım zamanlarda ebru benim için bir hobi gibiydi. Hocamla çalışmaya başladıktan sonra ebrunun aslında kamil insanı hedeflediğini gördüm. Ebrunun bir nefis terbiyesi olduğunu gördüm. Hiçbir şeyin boşuna yaratılmadığını yaratandan ötürü yaratılanı sevmeyi ve Cenab-ı Hakk'ın yaratmış olduğu tüm güzellikleri daha dikkatli görmeyi öğrendim. Edepli olmayı ve bunun toplumda ne kadar değerli bir öğreti olduğunu farkettim. Bunu gelecek nesillere en iyi şekilde aktarmamız gerektiğini öğrendim. Ebru benim hayatımın en önemli parçası oldu. İyi ki hocamı tanımış ve bu sanatı ondan öğrenmişim diyorum. Ayrıca Konya Destegül Güzel Sanatlar Merkezi'nde hocamla birlikte çalıştığımız süre boyunca edindiğimiz çok değerli arkadaşlıklarımız oldu.

Kaç yıldır ebru öğreticiliği yapıyorsunuz; nerelerde çalıştınız, icazet verdiğiniz öğrencileriniz oldu mu?

2001 yılından itibaren ebru sanatının içindeyim. Etimesgut Belediyesi'nde ebru öğretmenliği yapıyordum. Hocamdan 2014 yılında icazeti almamla birlikte kendisinden aldığım izinle 7 yıldır çalıştığım belediyedeki öğretmenlik görevimden ayrılıp kendi özel atölyemi Güldeste Ebru Atölyesi'ni kurdum. Halen öğrencilerime klasik Türk ebrusunu öğretmekteyim. Yetiştirdiğimiz sekiz öğrencimiz hocamın kontrolünde ve uygun

görmesiyle icazet almaya hak kazandı. Onların icazetlerini hocamla birlikte takdim ettik. Halen yine hocamın kontrolünde ikinci grup öğrencilerimi yetiştirmeye devam ediyorum. Ebru sanatını okullara, üniversitelere ve bütün dünyaya tanıtmaya çalışıyorum.

Yurt içinde ve yurt dışında ebru sanatını tanıtmaya adına katıldığınız faaliyetler nelerdir?

Etimesgut Belediyesi'nde Avrupa Birliği Projesi olan Engelliler Ebru Öğreniyor isimli, belediye bünyesindeki engelli gençler ile Fransa ve Avrupa'nın diğer ülkelerinden gelen üniversiteli gençlerden oluşan bir grup öğrenciye ebru dersleri verdim. Bu çalışma Fransa'nın Qimper şehrinde devam etti. Amerika'nın Oklahoma Eyaleti'nin Tulsa ve Oklahoma City şehirlerinde dört yıl yıllık izinlerimde sergiler açıp Türk Ebrusu'nu tanıttım. Yunus Emre Enstitüsü'nün desteğiyle Bahreyn'de Uluslararası Yaz Festivali'nde, Fas'ta Uluslararası Yardım Organizasyonu'nda, İspanya Endülüs'te 20. İslam Kültürü Günleri kapsamında Huelva'da ebru atölye çalışmasına katıldım ve bir sergi açtım. Bu yıl yine Yunus Emre Enstitüsü'nün davetlisi olarak İspanya'da olacağız. Almanya'da Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kültür merkezlerinde Türk Ebrusu'nu tanıttık. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın yurt içindeki faaliyetlerinde, Kredi Ve Yurtlar Kurumu'nda, üniversitelerde sergiler açmak ve dersler vermek suretiyle Türk Ebrusu'nu tanıtıyoruz.

Sadreddin Özçimi'nin sizin hayatınızdaki yeri ve önemi nedir?

Hocamın hayatımda ki yeri o kadar büyük ve önemli ki benim hayata bakış açımı tamamen değiştirdi. Hocamdan inancın ne kadar önemli olduğunu, sahip olduğumuz değerleri görmeyi ve önem vermeyi, sanatın insan hayatında ki olmazsa olmaz etkisini öğrendim. Bilgi almanın ve bilgi vermenin önemini hocamdan öğrendim. Hocamın ahlakı, doğruluğu, sözünde durması, prensipli çalışması bizim hayatımızda çok büyük etki etti. Hocam ebru sanatının gelişmesi için her türlü fedakârlığa katlanarak da bize örnek olmuştur. Hocamın onca bilgisine, kültürüne, sanat birikimine rağmen hoşgörü ve tevazusunda dolu başağın her zaman ne kadar ağır olduğunu gördüm. Sadeliği, inceliği bizim için en mükemmel örnek olmuştur. Sadreddin Özçimi hocamın çevresinde yarattığı saygınlık bize her kapıyı açtı. Kendisinin öğrencisi olmamız sayesinde herkes bize sevgi ve saygıyla yaklaştı. Hocam bunun kıvancını bize yaşattı. Allah hocamı başımızdan eksik etmesin hayatımın sonuna kadar kendisinin öğrencisi olmaya devam edeyim isterim Cenab-ı Hakk'tan.

Sizce Sadreddin Özçimi ebru sanatına ne gibi katkılar sağlamıştır?

Hocamın çalışmalarıyla ebru sanatı bugün olması gereken yere gelmiştir. Hocamın estetik ve ölçülerde ki hassasiyetiyle ortaya koyduğu eserler ebruyu daha yukarılara taşımıştır. İnsanlarla kurduğu güzel ilişkiler ve yetiştirdiği talebelerle arasındaki muhabbet bağı sayesinde hem ebru sanatını hem de bu sanatın insana kattığı manevi güzelliklerin topluma yayılıp yeşermesini sağlamıştır. Yurt içinde ve yurt dışında yaptığı çalışmalarla bu değerleri evrensel boyutta aktarmaya gayret etmektedir. Hocamı anlatmaya kelimelerim kafi gelmiyor. Emeklilik dönemindeki bir insana sahip çıkmış ona bütün bildiklerini öğretmiş ona bir başka yaşama arzusu vermiştir. Adeta başka bir dünyayla tanıştırmıştır. Allah'ın izniyle biz de aldığımız emanetin hakkını vermek için çok çalışıp güzel insanlar yetiştirerek ve daha güzel karakterli bir toplumun oluşmasında rol almak istiyoruz. Allah hocamızdan razı olsun ona hayırlı uzun ömürler versin. Bize bu güzellikleri gösterdiği ve elimizdeki hazinelere sahip çıkmayı öğrettiği için müteşekkirimiz. Hocamdan çok şey öğrendik ve hâlâ öğrenmeye devam ediyoruz. Kendisi bizi bırakmadığı sürece biz kendisinin talebesi olmaya ve birlikte nice güzel talebeler yetiştirmeye devam edeceğiz inşallah.

EK-3 Lügatçe

Âlikurna: Osmanlılar döneminde İtalya'nın Livorno (A. Ligorna) Limanı'ndan ithal edilen kâğıtlara, A. Ligorna'nın bozulmuş şekli olarak verilen isim. (TDV *İ.A.*, 2001, 24/165)

Akkase: Aks kökünden gelmektedir. Hat sanatı eserlerinin meydana getirilirken yazının bir renk çevresinin başka bir renk çalışılmasına verilen ad. Ebru uygulamalarında kâğıdın boya almamasının istenen bölümlerine arap zankı sürülerek ebrulanan kâğıdın bazı bölümlerinin ebruyla renklenmesi bazı bölümlerin ise zemin renginde kalması sağlanması şeklinde elde edilen ebrudur. (Göktaş, 11)

Akma: Ebruda kullanılan sıvının ve ya boyaların ayarlarının uygun bir şekilde yapılmaması sebebiyle tekneye atılmış boyaların kâğıda geçirilmesi esnasında tüm boyaların kâğıda alınamaması sebebiyle fazla boyanın kâğıdın yüzeyine bulaşması veya emici özelliği olmayan kâğıt kullanılması sebebiyle ebrunun olması gerektiği gibi kâğıda geçirilememesine verilen ad. (Dere, 2011, 168)

At kuyruk kılı: Ebruya hatip, çiçek vb. şekillerin verilmesinde kullanılan bir cins kıl. (Göktaş, 11)

Ayar: Ebru yapımına başlamadan sıvı ve boyaların kıvamlarının düzenlenmesine verilen isim. (Göktaş, 11)

Başpare: Ney sazının ilk boğumuna takılan genellikle boynuzdan mamul üflemei kolaylaştıran ağızlık. (TDV *İ.A.*, 2007, 33/68)

Battal ebru: Tekneye serpilen boyaların müdahale edilmeden kâğıda geçirilmesi ile elde edilen ebru çeşidi. (Göktaş, 11)

Boya atmak: Ebru yapmak için tekne yüzeyine boyaların serpilmesi. (Göktaş, 12)

Bozuk tekne: Teknede bulunan sıvının kıvamını yitirmesi sonucu ebru yapılamayacak hale gelmesi. (Göktaş, 12)

Börk: Osmanlıda askeriye mensuplarının giydiği ense kısmına keçe bir parça eklenmiş başlık türü. Üsküf. (Şevket, 1983,16-19)

Bürümcük: Bükülmüş ham ipekten dokunan ince kumaş. (Kubbealtı Lügatı 176)

Cüzi irade: Ebrucunun usulüne uygun boya ve kitreyi hazırlayıp tekneye ebru atmasına verilen ad. (Göktaş, 12)

Çalkara/çalpara/çalpâre: Raks esnasında ritim tutmak için kullanılan avuçlara geçirilerek çalınan müzik aleti. (Kubbealtı Lugatı, 210)

Çaprast: Kaftan ve entarilerin göğüs kısmında karşılıklı şerit şeklinde bulunan kısım değerli taşlarla süslü ve çeşitli işlemeli türleri de bulunan kıyafet detayı.

Çeharkûşe: Kenarları yaklaşık birer santim genişliğinde deriyle çevrilmiş orta kısmı ebru, kumaş ya da kağıt kaplı cilt. (Binark 1975)

Dâire/ tef: Bir tarafına ince deri gerilmiş vurmali bir musiki aleti. (Kubbealtı Lugatı, 259)

Deniz Kadayıfı/ carrageenan: Okyanus derinliklerinden çıkarılan esmer su yosunu, bir tür deniz bitkisi. Bu bitkinin işlenerek toz haline getirilmiş hali. Ebrucuların ebru suyunu yoğunlaştırmak için kullandıkları toz. (Dere, 2011, 50)

Destar: Kavuk, takke, fes gibi başlıkların etrafına sarılan ince kumaş tülbent vs. verilen ad. Farsça. (TDV İ.A,2009, 36/154)

Dizlik: Dizi üç dört parmak geçerek baldırı açık bırakan kısa üst giyeceği. Kısa pantolon. (Kubbealtı Lugatı, 294)

Ebre: Ebru kelimesinin Çağatayca'da kullanılan asıl adı. (Göktaş, 14)

Ebrî: Farsça'da ebru kelimesinin söyleniş şekli. Ebrunun eskiden kullanılan ismi. (Göktaş 14)

Ebru: Yoğunlaştırılmış bir sıvı üzerine fırça ile boyaların serpilerek şekil verilmesinin ardından kâğıt üzerine alınması ile yapılan bir sanat türü. (Göktaş, 15)

Ebrucu: Ebru yapan sanatkâra verilen ad. (Göktaş, 16)

Ebrulamak: Ebru yapmak. (Göktaş, 17)

Ebru tutmak: Ebrucuların ebru yapmak manasında kullandıkları bir tabir. (Göktaş, 20)

Entari: Eskiden kadın ve erkeklerin giydikleri kollu genellikle geniş ve uzun giysi. (Kubbealtı Lugatı, 346)

Eyer: Binicisinin oturması için binek hayvanlarının sırtına konulan nesne. (Kubbealtı Lugatı, 363)

Ezilmiş boya: Ebruda boya olarak kullanılan çeşitli renklerdeki toprağın iyice dövülerek un haline getirildikten sonra yağmur suyu ile çamur haline getirilip destiseng (el taşı) ile uzun süre ezilmesi sonucu kullanılmaya hazır hale getirilmiş olan ebru boyası. (M.Bozdağ – T.Bozdağ, 2019, 11)

Ferace: Önü açık ferah elbise. (TDV İ.A, 12/349)

Gülbahar: Demir oksit ihtiva eden bir tür topraktan elde edilen boya rengi. (Derman, 1977, 25)

Hafif ebru: Temiz teknede yapılan açık renkli ebru türüdür. Genellikle hattatlar tarafından tercih edilen bu ebrular zemin oluşturlar. (Göktaş, 21)

Hırka: Özellikle elbise üstüne giyilen ceket boyunda, önü açık yün veya pamuktan yapılmış kollu giysi. (Kubbealtı Lugatı, 503)

Hotoz: Kadınların başlarına giydikleri bir tür süslü başlık. (Kubbealtı Lugatı, 515)

İcazetnâme: Bir sanattaki ehliyetini alan veya tahsilini tamamlayan bir kişiye ders verecek veya sanatını öğretecek seviyeye geldiğini göstermek üzere verilen izin kâğıdı belge. (Kubbealtı Lugatı, 534)

Jengari: Pas, küf rengi yeşilimsi renk. Bakır pası, bakır yeşili renginde olan. (Kubbealtı Lugatı, 593)

Kaftan: Boyu dize, ayaklara bazen yere kadar uzanan, önü açık, dik veya devrik yakalı, çeşitli renkte kıymetli kumaşlardan yapılan, çoğunlukla kıymetli taşlarla ve nakışlarla süslü üst elbise. (TDV İ.A, 2020/ Ek-1, 707)

Kakım/ kakum: (mustela erminea) Osmanlı döneminde kullanılan kürklerin elde edildiği kürk hayvanlarının bir türü. (TDV İ.A,2002, 26/ 568)

Karışık buket: Değişik türde çiçeklerden oluşan buket kompozisyonunun tekne üzerinde uygulanmasıyla elde edilen çiçekli ebru. (Göktaş, 12)

Kıvam artırıcı: Ebru yapımında kullanılmak olan suyun yoğunlaştırılması amacıyla kullanılan kitre, deniz kadayıfı, salep, keten tohumu, ayva çekirdeği, hilbe (boy tohumu) gibi bitkiler ve bunlardan elde edilen toz malzeme. (Dere, 2011, 49)

Külli irade: Ebrunun maddi ve manevi iki unsurdan oluştuğuna inanılmaktadır. Ebrucunun usulünce ebruyu yapması cüzi irade, bu boyaların imtizacı Tanrı'ya bağlıdır. Buna külli irade denmektedir. (Göktaş, 25)

Lahor çividi: Pakistan'ın Lahor şehrinden getirilen çivit bitkisinden elde edilen koyu mavi renkte bitkisel bir boya türü. (M. Bozdağ- T. Bozdağ, 2019, 13)

Lök: Hindistan'da bitki yapraklarında “şebnem” şeklinde oluşan tanelerin toplanıp kurutulması ve ezilerek toz haline geirilmesi ile elde edilen vişne çürüğü rengi boya. (M.Bozdağ- T.Bozdağ, 2019, 14)

Muhayyel: Zihinde canlandırılmış olan hayal ürünü olan. (Kubbealtı Lugatı, 843)

Murassa: Yaldızlanmış, mücevherlerle işlenmiş. (Kubbealtı Lugatı, 853)

Murakkaa: Üst üste yapıştırılan kâğıtların karton kalınlığına getirildikten sonra üzerine önceden yazılıp hazırlanmış güzel yazı, ebru vs. yapıştırılarak oluşturulan örneklerin albüm haline getirilmesi. (Kubbealtı Lugatı, 852)

Musikâr: Türk musiksinde, pestten tize doğru yan yana dizilmiş kamıştan meydana gelen ağız armonikası benzeri üflemeli bir saz. (Kubbealtı Lugatı, 855)

Mühre: Kâğıtları cilalamak, parlak pürüzsüz ve kolay yazılır hale getirmek için kullanılan billur veya istiriye kabuğundan yapılan alet. (Kubbealtı Lugatı, 871)

Nebati: Bitkiyle ilgili, bitkiye ait, bitkisel. (Kubbealtı Lugatı, 921)

Nispet: İki şeyin veya parça ile bütünün nitelik ve ya nicelik bakımından birbirlerine olan durumu, oran. (Kubbealtı Lugatı, 935)

Nohudi: Nohut rengi, kirli veya donuk sarı renkte olan. (Kubbealtı Lugatı, 937)

Oksit boya: Elementlerin veya köklerin oksijenle birleşmesinden meydana gelen maddelerden elde edilen boyalar. (Kubbealtı Lugatı, 946)

Pervaz: Süsleme kenar suyu, elbise yaka, kol ve eteklerine, örtü vs. şeylerin etrafına geçirilen dar parça. (Kubbealtı Lugatı, 990)

Pigment: İçine konulan maddenin yapısını değiştirmeden renklendiren zerrecik halinde boyar madde. (Kubbealtı Lugatı, 995)

Raht: At takımı, eyer takımı. (Kubbealtı Lugatı, 1012))

Rikâb: Üzengi. (Kubbealtı Lugatı, 1027)

Serpme: Belli bir yere dağılacak şekilde atmak, azar azar saçmak. (Kubbealtı Lugatı, 1091)

Serpuş: Başa giyilen bir tür başlık. (Kubbealtı Lugatı, 1091)

Solak: Osmanlıda hükümdarın iki yanında piyade olarak giden ve padişahın canını korumakla vazifeli askerlere verilen ad. (Şevket, 1983, 47)

Sorguç: Sarık ve başlıklara takılan kuş tüyü veya altın, bakır gibi değerli madenlerden yapılan genellikle askeriye mensupları için rütbe veya üstünlük işareti olarak kullanılan süs eşyası, aksesuar. (Şevket, 1983, 20)

Sığır ödü: Ebruda boyalara karıştırılarak onların su yüzeyinde istenilen genişlikte yayılmasını sağlayan madde. Safra asiti. Bozulmaması için kaynatılarak muhafaza edilir. (Göktaş, 26)

Silsile: Birbirine bağlı veya birbiriyle ilgili şeylerin art arda veya yan yana dizilmesiyle meydana gelmiş olan sıra. Atalardan torunlara zincirleme uzayan soy kütüğü. (Kubbealtı Lugatı, 1110)

Şalvar: Uçkurla büzülerek bele bağlanan çok geniş bir tür don, pantolon. (Kubbealtı Lugatı, 1152)

Toprak boya: Doğada bulunan farklı renk ve içeriklerdeki topraklardan elde edilen ve ebruda kullanılan boyalar. (M.Bozdağ – T.Bozdağ, 2019, 10)

Uçkur: İç kuşak. Pantolon veya donun belde durmasını sağlamak için bele gelen iç kısımlara geçirilen bağ. (Kubbealtı Lugatı, 1279)

Üslup: Oluş, yapış veya yapılaş biçimi, tutulan yol. (Kubbealtı Lugatı, 1298)

Yaşmak: Örtmek, gizlemek, kapatmak anlamındaki yaşurmak kelimesinden türetilen, kadınların baş ile birlikte yüz ve ağız kısımlarını örtmeye yarayan iki parçalı kumaş örtü. (TDV İ.A, 2013, 43/ 347)

Yemeni: Üzerine kalıpla desen basılıp elle boyanan kadınların baş örtüsü olarak kullandığı bir tür örtü. (Kubbealtı Lugatı, 1350)

Yollu kumaş: Çizgili desenli kumaş. (Kubbealtı Lugatı, 1363)

Zemin ebrusu: Ebrucuların çiçekli ve hatip ebrularının arka fonunu oluşturmak için attıkları açık renkli ebru. (Göktaş, 31)

Zerefşanlı ebru: Ebrunun üzerine ezilmiş varak altın serpilerek yapılan ebru türü.
(Göktaş, 31)

